Nationaal Archief
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Nummer Toegang: 2.06.079

Inventaris van de archieven van crisisinstellingen in verband met de eerste wereldoorlog, 1914-1926

Versie: 06-07-2021

M.W.M.M. Gruythuysen, H.A.J. van Schie, A.M. Tempelaars

Nationaal Archief, Den Haag 1993

This finding aid is written in Dutch.

I N H O U D S O P G A V E

Beschrijving van het archief.....11
Aanwijzingen voor de gebruiker.....15
Openbaarheidsbeperkingen.....15
Beperkingen aan het gebruik.....15
Materiële beperkingen.....15
Aanvraaginstructie.....15
Citeerinstructie.....15
Archiefvorming.....16
Geschiedenis van de archiefvormer.....16
Voorwoord: van crisisbeheersing naar verzorgingsstaat.....16
HOOFDSTUK 1: WET- EN REGELGEVING IN CRISISAANGELEGENHEDEN.16
1.1 Wet- en regelgeving in verband met de oorlog 1914-1918.....16
1.2 Overzicht van de belangrijkste wetten op het gebied van de distributie en andere crisiszaken.....18
Lijst van wetten en algemene maatregelen van bestuur op het terrein van de bestrijding van de economische crisis, (mede)uitgevoerd door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.....21
Uit- en vervoerwet 1914.....21
Levensmiddelenwet 1914.....22
Wet vervoersverbod met vissersvaartuigen 1915.....22
Vervoer- en nederlagewet 1915.....22
Consentenwet 1916.....22
Schepenuitvoerwet 1916.....23
Oorlogsmolestverzekeringswet 1916.....23
Distributiewet 1916.....23
Schepenvorderingswet 1917.....24
Noodboswet 1917.....24
Wet goederenverkeer buitenland 1917.....24
Slachtwet 1918.....25
Wet bruinkoolwinning 1918.....25
Wet distributierechtspraak 1918.....25
Scheurwet 1918.....25
Crisisenquêtewet 1918.....26
Binnenscheepvaartwet 1918.....26
Wet turf- en bruinkolenvoorziening 1919.....26
Wet intrekking crisiswetten 1926.....26
HOOFDSTUK 2: ORGANISATIE VAN DE CRISISINSTELLINGEN.....27
2.1 De crisisinstellingen in de periode augustus 1914 - mei 1918.....27
2.2 Reorganisatie van het crisisapparaat vanaf mei 1918.....29
2.3 Opheffing van het crisisapparaat vanaf 1919.....29
2.4 Organisatie van de crisisafdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.....30
Geschiedenis van het archiefbeheer.....32
De verwerving van het archief.....34
Inhoud en structuur van het archief.....35
Selectie en vernietiging.....35

Verantwoording van de bewerking....38
Ordening van het archief....40
Aanwijzingen voor de gebruiker....40
Verwant materiaal....42
Beschikbaarheid van kopieën....42
Publicaties....42
Literatuuropgave....42

Beschrijving van de series en archiefbestanddelen....45
A. AFDELINGEN VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL....45
1. RIJKSBUREAU VOOR DE DISTRIBUTIE VAN GRAAN EN MEEL, 1914-1921....45
1.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....45
1.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....46
1.21 Organisatie....46
1.22 Taakuitoefening....47
1.221 In-, aan- en uitvoer....47
1.222 Aankoop en inbezitneming....47
1.223 Verkoop en distributie....49
2. UITVOER CERTIFICATEN BUREAU, 1915-1920....49
2.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....51
2.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....51
2.21 Organisatie....51
2.22 Taakuitoefening....51
3. RIJKSBUREAU VOOR HET UITVAREN VAN SCHEPEN, 1916-1923....53
3.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....54
3.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....54
3.21 Aanstelling en ontslag personeel....54
3.22 Taakuitoefening....54
3.221 Scheepvaart in het algemeen....54
3.222 Schepenuitvoerwet 1916....54
3.223 Schepenvorderingswet 1917....55
3.224 Overeenkomsten met het buitenland....56
4. CENTRALE ACCOUNTANTSDIENST, 1917-1924....57
4.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....57
4.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....57
4.21 Organisatie....57
4.22 Taakuitoefening....57
4.221 Controle van de crisisinstellingen....57
4.222 Afwikkeling van crisiszaken....59
4.223 Overige taken....59
5. BUREAU VOOR MEDEDELINGEN INZAKE DE VOEDSELVOORZIENING, 1917-1919....60
6. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU ALGEMENE ZAKEN, 1917-1919....60
6.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....61
6.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....61
6.21 Crisiswet- en regelgeving....61
6.22 Administratief beroep / crisisrechtspraak....62
6.23 Uitvoering van crisismaatregelen....62
7. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU LANDBOUW, 1917-1918....63
7.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....64
7.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....64

7.20 Algemeen....64
7.201 Distributie....64
7.202 Uitvoer....66
7.203 Volksvoeding....66
7.21 Aardappelen....67
7.22 Cichorei- en peekoffie....69
7.23 Granen....69
7.24 Groenten en fruit....69
7.25 Handelsgewassen....71
7.251 Bloembollen....71
7.252 Vlas en hennep....71
7.253 Zaden....72
7.26 Hooi, stro en riet....73
7.27 Peulvruchten....74
7.28 Scheuren van grasland....74
7.29 Vee en vlees....77
7.210 Veevoeder....78
8. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU NIJVERHEID, 1917-1923....79
8.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....80
8.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....80
8.21 Organisatie....80
8.211 Organisatie en taakverdeling....80
8.212 Huisvesting, personele en administratieve aangelegenheden....81
8.22 Taakuitoefening....81
8.221 Bemoeienis met economische crisisaangelegenheden....81
8.2211 Algemeen....81
8.2212 In- en uitvoer....82
8.2213 Voorraad- en prijsbepaling....83
8.2214 Distributie....84
8.2215 Crisisinstellingen....84
8.222 Samenstellen van eindverslagen van de crisisinstellingen....85
8.2221 Onderzoek en informatieverwerking....85
8.2222 Eindrapportage....86
*. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU SCHEEPVAART, 1917-1918....87
9. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VERVOER, 1917-1919....87
10. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VOLKSVOEDING, 1917-1921....88
10.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....88
10.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....89
10.21 Uitvoering van crisismaatregelen....89
10.211 Algemeen....89
10.212 Aardappelen, groenten en fruit....89
10.213 Vlees....90
10.214 Melk- en melkprodukten....91
10.215 Overige produkten....92
11. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VORDERING EN INBEZITNEMING, 1917-1919....93
12. AFDELING INSPECTIE CRISISPERSONEEL, 1918-1919 / AFDELING INSPECTIE CRISISZAKEN, 1919-1921....93
13. AFDELING CRISISZAKEN - TEXTIELINDUSTRIE, 1918-1921....94
14. AFDELING BEROEP IN CRISISZAKEN, 1919-1922....94
14.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....95
14.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....95
14.21 Organisatie....95

14.22 Taakuitoefening....95
14.221 Beroepszaken....95
14.222 Advisering inzake rechtmatigheid van wetten en maatregelen....96
15. AFDELING CRISISARCHIEVEN, 1919-1926....98
15.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....98
15.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....99
15.21 Organisatie....99
15.22 Taakuitoefening....99
15.221 Beheer van archieven van de opgeheven crisisinstellingen....99
15.222 Samenstelling van eindverslagen van de crisisinstellingen....100
15.2221 Onderzoek en informatieverwerking....100
15.2222 Verslaglegging....100
15.3 Documentatie....102
B. ADVIESORGANEN....103
16. KONINKLIJK NATIONAAL STEUNCOMITÉ, 1914-1926....103
16.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....103
16.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....104
16.21 Organisatie....104
16.22 Taakuitoefening....104
16.3 Gedeponeerd archief: N.V. Onderlinge Kolenreserve Maatschappij....105
17. COMMISSIE VOOR DE VOEDING VAN MENS EN DIER, 1915-1917....106
17.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....108
17.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....111
17.21 Organisatie....111
17.22 Taakuitvoering....111
17.221 Toezicht op de in- en uitvoer van produkten....111
17.222 Toezicht op de beschikbaarstelling van levensmiddelen en veevoeder....113
18. NIJVERHEIDSCOMMISSIE, 1915-1917....114
19. SCHEPENUITVOERCOMMISSIE, 1916-1923....116
19.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....116
19.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....116
20. COMMISSIE VAN ADVIES VOOR CRISISAANGELEGENHEDEN, 1917-1930....117
21. COMMISSIE VAN BIJSTAND INZAKE DE UITVOERING VAN DE DISTRIBUTIEWET 1916, 1916-1918....119
21.1 Organisatie....119
21.2 Taakuitoefening....120
22. COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE UITVOERING VAN DE OORLOGSMOLESTVERZEKERINGSWET 1915, 1916-1919....122
23. COMMISSIES VOOR DE VASTSTELLING VAN PRIJZEN VAN LANDBOUWPRODUKTEN, 1916-1919....123
24. COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE SCHEPENVORDERINGSWET 1917, 1917-1921....123
24.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....124
24.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....125
24.21 Organisatie....125
24.22 Taakuitoefening....125
24.221 Regelgeving....125
24.222 Uitvoering van wet- en regelgeving....126
25. CRISIS ENQUÊTE COMMISSIE, 1918-1922....127
26. COMMISSIE VAN ADVIES VOOR ZUIVELAANGELEGENHEDEN, 1919-1922....128
27. COMMISSIE INZAKE DE DUURTE, 1919-1921....129
27.1 Archivalia....129

27.2 Documentatie....130
28. COMMISSIE VOOR DE MELKVOORZIENING, 1921....132
C. DISTRIBUTIEORGANEN....133
29. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VERENIGING VAN AARDAPPELMEELFABRIKANTEN, 1915-1918....133
30. RIJKSKANTOOR VOOR AARDAPPELEN EN AARDAPPELVERWERKING, 1918-1920....134
31. RIJKSKANTOOR VOOR AFVALSTOFFEN VAN DE LANDBOUW, 1918-1921....134
31.1 Commissie van Toezicht....135
31.2 Proefinstallatie....136
31.3 Rijkskantoor voor Afvalstoffen van de Landbouw....136
32. COMMISSIE VAN BEROEP VOOR DE RIJKSBOTERINZAMELINGSKANTOREN, 1918-1919....136
33. CENTRAAL BROODKANTOOR, 1916-1918....138
34. REGERINGSCOMMISSARISSEN VOOR DE RIJKSGRAANINZAMELING IN DE PROVINCIES GELDERLAND EN ZEELAND, 1916-1920....139
35. RIJKSKANTOOR VOOR GROENTEN EN FRUIT, 1918-1920....139
36. CENTRAAL HOOIBUREAU, 1918-1919....140
36.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....141
36.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....141
37. RIJKSKANTOOR VOOR HUIDEN EN LEDER, 1917-1919....142
38. RIJKSKOLENDISTRIBUTIE, 1916-1921....142
38.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....143
38.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....144
38.21 In- en uitvoer....144
38.22 Distributie, voorraad en prijzen....145
39. RIJKSKANTOOR VOOR KUNSTMESTSTOFFEN, 1918-1920....145
39.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....146
39.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....147
39.21 Organisatie....147
39.22 Taakuitoefening....147
40. RIJKS CENTRAAL ADMINISTRATIEKANTOOR VOOR DE DISTRIBUTIE VAN LEVENSMIDDELEN, 1916-1922....148
40.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....149
40.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....149
40.21 Organisatie....149
40.22 Taakuitoefening....149
40.23 Statistieken....151
41. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP HET RIJKS CENTRAAL ADMINISTRATIEKANTOOR VOOR DE DISTRIBUTIE VAN LEVENSMIDDELEN, 1915-1916....151
42. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VERENIGING VAN FABRIEKEN VAN MELKPRODUKTEN, 1915-1918....152
43. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE LIQUIDATIE DER VERENIGINGEN, 1919-1923....152
44. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE PEULVRUCHTENVERENIGING, 1915-1918....153
45. RIJKSKANTOOR VOOR STEEN, 1920....154
46. RIJKSKANTOOR VOOR SUIKER, 1918-1920....154
46.1 Rijkskantoor voor Suiker....155
46.2 Rijkscommissie van Toezicht op de Suikervereniging....155
46.3 Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Suiker....156
47. RIJKSBUREAU VOOR TABAK, 1918-1919....156

48. RIJKSKANTOOR VOOR THEE EN KOFFIE, 1918-1920....157
49. RIJKSKANTOOR VOOR VERLICHTINGS- EN AANVERWANTE PRODUKTEN, 1918-1919....159
49.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....159
49.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....159
49.21 Organisatie....159
49.22 Taakuitoefening....160
49.221 Benzine....160
49.222 Calcium-carbid....160
49.223 Gasolie....160
49.224 Petroleum....161
50. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VLEESVERENIGING, 1915-1918....161
50.1 Rijks Centraal Bureau tot regeling van de afzet van Varkens en Varkensvlees....162
50.2 Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging....162
50.3 Vleesvereniging....162
51. WOLCOMMISSIE, 1915-1918....163
52. RIJKSCOMMISSIE VOOR DE DISTRIBUTIE VAN IJZER EN STAAL, 1916-1919...163
52.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....163
52.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....164
52.21 Organisatie....164
52.22 Taakuitoefening....164
52.221 Algemeen....164
52.222 In-, uit- en doorvoer....165
52.223 Distributie....166
53. RIJKSKANTOOR VOOR ZEEP, 1917-1919....166
54. RIJKSKANTOOR VOOR ZINK, LOOD EN TIN, 1915-1920....167
55. ZUIVELKANTOOR, 1919-1921....167
D. IMPORT- EN EXPORTORGANEN....170
56. COMMISSIE VOOR DE NEDERLANDSE HANDEL, 1914-1919....170
56.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....170
56.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....171
57. NEDERLANDSE OVERZEE TRUSTMAATSCHAPPIJ, 1914-1926....172
57.1 Raad van Bestuur en Uitvoerende Commissie....175
57.11 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....175
57.111 Notulen....175
57.112 Briefwisselingen....176
57.1121 Algemene briefwisseling....176
57.1122 Briefwisseling met buitenlandse overheidsinstellingen en hun vertegenwoordigers in Nederland....184
57.1123 Briefwisseling van de secretarissen....187
57.12 Naar onderwerp ingedeelde stukken....188
57.121 Oprichting....188
57.122 Interne organisatie....188
57.123 Financieel beheer....189
57.124 Bemiddeling bij in- en uitvoer....190
57.1241 Algemeen....190
57.1242 Internationaal overleg....190
57.1243 Overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken....190
57.1244 Overeenkomsten....190
57.1245 Aangehouden ladingen....193
57.1246 Controle van het goederenverkeer....195
57.2 Sub-commissies van de Uitvoerende Commissie....196

57.21 Sub-commissie A: Commissie voor Nederlandse Overzeese Belangen 196
57.22 Sub-commissie B: Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland 196
57.23 Sub-commissie C: Commissie voor de Zwarte Lijsten 197
57.3 Afdelingen 199
57.31 Afdeling Algemene Zaken 199
57.32 Juridisch Bureau 199
57.33 Financiële Afdeling 200
57.34 Afdeling Persdienst 200
57.35 Afdeling Contracten 201
57.36 Afdeling Garanties 202
57.37 Afdeling Goederen met beperkte Aanvoer 202
57.38 Bureau voor Huiden, Leder en Looistoffen 202
57.39 Afdeling Oliën en Vetten 203
57.4 Commissies 203
57.41 Commissie voor de Scheepvaart, 1917 203
57.42 Commissie voor de Ladingen van gerequireerde Schepen, 1918-1921 204
57.43 Controle-commissies voor cultuurprodukten, 1915-1918 205
57.44 Commissies op het gebied van tabakdistributie, 1916-1919 206
57.441 Tabak-commissie, 1916-1917 206
57.442 Sub-commissie voor de Distributie van Tabak, 1916-1917 206
57.443 Commissie van Advies voor de invoer van Tabak, 1916-1919 208
57.444 Commissie inzake opheffing van het Tabaks-uitvoerverbod, 1917 208
57.5 Documentatie 208
57.6 Stichting "Archieven van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij", 1919-1937 209
57.61 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken 209
57.62 Naar onderwerp ingedeelde stukken 210
58. VERENIGING LANDBOUW EXPORT BUREAU, 1916-1918 211
58.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken 213
58.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken 214
58.21 Organisatie 214
58.211 Instelling en opheffing 214
58.212 Financiën 215
58.22 Taakuitoefening 216
58.221 Algemeen 216
58.222 Onderhandelingen met binnenlandse instanties 217
58.223 Onderhandelingen met buitenlandse instanties 219
58.2231 Duitsland en Engeland 219
58.2232 Duitsland 219
58.2233 Engeland 221
58.2234 Zweden 222
58.2235 Zwitserland 222
58.3 Documentatie 222
59. N.V. NEDERLANDSE UITVOER MAATSCHAPPIJ (EXPORTCENTRALE), 1917-1927 223
59.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken 224
59.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken 225
59.21 Organisatie 225
59.211 Instelling en opheffing 225

59.212 Organisatie der werkzaamheden....225
59.213 Huisvesting en personele aangelegenheden....225
59.214 Financiële aangelegenheden....226
59.22 Taakuitoefening....226
59.221 Verslaglegging....226
59.222 Vergunningverlening....227
59.223 Heffing van consentgelden....227
59.224 Kredietverlening....228
59.225 Handelsovereenkomsten....228
59.3 Documentatie....228
60. REGERINGSCOMMISSARISSEN BIJ DE NEDERLANDSE UITVOER MAATSCHAPPIJ NAMENS HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL, 1917-1927 229
60.1 Niet naar onderwerp ingedeelde stukken....229
60.2 Naar onderwerp ingedeelde stukken....229
60.21 Organisatie....229
60.22 Taakuitoefening....230
60.221 Bemoeienis met de organisatie van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij....230
60.222 Toezicht op handels- en kredietovereenkomsten....230
60.223 Toezicht op de regelingen inzake vergunningen....231
60.224 Toezicht op de vergunningverlening....231
Supplement 1993....233
Toewijzingscommissie voor veevoeder te 's-Gravenhage....233
Rijksdistributiekantoor....233
Rijkscommissie voor bouwmaterialen en Rijkskantoor voor bouwmaterialen....233
Rijkskantoor voor chemicaliën....233
Cichorei-commissie....233
Rijksdistributiekantoor voor geneesmiddelen, verbandmiddelen en voorwerpen voor geneeskundig verbruik....233
Rijkskantoor voor huiden en leder....234
Commissie van toewijzing inzake de Maisdistributie....234
Rijkskantoor voor Turfstrooisel....234
Centraal bureau voor de afzet van visserijprodukten....234

B E S C H R I J V I N G V A N H E T A R C H I E F

Naam archiefblok:
Crisisinstellingen

Archiefbloknummer:
E20496

Omvang:
2054 inventarisnummer(s); 84,00 meter

Taal van het archiefmateriaal:
Het merendeel der stukken is in het Nederlands.

Soort archiefmateriaal:
Normale geschreven, getypte en gedrukte documenten, geen bijzondere handschriften.

Archiefdienst:
Nationaal Archief

Locatie:
Den Haag

Archiefvormers:
Algemeen Centraal Administratiekantoor voor Levensmiddelenvoorziening
Centraal Broodkantoor
Centraal Bureau voor de Afzet van Visserijproducten
Centraal Hooibureau
Cichorei-commissie
Commissie inzake Voeding van Mens en Dier
Commissie van Advies inzake de Crisisbedrijven
Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet, 1917
Commissie van Advies inzake uitvoering der Oorlogsmolestverzekeringswet
Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkszeepbureau, later aan het Rijkskantoor voor Zeep
Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden
Commissie van Advies voor de Rijkskolendistributie
Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Suiker
Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden
Commissie van Beroep voor de Rijksboterinzamelings kantoren
Commissie van Bijstand inzake de Uitvoering van de Distributiewet, 1916
Commissie van Toewijzing inzake de Maisdistributie
Commissie van Toezicht op de Bereiding van Veevoeder uit Afvalproducten
Commissie voor de Melkvoorziening
Commissie voor de Nederlandse Handel
Commissie voor de Vaststelling van Prijzen van Landbouwproducten
Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland

Crisis Enquête Commissie
Directie van de Landbouw, 6e Afdeling B Inlichtingendienst
Koninklijk Nationaal Steuncomité
Kunstmestcommissie
Ministerie van Financiën, Afdeling Crisisarchieven
Ministerie van Financiën, Afdeling Crisis-Nijverheid
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Beroep in Crisiszaken
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisisarchieven
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisis-Nijverheid
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bur. Vordering en Inbezitneming
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Vervoer
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Volksvoeding
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken-Textielindustrie (CZT)
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Inspectie Crisispersoneel
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Inspectie Crisiszaken
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Melk- en Melkproductenvoorziening
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Vervoer
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Vleesvoorziening
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Volksvoeding
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Bureau voor Mededelingen inzake de Voedselvoorziening
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Centrale Accountantsdienst
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijksbureau voor de Scheepvaart
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen
Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Uitvoer Certificaten-Bureau
Nederlandse Overzee Trustmaatschappij
Nederlandse Uitvoer Maatschappij (Exportcentrale)
Nijverheidscommissie
Onderlinge Kolenreserve Maatschappij
Proefinstallatie van het Departement van Landbouw ter Bereiding van Veevoeder uit Afvalstoffen

Raad van Bijstand voor het Rijksbureau voor de Scheepvaart
Regeringscommissaris bij de Nederlandse Uitvoer Maatschappij
Regeringscommissarissen voor de Rijksgraaninzameling in de Provincies
Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen
Rijks Centraal Bureau tot Regeling van de Afzet van Varkens en Varkensvlees
Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink
Rijksbureau voor Chemicaliën
Rijksbureau voor Tabak
Rijkscommissie van Toezicht op de Liquidatie der Verenigingen
Rijkscommissie van Toezicht op de Peulvruchten vereniging
Rijkscommissie van Toezicht op de Suikervereniging
Rijkscommissie van Toezicht op de (Varkens) Vlees vereniging
Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten
Rijkscommissie van Toezicht op het Algemeen Centraal Administratiekantoor voor Levensmiddelenvoorziening
Rijkscommissie voor Bouwmaterialen
Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal
Rijksdistributiekantoor voor Geneesmiddelen, Verbandmiddelen en Voorwerpen voor Geneeskundig Verbruik
Rijksdistributiekantoor voor Huiden en Leder
Rijksdistributiekantoor voor Thee en Koffie
Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking
Rijkskantoor voor Afvalstoffen van de Landbouw
Rijkskantoor voor Bouwmaterialen
Rijkskantoor voor Chemicaliën
Rijkskantoor voor Groenten en Fruit
Rijkskantoor voor Huiden en Leder
Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen
Rijkskantoor voor Steen
Rijkskantoor voor Suiker
Rijkskantoor voor Thee en Koffie
Rijkskantoor voor Turfstrooisel
Rijkskantoor voor Verlichting en Aanverwante Produkten
Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin
Rijkskolendistributie
Schepenuitvoercommissie
Staatscommissie inzake de Duurte
Stichting Archieven der Nederlandse Overzee Trustmaatschappij
Suikerdistributiekantoor
Toewijzingscommissie voor Benzine
Toewijzingscommissie voor Gasolie
Toewijzingscommissie voor Petroleum
Toewijzingscommissie voor Veevoeder
Vereniging Landbouw Export Bureau
Wolcommissie
Zinkdistributievereniging
Zuivelkantoor

Samenvatting van de inhoud van het archief:
De Eerste Wereldoorlog werd zowel met militaire als met economische middelen gevoerd. Ook Nederland raakte in een crisis. De regering trachtte de economie gaande te houden door het nemen van bijzondere maatregelen. Uitgevaardigde wetten en regels werden vooral door de gemeentelijke overheid uitgevoerd. Daarnaast werkte de Rijksoverheid nauw samen met particuliere organisaties, zoals het Koninklijk Nationaal Steuncomité en de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij (NOT). Ook werden verenigingen van belanghebbenden uit het bedrijfsleven, bijvoorbeeld de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten, ingeschakeld voor de uitvoering van taken op het gebied van beschikbaarstelling en distributie van voorraden en goederen. Dit alles vereiste een omvangrijk stelsel van crisisinstellingen en toezichthoudende diensten onder leiding van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. In dit archief bevinden zich de archieven van zo'n zestig crisisinstellingen. Zij omvatten de periode 1914-1926 met een enkele uitloop tot 1946. Veel stukken betreffen verordeningen en beschikkingen, circulaires, correspondentie, notulen, verslagen en rapporten. De archiefvormende instellingen zijn als volgt geordend: Afdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, adviesorganen, distributieorganen en import- en exportorganen.

Aanwijzingen voor de gebruiker

OPENBAARHEIDSBEPERKINGEN
Volledig openbaar.

BEPERKINGEN AAN HET GEBRUIK
Reproductie van originele bescheiden uit dit archief is, behoudens de algemene regels die gelden voor het kopiëren van stukken, niet aan beperkingen onderhevig. Er zijn geen beperkingen krachtens het auteursrecht.

MATERIËLE BEPERKINGEN
Het archief kent geen beperkingen voor het raadplegen van stukken als gevolg van slechte materiële staat.

AANVRAAGINSTRUCTIE
Openbare archiefstukken kunnen online worden aangevraagd en gereserveerd. U kunt dit ook via de terminals in de studiezaal van het Nationaal Archief doen. Om te kunnen reserveren dient u de volgende stappen te volgen:

1. Creëer een account of log in.
2. Selecteer in de archiefinventaris een archiefstuk.
3. Klik op ‘Reserveer’ en kies een tijdstip van inzage.

CITEERINSTRUCTIE
Bij het citeren in annotatie en verantwoording dient het archief tenminste éénmaal volledig en zonder afkortingen te worden vermeld. Daarna kan worden volstaan met verkorte aanhaling.

VOLLEDIG:
Nationaal Archief, Den Haag, Crisisinstellingen, nummer toegang 2.06.079, inventarisnummer ...

VERKORT:
NL-HaNA, Crisisinstellingen, 2.06.079, inv.nr. ...

Archiefvorming

GESCHIEDENIS VAN DE ARCHIEFVORMER

VOORWOORD: VAN CRISISBEHEERSING NAAR VERZORGINGSSTAAT

De totstandkoming van de publikatie van deze inventaris van archieven van Crisisinstellingen in verband met de Wereldoorlog over de jaren 1914-1926, behoeft enige toelichting. Op 11 november 1993 is het 75 jaar geleden, dat in Frankrijk de wapenstilstand werd getekend tussen het Duitse keizerrijk en de geallieerden. Deze dag, Jour de l'Armistice, die in Nederland niet wordt herdacht, is aanleiding geweest om een verzamelbundel van archieven van crisisinstellingen samen te stellen. De gevolgen van de Eerste Wereldoorlog in Nederland, dat tijdens deze oorlog neutraal was en de verschrikkingen van de gewapende strijd niet kende, hebben diepe sporen nagelaten. De economische crisis als gevolg van deze oorlog noopte de Nederlandse overheid tot ingrijpen in het sociaal-economisch leven. Dat deed ze niet van harte. Handel, nijverheid en landbouw werden traditioneel tot het domein van het particulier initiatief gerekend. Toch dwong economische schaarste tot regulerende maatregelen op het terrein van de distributie, prijsvorming, in- en uitvoer en voedselvoorziening, zij het dat een groot deel van de maatregelen werden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van privaatrechtelijke crisisverenigingen en -instellingen. De omzetting van deze halfslachtige autoriteiten [1] in overheidsorganen kreeg pas in de loop van 1918 gestalte. Met de instelling van de rijkskantoren in mei van dat jaar was de crisisbeheersing nagenoeg een volledige rijksaangelegenheid geworden. Eind 1918 bestonden er ruim 197 crisisinstellingen onder uiteenlopende benamingen zoals: rijksbureaus, rijkskantoren, distributiebureaus en rijkscommissies. Terugblikkend is de stelling verdedigbaar dat het ontstaan van de verzorgingsstaat en de daarmee samenhangende groei van het overheidsapparaat een - onbedoeld - gevolg is geweest van de economische crisis tijdens de Eerste Wereldoorlog. Deze archiefinventaris is een onmisbaar hulpmiddel voor onderzoek naar de sociaal-economische geschiedenis van Nederland en naar die van de rol van de centrale overheid in dat proces.
De eindredacteuren

HOOFDSTUK 1: WET- EN REGELGEVING IN CRISISAANGELEGENHEDEN

1.1 WET- EN REGELGEVING IN VERBAND MET DE OORLOG 1914-1918

Na het uitbreken van de oorlog in 1914 raakte Nederland in een economische crisis. [2] De oorlog werd zowel met militaire, als met economische middelen gevoerd. Door de ligging en de economische betekenis van het land als doorvoerhaven ontkwam Nederland niet aan de gevolgen van deze

1 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving in Nederland, (Groningen 1945).
2 Algemene informatie over Nedeland in sociaal en economisch opzicht tijdens de oorlog is te vinden in: *Economic and social history of the World War : Dutch series*, Carnegie Endowment for International Peace. Division of Economics and History. New Haven : Yale University, 1923-1928.

economische oorlogvoering. Het vervoer van goederen werd door de oorlogvoerende partijen sterk beperkt, teneinde de vijand in zijn economische mogelijkheden te treffen. [3] Ook de oorlog op zee met mijnen en duikboten bemoeilijkte de aanvoer van goederen. Het uitbreken van de oorlog in augustus 1914 bracht bij het publiek een paniekreactie teweeg. Deze uitte zich onder andere in het hamsteren van levensmiddelen en brandstoffen en in het opvragen van spaartegoeden bij de banken. Na deze paniekreactie, waarbij het economisch leven grotendeels stil kwam te liggen, herstelde de economie zich eind 1914 van de ergste gevolgen van deze periode. De Nederlandse regering was in staat de economie gaande te houden door middel van bijzondere maatregelen. [4] Het ingrijpen van de overheid richtte zich tot ongeveer 1916 op het tegengaan van excessieve prijsstijgingen en het handhaven van voldoende voorraden voor binnenlands verbruik. [5] Als gevolg van de maatregelen van de oorlogvoerende partijen op het gebied van de economie in het algemeen en de zeescheepvaart in het bijzonder, ontstonden er in 1916 tekorten aan grond- en hulpstoffen, levensmiddelen en brandstoffen. Vanaf 1916 tot het hoogtepunt van de schaarste in 1917-1918 richtte de overheid haar maatregelen op het stimuleren van produktie en de teelt van gewassen, nodig voor binnenlandse consumptie, op de distributie en de rantsoenering.

De wet- en regelgeving in de eerste helft van de wereldoorlog was er vooral op gericht om prijsopdrijving en het vasthouden van voorraden te voorkomen en om te verhinderen dat voor binnenlands gebruik benodigde grondstoffen en produkten (vooral landbouwprodukten) zouden worden geëxporteerd. Voor zover er distributie van levensmiddelen onder de bevolking plaatsvond, werd die vooral uitgevoerd door de gemeentelijke overheid. De rijksoverheid werkte nauw samen met het particulier initiatief, zoals het Koninklijk Nationaal Steuncomité en de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij (NOT). Het Steuncomité, opgericht in augustus 1914, richtte zich vooral op steunverlening aan burgers en het bedrijfsleven. De NOT was actief ten behoeve van de invoer. Volgens afspraken met de belligerenten werd invoer van goederen geadresseerd aan de NOT niet beschouwd als contrabande en werd vrije invoer van die goederen gegarandeerd: (..) "Ter zee dekte dus de bekende zwart-witte NOT-kegel de neutrale lading aan boord van het neutrale schip". Een uitzondering op de samenwerking met het particulier initiatief werd gevormd door de import van graan en meel, waarin de rijksoverheid zich kort na het uitbreken van de oorlog een monopoliepositie verwierf en waarbij de normale handel werd uitgesloten. Eind 1915, begin 1916 werd ook de binnenlandse graanhandel door de rijksoverheid uitgeschakeld. [6] Daarnaast werden verenigingen van belanghebbenden uit het bedrijfsleven belast met overheidsbevoegdheden, zoals b.v. de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten of de Peulvruchtenvereniging.

3 Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel (jrg. 1921, deel 4), p. VIII.
4 Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel, deel 4, p. XVIII.
5 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving in Nederland (Groningen 1945), p. 27
6 Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel, deel 4, p. X.

1.2 OVERZICHT VAN DE BELANGRIJKSTE WETTEN OP HET GEBIED VAN DE DISTRIBUTIE EN ANDERE CRISISZAKEN

De belangrijkste wetten uit de crisisperiode waren:

- de Uit- en vervoerwet (Wet van 3 augustus 1914, Stb. 344, houdende verbod tot uit- en vervoer van sommige artikelen)
- de Levensmiddelenwet (Wet van 3 augustus 1914, Stb. 351, tot aanvulling van de Onteigeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdrijving van waren)
- de Distributiewet 1916 (Wet van 19 augustus 1916, Stb. 416, tot vaststelling van bepalingen in het belang van de volksvoeding en van een doelmatige distributie van goederen)
- de Wet bijzondere maatregelen goederenverkeer buitenland (Wet van 1 september 1917, Stb. 576, houdende bijzondere maatregelen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland)
- de Scheurwet 1918 (Wet van 27 juli 1918, Stb. 503, houdende regeling inzake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden)

Deze wetten regelden het algemene kader van het overheidsingrijpen in de economie van Nederland.

De regering had in de eerste helft van de oorlog, voor wat de levensmiddelen- en goederenvoorziening in het land betreft, de beschikking over bevoegdheden op basis van de Wet van 3 augustus 1914 (Stb. 351) tot wijziging van de Onteigeningswet, bekend onder de naam Levensmiddelenwet. Deze wet was bedoeld om het vasthouden van voorraden en prijsopdrijving tegen te gaan. De wet gaf de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel de bevoegdheid om:

- maximumprijzen vast te stellen
- machtiging te verlenen tot inbezitneming van levensmiddelen, grondstoffen, huishoudelijke artikelen en brandstoffen.

De wet werd ook gebruikt om de beschikbaarstelling van levensmiddelen ten behoeve van de bevolking af te dwingen. [7] Ze was niet bedoeld als distributieregeling, maar was een instrument voor het op peil houden van voorraden en deze voorraden tegen redelijke prijzen ter beschikking te stellen aan de bevolking. [8]

Een ander instrument daartoe werd gevormd door de Uit- en vervoerwet van 3 augustus 1914 (Stb. 344). Deze wet gaf de minister van Oorlog de bevoegdheid de uitvoer en het vervoer van goederen geheel of gedeeltelijk te verbieden. Tevens had de minister van Oorlog de bevoegdheid ontheffing van het verbod te verlenen. Met name door de laatste bevoegdheid was de regering in staat de uitvoer van goederen uit Nederland te reguleren. Met betrekking tot het verlenen van de ontheffing werden voorwaarden gesteld aan de exporteurs. Zij mochten alleen exporteren, wanneer zij eenzelfde

7 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving , p. 21 e.v.
8 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 29.

hoeveelheid ter beschikking van de binnenlandse markt hielden. [9] Bij Koninklijk besluit van 4 mei 1917 (Stb. 179) werd de bevoegdheid overgedragen aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Hiermee werd de gegroeide praktijk, waarbij de laatste de uitvoering van de wet praktisch in handen had, geformaliseerd. De overige wetten op het gebied van het goederenvervoer waren:

- Wet van 11 maart 1916 (Stb. 127), de zogenaamde Consentenwet. In deze wet werd het opleggen van heffingen op te verstrekken uitvoervergunningen geregeld. De heffingen werden aan een maximum gebonden en bij een teveel aan ontvangen heffingen zou de overheid deze weer aan de betalers, in casu de exporteurs, restitueren. [10]
- Wet van 1 september 1917 (Stb. 576), houdende bijzondere maatregelen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland. Deze wet vormde de basis voor de oprichting van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij, welke daadwerkelijk werd opgericht bij Koninklijk besluit van 22 december 1917 (Stb. 726). [11]
- Wet van 1 september 1917 (Stb. 578), wijziging van de Uit- en Vervoerwet, waarbij de bevoegdheid om uitvoer al dan niet voorwaardelijk te verbieden werd vastgelegd in aansluiting op de al bestaande praktijk. Het verbod op vervoer kon worden gebruikt om een gewenste verdeling van voorraden over het land af te dwingen. [12]

De N.V. Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) nam de consentverlening voor de uitvoer over van de crisisverenigingen. Deze maatschappij had voorts tot taak te onderhandelen met het buitenlandse autoriteiten, teneinde een gunstiger handelspositie te verkrijgen. [13]

De Schepenuitvoerwet van 18 maart 1916 (Stb. 139) regelde de uitvoer van schepen. De wet gaf de overheid een extra middel naast de Uit- en vervoerwet, om de beschikking te houden over voldoende scheepsruimte voor het vervoer van goederen ten behoeve van de binnenlandse levensmiddelenvoorziening. Deze wet was in eerste instantie bedoeld om de graanvoorziening veilig te stellen. [14] De toepassing van de Schepenuitvoerwet 1916 bleek niet voldoende om de regering te verzekeren van voldoende scheepsruimte. De reders waren in staat om hun schepen te onttrekken aan de werking van de Schepenuitvoerwet. De Schepenvorderingswet van 10 februari 1917 (Stb. 211) diende in deze lacune te voorzien. Deze wet gaf de minister de bevoegdheid scheepsruimte te vorderen voor goederen die de regering wenste aan te voeren. [15] Als gevolg van de toenemende schaarste in 1915/16 werd het noodzakelijk over te gaan tot distributie en rantsoenering van levensmiddelen en grondstoffen en het stimuleren van de produktie van diverse levensmiddelen. Afgezien van de economische omstandigheden dwong een

9 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 20 e.v.
10 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 32.
11 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 37.
12 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 36 e.v.
13 Koninklijk besluit van 22 december 1917 (Stb. 726); Eindverslag van de Crisis Enquête Commissie, p. 44.
14 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 41.
15 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 43.

toenemende kritiek op het stelsel van crisisinstellingen, wetten en besluiten de regering tot een herziening van haar beleid. Een en ander leidde tot de Distributiewet 1916. De Distributiewet 1916 (Stb. 416) legde de taakverdeling tussen rijks- en gemeentelijke overheid vast en gaf de minister de bevoegdheid om:

- distributieregelingen vast te stellen
- maximumprijzen vast te stellen
- de verwerking en bereiding van grondstoffen aan beperkende regels te onderwerpen
- produktie van gewassen te verbieden.

Voorts regelde de Distributiewet 1916 de financiële tegemoetkoming aan de gemeenten en voorzag in een uitbreiding van de mogelijkheid tot inbezitneming. [16] De Distributiewet 1916 voorzag de regering van effectiever middelen om op te treden tegen prijsstijgingen, ongewenste uitvoer en vasthouding van voorraden. Deze middelen werden voornamelijk geformuleerd in verbodsbepalingen, zoals bijvoorbeeld met betrekking tot de produktie van gewassen. In het algemeen bleef de in de praktijk gegroeide taakverdeling tussen gemeentelijke en rijksoverheid bestaan, zij het meer gereguleerd dan voorheen, onder andere door de oprichting van het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen. [17] De rijksoverheid was verantwoordelijk voor de beschikbaarstelling van voldoende voorraden ten behoeve van de gemeentebesturen, die deze dan weer ter beschikking van de bevolking stelden. De rijksoverheid oefende toezicht uit op de uitvoering van de distributie door gemeentelijke overheden.

De werking van de Distributiewet 1916 alleen bleek niet voldoende om de schaarste tegen te gaan. In 1917 en 1918 kwam aanvullende wetgeving tot stand op het gebied van de scheepvaart, de teelt van gewassen en de brandstoffenvoorziening, omdat de verbodsbepalingen van de algemene wetten niet voldoende waren. De drie onderstaande wetten vullen in die zin de Distributiewet 1916 aan: zij geven de minister bevoegdheden om in een aantal specifieke gevallen maatregelen te nemen ten behoeve van de brandstoffen- en levensmiddelenvoorziening van de bevolking. Wegens een tekort in de brandstoffenvoorziening werd de Wet van 30 augustus 1917 (Stb. 575), Noodboswet uitgevaardigd. Deze wet gaf de overheid middelen in handen om het ongecontroleerd kappen van bossen en andere houtopstanden tegen te gaan. Met behulp van de Slachtwet van 23 februari 1918 (Stb. 133) trachtte de minister ten behoeve van een gelijkwaardige distributie van vlees over de gehele bevolking, het slachten van dieren thuis te verbieden. Om de produktie van de landbouw te bevorderen kreeg de minister bij de Scheurwet van 27 juli 1918 (Stb. 503) de bevoegdheid de omzetting van weiland in bouwland voor te schrijven ten behoeve van de graanproduktie. Er werden gemeentelijke Landbouwcommissies ingesteld, die tot taak kregen de inventarisatie en vaststelling van de te scheuren oppervlakte grasland en het ontwerpen van lijsten van scheurplichtige gronden. De directeuren van de Provinciale

16 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 33 e.v. en Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 38 e.v.
17 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 28 e.v.

Produktiekantoren kregen de regeling en het toezicht op de werkzaamheden van de gemeentelijke Landbouwcommissies opgedragen. Belanghebbenden konden tegen beslissingen in het kader van de Scheurwet 1918 in beroep gaan bij Commissies van Beroep, die provinciegewijs waren georganiseerd en zetelden in het kantoor van de Provinciale Produktiekantoren. Een en ander was geregeld in het Koninklijk besluit van 13 november 1918 tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 (Stb. 588).

Ondanks de kritiek op het feit dat een groot deel van de maatregelen in verband met de economische crisis werden uitgevoerd onder verantwoordelijkheid van privaatrechtelijke crisis-verenigingen, halfslachtige autoriteiten [18] , waardoor de burgers onvoldoende rechtsbescherming hadden tegen maatregelen die in hun belangen ingrepen, bleef de omzetting van deze instellingen in overheidsorganen nog geruime tijd uit. Pas in de loop van 1918 werden de overheidsbevoegdheden op het terrein van de distributie aan de verenigingen van belanghebbenden ontnomen en opgedragen aan rijksdistributiekantoren. Het geheel aan wet- en regelgeving en het stelsel van crisis-verenigingen, lokte veel kritiek uit, met name op het punt van de rechtsbescherming van de burger ten opzichte van de overheid. In 1918 kwam de Wet van 26 juli 1918 (Stb. 494), houdende instelling van een bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken tot stand waarmee het beroepsrecht werd geregeld. Bij Koninklijk besluit van 21 oktober 1918 (Stb. 572) werd het Reglement voor Distributie- en andere Crisiszaken vastgesteld. Wet en reglement traden in werking op 16 december 1918, ingevolge het Koninklijk besluit van 12 december 1918 (Stb. 799). Met het beëindigen van de oorlog in 1918 brak een periode van economisch herstel aan. In 1926 werden de meeste crisiswetten ingetrokken. [19]

LIJST VAN WETTEN EN ALGEMENE MAATREGELEN VAN BESTUUR OP HET TERREIN VAN DE BESTRIJDING VAN DE ECONOMISCHE CRISIS, (MEDE)UITGEVOERD DOOR DE MINISTER VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL

UIT- EN VERVOERWET 1914

Wet van 3 augustus 1914 (Staatsblad nr 344), houdende verbod tot de uit- en vervoer van sommige artikelen.

- Wet van 31 december 1915 (Staatsblad nr 532), houdende aanvulling van de wet van 3 augustus 1914 (Staatsblad nr 344), houdende verbod tot de uit- en vervoer van sommige artikelen.
- Wet van 1 september 1917 (Staatsblad nr 578), tot wijziging van de wet van de 3de augustus 1914 (Staatsblad nr 344), houdende verbod tot de uit- en vervoer van sommige artikelen.
- Wet van 3 juni 1918 (Staatsblad nr 326), tot wijziging van de wet van 3 augustus 1914 (Staatsblad nr 344), houdende verbod tot de uit- en

18 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 28.
19 Wet van 30 juli 1926 (Stb. 248).

vervoer van sommige artikelen.
Bij de Uitvoerverbodenwet 1935 (Staatsblad nr 599) is de Uit- en vervoerwet gewijzigd.

LEVENSMIDDELENWET 1914
Wet van 3 augustus 1914 (Staatsblad nr 351), tot aanvulling der Onteigeningswet ter voorkoming van vasthouding en prijsopdrijving van waren.

WET VERVOERSVERBOD MET VISSERSVAARTUIGEN 1915
Wet van 9 juli 1915 (Staatsblad nr 316), houdende verbod om sommige artikelen te laden in of te vervoeren met vissersvaartuigen.

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

VERVOER- EN NEDERLAGEWET 1915
Wet van 31 december 1915 (Staatsblad nr 533), houdende tijdelijke bepalingen betreffende het vervoer en de nederlage van goederen.

- Wet van 27 juni 1919 (Staatsblad nr 420), tot wijziging en aanvulling van de wet 31 december 1915 (Staatsblad nr 533), houdende tijdelijke bepalingen betreffende het vervoer en de nederlage van goederen.
- Besluit van 15 juli 1919 (Staatsblad nr 494), tot vaststelling van de van de dag waarop de wet van 27 juni 1919 (Staatsblad nr 420) in werking treed.
- Besluit van 15 juli 1919 (Staatsblad nr 495), houdende bepalingen betreffende het vervoer en de nederlage van goederen.

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

CONSENTENWET 1916
Wet van 11 Maart 1916 (Staatsblad nr 127), tot heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer.

- Besluit van 10 juni 1916 (Staatsblad nr 274), houdende bepalingen betreffende heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer.
- Besluit van 17 maart 1917 (Staatsblad nr 237), tot wijziging en aanvulling van het Koninklijk besluit van 10 juni 1916 (Staatsblad nr 274), houdende bepalingen betreffende heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer.
- Besluit van 19 juli 1917 (Staatsblad nr 492), tot wijziging van het Koninklijk besluit van 10 juni 1916 (Staatsblad nr 274), houdende bepalingen betreffende heffing van vergoeding van kosten voor afgifte van consenten voor uitvoer, gewijzigd bij het Koninklijk besluit van 17

maart 1917 (Staatsblad nr 237).

SCHEPENUITVOERWET 1916
Wet van 18 maart 1916 (Staatsblad nr 139), houdende maatregelen die waarborgen dat Nederland in voldoende mate de beschikking blijft behouden over schepen.

- Wet van 18 juni 1918 (Staatsblad nr 427), tot aanvulling en wijziging der Schepenuitvoerwet.
- Besluit van 6 april 1916 (Staatsblad nr 158), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 1, tweede lid, der Schepenuitvoerwet.
- Besluit van 19 juni 1916 (Staatsblad nr 282), tot wijziging van het besluit van 6 april 1916 (Staatsblad nr 158), houdende vaststelling van een algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 1, tweede lid, der Schepenuitvoerwet.
- Besluit van 4 oktober 1919 (Staatsblad nr 594), houdende wijziging van de algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 1, tweede lid, der Schepenuitvoerwet.
- Wet van 17 maart 1923 (Staatsblad nr 86), tot intrekking van de Schepenuitvoerwet.

OORLOGSMOLESTVERZEKERINGSWET 1916
Wet van 27 mei 1916 (Staatsblad nr 210), houdende machtiging tot het aangaan van verzekeringsovereenkomsten tegen het gevaar van molest in verband met de tegenwoordige oorlogstoestand.

- Besluit van 8 februari 1917 (Staatsblad nr 209), houdende bepaling van de datum, waarop de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915 in werking zal treden.
- Wet van 1 december 1917 (Staatsblad nr 684), tot wijziging der "Oorlogsmolestverzekeringswet 1915".
- Wet van 4 november 1919 (Staatsblad nr 642), tot intrekking der "Oorlogsmolestverzekeringswet" (Staatsblad nr 210 van 1916).
- Besluit van 8 december 1919 (Staatsblad nr 804), houdende bepaling van de dag, waarop de wet van 4 november 1919 (Staatsblad nr 642) tot intrekking der "Oorlogsmolestverzekeringswet" (Staatsblad nr 210 van 1916).

DISTRIBUTIEWET 1916
Wet van 19 augustus 1916 (Staatsblad nr 416), tot vaststelling van bepalingen in het belang van de volksvoeding en van een doelmatige distributie van goederen.

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

SCHEPENVORDERINGSWET 1917
Wet van 10 februari 1917 (Staatsblad nr 211), tot vordering van schepen (Schepenvorderingswet).

- Wet van 23 mei 1917 (Staatsblad nr 430), tot wijziging der "Schepenvorderingswet 1917".
- Wet van 1 juni 1918 (Staatsblad nr 308), houdende aanvulling der Schepenvorderingswet 1917. (Staatsblad nr 211).

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

NOODBOSWET 1917
Wet van 30 augustus 1917 (Staatsblad nr 575), houdende bepalingen betreffende het behoud en de onteigening van bossen en andere houtopstanden.

- Wet van 19 mei 1922 (Staatsblad nr 349), houdende bepalingen betreffende de bosbouw.

WET GOEDERENVERKEER BUITENLAND 1917
Wet van 1 september 1917 (Staatsblad nr 576), houdende bijzondere maatregelen te aanzien van het goederenverkeer met het buitenland.

- Besluit van 22 december 1917 (Staatsblad nr 726), houdende bepalingen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland.
- Wet van 15 maart 1919 (Staatsblad nr 122), tot nadere voorziening ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland.
- Besluit van 15 mei 1920 (Staatsblad nr 243), tot wijziging van de algemene maatregel van bestuur, vastgesteld bij Koninklijk besluit 22 december 1917 (Staatsblad nr 726).
- Besluit van 16 juni 1920 (Staatsblad nr 297), tot verlening van machtiging aan de Nederlandse Uitvoer Maatschappij om voorwaarden op te leggen.
- Besluit van 25 juni 1920 (Staatsblad nr 317), tot het verlenen van machtiging aan de Nederlandse Uitvoer Maatschappij om aan de overdrachten tot uitvoer van enige zuivelartikelen voorwaarden te verbinden.
- Besluit van 27 augustus 1920 (Staatsblad nr 730), houdende nadere vaststelling van de heffingsbedragen, genoemd in het Koninklijk besluit van 25 juni 1920 (Staatsblad nr 317).
- Besluit van 9 augustus 1920 (Staatsblad nr 689), tot het verlenen van machtiging aan de Nederlandse Uitvoer Maatschappij om aan de overdrachten van vergunningen tot uitvoer van dakpannen voorwaarden te verbinden.
- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking

van verschillende crisiswetten.

SLACHTWET 1918
Wet van 23 februari 1918 (Staatsblad nr 133), houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens.

- Wet van 18 juni 1918 (Staatsblad nr 425), tot wijziging van de wet van 23 februari 1818 (Staatsblad nr 133), houdende bepalingen betreffende het slachten van paarden, runderen, schapen en varkens.
- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

WET BRUINKOOLWINNING 1918
Wet van 23 maart 1918 (Staatsblad nr 168), tot tijdelijke ontginning van bruinkolen zonder concessie.

- Wet van 24 november 1922 (Staatsblad nr 625), tot intrekking van de wet van 23 maart 1918 (Staatsblad nr 168), tot tijdelijke ontginning van bruinkolen zonder concessie.

WET DISTRIBUTIERECHTSPRAAK 1918
Wet van 26 juli 1918 (Staatsblad nr 494), tot instelling van een bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken.

- Besluit van 21 oktober 1918 (Staatsblad nr 572), tot vaststelling van een Reglement voor Distributie- en andere Crisiszaken.
- Besluit van 12 december 1918 (Staatsblad nr 799), tot vaststelling van het tijdstip van in werking treding van: a. de wet van 26 juli 1918 (Staatsblad nr 494), tot instelling ener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken, en b. van het Reglement voor distributie- en andere crisiszaken.
- Besluit van 5 februari 1919 (Staatsblad nr 34), houdende wijzigingen van het Koninklijk besluit van 21 oktober 1918 (Staatsblad nr 572), tot vaststelling van een Reglement voor Distributie- en andere Crisiszaken.

SCHEURWET 1918
Wet van 27 juli 1918 (Staatsblad nr 503), houdende regeling inzake de omzetting in bouwland en de bebouwing van graslanden, klavers of kunstweiden.

- Besluit van 13 november 1918 (Staatsblad nr 588), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 (Staatsblad nr 503).
- Besluit van 28 juni 1919 (Staatsblad nr 455), tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 13 november 1918 (Staatsblad nr 588), tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 (Staatsblad nr 503).
- Besluit van 12 april 1920 (Staatsblad nr 176), tot aanvulling van het Koninklijk besluit van 13 november 1918 (Staatsblad nr 588) tot

vaststelling van een algemene maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 (Staatsblad nr 503), zoals dat is gewijzigd bij Koninklijk besluit van 28 juni 1919 (Staatsblad nr 455).

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

CRISISENQUÊTEWET 1918

Wet van 11 oktober 1918 (Staatsblad nr 559), betreffende een onderzoek door een Staatscommissie naar hetgeen tijdens de toestand van oorlogsgevaar heeft plaats gevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoeften en ter ondersteuning van landbouw, nijverheid en handel.

- Wet van 25 januari 1921 (Staatsblad nr 41), tot wijziging van art. 17 der Crisis-enquêtewet 1918.
- Ingetrokken bij de Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

BINNENSCHEEPVAARTWET 1918

Wet van 7 december 1918 (Staatsblad nr 774), houdende bepalingen met betrekking tot de binnenscheepvaart.

- Besluit van 1 februari 1919 (Staatsblad nr 33), houdende vaststelling van heffingen in de binnenscheepvaart.
- Besluit van 19 juni 1919 (Staatsblad nr 387), tot wijziging van het Koninklijk besluit van 1 februari 1919 (Staatsblad nr 33), houdende vaststelling van heffingen in de binnenscheepvaart.
- Besluit van 3 december 1919 (Staatsblad nr 799), tot wijziging van heffingen in de binnenscheepvaart.
- Besluit van 7 april 1922 (Staatsblad nr 182), houdende intrekking van het Koninklijk besluit van 1 februari 1919 (Staatsblad nr 33), regelende de heffingen ter bestrijding van de kosten, verbonden aan de uitvoering der Binnenscheepvaartwet 1918.

Bij de Invoeringswet Strafvordering 1925 (Staatsblad nr 308) is deze wet gewijzigd.

WET TURF- EN BRUINKOLENVOORZIENING 1919

Wet van 11 januari 1919 (Staatsblad nr 9), houdende bepalingen in het belang der turf- en bruinkolenvoorziening.

WET INTREKKING CRISISWETTEN 1926

Wet van 30 juli 1926 (Staatsblad nr 248), tot intrekking van verschillende crisiswetten.

HOOFDSTUK 2: ORGANISATIE VAN DE CRISISINSTELLINGEN

2.1 DE CRISISINSTELLINGEN IN DE PERIODE AUGUSTUS 1914 - MEI 1918

Ter regeling van produktie, voorraadbepaling, beschikbaarstelling en in- en uitvoer van grondstoffen, levensmiddelen en nijverheidsprodukten werd een uitgebreid netwerk van crisisinstellingen opgezet. De voorbereiding en de uitvoering van de maatregelen betreffende de crisisaangelegenheden geschiedde rechtstreeks of onder toezicht van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. De eerste crisisinstelling werd al op 26 augustus 1914, kort na het uitbreken van de oorlog ingesteld: het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel.[20] Het Rijksbureau, een afdeling van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, was verantwoordelijk voor een geregelde en voldoende aanvoer van graan en meel.[21] Daarnaast was op particulier initiatief in augustus 1914 het Koninklijk Nationaal Steuncomité opgericht. Dit comité had tot taak financiële steun te verlenen aan diegenen die ten gevolge van de oorlogsomstandigheden in financiële moeilijkheden waren geraakt en verleende de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel hulp bij de voorbereiding of uitvoering van maatregelen in verband met de economische crisis. In 1915 werden door het bestuur van het Koninklijk Nationaal Steuncomité sub-commissies ingesteld voor diverse categorieën artikelen zoals brandstoffen, wol, nijverheidsprodukten en diverse levensmiddelen. Voor de regeling van de invoer van produkten werd 24 november 1914 de N.V. Nederlandse Overzee Trustmaatschappij opgericht. Deze particuliere organisaties waren nauw verbonden met de overheid.[22] Ook op gemeentelijk niveau zijn initiatieven tot beschikbaarstelling van artikelen genomen. Deze initiatieven vallen echter buiten het terrein van dit overzicht en daarom zal er niet verder op worden ingegaan.

Onder de nieuwe minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, F.E. Posthuma, werden de crisismaatregelen van regeringswege verder uitgebreid. Ter beperking van de uitvoer en voor het beschikbaar stellen van levensmiddelen werden vanaf maart 1915 Rijks Centrale Bureaus opgericht. Deze bureaus, die onder het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel ressorteerden, legden aan exporteurs de verplichting op te zorgen voor voldoende binnenlandse voorraad tegen redelijke prijzen, in ruil voor het verlenen van uitvoervergunningen. [23] Omdat de werkzaamheden van de bureaus geleidelijk toenamen en het praktisch onmogelijk bleek de gehele Nederlandse export te controleren, besloot de minister in september 1915 de Rijks Centrale Bureaus te vervangen door verenigingen van belanghebbenden bij de levensmiddelenvoorziening. Deze wijziging was de eerste ingrijpende reorganisatie van het distributieapparaat. Zo werden onder meer de Suikervereniging en de Peulvruchtenvereniging opgericht. Deze particuliere

20 Bij beschikking van minister de Landbouw, Nijverheid en Handel van 26 augustus 1914, Afdeling Handel, nr. 11076.
21 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 62.
22 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 62-63.
23 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 66.

verenigingen waren samengesteld uit belanghebbende exporteurs en handelaren en stonden onder controle van de door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel ingestelde rijkscommissies van toezicht op de crisisverenigingen. Deze rijkscommissies waren samengesteld uit een lid van de Eerste Kamer, twee leden van de Tweede Kamer en een deskundige op het vakgebied van de vereniging. [24] De regeling met behulp van de crisisverenigingen had als voordeel dat ten gevolge van de grotere decentralisatie de bemoeienis van de regering zich relatief snel tot een groot aantal artikelen kon uitstrekken, zonder dat de overheidsorganen werden overladen met crisiszaken. Daar stond tegenover het nadeel dat van uniformiteit in de organisatie en administratie van de verschillende verenigingen nauwelijks sprake was. Bovendien hadden de rijkscommissies van toezicht een uiteenlopende opvatting van hun taak. [25] Door middel van de instelling van het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen in januari 1916 poogde de minister een nauwer verband te leggen tussen de verschillende crisisverenigingen en het ministerie. [26] Het Rijks Centraal Administratiekantoor werd als centraal bureau voor de levensmiddelendistributie gesteld boven alle distributie-instanties. Ook de gemeentelijke instanties stonden onder controle van het Administratiekantoor. Voor de goederen waarvoor geen crisisvereniging bestond werd de uitgifte van uitvoervergunningen en de beschikbaarstelling geregeld door de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland, een subcommissie van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij. [27]

Bij het in werking treden van de Distributiewet 1916 werd de Commissie van Bijstand inzake de Distributiewet 1916 ingesteld. Deze commissie heeft een belangrijk aandeel gehad in de voorbereiding en de uitvoering van crisismaatregelen. Zij was een adviesorgaan voor de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel inzake crisisaangelegenheden en had bovendien de leiding over de Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. De organisatie van de Afdeling Crisiszaken wordt onder paragraaf 2.4 nog nader uiteengezet. Een ander adviesorgaan voor de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel was de Rijkscommissie van Advies inzake de Crisisbedrijven, vanaf december 1918 de Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden. Deze commissie gaf advies bij beroepszaken en problemen met de uitvoering van crisismaatregelen in het algemeen. Voorts werd de minister geadviseerd door een aantal andere commissies, al dan niet ingesteld bij of krachtens de wet, zoals de Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet, de Schepenuitvoercommissie, de Commissies voor de vaststelling van prijzen van landbouwprodukten, de Commissie van advies voor Zuivelaangelegenheden en de Commissie van Advies inzake de Uitvoering van de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915.

24 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving , p. 27.
25 Eindverslag Crisis Enquête Commissie ,p. 67-68.
26 Ingesteld bij Koninklijk besluit van 17 januari 1916 (Stb. 16).
27 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p .28.

2.2 REORGANISATIE VAN HET CRISISAPPARAAT VANAF MEI 1918

In mei 1918 onderging de organisatiestructuur van het crisis-stelsel opnieuw een ingrijpende wijziging: de crisisverenigingen werden vervangen door rijks(distributie)kantoren, die werden bijgestaan door commissies van advies. Deze rijkskantoren en commissies van advies ressorteerden rechtstreeks onder het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Drie ontwikkelingen hadden tot deze organisatiewijziging geleid. Op de eerste plaats was, naarmate de economische schaarste toenam, de behoefte aan een geregelde distributie en onderlinge samenwerking van distribuerende instellingen gegroeid. Op de tweede plaats was een ernstig bezwaar tegen de crisisverenigingen dat belanghebbenden oordeelden over de daden van hun branche-genoten. [28] En op de derde plaats hadden de crisisverenigingen met de oprichting van de N.V. Nederlandse Uitvoer Maatschappij niet langer de behandeling van aanvragen voor uitvoer in hun takenpakket. De Nederlandse Uitvoer Maatschappij immers had een drieledige taak:

- het verlenen van uitvoerconsenten.
- het toezicht houden op de naleving van de met het buitenland gesloten contracten betreffende de uitvoer.
- het verlenen of financieren van kredieten aan het buitenland. [29]

2.3 OPHEFFING VAN HET CRISISAPPARAAT VANAF 1919

Op 4 maart 1919 werd de Rijkscommissie van Toezicht op de Liquidatie der Verenigingen opgericht die tot taak had de maatregelen met betrekking tot de uitvoer en de distributie van bepaalde goederen af te wikkelen. In de praktijk waren de meeste crisisverenigingen reeds geruime tijd opgeheven. In 1919 waren ook de meeste rijkskantoren in liquidatie getreden. Met de liquidatie werd in de regel de directeur of voorzitter van het rijkskantoor belast. Het proces van opheffing van de distributie-instanties voltrok zich niet over de gehele linie, zoals blijkt uit de oprichting van verschillende nieuwe rijkskantoren in 1919 en 1920. Op distributie-organisatorisch terrein werd echter niet veel meer ondernomen: het was voornamelijk een strijd tegen prijsopdrijving. In dit verband werd bij Koninklijk besluit van 23 augustus 1919 nr. 58 de Staatscommissie inzake de Duurte ingesteld, welke tot taak had een onderzoek in te stellen naar de prijsstijging van levensmiddelen en in hoeverre deze door overheidsmaatregelen kon worden tegengegaan. Deze staatscommissie bracht op 21 oktober 1920 haar eindrapport uit. [30]

Op het functioneren van het crisisapparaat en het beleid van de ministers van Landbouw, Nijverheid en Handel ten aanzien van de levensmiddelenvoorziening en van de in- en uitvoer was gedurende de crisisperiode en de eerste jaren daarna veel kritiek. Het werd wenselijk geacht een diepgaand officieel onderzoek in te stellen naar de klachten over willekeur en onrecht bij de toepassing van de bepalingen in verband met de crisis. Ingevolge de bepalingen van de Crisis-Enquêtewet van 1918 (Stb. 559) werd bij

28 D.H. Peereboom Voller, Distributiewetgeving, p. 28.
29 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 123-124.
30 Eindrapport van de Staatscommissie inzake de Duurte, p. 1-9.

Koninklijk besluit van 8 januari 1919 nr. 48 een "Staatscommissie, belast met het instellen van een onderzoek naar hetgeen tijdens de toestand van oorlogsgevaar heeft plaatsgevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoeften" ingesteld. De staatscommissie werd na uitbrengen van haar eindverslag opgeheven op 31 mei 1922. [31]

2.4 ORGANISATIE VAN DE CRISISAFDELINGEN VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL

De behandeling van crisisaangelegenheden door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel geschiedde tot september 1917 hoofdzakelijk door verschillende, reeds bestaande afdelingen. Slechts het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel en het Uitvoer Certificaten Bureau waren al sinds augustus 1914 resp. begin 1915 belast met taken op het terrein van de distributie en van de uitvoer. In verband met het steeds verder ingrijpen van de regering in het economisch leven in 1917 werden de werkzaamheden naar de mening van de minister te verspreid uitgevoerd. Enkele afdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel waren zozeer belast met de behandeling van crisiszaken, dat dat de doelmatigheid en doeltreffendheid van beleid in gevaar bracht. Het werd wenselijk geacht de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, het Uitvoer Certificaten Bureau en van de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden, vanaf medio september 1917 te integreren in één afdeling van het ministerie: de Afdeling Crisiszaken. [32] De Afdeling Crisiszaken stond tot 1 april 1918 onder leiding van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916. Daarna kreeg de Afdeling Crisiszaken een eenhoofdige leiding in de persoon van de directeur-generaal M.M. Schim van der Loeff.

De Afdeling Crisiszaken bestond uit zeven bureaus:

- Bureau Algemene Zaken
- Bureau Landbouw
- Bureau Nijverheid
- Bureau Scheepvaart
- Bureau Vervoer
- Bureau Volksvoeding
- Bureau Vordering en Inbezitneming

In 1918 en 1919 kwamen er naast deze zeven bureaus nog vijf tijdelijke afdelingen bij:

- Afdeling Crisiszaken- Textielindustrie
- Afdeling Inspectie-Crisispersoneel
- Afdeling Vleesvoorziening
- Afdeling Melk- en Melkproduktenvoorziening
- Afdeling Crisisarchieven

31 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 1-3.

32 Opgericht bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 nr. 1414, Afd. Algemene Secretarie; zie: P.G. van IJsselmuiden, Binnenlandse Zaken, p. 183-184.

Voor de volledigheid zij vermeld dat het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, het Uitvoer Certificaten Bureau en de Centrale Accountantsdienst afdelingen waren van het ministerie op hetzelfde niveau als de Afdeling Crisiszaken.

In verband met een licht economisch herstel eind 1918, begin 1919 was het niet langer noodzakelijk voor de overgebleven bemoeienissen inzake crisisaangelegenheden een afzonderlijke, centrale afdeling van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel in stand te houden. Bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 nr. 697, Afd. A.S. [33] werd dan ook bepaald dat met ingang van 15 april 1919 de Afdeling Crisiszaken met de daaronder ressorterende bureaus zou worden opgeheven. Voor zaken waarvan de behandeling in het kader van de economische crisis nog niet kon worden gestaakt werden ingesteld:

- Afdeling Crisisnijverheid
- Afdeling Volksvoeding
- Afdeling Vervoer
- Afdeling Beroep in Crisiszaken
- Afdeling Inspectie Crisiszaken

Administratief beroep en bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken werden formeel voor het eerst vastgelegd in de Wet van 26 juli 1918 (Stb. 494). In deze wet werd bepaald dat distributiegerechten zouden oordelen over de rechtmatigheid van crisismaatregelen. In januari 1919 werd in dit kader bij de Afdeling Crisiszaken het Bureau Beroep in Crisiszaken ingesteld, ter behandeling van zaken van administratief beroep en crisisrechtspraak. Reeds in de periode vóór de regeling van deze beroepsmogelijkheid fungeerde het Bureau Algemene Zaken van de Afdeling Crisiszaken als beroepsorgaan voor crisisaangelegenheden. Na opheffing van de Afdeling Beroep in Crisiszaken in 1922 gingen met ingang van 1 augustus 1922 de taken over naar de Afdeling Crisisnijverheid. Omdat het distributiestelsel met alle crisisinstellingen vanaf 1919 langzamerhand werd opgeheven, werd bij het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel in april 1919 een tijdelijke Afdeling Crisisarchieven ingesteld. Deze afdeling had tot taak het beheren van de archieven van de opgeheven of in liquidatie zijnde crisisinstellingen en het uitbrengen van verslagen van de werkzaamheden van de diverse crisisinstellingen.

Het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd bij Koninklijk besluit van 24 november 1922 (Stb. 606), met ingang van 1 januari 1923 opgeheven. De zorg voor zaken in verband met de economische crisis werd als volgt verdeeld:

1. aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken de aangelegenheden betreffende de landbouw: het ministerie zou in het vervolg het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Landbouw worden genoemd;
2. aan het Ministerie van Arbeid de vordering en uitvoer van schepen en

33 ARA-II, Archief van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Algemene Secretarie, inv.nr. 46.

maatregelen in verband met de handel met het buitenland: het ministerie zou in het vervolg Ministerie van Arbeid, Handel en Nijverheid worden genoemd;
3. aan het Ministerie van Financiën de overige zaken welke een uitvloeisel waren van de buitengewone omstandigheden ten gevolge van de oorlog.

Het Rijksbureau voor de Scheepvaart kwam te ressorteren onder het Ministerie van Arbeid, Handel en Nijverheid. De afdelingen Crisisarchieven, Crisisnijverheid, het Rijkskantoor voor Steen, de Commissie van Advies inzake Crisisaangelegenheden, de Centrale Accountantsdienst, het Rijksgraanbureau (in liquidatie) en het Rijkskantoor voor Vee en Paarden alsmede de Rijkscommissie van toezicht op de liquidatie van verenigingen, liquidateurs voor de Rijkskantoren voor de Kledingvoorziening, voor Aardappelen en Aardappelverwerking en voor Suiker gingen met de opheffing van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel over naar het Ministerie van Financiën. Deze instellingen werden in de periode 1923-1926 opgeheven. [34]

GESCHIEDENIS VAN HET ARCHIEFBEHEER

De archieven van de crisisinstellingen in verband met de wereldoorlog 1914-1918 omvatten de periode 1914-1926, met een enkele uitloper tot 1946. [35] De crisisinstellingen hebben na opheffing veel archivalia nagelaten, in de meeste gevallen ongeschoond en ongeordend. De archieven - behoudens de hierna genoemde - kwamen na opheffing van de instellingen onder het beheer van de Afdeling Crisisarchieven van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Deze Afdeling kwam na opheffing van dit ministerie per 1 januari 1923 onder het Ministerie van Financiën, Afdeling Generale Thesaurie. Onder dit beheer zijn de archivalia beschreven in vijf omvangrijke plaatsingslijsten. [36] De archivalia stonden tot 1925 verspreid over het gebouw van de Hoge Raad en panden op Bezuidenhout 30 en Alexanderplein 10 te Den Haag. In 1925 werden de archivalia op het laatste adres samengebracht. [37] In 1938 werden de archieven overgeplaatst naar het gebouw van de Fysische Natuurkunde, Julianalaan 134 te Delft, een pand in gebruik bij de Centrale Organisatie voor Toegepast Natuurwetenschappelijk Onderzoek. [38] De archieven kwamen in december 1946 onder het beheer van het Ministerie van Landbouw, Voedselvoorziening en Visserij. Het Ministerie van Economische Zaken heeft vervolgens in mei 1947 een gedeelte van deze archieven, waaronder die van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij overgenomen. Het overgrote deel evenwel werd in 1947 - met instemming van de algemene rijksarchivaris - ter vernietiging afgevoerd. In de periode 1946-1947 heeft de rijksarchivaris van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief de mogelijkheid onderzocht van het inrichten van een speciale afdeling voor de archieven van opgeheven rijksdiensten en bureaus uit het jongste verleden. Tot deze oprichting is het

34 ARA-II, Archief van het Ministerie van Financiën, Dossierarchief, 1918-1940, inv.nr. 504.
35 Archieven van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (tot 1927), van de Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden (tot 1930) en Stichting Archieven der N.O.T. (met stukken tot en met 1946).
36 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nrs. 580-584.
37 ARA-II, Archief van het Ministerie van Financiën, Dossierarchief, 1918-1940, inv.nr. 504.
38 ARA-II, Archief van het Ministerie van Financiën, Dossierarchief 1918-1940, inv.nr. 801, brief van 10 december 1938.

evenwel nooit gekomen. Ook de overdracht van een kleine selectie uit deze crisisarchieven zelf ging niet door, omdat het Algemeen Rijksarchief deze archiefbescheiden slechts als één geheel wilde overnemen, terwijl alleen het ministerie van Landbouw de archieven ter overname aanbood.[39] Pas in juli 1951 droeg het Ministerie van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening ca. 60-70 m1 crisisarchieven over aan het Algemeen Rijksarchief.[40] Het ging hier om die gedeelten, welke in 1947 door het ministerie van Landbouw van het Ministerie van Financiën waren overgenomen. De archieven werden geplaatst in gebouw Kortenbosch 109, waar ook de archieven van het Ministerie van Economische Zaken werden bewaard. In 1951 deed de archivaris van Economische Zaken eveneens een verzoek aan de Algemene Rijksarchivaris tot overbrenging van 582 pakken met stukken van de eerste wereldoorlog, met betrekking tot de molestverzekering, distributie, in- en uitvoer etc. Dit verzoek werd niet onmiddellijk ingewilligd.[41] In juni 1953 is ca. 65 m1 archief, waaronder een archiefblok "crisisarchieven 1914-1926" door het Ministerie van Economische Zaken overgebracht naar het hulpdepot van de Rijksarchiefdienst te Schaarsbergen.[42] Op 9 juni 1969 is nogmaals een archiefblok van ca. 15 m1 door Economische Zaken naar Schaarsbergen overgebracht.[43]

Het eerste crisisarchief dat het Algemeen Rijksarchief in beheer ontving, was het archief van het Koninklijk Nationaal Steuncomité. In 1939 schonk een voormalig hoofdambtenaar van de Centrale Dienst der Arbeidsinspectie het grootste deel van het in deze inventaris beschreven archief. De schenker was destijds adjunct-secretaris van het Steuncomité geweest. Het archief is overigens later aangevuld met stukken, aangetroffen in het in 1982 overgebrachte archief van de Centrale Dienst van de Arbeidsinspectie. Bij notariële akte van 23 april 1937 werden de archieven van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij en van de Stichting "Archieven der Nederlandse Overzee Trustmaatschappij" aan de Staat der Nederlanden geschonken. Per 30 april 1937 ging het beheer formeel over op de algemene rijksarchivaris. De archieven bleven berusten in het pand Nassaulaan 18 te Den Haag, waar ze na de opheffing van de NOT door de stichting zijn beheerd. Door ruimtegebrek in het Algemeen Rijksarchief en wegens oorlogsomstandigheden bleven de archieven van het NOT daar berusten. In 1945 werden de archieven overgebracht naar het hulpdepot van het Algemeen Rijksarchief aan het Bleijenburg 38. Toen ook dat gebouw ten behoeve van het Ministerie van Oorlog moest worden ontruimd, zijn de archieven van de NOT in 1952 overgebracht naar het hulpdepot te Schaarsbergen. Het pand Nassaulaan 18 was in 1937 eveneens aan de Staat der Nederlanden geschonken, onder voorwaarde dat de opbrengsten van dat pand ten goede moesten komen aan het Algemeen Rijksarchief. [44] Deze schenking is de basis van het vermogen van

39 ARA-II, Archief van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, correspondentie 1946: D 155 en D 162, 1947: D 2 en D 34.
40 ARA-II, Archief van het Algemeen Rijksarchief, B-archief, correspondentie 1951: B 251.
41 ARA-II, Archief van het Algemeen Rijksarchief, B-archief, correspondentie 1951: B 296.
42 ARA-II, Archief van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, correspondentie 1953: B 263.
43 ARA-II, Archief van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, correspondentie 1969: D 9.20.
44 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr. 1754.

het in archiefkringen bekende NOT-Fonds, waaruit thans het drukken van wetenschappelijke publikaties worden bekostigd, voorzover deze met behulp van archieven, berustend in de rijksarchieven zijn tot stand gekomen. In september 1963 heeft de Stichting Fonds Landbouw Export Bureau 1916/1918 na bemiddeling van de Rijksarchivaris in Gelderland het archief van de Vereniging Landbouw Export Bureau overgedragen aan het Algemeen Rijksarchief en geplaatst in het hulpdepot te Schaarsbergen.[45] Met de verhuizing van het Algemeen Rijksarchief naar de Prins Willem Alexanderhof 20 zijn al deze archieven tenslotte in Den Haag geplaatst.

Het archiefblok bevat archiefstukken onder verschillende rechtstitels verworven.

DE VERWERVING VAN HET ARCHIEF

Het archiefblok bevat archiefstukken onder verschillende rechtstitels verworven.

45 ARA-II, Archief van het Algemeen Rijksarchief, B-archief, correspondentie 1963: B 196.

Inhoud en structuur van het archief

SELECTIE EN VERNIETIGING

Vóór de verhuizing van de archieven naar Delft in 1938 bedroegen de archieven van de crisisinstellingen volgens een rapport 131 stellingen met ca. 25.000 pakken, die een planklengte van ca. 3500 m1 in beslag namen. Reeds in een eerdere nota van de thesaurier-generaal aan de minister van Financiën uit 1930 betreffende een eventuele verhuizing van de crisisarchieven wordt gesproken over ca. 23.000 geëtiketteerde pakken met archiefstukken,..., sommige zoo zwaar, dat één man ze niet tillen kan...., een transport van ca. 110.000 kg papier. [46] Vergelijken we deze aantekeningen over ca. 25.000 pakken met de in 1982 aanwezige hoeveelheid van ca. 120 m1, dan blijkt dat er in het verleden zeer veel archief moet zijn vernietigd. [47] Als eerste heeft de Afdeling Crisisarchieven op grote schaal uit de archieven vernietigd. De vernietiging door de Afdeling Crisisarchieven in 1924-1925 heeft plaatsgevonden met toestemming van de Algemene Rijksarchivaris. In het archief van de Afdeling Crisisarchieven zijn stukkenlijsten van de vernietigde archiefbescheiden uit 1924-1925 opgenomen. [48] Deze lijsten zijn vrij uitvoerig van opzet, maar tevens erg vaag. De genoemde categorieën sluiten elkaar niet uit, met name de categorie "onbelangrijke correspondentie met..." roept vragen op. De grote opruiming heeft echter in 1947 plaats gevonden. Volgens de toenmalige rijksarchivaris van de Tweede Afdeling kon zeker 95% van deze archieven vernietigd worden. Sterker nog, hij was van mening dat hetgeen van blijvend belang is te achten in overwegende mate in gedrukte bescheiden, verslagen, enz. is vastgelegd en dat het niet verantwoord is te achten deze enorme papiermassa's, waarvoor ook van deskundige zijde nooit enige belangstelling is betoond, verder te bewaren.[49] Op basis van dit advies is met instemming van de Algemene Rijksarchivaris en van de Minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen 95% van het archiefbestand afgevoerd en vernietigd. Ook later is er nog uit de crisisarchieven vernietigd. In het archief van het Algemeen Rijksarchief wordt tussen 1950 en 1960 regelmatig correspondentie aangetroffen met de archivaris van het Ministerie van Economische Zaken over vernietiging, echter eveneens zó vaag geformuleerd dat het niet mogelijk is een helder beeld te krijgen van de vernietigde categorieën archiefbescheiden. Ook uit de archieven van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij is op zeer grote schaal vernietigd, zij het dat deze vernietiging veel zorgvuldiger is voorbereid en uitgevoerd. Onder verantwoordelijkheid der Stichting "Archieven der N.O.T." zijn in de jaren 1920 - 1937 ruim 58.000 kg archiefbescheiden afgevoerd.[50] In 1947 bedroeg de omvang van het N.O.T.-archief nog 646 m1.[51] De "definitieve" vernietiging in

46 ARA-II, Archief van het Ministerie van Financiën, Dossierarchief, 1918-1940, inv.nr. 801.
47 De archieven in het Algemeen Rijksarchief, Alphen aan den Rijn, 1982: § D Archieven van crisisinstellingen in verband met de Wereldoorlog 1914-1918, p. 147-149.
48 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr. 579.
49 ARA-II, Archief van de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief, correspondentie 1946: 192D.
50 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr. 1755: Memorandum inhoudende verschillende gegevens omtrent de Stichting "Archieven der Nederlandse Overzee Trustmaatschappij".
51 ARA-II, Archief van het Algemeen Rijksarchief, A-archief, correspondentie 1947: A 91.

1952 deed de omvang van de archieven van N.O.T. reduceren tot 86 m1.[52] Sinds de overbrenging van de archieven naar het Algemeen Rijksarchief, c.q. het hulpdepot te Schaarsbergen tot aan de bewerking in de jaren 1986-1993 heeft geen vernietiging meer plaats gevonden. Door de grootschalige vernietiging is het geheel van crisisarchieven dat bewaard is gebleven, fragmentarisch van structuur.

Van de archieven van de meeste crisisinstellingen waren in het algemeen slechts fragmenten of was zelfs in het geheel niets overgebleven. Niettemin is tijdens de inventarisatie nogmaals tot selectie ter vernietiging overgegaan. Bij deze selectie is afgeweken van enkele gebruiken. Omdat de meeste archieven van de crisisorganen uit de periode 1914-1926 vrijwel geheel vernietigd zijn, zijn de stukken welke gewoonlijk om redenen van afstemming vernietigd kunnen worden in dit geval bewaard gebleven. Het gaat hier dan vooral om bescheiden betreffende organen, waarvan de archieven zijn verloren gegaan en waarvan documenten in andere archieven zijn aangetroffen:

- stukken betreffende instelling, samenstelling, mutaties en ontbinding van crisiscommissies, crisisverenigingen en rijksdistributiediensten;
- notulen en verdere vergaderstukken van deze organen, ook die welke voor kennisgeving zijn aangenomen;
- periodieke verslagen van deze organen;
- ingekomen voorschriften, verordeningen, circulaires van de crisiscommissies, crisisverenigingen en rijksdistributiediensten;

Ook verzamelstaten zijn bewaard gebleven, mits niet al te fragmentarisch, alsmede vrij volledige, niet of gedeeltelijk verwerkte opgaven t.b.v. enquêtes als de Veetelling 1918. Klachten en geschillen zijn doorgaans zeer illustratief voor het functioneren van een instelling. Gelet op de bijzondere omstandigheden zijn stukken betreffende een meer uitvoerige behandeling van klachten bewaard gebleven.

Als bijlage is een lijst van vernietigde archiefbescheiden opgenomen, voorzover deze vallen onder de categorieën archiefbescheiden gespecificeerd in de Lijst van voor vernietiging in aanmerking komende archiefbescheiden betreffende de hoofdstukken algemeen, personeel, financiën en huishoudelijke zaken behorend tot het archief van het Ministerie van Economische Zaken, gepubliceerd in de Nederlandse Staatscourant van 26 februari 1979, nr 40, p. 6. De vernietiging van deze categorieën archiefbescheiden heeft na de inventarisatie plaatsgevonden krachtens artikel 4 van het Archiefbesluit, met machtiging van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 24 mei 1984, kenmerk MMA/Ar-13237. Afgezien van de archieven van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw en van de Nederlandse Overzee Trust Maatschappij, is op grond van deze machtiging uit de crisisarchieven na de bewerking in de jaren 1988, 1991 en 1992 resp. 11, 12 en 13,9 strekkende meters archiefbescheiden daadwerkelijk vernietigd. Bij beschikking van de Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur van 1 mei 1991 no. CD/RAI/1991/77/EM is de toestemming verkregen voor een nadere incidentele

52 Inleiding op de plaatsingslijst van het Archief van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij 1914 - 1919, door J.W. Moerman.

vernietiging, en wel uit het archiefblok van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw. Vóór de bewerking was de omvang van dit archiefbestand 43,5 strekkende meter, daarna nog 3,4 m1. Tenslotte is in 1993 de omvang van het archief van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij teruggebracht van 86 m1 tot 24 m1.

Lijst van vernietigde stukken

- Algemeen:
  - dubbelen en afschriften, als originelen aanwezig zijn
  - losse kranteknipsels
  - gedrukte stukken van de Staten-Generaal
  - presentielijsten, convocaties, berichten van verhindering en kladnotulen van vergaderingen
  - beschikkingen, welke niet aan belanghebbenden zijn verzonden
  - blanco formulieren
  - financiële en boekhoudkundige bescheiden
  - op individuele personeelsleden betrekking hebbende bescheiden
- Registratiehulpmiddelen:
  - agenda's van in- en uitgaande brieven
  - onvolledige indices op namen, verwijzend naar de nummers van de dossiers of naar agendanummers
  - dossier-uitleenkaarten
  - inhoudsopgaven van de aan de Afdeling Crisisarchieven gezonden archieven
- Fragmenten van lijsten, staten en statistieken betreffende:
  - binnenlandse aanvoer, voorraden en distributie
  - in- en uitvoer van grondstoffen, produkten, scheepsruimte en schepen
  - prijzen, tarieven, vergoedingen, kosten en verzekeringspremies
- Op individuele gevallen betrekking hebbende:
  - stukken betreffende aanvragen voor vergunningen en ontheffingen
  - verklaringen van geen bezwaar betreffende het verlenen van vergunningen en ontheffingen
  - certificaten, consenten, vergunningen en ontheffingen
  - verzoekschriften van producenten en handelaren om bemiddeling
  - ingevulde formulieren benodigd bij procedures ter uitvoering van de wet- en regelgeving
  - registers van aangevraagde en verleende in- en uitvoervergunningen, "consentenregisters"
  - contracten betreffende laden en vervoeren van kolen ingevolge de daartoe afgesloten overeenkomsten tussen de Nederlandse en Engelse regering
  - stukken betreffende registratie van bedrijven
  - stukken betreffende afgifte van vrijgeleiden
  - stukken betreffende vaststelling van tijdelijke toeslagen
- Overige bescheiden:
  - ingekomen verordeningen van gemeentelijke overheden ter goedkeuring voorgelegd welke zonder wijziging zijn afgedaan
  - 'zaakdossiers' van de Crisis Enquête Commissie van behandelde

mededelingen en klachten door de commissie samengevat in openbare verslagen zoals bedoeld bij artikel 15 van de Crisis-Enquêtewet 1918.

VERANTWOORDING VAN DE BEWERKING

De archieven van de crisisinstellingen in verband met de wereldoorlog 1914-1918 waren verdeeld over een aantal archiefblokken: een archiefblok 'Crisisarchieven 1914-1926' [53] , ca. 15 m1 waarin zich archiefbescheiden van een groot aantal archiefvormers bevonden en verder een aantal archiefblokken met één of enkele archiefvormers per blok. [54] In de jaren 1986/1987 zijn de archieven van de Commissie voor de Voeding van Mens en Dier en van de Vereniging Landbouw Export Bureau door de Centrale Archief Selectiedienst geïnventariseerd. In de jaren daaropvolgend zijn de meeste archieven in het kader van de opleiding tot middelbaar archiefambtenaar aan de Rijks Archiefschool door stagiaires bewerkt. In 1993 tenslotte werd de bewerking afgesloten door de selectie en inventarisatie van het grootste archief, dat van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.

In het inmiddels opgeheven archiefblok 'Crisisarchieven 1914-1926' waren de archiefstukken van verschillende archiefvormers vermengd geraakt. Van deze vermenging was in de plaatsingslijst nauwelijks aantekening gehouden. Tijdens de bewerking bleek het niet in alle gevallen mogelijk te bepalen door welke archiefvormer de betreffende bescheiden waren gevormd. Zo zijn bijvoorbeeld gedrukte rapporten van commissies aangetroffen die waren gericht aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel of die voor een breder publiek bestemd waren. Deze rapporten zijn zoveel mogelijk geplaatst in de archieven van de commissies die ze hebben opgesteld. Met de circulaires is overeenkomstig gehandeld. Verspreid over de verschillende archiefblokken zijn gestencilde en gedrukte circulaires aangetroffen, die - na verwijdering der dubbelen - zijn geplaatst in het archief van de instelling die ze heeft opgesteld en verzonden. Evenmin was het mogelijk om in alle gevallen de opgetreden archiefvermenging ongedaan te maken zonder de onderlinge samenhang van de stukken in een dossier ernstig te verbreken. In deze gevallen zijn de bescheiden geplaatst in het archief van de instelling, die als laatste het dossier behandeld heeft.

In andere archieven die bij het Algemeen Rijksarchief berusten, bevonden zich archiefbescheiden die, om verschillende redenen, beter op hun plaats zijn in de archieven van de crisisinstellingen. In de archieven van de Landsadvocaat 1917-1936, van de Directie van de Landbouw 1898-1957, van de Rijkszuivelinspectie 1901-1944, van de Directie van Handel en Nijverheid en voorgangers 1906-1945 en van de Centrale Dienst der Arbeidsinspectie bevonden zich bescheiden, die tot de archieven van de crisisinstellingen behoren. Deze bescheiden zijn uit die archieven verwijderd en bij dat archief gevoegd, waartoe zij krachtens het bestemmingsbeginsel behoren. Anderzijds bevonden zich in het archiefblok 'Crisisarchieven 1914-1926' bescheiden die

53 Niet te verwarren met het archief van de Afdeling Crisisarchieven 1919-1926.

54 De archieven in het Algemeen Rijksarchief, Alphen aan den Rijn, 1982: § D Archieven van crisisinstellingen in verband met de Wereldoorlog 1914-1918, p. 147-149.

juist niet afkomstig waren van de instellingen, waarvan de archiefbescheiden in deze inventaris zijn beschreven. Zo is b.v. een serie dagboeken en besluiten van de Commissie van Bijstand voor de uitvoering van de Beurswet 1914 overgebracht naar het archief van deze commissie, dat als een apart archiefblok berust in het Algemeen Rijksarchief.

De inventaris is naar archiefvormers in hiërarchische volgorde ingedeeld.

1. De tijdelijke crisisafdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel (en opvolgers), chronologisch gerangschikt naar hun datum van oprichting;
2. De adviesorganen, commissie die voornamelijk de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel adviseerden op het gebied van de distributie, de in- en uitvoer en de prijsvorming van produkten, chronologisch gerangschikt naar hun datum van oprichting;
3. De distributieorganen, geen afdelingen van, maar wel ressorterend onder het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, en hoofdzakelijk belast met de distributie van levensmiddelen en andere goederen. Alfabetisch gerangschikt naar produkt, met de bijbehorende commissies van toezicht en commissies van advies;
4. De import- en exportorganen, instellingen die in hoofdzaak belast waren met de veiligstelling van de Nederlandse in- en uitvoer tijdens en kort na de Eerste Wereldoorlog.

De onderverdeling van de inventaris in rubrieken is per archiefvormer zoveel mogelijk gelijkvormig. Deze is globaal als volgt:

- 1. Niet naar onderwerp ingedeelde stukken
- 2. Naar onderwerp ingedeelde stukken
- 2.1 organisatie
- 2.2 taakuitoefening

Al naar gelang de aard der stukken en de omvang van het archief kunnen de rubrieken 2.1 en 2.2 nader onderverdeeld zijn. Slechts als de oorspronkelijke structuur daartoe aanleiding gaf, is hiervan afgeweken. Bij de samenstelling van deze verzamelinventaris is besloten ook de inventarissen op te nemen van enkele archieven, die reeds eerder gepubliceerd waren. Het betreft de archieven van de van de Staatscommissie inzake de Duurte en van de Vereniging Landbouw Export Bureau. Bij de uitgave van deze verzamelinventaris hebben die inventarissen als instrument voor het opvragen van stukken hun waarde verloren.

Niet alle bij de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief berustende archiefblokken die betrekking hebben op de economische crisis ten gevolge van de wereldoorlog 1914-1918 zijn in deze inventaris beschreven. De in deze inventaris beschreven archieven zijn afkomstig van tijdelijke crisisinstellingen, die werkzaam waren binnen het beleidsterrein van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Niet opgenomen is dus het archiefblok 'crisiszaken 1914-1917' van de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Dit archiefbestand is in 1988 door de Centrale Archief Selectiedienst geïntegreerd in het hoofdarchief van de Directie van

Handel en Nijverheid en voorgangers. Evenmin is de beschrijving van het archief van de Centrale Dienst van de Arbeidsinspectie in deze inventaris opgenomen. Beide instellingen zijn geen tijdelijke, maar permanente organen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Deze instellingen hebben overigens wel een intensieve bemoeienis met de economische crisis uit de perioden 1914-1919 gehad.

Een groot deel van de archieven is bewerkt in de periode 1989-1991 als onderdeel van een meerjarenproject ten behoeve van de praktijkopleiding van aspirant-archivarissen. In 1993 werd tenslotte de bewerking van het grootste en meest volledige crisis-archief, de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij, afgerond.

ORDENING VAN HET ARCHIEF

AANWIJZINGEN VOOR DE GEBRUIKER

In deze inventaris zijn de beschrijvingen opgenomen van de archiefbestanddelen van crisisinstellingen in verband met de wereldoorlog 1914-1918. Een handig instrument bij beginnend onderzoek in deze archieven zijn de verslagen van de werkzaamheden van diverse crisisinstellingen, die onder andere zijn opgesteld door de Afdeling Crisisarchieven en de Afdeling Crisisnijverheid. Algemene informatie over het crisisbeleid is te vinden in de archieven van adviesorganen voor de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, zoals de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916, de archieven van de Afdeling Crisiszaken en het archief van de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. De Crisis Enquête Commissie heeft het optreden van de rijksoverheid en de andere crisisinstellingen ten aanzien van de goederenvoorziening onderzocht en hierover uitgebreid gerapporteerd in de verslagen I-X en het Eindverslag van de commissie. [55] Informatie over distributiemaatregelen betreffende specifieke artikelen is terug te vinden in de archieven van de naar produkt of tak van bedrijvigheid onderscheiden crisisinstellingen. In de archieven van de Afdeling Crisisnijverheid, de Vereniging Landbouw Export Bureau, de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij en de Nederlandse Uitvoer Maatschappij bevinden zich omvangrijke series knipsels uit dag- en weekbladen betreffende de voorbereiding en de uitvoering van crisiswetten en -maatregelen en betreffende de in- en uitvoer. Deze knipsels die zowel chronologisch als naar onderwerp zijn gerangschikt, geven een redelijk volledig beeld van de uitvoering van wetten en maatregelen in verband met de economische crisis. Een andere vorm van overzicht van de toepassing van crisiswetten en -maatregelen op lokaal en regionaal niveau wordt geboden in de Documenten voor de economische crisis, uitgegeven door de Koninklijke Bibliotheek, Afdeling Documentatie. In deze bundels zijn veel circulaires van crisisinstellingen opgenomen. Tevens bevinden zich in de verschillende archieven van de crisisinstellingen al of niet complete circulaire-reeksen waaruit de uitvoering van het crisisbeleid is te reconstrueren. Schematische

55 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nrs. 902-904.

weergaven van de organisatiestructuur en onderlinge relaties van de crisisinstellingen zijn opgenomen in het archief van de Afdeling Crisisarchieven. Gegevens betreffende instelling, opheffing, taak, personele samenstelling, voorgangers en opvolgers van de diverse crisisinstellingen worden summier behandeld in de inleidingen per archiefvormer. Het archief van de Afdeling Beroep in Crisiszaken is waardevol voor het onderzoek naar de geschiedenis van de administratieve rechtspraak in Nederland. Dit archief geeft een tamelijk volledig overzicht van één van de eerste wettelijk geregelde procedures inzake administratief beroep. De gedrukte Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel, jaargang 1921, deel 4: Gegevens betreffende handel, nijverheid en scheepvaart tijdens de oorlog 1914-1918 bevatten informatie over de economische toestand per produkt of tak van bedrijvigheid, met cijfermatig materiaal. In de Nederlandse Staatscourant zijn alle verordeningen in verband met de economische crisis ten gevolge van de wereldoorlog 1914-1918 opgenomen. In het register op de Staatscourant raadplege men de rubriek Maatregelen in verband met den oorlog. Het regeringsbeleid ten aanzien van de economische crisis is meermalen uitvoerig in de Eerste en Tweede Kamer van de Staten-Generaal ter sprake gekomen. Voor onderzoek naar dit beleid kan men de serie gedrukte Handelingen raadplegen. Voor verder onderzoek naar de economische crisis ten gevolge van de wereldoorlog 1914-1918 kunnen onder meer de volgende archieven worden geraadpleegd:

- Archief van de Directie van Handel en Nijverheid en voorgangers 1906-1945, waaronder de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, 1906-1922, nummer toegang 2.06.001
- Archieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, A-dossiers: A 250 Europeesche Oorlog, nummer toegang 2.05.23
- Archief van het Ministerie van Financiën, Dossierarchief, 1918-1940, nummer toegang 2.08.27
- Archief van de Koninklijke Bibliotheek - Afdeling Documentatie, nummer toegang 2.04.53.14
- Archief van de Centrale Dienst der Arbeidsinspectie (Directeur-Generaal van de Arbeid), 1908-1950, nummer toegang 2.15.05
- Archief van de Landsadvocaat mr J.H. Telders, 1917-1936, nummer toegang 2.08.32

Deze archieven berusten bij de Tweede Afdeling van het Algemeen Rijksarchief.

Verwant materiaal

BESCHIKBAARHEID VAN KOPIEËN

Inventarisnummers van dit archief zijn niet in kopievorm beschikbaar

PUBLICATIES

LITERATUUROPGAVE

- Blaupot ten Cate, H., Oppenheimer, M. en Suyling, J. Ph., *Rechtspraak in Crisiszaken.* Commentaar op de wet tot instelling eener bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken, met de daarbij behoorenden algemeenen maatregel van bestuur en de jurisprudentie (Alphen aan de Rijn 1919).
- Bosmans, J., *Romme Biografie 1896-1946* (Utrecht 1991).
- Brugmans, I.J., *Paardekracht en mensenmacht.* Sociaal-economische geschiedenis van Nederland 1795-1940 (Den Haag 1961).
- *Documenten voor de economische crisis van Nederland in oorlogsgevaar*, eerste tot en met vierde serie (Den Haag, Koninklijke Bibliotheek, Afdeling Documentatie, 1914-1917).
- *Eindverslag als bedoeld bij art. 15 der Crisis-Enquêtewet 1918* van de Staatscommissie tot het instellen van een onderzoek naar hetgeen tijdens den toestand van oorlogsgevaar heeft plaats gevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoeften enz. (Den Haag 1922).
- Hoek, D., *De Distributiewet 1916*, voorafgegaan van de aanvulling der Onteigeningswet, met begeleidend commentaar (Alphen aan de Rijn 1917).
- Huijsinga, K., De Nederlandsche Uitvoer Maatschappij, in: *Economisch-Statistische Berichten*, X (1925).
- Kamp, R. van, *De kolenvoorziening van Nederland gedurende de eerste wereldoorlog* (Amsterdam 1968).
- Keesing, F.A.G., *De conjuncturele ontwikkeling van Nederland en de evolutie van de economische overheidspolitiek 1918-1939* (Nijmegen 1978).
- Keiler, G., *De crisiscommissies voor handel en nijverheid* (Amsterdam 1918).
- Keiler, G., N.O.T.: *De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij, haar oorsprong en werkwijze* (Den Haag 1915).
- *Lijst van verenigingen inzake beschikbaarstelling voor binnenlands verbruik en uitvoer van levensmiddelen*, van de Rijkscommissiën van toezicht op die verenigingen en van commissiën ingesteld in verband met de Distributiewet 1916 (Den Haag 1917).
- Manen, Ch, A. van, *De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij: middelpunt van het verkeer van onzijdig Nederland met het buitenland tijdens den wereldoorlog*, delen I-VÏÏl in 6 banden (Den Haag 1935).
- Mandere, H.Ch.G.J. van der. *De export-centrale Nederlandsche Uitvoer Maatschappij* (Amsterdam z.j.).

- Peereboom Voller, D.H.. *Distributiebeleid* (Hilversum 1942).
- Peereboom Voller, D.H., *Distributiewetgeving in Nederland* (Groningen 1945).
- Pekelharing, G.G., 'De gemeente en de distributie in de jaren 1914-1920', *Nederlandsen Economiseh-Historiseh Jaarboek.* Bijdragen tot de economische geschiedenis van Nederland (Den Haag 6 (1920)).
- Smit, C., *Nederland in de Eerste Wereldoorlog* (1899-1919) II: 1914-1917, 3 delen (Groningen 1971).
- Treub, M.W.F., *Oorlogstijd, herinneringen en indrukken* (Haarlem 1916).
- Verberne, L.G.J., *Geschiedenis der Nederlanden* deel 9: Nieuwste Geschiedenis. 9 delen (Amsterdam 1935-1938).
- *Verslagen en Mededeelingen van de Afdeling Handel van het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel*, jrg. 1921, nrs. 1-7 (Den Haag 1921).
- *Verslagen en Mededeelingen van de Directie van de Landbouw*, Verslag over den Landbouw in Nederland over 1918 jrg. 1919, nr. 3 (Den Haag 1919).
- Usselmuiden, P.G. van. *Binnenlandse Zaken en het ontstaan van de moderne bureaucratie in Nederland 1813-1940* (Kampen 1988)

BESCHRIJVING VAN DE SERIES EN ARCHIEFBESTANDDELEN

A. AFDELINGEN VAN HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL

1. RIJKSBUREAU VOOR DE DISTRIBUTIE VAN GRAAN EN MEEL, 1914-1921

Het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel werd opgericht bij ministeriële beschikking van 26 augustus 1914 nr 11076, Afd. Handel. Kort na het uitbreken van de oorlog trok de regering de import van granen aan zich. Het rijksbureau had tot taak zorg te dragen voor een goed verloop van de invoer van graan en meel en van veevoeders. Tevens kreeg het rijksbureau tot taak de uitvoering van art. 76a - 76j van de gewijzigde Onteigeningswet van 3 augustus 1914 Stb. 351. Deze wet bepaalde de inbezitnemingen en ter beschikking stelling van levensmiddelen, huishoudelijke artikelen en brandstoffen als middel tegen prijsopdrijving en vasthouden van voorraden. Met de uitbreiding van de overheidsbemoeienis werden taken inzake de distributie en ter beschikking stelling van levensmiddelen voor mens en dier, brandstoffen en andere levensbehoeften overgenomen door de diverse crisisinstellingen, met uitzondering van graan en meel.
In 1916 kreeg het rijksbureau de administratieve uitvoering van de Schepenuitvoerwet toegewezen. Het rijksbureau voerde toen tevens de titel Bureau Uitvaren van Schepen. Met ingang van 1 juli 1918 werd het Bureau Uitvaren van Schepen ondergebracht bij het Bureau Scheepvaart van de Afdeling Crisiszaken. [56] Het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel stond onder leiding van G.J. van Stipriaan Luïscius en was gevestigd in Den Haag. Het rijksbureau werd bij ministeriële beschikking van 29 april 1921 (Stcrt. 85) met ingang van 1 juni 1921 opgeheven.

1.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, aan producenten, afnemers en commissies. Gestencild, gedrukt.
1914-1918 1 omslag

2 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, aan de gemeentebesturen. Gedrukt.
1914-1921 1 pak

3 Publikaties van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel in de Nederlandse Staatscourant. Afschriften.
1916-1918 1 omslag

4 Bekendmakingen van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel.

56 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 5.

1917-1919 1 omslag

5-6 Nota's betreffende de werkzaamheden van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel. Gedrukt.
1919-1920 2 delen
5 Verslag tot juli 1918
6 Verslag tot juli 1919

1.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1.21 ORGANISATIE

7 Verslag van de Commissie van Onderzoek naar de Gestie van het Rijksgraanbedrijf, rapport betreffende de bedrijfsvoering van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel. Gedrukt.
1917 1 deel

8 Publikatie betreffende de werkzaamheden van de Regeringscommissarissen voor de Rijksgraaninzameling. Gedrukt.
1917 1 katern

9 Balansen en winst -en verliesrekeningen van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel per ultimo november, december 1916, januari, mei, juli 1917 en juni 1919.
1917-1920 1 omslag

10-17 Circulaires van de Regeringscommissarissen belast met de Rijksgraaninzameling.
1917-1920 8 omslagen
10 Groningen en Drenthe, 1917-1920
11 Friesland, 1917-1919
12 Overijssel, 1919
13 Gelderland, 1917-1918
14 Noord-Holland, 1917-1919
15 Zuid-Holland, 1917-1920
16 Noord-Brabant, 1918-1919
17 Limburg, 1918-1919

18 Notulen van de vergaderingen van de Regeringscommissarissen belast met de Rijksgraaninzameling.
1918-1919 1 omslag

19 Stukken betreffende de bezoldiging van de secretarissen der landbouwcommissies.
1918-1919 1 omslag

20 Stukken betreffende de inschakeling van vertegenwoordigers van vak- en belangenorganisaties in plaatselijke Landbouwcommissies.
1918-1919 1 omslag

21 Processen-verbaal van de overdracht aan het Rijksbureau van de inboedel, kas-saldi en boeken door de regeringscommissarissen voor de Rijksgraaninzameling in Gelderland en Noord-Holland.
1921 1 omslag

1.22 TAAKUITOEFENING

1.221 In-, aan- en uitvoer

22 Stukken betreffende de uitvoer van landbouwprodukten afkomstig van grensboerderijen.
1918-1919 1 pak

23 Stukken betreffende het vervoer van, het merken van en andere aangelegenheden inzake meelzakken.
1918-1919 1 omslag

24 Stukken betreffende de invoer van een partij roodklaverzaad uit Luxemburg door J. B. Hermans te Maasbracht.
1919 1 omslag

25 Stukken betreffende de hoogte van vrachttoeslag aan een aantal rederijen in verband met de molestpremie.
1919 1 omslag

26 Contracten betreffende levering van partijen graan, aardappelen, aardappelprodukten en kokoskoeken aan Duitsland, Oostenrijk en Tsjechoslowakije.
1919-1920 1 omslag

27 Stukken betreffende de betaling van overliggelden inzake s.s. Jobshaven.
1920 1 omslag

28 Stukken betreffende het geschil tussen de Staat der Nederlanden en de heer Valter inzake de verkoop van graan en meel aan Tsjechoslowakije.
1920-1922 1 omslag

1.222 Aankoop en inbezitneming

29 Stukken betreffende de vergoeding van het waardeverschil ontstaan als gevolg van onteigening door de Nederlandse staat van twee partijen tarwe, aangevoerd met s.s. Kurdistan en s.s. Hilhouse te Rotterdam.
1915 1 omslag

30 Stukken betreffende een rechtszaak tegen de Staat der Nederlanden voor de Arrondissementsrechtbank te Rotterdam inzake de inbezitneming van een partij graan.
1915 1 omslag

31 Stukken betreffende de inbezitneming van een partij haver als gevolg van het overtreden van bepalingen van de Distributiewet 1916.
1916 1 omslag

32 Stukken betreffende de gerechtelijke procedure inzake een door de staat in bezit genomen lading lijnkoeken.
1916 1 omslag

33 Verslag van de Commissie van toewijzing inzake de Maïsdistributie betreffende haar werkzaamheden inzake de levering van maïs in de maand maart. Afschrift.
[1916] 1 stuk

34 Stukken betreffende de inbeslagneming van een partij voermeel van R. van Ommeren te Amerongen.
1917-1918 1 omslag

35 Stukken betreffende de inbezitneming van geel mosterdzaad door de overheid.
1918 1 omslag

36 Stukken betreffende het geschil inzake de eindafrekening met de firma Bosman en Van Goozen te Middelburg.
1919-1920 1 omslag

37 Stukken betreffende een geschil inzake overheidsbeschikkingen betreffende de inbezitneming van de lupineoogst 1918
1919-1921 1 omslag

38 Stukken betreffende de vordering van J. van den Berg, tuinder te Bergschenhoek, op de Regeringscommissaris voor de Rijksgraaninzameling in Zuid-Holland wegens levering van bruine bonen aan de regering.
1921 1 omslag

39 Ingekomen brief van de Regeringscommissaris belast met de Rijksgraaninzameling in Limburg betreffende een geschil inzake de aankoop van een partij zakken in 1919; met bijlagen. Afschrift.
z.d. 1 omslag

1.223 Verkoop en distributie

40 Ingekomen brief van het Roggekantoor voor de provincie Groningen betreffende de organisatie van de distributie van graan, met bijlagen. Afschrift.
1914 1 stuk

41 Aantekeningen van een vergadering van de minister met de voorzitters van de Roggecommissies, gehouden op 9 april 1915, betreffende de vermenging van rogge met tarwe; met presentielijst.
1915 3 stukken

42 Brief aan het Roggekantoor voor de provincie Groningen betreffende het gebruik van rogge voor het bakken van brood. Afschrift.
1915 1 stuk

43 Stukken betreffende de voorwaarden voor levering van tarwe door de regering. Gedrukt.
1915-1917 1 omslag

44 Briefwisseling met het Ministerie van Oorlog betreffende de levering van haver aan het leger.
1917-1918 1 omslag

45 Stukken betreffende de distributie van zaaizaden.
1917-1918 1 omslag

46-47 Notulen van vergaderingen.
1917-1918 1 omslag en 1 stuk

46 Vergaderingen van de secretarissen van de landbouworganisaties belast met de distributie van zaaizaden, 1917-1918

47 Vergadering betreffende de distributie van kunstmest en maïs, gehouden op 21 december 1918, 1 stuk

48 Correspondentie betreffende de distributie van vlas.
1918 1 omslag

49 Stukken betreffende contracten tussen de staat en een mosterdfabriek inzake de levering en verwerking van grondstoffen.
1918-1920 1 omslag

2. UITVOER CERTIFICATEN BUREAU, 1915-1920

De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel wees op 20 oktober 1915 mr H.C. Obreen, secretaris van de Commissie voor de Handelspolitiek, aan als ambtenaar die namens hem de uitvoercertificaten en -consenten zou tekenen.

De bewindsman had op dezelfde datum bij ministeriële beschikking bepaald meer uniformiteit te brengen in de administratie van exportvergunningen. [57] De regeling voor de export van levensmiddelen en nijverheidsprodukten was grosso modo als volgt. De levensmiddelenverenigingen en de rijkscommissies van toezicht op deze verenigingen werden ingeschakeld bij de afgifte van exportvergunningen. Exporteurs dienden zich in te schrijven bij een levensmiddelenvereniging. [58] Bij dezelfde vereniging vroeg hij dan ook een certificaat aan voor de uitvoer van een bepaalde hoeveelheid van een produkt. De vereniging zond de aanvraag door naar de rijkscommissie van toezicht, die op haar beurt de aanvraag vervolgens doorstuurde naar de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel om goedkeuring. De rijkscommissie was gemachtigd consenten af te geven voor exportpartijen, zolang deze binnen het kwantum van het certificaat vielen. Zij stuurde het ministerie afschriften van de verleende consenten of wekelijkse opgaven daarvan. Voor de consentafgifte aan de Nijverheidscommissie en de Commissie voor Voeding van Mens en Dier van het Koninklijk Nationaal Steuncomité golden enkele andere bepalingen.
Uit de activiteiten van Obreen groeide het Uitvoer Certificaten Bureau (UCB). In december 1915 verhuisde het bureau, onder meer in verband met de sterk toenemende activiteiten. Het bijhouden van de administratie van de uitvoervergunningen, de boekhouding van de aan de exportadministratie verbonden financiële regelingen, zoals de heffing van vergoeding van kosten voor de afgifte van consenten, de controle op de exportadministratie en het tekenen van de certificaten namens de minister, behoorden tot de taken van het bureau. [59] De oprichting van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) in 1917 betekende een ingrijpende wijziging voor de werkwijze en administratie van het UCB De exporteurs dienden bij de NUM een aanvraag voor uitvoer in. De NUM zond het certificaat of consent ter aftekening naar het UCB. Deze stuurde vervolgens de getekende stukken aan de NUM retour. Om de procedure te vereenvoudigen werd in november 1919 aan het UCB toegestaan certificaten in de vorm van hoofdconsenten aan de NUM te verstrekken. De NUM mocht een verstrekt hoofdconsent splitsen in kleinere consenten, zonder tussenkomst van het UCB. [60] Om de procedure te bespoedigen besloot men in november 1919 een ambtenaar van de UCB te detacheren bij de NUM, die het recht kreeg de consenten te tekenen.
In maart 1920 constateerde H.Tj. Mees, directeur van het UCB, dat het aantal afgegeven uitvoerconsenten sterk was verminderd door havenstakingen en het grote aantal exportdispensaties verleend door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Mees adviseerde de minister het personeelsbestand af te slanken, het overblijvende personeel van het UCB in het gebouw van de NUM onder te brengen en voor beide instanties te laten werken. [61] Het overblijvende personeel zou volgens dit voorstel in dienst komen van de NUM. De minister ging accoord, maar wenste het UCB als zelfstandig bureau met eigen personeel te behouden. Het UCB werd bij ministeriële beschikking van 21 december 1920 nr 1435a, Afd. Inspectie Crisiszaken, opgeheven, nadat Mees hiertoe op 27 november 1920 had geadviseerd. F.K.J. Heringa, regeringscommissaris bij de NUM, verklaarde zich bereid de weinige consenten die nog werden afgegeven namens de minister te tekenen. Hij werd belast met de afwikkeling van de lopende zaken, daarbij geholpen door een enkel personeelslid van het voormalig UCB.

57 Beschikking van 20 oktober 1915, Afd. Algemene Secretarie, nr 1242.
58 Het betrof de Boter-, Kaas-, Aardappel-, Peulvruchten-, Eieren-, Zeevis- en de Varkensvleesvereniging, de Groente Centrale, de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten en de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten.
59 Inv.nr 52, KB van 10 juni 1916 Stb. 274.
60 Inv.nr 50.
61 Inv.nr 52.

2.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

50 Verslag van de vergadering van vertegenwoordigers van het Uitvoer Certificaten Bureau (UCB), de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) en hoofden van afdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel op 29 november 1919.
1919 1 omslag

51 Correspondentie.
1915-1920 1 pak

2.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

2.21 ORGANISATIE

52 Stukken betreffende de organisatie, de huisvesting en inrichting van het kantoor, het archief- en personeelsbeleid.
1915, 1919-1922 1 omslag

53 Rapport van de directeur van het UCB aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over de werkzaamheden van de Afdeling Boekhouding en Controle van het UCB.
1916 1 omslag

54 Stamlijsten met personeelsgegevens.
1915-1921 1 omslag

55 Foto's, vermoedelijk van personeelsleden van het UCB.
ca 1919 3 stukken

2.22 TAAKUITOEFENING

56 Overzichtslijst van uitvoerverboden over de jaren 1914-1919.
[1914-1919] 1 omslag

57 Ministeriële beschikkingen betreffende de uitvoer van landbouwprodukten (aardappelen, boter, eieren, fruit, groenten, kaas, margarine, peulvruchten, pluimvee, vlees, zaad) en de beschikbaarstelling van deze produkten voor de binnenlandse consumptie. Afschriften.
1915-1917 1 pak

58 Overzichtslijst van uitvoerregelingen van landbouwprodukten.
[1915-1918] 1 omslag

59 Blanco-formulieren en circulaires van de Rijkscommissies van Toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten, de

Paardenvereniging, de Botervereniging, de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten en de Aardappelvereniging ter verkrijging van certificaten van uitvoer.
[1915-1919] 1 omslag

60 Stukken betreffende de uitsluiting van bedrijven en handelaren, die voorkomen op de zwarte lijst voor het verkrijgen van exportvergunningen.
[1916] 1 omslag

61 Overzichtsstaten van de door de Nijverheidscommissie afgegeven uitvoervergunningen over het eerste halfjaar van 1915, aan het UCB toegezonden door de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland.
1916 1 omslag

62-64 Overzichtslijsten van artikelen, waarvoor uitvoervergunningen door het UCB werden verstrekt.
1916-1919 2 pakken en 1 omslag
62 Aan de Nijverheidscommissie, 1916-1917
63 Aan de Commissie voor de Voeding van Mens en Dier, 1916-1917, 1 omslag
64 Aan de NUM, 1918-1919

65 Overzichtsstaten van consenten voor de export van suiker, al of niet verwerkt in andere produkten.
1918-1920 1 omslag

66 Registers met overzichten van uitgevoerde bloembollen.
1917-1919 1 omslag

67-68 Overzichtsstaten van door het UCB aan de NUM afgegeven uitvoercertificaten en hoofdconsenten.
1918-1921 2 omslagen
67 Uitvoercertificaten
68 Hoofdconsenten

69-74 Statistiekkaarten van door het UCB aan de NUM verstrekte uitvoerconsenten voor diverse produkten en diensten.
1918-1920 6 dozen
69 A - J
70 K - P
71 R - Z
72 Veredelingsverkeer, reparatie, ruilhandel, doorvoer en tijdelijke uitvoer
73 Postpakketten
74 Retourzendingen

75-76 Registers met overzichten van door het UCB aan de NUM

verstrekte consenten.
1918-1920 2 pakken

75 Fruit-, akkerbouw- en veeteeltprodukten

76 Zuivelprodukten en eieren

Kaart van het door de oorlogvoerende partijen onveilig verklaard zeegebied, uitgegeven door het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen, 1917
Bron: ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 81

3. RIJKSBUREAU VOOR HET UITVAREN VAN SCHEPEN, 1916-1923

Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen, 1916-1918
Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart, 1917-1918
Rijksbureau voor de Scheepvaart, 1918-1923
Het Rijksbureau voor de Scheepvaart was de taakopvolger van de Nijverheidscommissie van het Koninklijk Nationaal Steuncomité (1915-1917), het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen (1916-1918) en de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart (1917-1918).
De Nijverheidscommissie hield zich speciaal bezig met de instandhouding van handel en nijverheid, waaronder de aanvragen voor scheepsruimte ten behoeve van import en export. Op grond van de ministerile beschikking van 19 november 1917 (Stcrt. 271) nam de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart, ingaande 1 december 1917 deze taak van de Nijverheidscommissie over.
*De uitvoering van de Schepenuitvoerwet van 18 maart 1916 (Stb. 139) werd in handen gegeven van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, omdat deze wet van speciale betekenis was voor de aanvoer van graan. De wet regelde de uitvoer van schepen opdat de overheid de beschikking kon houden over voldoende scheepsruimte ten behoeve van de eigen import en export. Het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel gaf, krachtens ministeriële beschikking van 23 maart 1916 (Stcrt. 71), aan deze taak uitvoering onder de naam Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen. Met de Schepenvorderingswet kreeg het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen ook de uitvoering van deze wet tot taak. Per 1 juli 1918 werd het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen ondergebracht bij de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart. [62] Het Bureau Scheepvaart had tot taak:
*de uitvoering van de Schepenuitvoerwet 1916
*de uitvoering van de Schepenvorderingswet 1917
*de verdeling van scheepsruimte ten behoeve van de aanvoer van de benodigde grondstoffen, goederen en levensmiddelen. [63]
Chef van het Bureau Scheepvaart was H.A. Crommelin. Op 1 december 1918 werd het Bureau Scheepvaart van de Afdeling Crisiszaken opgeheven. Per dezelfde datum werd het Rijksbureau voor de Scheepvaart ingesteld. [64] Het Rijksbureau voor de Scheepvaart had dezelfde taken als het Bureau Scheepvaart, Afdeling Crisiszaken. Directeuren van het rijksbureau waren achtereenvolgens: J.B. van der Houven van Oordt (1918-1920), mr A. van de Sande Bakhuyzen (1920) en P.S. van 't Haaff (vanaf eind 1920). Het Rijksbureau en zijn voorgangers waren gevestigd in Den Haag. Bij ministeriële beschikking van 6 april 1923 (Stcrt. 68) werd het Rijksbureau voor de Scheepvaart ingaande 18 april 1923 opgeheven.
De Raad van Bijstand voor het Rijksbureau voor de Scheepvaart werd opgericht op 9 december 1918, tegelijk met het Rijksbureau voor de Scheepvaart. De raad bepaalde het beleid van het rijksbureau. Als leden van de raad werden vertegenwoordigers van het bedrijfsleven benoemd. De directeur van het

62 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1918, inv.nr 6.
63 ARA-II, Crisisinstellingen 1918-1926, inv.nr 82.
64 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 167.

Rijksbureau voor de Scheepvaart was tevens voorzitter van de Raad van Bijstand, als secretaris trad mr Rink op. De Raad van Bijstand werd op 1 december 1920 bij ministeriële beschikking (Stcrt. 235) opgeheven.

3.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

77 Ingekomen brieven en minuten van uitgaande brieven, alfabetisch geordend op naam van afzender of geadresseerde.
1917-1919 1 omslag

78 Memoranda aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel; met inhoudsopgave. Afschriften.
1918-1920 1 omslag

79 Notulen en concept-notulen van de vergaderingen van de Raad van Bijstand, met enige bijlagen en met klapper op onderwerpen.
1919-1920 1 pak

3.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

3.21 AANSTELLING EN ONTSLAG PERSONEEL

80 Stukken betreffende benoeming en ontslag van leden van de Raad van Bijstand en medewerkers van het Rijksbureau voor de Scheepvaart.
1918-1920 1 omslag

3.22 TAAKUITOEFENING

3.221 Scheepvaart in het algemeen

81 Schepen-nota's, verslagen betreffende de zeescheepvaart gericht aan de minister.
1917-1918 1 omslag

82 Nota betreffende de werkzaamheden en procedures in verband met de vordering van scheepsruimte en met de uitvoering van de Schepenuitvoerwet 1916 en de Schepenvorderingswet 1917; met bijlagen.
[1918] 1 omslag

3.222 Schepenuitvoerwet 1916

83 Stukken betreffende de export van schepen, welke in Nederland op stapel staan.
1916 1 omslag

84 Stukken betreffende de overeenkomsten en vergunningen inzake het uitvaren van vissersschepen op de Noordzee.

1916-1923 1 pak

85 Correspondentie met de Schepenuitvoercommissie te Amsterdam.
1917-1923 1 omslag

86 Stukken betreffende het verlenen van een vergunning tot uitvaren van s.s. Alblasserdam.
1918-1920 1 omslag

87 Stukken betreffende verklaringen, benodigd voor het aanvragen van een vergunning tot uitvaren voor de vaart op Scandinavië.
[1918] 1 omslag

3.223 Schepenvorderingswet 1917

88 Stukken betreffende de totstandkoming van de Schepenvorderingswet 1917 en de wijziging van de Schepenvorderingswet. Afschriften en gedrukte stukken.
1916-1917 1 omslag

89 Stukken betreffende het inrichten van schepen voor het gebruik van stookolie op de vaart naar Nederlands-Indië.
1917 1 omslag

90 Correspondentie met de Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet 1917.
1917-1919 1 omslag

91 Stukken betreffende de vordering van s.s. Kennemerland van de rederij de Koninklijke Hollandse Lloyd ten behoeve van het vervoer van goederen.
1917-1920 1 pak

92 Stukken betreffende overeenkomsten met rederijen inzake de vordering van schepen ten behoeve van een reis naar Nederlands-Indië in konvooi onder militaire begeleiding.
1918 1 omslag

93 Stukken betreffende de regeling van vrachtvergoeding en -voorwaarden, door de regering met de reders overeen te komen.
1918-1919 1 pak

94 Lijsten van schepen vallende onder de Schepenvorderingswet, met vermelding van de tonnage.
1919 1 omslag

95 Stukken betreffende de arbitrage tussen regering en reders inzake de uitvoering van art. 2 van de Schepenvorderingswet 1917.

1919-1925 1 pak
Stukken van 1924-1925 zijn afkomstig van het Ministerie van Financiën.

96 Stukken betreffende voorstellen voor de verdeling van scheepsruimte van Nederlandse schepen voor het vervoer van goederen overzee ten behoeve van de Geallieerden en Nederland.
z.d. 1 omslag

3.224 Overeenkomsten met het buitenland

97 Stukken betreffende de teruggave van door Groot-Brittannië en de Verenigde Staten in beslag genomen schepen.
1917-1920 1 omslag

98 Staten betreffende de uitvoer van voedsel en andere handelsprodukten; met geleidebrief.
1918 1 omslag

99 Stukken betreffende overeenkomsten met de Geallieerden over de scheepvaart en de in- en uitvoer van goederen.
1918 1 omslag

100 Nota's van de Commissie van Advies inzake economische regelingen met het Buitenland betreffende de invoer en de financiering van kredieten ten behoeve van invoer uit Duitsland. Afschriften; met geleidebrief en bijlagen.
1918 1 omslag

101 Stukken betreffende de uitvoer van levensmiddelen en de leveringsverplichtingen aan de oorlogvoerende partijen.
1918 1 omslag

102 Concept-overeenkomst tussen de Nederlandse regering en de Geallieerden betreffende de in- en uitvoer en scheepvaart; met bijlagen.
1918 1 omslag

103 Overeenkomst tussen de Holland Amerika Lijn en de Britse regering betreffende de schadevergoeding aan de HAL voor het verlies van s.s. Justitia, ex Statendam. Afschrift. In het Engels.
[1918] 1 stuk

104 Overeenkomst tussen Nederland en Duitsland betreffende de Nederlandse scheepvaart. Afschrift.
[1918] 1 stuk

105 Stukken betreffende een overeenkomst inzake de toegestane hoeveelheid in te voeren goederen in Nederland tussen Nederland en de Geallieerden, alsmede de beschikbaarheid van

scheepsruimte.
z.d. 1 omslag

4. CENTRALE ACCOUNTANTSDIENST, 1917-1924

Gegevens over de oprichting en de opheffing van de Centrale Accountantsdienst zijn niet bekend. Beschikkingen, zo ze er al zijn geweest, zijn niet bewaard gebleven. Blijkens de archiefbescheiden heeft de dienst tenminste gefunctioneerd tussen 8 januari 1917 en 24 augustus 1924. [65]
De Centrale Accountantsdienst had als taak de financiële administratie van de crisisinstellingen te controleren en daarover aan de minister te rapporteren. Eveneens verrichtte de dienst werkzaamheden voor de Rijkscommissie van Toezicht op de Liquidatie der Verenigingen. Bovendien werd de leider van de Centrale Accountantsdienst, J.W. Lucas, ook wel aangesteld als liquidateur van een crisisinstelling. Incidenteel werden onderzoeken verricht voor het ministerie in zaken die weinig of niets met de crisisomstandigheden te maken hadden. De onderzoeken werden veelal door particuliere accountants verricht, die hun rapporten richtten aan de Centrale Accountantsdienst. Deze dienst legde deze rapporten voor aan de directeur-generaal en/of aan de minister, al dan niet voorzien van commentaar. De dienst is bescheiden van omvang geweest. Naar schatting hebben er niet meer dan tien personen, waarvan de meesten accountant waren, gewerkt. [66] In verband met de opheffing van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel kwam de Centrale Accountantsdienst met ingang van 1 januari 1923 te ressorteren onder de Generale Thesaurie van het Ministerie van Financiën. [67] Vermoedelijk is de Centrale Accountantsdienst met het ontslag van J.W. Lucas in het derde kwartaal 1924 opgeheven.

4.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

106 Agenda's van ingekomen en uitgaande brieven, ingedeeld naar afzender/geadresseerde, met inhoudsopgave.
1917 jan - okt 1922 2 delen

4.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

4.21 ORGANISATIE

107 Dossier inzake de opdracht tot accountantscontrole over de rijkskantoren.
1918 1 omslag

4.22 TAAKUITOEFENING

4.221 Controle van de crisisinstellingen

108 Algemeen rapport inzake de centrale controle der distribuerende verenigingen en lichamen, tweede deel.
1917 1 omslag
Het eerste deel ontbreekt, het derde en vierde deel zijn de maandelijkse accountantsrapporten per ultimo juli en augustus 1917.

65 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 515 en 533.
66 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1927, inv.nr 516.
67 KB van 24 november 1922 Stb. 606.

109 Maandelijkse accountantsrapporten inzake de controle der distribuerende verenigingen en lichamen per december 1916 t/m augustus 1918.
1917-1919 1 pak

110 Werkrapport inzake de liquidatie van het Centraal Bureau voor de afzet van Vis en de Rijkscommissie van Toezicht.
1918 1 stuk

111 Accountantsrapporten inzake de begrotingen voor 1918 van de distribuerende verenigingen.
1918 1 omslag

112 Dossier inzake de controle van de liquidatie van de Rijkscommissie van Toezicht op de bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten.
1918 1 omslag

113 Werkrapport inzake de stand der werkzaamheden bij het Rijkskantoor voor Tabak per ultimo augustus 1918.
1918 2 stukken

114 Stukken betreffende de controle van de financiële administratie van het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen over 1917 - 1923 november.
1918-1924 1 pak

115 Dossier inzake het verstrekken van een opgave aan de Rijkscommissie van Toezicht op de Liquidatie der Verenigingen van saldi van de in liquidatie getreden distribuerende verenigingen.
1919 1 omslag

116 Stukken betreffende de controle der fabricage van margarine door margarinefabrikanten met behulp van grondstoffen van regeringswege verstrekt.
1919-1921 1 pak

117 Driemaandelijkse rapporten betreffende de balansen en winst- en verliesrekeningen van de rijkskantoren per ultimo december 1918 - ultimo maart 1920 en 31 december 1920, alsmede totaal-overzichten, opgemaakt in mei 1921 en januari 1922 voor de Tweede Kamer en voor de Crisis Enquête Commissie.
1919-1922 1 pak

118 Stukken betreffende de controle van de liquidatie van de distribuerende verenigingen en de Rijkscommissies van toezicht, met accountantsrapporten.
1919-1926 1 pak
De stukken uit 1926 zijn ingekomen bij het Ministerie van Financin.

119 Voorlopig rapport inzake de administratie van de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten in Veendam.
1920 1 katern

120 Rapport inzake het verslag van de Crisis Enquête Commissie betreffende het Rijkskantoor voor Vee en Paarden, met liquidatiebalans en verlies- en winstrekening per 31 maart 1921.
1921 2 stukken

4.222 Afwikkeling van crisiszaken

121 Stukken betreffende de inning van een geldsom ter schadeloosstelling van gestolen rijst, welke rijkseigendom was.
1919-1922 1 omslag

122 Stukken betreffende de intrekking van beschikkingen van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, houdende verboden tot vervoer en aflevering van inlands geel mosterdzaad en van meelzakken en bloembollen.
1922 4 stukken

123 Dossier inzake de verstrekking van inlichtingen aan de minister van Binnenlandse Zaken ten behoeve van de afrekening met de Italiaanse regering van de voeding van Italiaanse krijgsgevangenen.
1922 5 stukken

124 Dossier inzake een adviesaanvrage aan de Landsadvocaat inzake de uitbetaling van extra salaris na ontslag.
1922 4 stukken

125 Stukken betreffende de inning van een vordering van de Staat op een graanhandelaar wegens aan deze geleverde voedergerst.
1923-1924 1 omslag

4.223 Overige taken

126 Rapport inzake een onderzoek naar de financiële toestand van enkele stoombootrederijen ter beoordeling van de door deze binnenlandse scheepvaart-ondernemingen ingediende subsidieaanvragen.
1921 1 omslag

127 Rapport inzake de controle van de administratie van de Vereniging Het Kaasmerk over het jaar 1921.
1922 1 stuk

5. BUREAU VOOR MEDEDELINGEN INZAKE DE VOEDSELVOORZIENING, 1917-1919

Het Bureau voor Mededelingen inzake de Voedselvoorziening werd ingesteld bij KB van 24 augustus 1917 nr 34 (Stcrt. 203), met ingang van 1 augustus 1917. Het bureau had tot taak pers en publiek te informeren over de maatregelen die door de overheid werden getroffen om de voedselvoorziening op peil te houden. Ook had het bureau een taak in de voorlichting over het overheidsbeleid terzake van de distributie. Het bureau stelde mededelingen en bekendmakingen vast en gaf deze uit ter publikatie in persorganen en door lagere overheden. Het bureau was bij de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 in Den Haag gehuisvest. Bij KB van 10 maart 1919 nr 61 werd het bureau met ingang van 1 april 1919 opgeheven. [68]

128 Ingekomen en concepten van uitgaande brieven betreffende de installatie, procedures en taakuitoefening van het Bureau voor Mededelingen inzake de Voedselvoorziening.
1917 1 omslag

129 Mededeelingen omtrent voedselvoorziening, bekendmakingen betreffende de aanvoer en distributie van levensmiddelen en brandstoffen.
1917 1 omslag

130 Bekendmakingen betreffende de aanvoer en distributie van consumptiegoederen, levensmiddelen, brandstoffen en veevoer; genummerd 1-513. Afschriften.
1917-1919 1 pak

131 Bekendmakingen betreffende de distributie van levensmiddelen, geordend op produktnaam en met alfabetische lijst.
z.d. 1 pak

6. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU ALGEMENE ZAKEN, 1917-1919

De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken was onderverdeeld in zeven bureaus. Voor de behandeling van zaken van administratief beroep, crisisrechtspraak en de distributie van o.a. thee en koffie werd het Bureau Algemene Zaken ingericht. Waarschijnlijk is de werkkring van Algemene Zaken in de praktijk wel uitgebreider geweest: uit de archivalia blijkt dat het Bureau Algemene Zaken ook een inspectie-taak had. De chef van het bureau was F.R.J. Dubois. Het Bureau Algemene Zaken werd tegelijk met de Afdeling Crisiszaken bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 15 april 1919 opgeheven. De taken van Algemene Zaken gingen over naar de Afdeling Crisisnijverheid, de Afdeling Beroep in Crisiszaken en de Afdeling Inspectie-Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

68 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 128

6.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

132 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken (zonder nadere bureau-aanduiding). Gedrukt.
1917-1918 1 omslag

133 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken. Gedrukt.
1917-1919 1 omslag

6.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

6.21 CRISISWET- EN REGELGEVING

134 Instructie voor het bestellen, ontvangen en betalen van artikelen, aangewezen volgens art. 1 van de Distributiewet 1916 ten behoeve van de gemeentebesturen. Gedrukt.
1917 okt 1 deel
Zie ook inv.nr 1080.

135-136 Stukken betreffende de voorbereiding van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op de Kamerdebatten inzake de crisispolitiek en de levensmiddelenvoorziening in 1918, met inhoudsopgave van discussie-onderwerpen.
1917-1918 2 pakken
Hierin tevens archivalia van de Commissie van Bijstand inzake de Uitvoering van de Distributiewet 1916, Bureau Landbouw, Bureau Algemene Zaken en Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel.
135 1917-1918
136 1917-1918

137 Stukken betreffende de wijziging van de wet van 3 augustus 1914 Stb. 344 houdende het verbod tot uit- en vervoer van bepaalde artikelen.
1917-1918 1 omslag

138 Brief van de chef van de Afdeling Crisiszaken aan de secretaris-generaal van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel houdende een opgave van wetten, algemene maatregelen van bestuur en besluiten aangaande crisisaangelegenheden. Minuut, met bijlage.
1918 2 stukken

139 Stukken betreffende de wijziging van de Slachtwet.
1918 3 stukken

140 Stukken betreffende het instellen van slachtverboden.
1918 1 omslag

141 Stukken betreffende de aanvulling van de concept-regeling voor de inbezitneming van goederen die in Nederland voor Duitse rekening liggen.
1918 1 omslag

142 Uittreksels uit de Distributiewet 1916. Concepten.
[1918] 2 stukken

6.22 ADMINISTRATIEF BEROEP / CRISISRECHTSPRAAK

143 Stukken betreffende een onderzoek naar de mogelijkheid tot het instellen van administratieve rechtspraak voor crisisaangelegenheden, alsmede het wetsontwerp betreffende distributierechtspraak.
1918 1 omslag
Bekendmaking van de gemeente Amsterdam inzake de distributie van gas en electriciteit, 1917
Bron: ARA-II, archief Koninklijke Bibliotheek, Afdeling Documentatie, 1914-1920

144 Stukken betreffende gerechtelijke uitspraken inzake overtredingen van de Distributiewet 1916.
1918 1 omslag
Hierin tevens archivalia van het Bureau Volksvoeding.

145 Stukken betreffende het wetsontwerp houdende de instelling van bijzondere rechtspraak in distributie- en aanverwante zaken.
1918-1919 1 omslag

6.23 UITVOERING VAN CRISISMAATREGELEN

146 Accountantsrapport inzake de bijdragen van de overheid in de kosten van de melkvoorziening per 31 maart 1917.
1917 1 omslag

147 Stukken betreffende het terugtrekken van het voorstel van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tot verlaging van de brandstofprijzen en de reactie van de gemeente Amsterdam op dit voorstel.
1917-1918 1 omslag

148 Stukken betreffende de distributie van huiden, leder en looistoffen.
1917-1919 1 omslag

149-154 Overdrukken van de in de Staatscourant opgenomen Bekendmakingen, circulaires en beschikkingen betreffende de Distributiewet 1916, alsmede daarmee verband houdende maatregelen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, met inhoudsopgaven en alfabetische indices.

1917-1919 1 pak en 5 banden

149 1917, afleveringen 2-3, 5-8, 10-19, 21-28, 31, 33, 46, 47; met alfabetische index en inhoudsopgave., 1 pak

150 1918, blz 1 - 538; met alfabetische index over het 1e kwartaal.

151 1918, blz 539 - 1030; met bijlagen en alfabetische index over het 1e halfjaar.

152 1918, blz 1031 - 1836; met bijlage en alfabetische index over het 1e-3e kwartaal.

153 Alfabetische index over geheel 1918.

154 1919; met alfabetische index en bijlagen.

155 Stukken betreffende de reorganisatie van de distributie van rijwielbanden.
1918 1 omslag

156 Stukken betreffende de distributie van zoolleder ten behoeve van het Nederlandse leger.
1918 3 stukken

157 Stukken betreffende opgaven van Nederlandse gemeenten van hoeveelheden gebruikte consumptiemelk en regeringsmelk in maart 1918.
1918 1 omslag

158 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven inzake wijzigingen in het instellingsbesluit van de Rijkskolendistributie.
1918 1 omslag

159 Brief van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken betreffende een verzoek tot het opstellen van verslagen van werkzaamheden van de diverse crisisinstellingen; met bijlage. Minuut.
1918 1 omslag

160 Lijst van geheven melktoeslagen in Nederland over november 1918 - mei 1919.
1919 1 katern

7. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU LANDBOUW, 1917-1918

Directie van de Landbouw Afdeling VI-B, 1914-1917
Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw, 1917-1918
Directie van de Landbouw Afdeling VI-B, 1918-1922
De behandeling van crisisaangelegenheden door het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel geschiedde tot september 1917 door de verschillende, reeds bestaande afdelingen. De werkzaamheden van de afdelingen overlapten elkaar echter ook. Zo hielden op het terrein van de landbouw en veeteelt de volgende afdelingen van de Directie van de Landbouw zich bezig met:
Afdeling II:distributie en in- en uitvoer van veevoeders, vee, bijen,

handelsgewassen (bloembollen, zaden en vlas), hooi, stro en riet; incidenteel bemiddeling bij het verkrijgen van brandstoffen voor landbouwbedrijven; incidenteel prijsvorming van peulvruchten en distributie van pootaardappelen
Afdeling III:distributie en in- en uitvoer van vlees, bemoeienissen met slachten van vee
Afdeling VI-B:distributie en in- en uitvoer van aardappelen, granen, peulvruchten, groenten en fruit
De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken was onderverdeeld in zeven bureaus.
Voor de behandeling van zaken met betrekking tot de landbouw en veeteelt werd de Afdeling VI-B van de Directie van de Landbouw omgezet in het Bureau Landbouw van de Afdeling Crisiszaken. Dit Bureau Landbouw nam ook de distributietaken over van de Afdelingen II en III van de Directie van de Landbouw. Het Bureau Landbouw werd bij ministeriële beschikking van 30 oktober 1918 vervangen door de Afdeling VI-B van de Directie van de Landbouw van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. De taken van het Bureau Landbouw gingen ook over naar de Afdeling VI-B van de Directie van de Landbouw (granen, peulvruchten, handelsgewassen, hooi en stro, vee en veevoerders), met uitzondering van die, die betrekking hadden op de levensmiddelen (aardappelen, groenten, fruit en vlees) die naar het Bureau Volksvoeding overgingen. Th.J. Mansholt was hoofd van de Afdeling VI-B en van het Bureau Landbouw.

7.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

161 Beschikkingen van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, voorbereid door de Directie van de Landbouw, 6e Afdeling B en door de Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw. Gestencild.
1914-1920 1 pak

162 Stukken betreffende de beantwoording van vragen van Tweede Kamerleden.
1914-1920 1 pak

163 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Directie van de Landbouw, 6e Afdeling B en van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw. Gedrukt.
1915-1919 1 pak

7.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

7.20 ALGEMEEN

7.201 Distributie

164 Stukken betreffende een ontwerp-instructie voor de in te stellen Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916.

1916 1 omslag

165 Stukken betreffende de totstandkoming van koninklijke besluiten tot aanwijzing van de gewassen waarvan de verbouw kan worden verboden, beperkt of niet dan voorwaardelijk toegestaan, krachtens art. 7 van de Distributiewet 1916.
1916-1918 1 omslag

166 Stukken betreffende de instelling en opheffing van de commissies belast met het doen van voorstellen inzake het vaststellen van prijzen van landbouwprodukten.
1916-1919 1 omslag

167 Stukken betreffende de instelling en opheffing van de Commissie van Advies inzake de uitvoering van art. 7 van de Distributiewet 1916, met notulen en vergaderstukken.
1916, 1918-1919 1 omslag

168 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de teelt en van de maximumprijzen van diverse landbouwprodukten.
1916-1919 1 pak

169-180 Stukken betreffende de provinciale Cultuurcommissies belast met het toezicht en de controle op de ingevolge art. 7 van de Distributiewet 1916 getroffen maatregelen tot beperking van de verbouw van gewassen.
1917-1918 12 omslagen

169 Instelling en samenstelling
170 Notulen van vergaderingen
171 Groningen, maandverslagen
172 Friesland, jaarverslag
173 Drenthe, maandverslagen
174 Overijssel, maandverslagen
175 Gelderland, maandverslagen
176 Utrecht, maandverslag
177 Noord-Holland, maandverslagen
178 Zuid-Holland, maandverslagen
179 Noord-Brabant, maandverslagen en kwartaalverslag
180 Limburg, maandverslagen

181-189 Circulaires van provinciale Cultuurcommissies.
1917-1918 7 omslagen en 2 stukken

181 Groningen, 1918
182 Friesland, 1918
183 Drenthe, 1918
184 Overijssel, 1918
185 Utrecht, 1917-1918
186 Noord-Holland, 1918, 1 stuk
187 Zuid-Holland, 1917-1918

188 Zeeland, 1918, 1 stuk
189 Limburg, 1918

190-192 Formulieren van provinciale Cultuurcommissies.
1918 3 omslagen
190 Groningen
191 Friesland
192 Gelderland

193 Stukken betreffende de controle- en strafmaatregelen tegen overtreders van de teeltregeling en van art. 7 der Distributiewet 1916.
1918 1 omslag

194 Stukken betreffende de voorbereiding van de teeltregeling 1919.
1918 1 omslag

195 Stukken betreffende de wijzigingen in de verlening van teeltvergunningen in Grootebroek en van de teeltregeling overstroomd gebied in Anna Paulowna.
1918 1 omslag

7.202 Uitvoer

196 Stukken betreffende de beperking van verhandeling van uitvoervergunningen.
1916 1 omslag

197-199 Overzichten van het handelsverkeer.
1916-1917 3 omslagen
197 Invoer van levensmiddelen in Groot-Brittannië
198 Handelsverkeer tussen Nederland en Denemarken
199 Uitvoer van onvrije goederen naar Engeland en Duitsland

200 Stukken betreffende de totstandkoming van het KB van 9 april 1919 (Stb. 150) inzake de intrekking van het uitvoerverbod van heide.
1919 1 omslag

7.203 Volksvoeding

201 Stukken betreffende een uiteenzetting van dr D.J. Hulshoff Pol inzake de voorkoming van volksziekten in tijden van ondoelmatige voeding en ondervoeding.
1917 1 omslag

202 Stukken betreffende de bevordering van maatregelen voor de verbouw van voedingsgewassen door de bevolking op eigen bodem

en op bouwland.
1917-1918 1 omslag

203 Stukken betreffende de voedselvoorziening van het Nederlandse volk.
1917-1918 1 omslag

204 Stukken betreffende de behandeling van diverse klachten over de voedselvoorziening en voedselproduktie.
1918 1 omslag

7.21 AARDAPPELEN

205 Stukken betreffende de vaststelling van voorschriften voor het vervoeren, afleveren, verwerken en van de maximumprijzen van aardappelen.
1914-1919 1 pak

206 Overzichten van aardappelzendingen naar België, Noord-Frankrijk en Duitsland.
1915-1916 1 omslag

207-208 Ingekomen circulaires.
1915-1917 2 omslagen
207 Commissie van Advies voor het verlenen van consenten tot uitvoer van Aardappelmeel en aanverwante Fabrikaten
208 Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten

209-210 Stukken betreffende de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten.
1915-1919 2 omslagen
209 Notulen van vergaderingen
210 Circulaires

211 Stukken betreffende de besprekingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten met de Rijkscommissie van Toezicht op de Aardappelvereniging en vertegenwoordigers van die verenigingen over de aardappelverwerking en -voorziening.
1916 1 omslag

212-214 Stukken betreffende de Aardappelvereniging.
1916-1917 3 omslagen
212 Notulen van vergaderingen
213 Verslag van een onderzoek naar de administratie
214 Verslag van een onderzoek naar ingebrachte beschuldigingen

215 Stukken betreffende een proefneming met het systeem Sjollema-Meyer om uit het afvalwater van de aardappelmeelindustrie veevoeder te vervaardigen.
1916-1918 1 omslag

216 Stukken betreffende de behandeling van klachten over maximumprijzen van duinaardappelen en misbruiken bij verscheping van aardappelen vanaf de Zuid-Hollandse en Zeeuwse eilanden.
1917 1 omslag

217 Advies van de Commissie van Advies inzake Aardappelaangelegenheden aan de minister betreffende de aardappelvoorziening.
1918 1 stuk

218 Stukken betreffende de bepalingen die opgenomen moeten worden in de af te sluiten contracten met organisaties die belast zullen worden met de expeditie van regeringsaardappelen.
1918 1 omslag

219 Verslag van een vergadering van de minister en de Chef van de Afdeling Landbouw met de Commissie van Toezicht op de Aardappelvereniging betreffende het drogen van aardappelen.
1918 1 stuk

220 Stukken betreffende een voorstel van de Vereniging van Nederlandse Akkerbouwers inzake de wijziging van de aardappel-distributieregeling.
1918-1919 1 omslag

221-223 Aardappeloverzichten.
1919 3 omslagen
221 Inventarisatie aardappelvoorraden in de provincies
222 Ter overname aan de regering aangeboden aardappelen
223 Winteropslag

224 Brochure uitgegeven door het Comité van Actie der Veenkoloniale Boeren uit Noord-Overijssel en Zuid-Drenthe betreffende de briefwisseling van het Comité met het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking.
1919 1 stuk

225-227 Notulen van vergaderingen.
1919 3 omslagen
225 Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking

met Regeringscommissarissen belast met de Rijksgraaninzameling

226 Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking

227 Regeringsadviseur inzake Aardappelaangelegenheden en het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking met de Regeringscommissarissen belast met de Rijksgraaninzameling

228 Verslag van de werkzaamheden van de Vertrouwenscommissie betreffende de levering van aardappelen aan fabrieken en drogerijen gedurende de campagne 1918-1919.
1919 1 stuk

7.22 CICHOREI- EN PEEKOFFIE

229 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de verwerking en uitvoer en van de maximumprijzen van cichoreiwortelen en peekoffie.
1916-1919 1 omslag

7.23 GRANEN

230 Circulaire van het Nederlands Landbouwcomité betreffende het voorkomen van de inbeslagneming van rogge.
1915 1 stuk

231 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de teelt en van de maximumprijzen van granen.
1915-1918 1 omslag

7.24 GROENTEN EN FRUIT

232-239 Ingekomen circulaires.
1914-1919 1 pak, 2 stukken en 6 omslagen

232 Centraal Bureau van de Veilingen in Nederland, 1917

233 Comité van Actie inzake Vlug Vervoer, 1916, 1 stuk

234 Commissie van Tuinders, 1917, 1 stuk

235 Gezondheidscommissie te Oisterwijk, 1914-1915

236 Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Fruit-Centrale en op de Vereniging Groenten-Centrale, 1916-1918, 1 pak

237 Rijkskantoor voor Groenten en Fruit, 1918-1919

238 Vereniging Fruit-Centrale, 1916-1917

239 Vereniging Groenten-Centrale, 1916-1918

240-242 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de uitvoer, verwerking, distributie en van de maximumprijzen van groenten en fruit.

1915-1919 3 pakken
240 1915-1916
241 1917
242 1918-1919

243-244 Stukken betreffende de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Groenten-Centrale.
1916-1917 2 omslagen
243 Nota distributie van groenten.
244 Regeling uitvoer en beschikbaarstelling van snij- en sperziebonen.

245-247 Verzamelstaten en opgaven van fruit en groenten.
1916-1918 1 pak en 2 omslagen
245 Uitvoer van fruit
246 Uitvoer van groenten, 1 pak
247 Voorraden vat- en stapelgroenten

248 Jaarverslag van de Nederlandse Bond van Fabrikanten van Vruchten- en Groentenprodukten.
1917 1 stuk

249 Stukken betreffende een exportregeling voor koolrapen.
1917 1 omslag

250 Stukken betreffende klachten inzake de groentenvoorziening.
1917-1918 1 omslag

251 Stukken betreffende de samenwerking tussen de Vereniging Groenten-Centrale en de Cultuurcommissie voor Noord-Holland inzake overtredingen van de teeltregeling.
1918 1 omslag

252 Stukken betreffende een afwijking van de teeltregeling 1919 inzake de verbouw van groenten in proeftuinen.
1918 1 omslag

253 Stukken betreffende het ontslag van een lid van de Commissie van Advies van het Rijkskantoor voor Groenten en Fruit wegens het uitstel van het vervoerverbod van rode bessen.
1918 1 omslag

254 Stukken betreffende de besprekingen over de regelingen voor uitvoer van fruit en de fruithandel.
1919 1 omslag

255 Stukken betreffende de dispensatie van uitvoerverboden van verse groenten.
1919 1 omslag

7.25 HANDELSGEWASSEN

7.251 Bloembollen

256 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de teelt en uitvoer van bloembollen en planten.
1916-1919 1 omslag

257 Verslag van een vergadering over de uitvinding om bloembollenzetmeel voor de broodbereiding aan te wenden.
1918 1 stuk

258 Stukken betreffende de teeltregeling voor de bloembollenstreek.
1919 1 omslag

7.252 Vlas en hennep

259 Stukken betreffende de dekking van de kosten van een distributieregeling van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vlasvereniging.
1917 1 omslag

260 Maandverslagen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vlasvereniging.
1917-1918 1 omslag

261-264 Stukken betreffende de Vlasvereniging.
1917-1918 4 stukken

- **261** Circulaire betreffende de opgave van de aanwezige voorraden vlas en vlasstro
- **262** Jaarverslag 1917
- **263** Notulen van vergaderingen
- **264** Staat van de beschikbare voorraden bewerkt en onbewerkt vlas, oogst 1916

265 Circulaire van het Rijkskantoor voor Vlas, afdeling hennep, betreffende de verkoop en bewerking van hennep.
1918 1 stuk

266 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de teelt, het vervoer en van de maximumprijzen van vlas en hennep.
1918 1 omslag

267 Stukken betreffende de samenstelling van de Commissie van Advies van het Rijkskantoor voor Vlas.
1918 1 stuk

268 Stukken betreffende de eventuele inbezitneming van de vlasstro-

oogst 1917.
1918 1 omslag

269 Stukken betreffende de vordering van vlasstro.
1918 1 omslag

270 Stukken betreffende een opmerking van de minister gericht aan de Directeur van het Rijkskantoor voor Vlas dat voor mededelingen omtrent regeringsmaatregelen de Nederlandse Staatscourant daarvoor de aangewezen plaats is.
1918 1 omslag

7.253 Zaden

271 Stukken betreffende een klacht dat door de uitvoerverboden grote schade berokkend wordt aan de exporthandel in groenten- en bloemzaden.
1915 1 omslag

272 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de teelt, de uitvoer, het vervoer en de maximumprijzen van zaden.
1915-1919 1 pak

273 Stukken betreffende de oprichting en benoemingen van de Vereniging Zaad-Centrale.
1916 1 omslag

274 Stukken betreffende het advies van de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland over de uitvoer van zaden van handelsgewassen.
1916 1 omslag

275 Stukken betreffende het niet verlenen van consenten tot uitvoer van gras- en klaverzaad aan exporteurs die deze zaden invoeren onder Trustcondities, met overzichten van de invoercijfers van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1916 1 omslag

276 Stukken betreffende het opnieuw in werking stellen van het uitvoerverbod op peenzaad.
1916 1 omslag

277 Circulaires en verslagen van de Vereniging Zaad-Centrale en van het Rijkskantoor voor Zaden.
1916-1919 1 omslag

278-279 Notulen van vergaderingen.
1918-1919 2 omslagen
278 Commissie van Advies van het Rijkskantoor voor

Zaden, 1918

279 Directeuren van de Zaaizaadbureaus, 1918-1919

280-281 Overzichten van het Koolzaadkantoor.
1918-1920 2 omslagen

280 Aantal hectaren gecontracteerde koolzaad

281 Mislukte koolzaadpercelen

7.26 HOOI, STRO EN RIET

282-283 Stukken betreffende de Commissie tot voorziening van stro aan Strokartonfabrieken.
1915 2 omslagen

282 Besprekingen

283 Ontslag van de secretaris

284 Communiqué voor de dagbladen betreffende de uitvoer van ribbehooi.
1917 1 stuk

285 Stukken betreffende moeilijkheden rondom de hooivordering door het leger vanwege de slechte oogst.
1917 1 omslag

286 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor het vervoer, de verwerking en distributie en de maximumprijzen van hooi, stro en riet.
1917-1919 1 pak

287 Stukken betreffende de strodistributie in de provincie Groningen.
1918 1 omslag

288 Stukken betreffende de voorstellen voor een distributieregeling voor hooi.
1918 1 omslag

289 Stukken betreffende de werkzaamheid van de Bonden van losse landerijen om opdrijving van pachtprijzen tegen te gaan bij taxatie van hooilanden.
1918 1 omslag

290 Verdeelstaten van het door elke provincie te leveren hooi voor het leger en de distributie ervan.
1918 1 omslag

291 Werkplannen van het Centraal Hooibureau, de Provinciale Hooibureaus en de plaatselijke commissies.
1918 1 omslag

292 Stukken betreffende de benoeming en het ontslag van leden van de Provinciale Hooibureau's.
1918-1919 1 omslag

7.27 PEULVRUCHTEN

293 Verslag van de vergadering van belanghebbenden bij de uitvoer van zaden en peulvruchten.
1915 1 stuk

294 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor de uitvoer en de distributie van peulvruchten.
1915-1919 1 pak

295 Stukken betreffende de benoeming van leden van de technische commissie van de Peulvruchtenverenigingen en van hun gedelegeerden.
1917 1 omslag

296 Stukken betreffende een ontwerp-regeling voor de distributie van peulvruchten.
1917 1 omslag

297 Circulaires gericht aan de burgemeesters betreffende de vordering en distributie van peulvruchten. Minuten.
1917-1918 1 omslag

7.28 SCHEUREN VAN GRASLAND

298 Stukken betreffende de gevolgen van het verplicht scheuren van grasland voor de voedselvoorziening.
1917-1918 1 omslag

299-310 Overzichten en verzamelstaten van gescheurd grasland en de teelt van premiegewassen op gescheurd grasland.
1917-1919 5 pakken en 7 omslagen

299 Algemeen, 1 pak
300 Groningen, 1 pak
301 Friesland, 1 pak
302 Drenthe, 1 pak
303 Overijssel
304 Gelderland
305 Utrecht, 1 pak
306 Noord-Holland
307 Zuid-Holland
308 Zeeland
309 Noord-Brabant
310 Limburg

Brochures inzake het scheuren van grasland, 1917. Wegens gebrek aan veevoer werden veeboeren aangespoord hun grasland om te ploegen en hun bedrijf deels om te zetten in een akkerbouwbedrijf. Daarmee hoopte men enerzijds te bereiken dat faillissementen van boerenbedrijven voorkomen konden worden en anderzijds dat de voedselproduktie niet zou verminderen
Bron: ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 148

311 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften ter uitvoering van de Scheurwet 1918.
1917-1920 1 pak

312 Diverse publikaties inzake het scheuren van grasland.
1918 1 omslag

313 Stukken betreffende de behandeling van klachten over het scheuren van grasland.
1918 1 omslag

314 Instructies voor de controleurs van de provinciale Cultuurcommissies in Gelderland en de plaatselijke commissies belast met het classificeren van grasland in Gelderland.
1918 2 stukken

315 Stukken betreffende het aanwijzen van grasland waar krachtens de Scheurwet moet worden gescheurd.
1918-1919 1 omslag

316-318 Stukken betreffende de Scheurwet 1918 (Stb. 503).
1918-1920 3 omslagen
316 Kamerstukken, wet en uitvoeringsvoorschriften
317 Totstandkoming van het KB van 13 november 1918 (Stb. 588) tot vaststelling van een algemene maatregel van bestuur tot uitvoering van de Scheurwet 1918 en van de aanvullingen van dat besluit, 1918-1920
318 Ontwerp van de wet tot intrekking van de Scheurwet

319-321 Stukken betreffende de Commissies van Beroep.
1918-1920 3 omslagen
319 Benoeming, ontslag en opheffing
320 Notulen van vergaderingen
321 Werkwijze en taak

322-325 Stukken betreffende de Provinciale Produktiekantoren.
1918-1921 5 omslagen
322 Benoeming, ontslag en opheffing
323 Notulen van vergaderingen
324 Mededelingen inzake de uitvoering van de Scheurwet
325 Rapporten inzake proefschattingen van gescheurde graslanden

326-334 Circulaires van Provinciale Produktiekantoren.
1918-1919 9 omslagen

326 Groningen
327 Friesland
328 Drenthe
329 Gelderland
330 Utrecht
331 Noord-Holland
332 Zuid-Holland
333 Zeeland
334 Limburg

335-341 Formulieren van Provinciale Produktiekantoren.
1918-1919 7 omslagen

335 Groningen
336 Friesland
337 Drenthe
338 Gelderland
339 Utrecht
340 Zeeland
341 Limburg

342 Affiches van het Provinciale Produktiekantoor voor Limburg.
[1919] 3 stukken

343-346 Stukken betreffende de plaatselijke Landbouw-Commissies.
1919 3 stukken en 1 omslag

343 Notulen van de vergaderingen van de Regeringscommissarissen belast met de Rijksgraaninzameling met de Directeuren van de Provinciale Produktiekantoren betreffende de samenstelling van de gemeentelijke Landbouwcommissies
344 Instructie voor het classificeren van grasland
345 Samenstelling en opheffing van Landbouw-Commissies in Zuid-Holland, 1 omslag
346 Salarisregeling van de secretarissen van de Landbouw-Commissies in Gelderland

347 Stukken betreffende de totstandkoming van de leidraad inzake het schatten van de schadeloosstelling voor gescheurd grasland.
1919 1 omslag

348 Stukken betreffende de premies en schadeloosstelling inzake de uitvoering van de Scheurwet.
1920 1 omslag

7.29 VEE EN VLEES

349 Opgaven van het aantal stuks geslacht vee.
1917 1 omslag

350-351 Stukken betreffende de Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging.
1917-1918 1 omslag en 1 stuk
350 Benoeming lid, 1 stuk
351 Maandverslagen

352 Stukken betreffende de maatregelen inzake de distributie, rantsoenering en maximumprijzen van vee en vlees.
1917-1918 1 omslag

353 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor het vervoer, de verwerking, de uitvoer en de maximumprijzen van vee en vlees.
1917-1920 1 pak

354 Circulaires gericht aan de burgemeesters inzake de vordering en een slachtverbod van vee. Minuten.
1918 1 omslag

355-365 Opgaven van het aanwezige vee ten behoeve van de veetelling 1918.
1918 4 pakken en 7 omslagen
355 Groningen
356 Friesland
357 Drenthe
358 Overijssel
359 Gelderland, 1 pak
360 Utrecht
361 Noord-Holland, 1 pak
362 Zuid-Holland, 1 pak
363 Zeeland
364 Noord-Brabant, 1 pak
365 Limburg

366 Stukken betreffende de levering van runderen aan gemeenten.
1918 1 omslag

367 Stukken betreffende een conferentie tussen afgevaardigden van Nederland en België over de uitvoer van vee naar België.
1919 1 omslag

368 Verslag van een vergadering van belanghebbenden betreffende de varkensfokkerij.

1920 1 stuk

369 Notulen van de vergaderingen van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij met de Commissie van Advies inzake de uitvoer van varkens, met uitvoercijfers.
1920-1921 1 omslag

7.210 Veevoeder

370 Stukken betreffende vaststelling van voorschriften voor het vervoer, de verwerking, de distributie, de uitvoer en de maximumprijzen van veevoeder.
1916-1920 1 pak

371 Verdeelstaten van veevoeder.
1916-1919 1 pak

372 Stukken betreffende de vaststelling van prijzen van veevoedergewassen.
1917-1918 1 omslag

373-375 Stukken betreffende de Toewijzingscommissie voor Veevoeder.
1917-1918 2 omslagen en 1 stuk
373 Circulaires voor de veevoederbureaus
374 Circulaires voor de suikerfabrikanten
375 Verslag van de werkzaamheden, stuk

376-377 Circulaires van het Veevoederbureau voor Noord-Holland, later geheten Provinciaal Kantoor voor Veevoeder voor Noord-Holland.
1917-1919 2 omslagen
376 Veevoederbureau voor Noord-Holland, 1917-juni 1918
377 Provinciaal Kantoor voor Veevoeder voor Noord-Holland, juli 1918-1919

378 Formulieren van Provinciale Kantoren voor Veevoeder.
1918-1919 1 omslag

379 Formulieren van het Provinciale Kantoor voor Veevoeder voor Groningen en Drenthe.
1918-1919 1 omslag

380 Lijst van de leden van de Commissie van Advies toegevoegd aan de Directeuren van de Provinciale Kantoren voor Veevoeder.
1918 1 stuk

381 Stukken betreffende de goedkeuring van controlemaatregelen bij het in- en uitladen van negotiepulp van suikerfabrieken.
1918 1 omslag

382 Stukken betreffende de goedkeuring van een concept-regeling voor de Bietencontingentering voor de campagne 1918-1919.
1918 1 omslag

383 Stukken betreffende de organisatie van de veevoederdistributie.
1918 1 omslag

384 Stukken betreffende de toewijzing van bietenpulp aan veehouders.
1918 1 omslag

385 Stukken betreffende een klacht tegen de N.V. Bieta inzake het tekort aan gewicht van een partij koolrapen.
1918 1 omslag

386-388 Stukken betreffende het Rijkskantoor voor Veevoeder.
1918-1919 2 omslagen en 1 stuk
386 Circulaires voor de Provinciale Kantoren voor Veevoeder
387 Circulaires voor de suikerfabrikanten
388 Verslag inzake de melassevoederfabricage, 1 stuk

389 Stukken betreffende de goedkeuring van een regeling voor de beloning van pulpagenten, met verdeelstaten van de beloning.
1918-1919 1 omslag

390 Stukken betreffende de opheffing, de liquidatie en het ontslag van personeel van Provinciale Kantoren voor Veevoeder.
1919 1 omslag

391 Verslag van de werkzaamheden van de Toewijzingscommissie voor Veevoeder en van het Rijkskantoor voor Veevoeder inzake de pulpdistributie-campagne 1918-1919.
1919 1 stuk

8. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU NIJVERHEID, 1917-1923

Afdeling Crisiszaken - Bureau Nijverheid, 1917-1919
Afdeling Crisisnijverheid, 1919-1923
In verband met het steeds verder ingrijpen van de regering in het economisch leven werden de werkzaamheden naar de mening van de regering te verspreid uitgeoefend en waren enkele afdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel te zeer beladen met de behandeling van crisiszaken: het werd wenselijk geacht de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel en de departementsafdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden, te integreren in één afdeling van het ministerie. Bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214) werd de Afdeling Crisiszaken opgericht, onderverdeeld in zeven bureaus. [69] Voor nijverheidszaken werd het Bureau Nijverheid ingesteld onder leiding van P. Doyer, tot dan secretaris van de

69 Zie Inleiding, Hoofdstuk II.4: Organisatie van de crisisinstellingen.

Nijverheidscommissie. [70]
In verband met de verbetering van de economische toestand in 1919 was het niet langer noodzakelijk voor de overgebleven regeringsbemoeienissen inzake crisisaangelegenheden een afzonderlijke afdeling van het ministerie in stand te houden. Bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80) werd dan ook bepaald dat de Afdeling Crisiszaken met de daaronder ressorterende zeven bureaus met ingang van 15 april 1919 zou worden opgeheven. De taken van het Bureau Nijverheid gingen over naar de Afdeling Crisisnijverheid, met L. Knappert als hoofd van de afdeling.
Na de beëindiging van de liquidatie van diverse opgeheven crisis-instanties werd bepaald dat de Afdeling Crisisnijverheid de briefwisseling omtrent die aangelegenheden waarvoor geen aparte crisisinstellingen meer bestonden, zou overnemen. Daarnaast had de Afdeling Crisisnijverheid tot taak eindverslagen op te stellen van de werkzaamheden van diverse crisisinstellingen op het gebied van de nijverheid.
Met de opheffing van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel bij KB van 24 november 1922 Stb. 606 gingen de wettelijke taken en het verder beheer welke een uitvloeisel waren van de eerste wereldoorlog over naar het Ministerie van Financiën. Als gevolg hiervan ging de Afdeling Crisisnijverheid per 1 januari 1923 over naar het Ministerie van Financiën, Afdeling Generale Thesaurie. Bij beschikking van de minister van Financiën van 26 mei 1923 nr 52, Afdeling Generale Thesaurie, werd de Afdeling Crisisnijverheid met ingang van 1 juli 1923 opgeheven.

8.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

392 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid, later Afdeling Crisisnijverheid. Gedrukt.
1917-1920 1 pak

393 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken van de chef van de Afdeling Crisisnijverheid.
1919-1922 1 omslag

8.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

8.21 ORGANISATIE

8.211 Organisatie en taakverdeling

394 Lijst van taken van de verschillende afdelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
[1918] 1 stuk

395 Notitie betreffende de administratieve gevolgen van de opheffing van de Afdeling Crisiszaken en de instelling van de Afdeling Crisisnijverheid, Afdeling Volksvoeding, Afdeling Vervoer, Afdeling Beroep in Crisiszaken en Afdeling Inspectie-Crisiszaken.
1919 1 stuk

70 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 459.

8.212 Huisvesting, personele en administratieve aangelegenheden

396 Ingekomen circulaire van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken, betreffende een verzoek tot geheimhouding met betrekking tot crisiszaken.
1918 1 stuk

397 Brief van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid aan de directeur Gemeentebedrijven van Den Haag inzake verhuizing van het Bureau Nijverheid; niet verzonden.
1918 1 stuk

398 Werkplannen voor de huishoudelijke dienst, de administratie en boekhouding van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid.
1918 1 omslag

399 Stukken betreffende de deelname van ambtenaren van het ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel als lid van de Vereniging Haagse Burgerwacht.
1919 1 omslag

400 Plan voor de verhuizing van de Afdeling Crisisnijverheid.
[1919] 1 stuk

401 Stukken betreffende het treffen van maatregelen tot bezuiniging op het papierverbruik bij het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1921 1 omslag

8.22 TAAKUITOEFENING

8.221 Bemoeienis met economische crisisaangelegenheden

8.2211 Algemeen

402-405 Notulen van vergaderingen van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916, later de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid, met betrokkenen en belanghebbenden bij de uitvoering van maatregelen in verband met de economische crisis.
1916-1919 4 pakken
Commissie van Bijstand: nummer 1 t/m 473; Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid vanaf nummer 474: nummer 634 ontbreekt.

402 1916, nrs 1-100
403 1917 jan-apr, nrs 101-199
404 1917 mei-dec, nrs 200-388
405 1918-1919, nrs 389-635

406 Alfabetische indices op de notulen van de vergaderingen van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916, later de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid met betrokkenen en belanghebbenden bij de uitvoering van de maatregelen in verband met de economische crisis.
1916-1919 1 omslag
De indices verwijzen naar de genummerde notulen in inv.nrs 402-405.

407 Register van vergaderingen van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 later de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid met betrokkenen en belanghebbenden bij de uitvoering van maatregelen in verband met de economische crisis.
1916-1919 1 deel

408 Nota inzake de vooruitzichten voor de Nederlandse nijverheid in 1918. Concept.
1918 1 stuk

409 Nota inzake de organisatie en afwikkeling van inbezitnemingen ten gevolge van prijsopdrijving en vasthouding van goederen.
1918 1 stuk

410 (Twee-)Maandelijkse overzichten van verbodsbepalingen betreffende de verkoop, levering en het vervoer van goederen. Gedrukt.
1918-1920, 1 pak

8.2212 In- en uitvoer

411 Overzichten van ten uitvoer verboden goederen. Gedrukt.
1914-1918 1 omslag

412 Bepalingen van het Ministerie van Financiën betreffende uitvoerverboden, vervoer en opslag. Gedrukt, tweede t/m vierde uitgave.
1916-1918 1 omslag

413 Nota aan de minister van Landbouw, Handel en Nijverheid houdende een voorstel tot hervorming van scheepvaartregelingen.
1918 1 stuk

414 Stukken betreffende bepalingen van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij ten aanzien van de in- en uitvoer van artikelen naar Scandinavië en Duitsland.
1918 1 omslag

415 Lijst van artikelen waarvoor sinds 1 juli 1918 uitvoervergunningen

werden verleend.
1918 1 stuk

416 Stukken betreffende de overeenkomst ten aanzien van het goederenverkeer tussen Nederland en Groot-Brittannië, Ierland, Frankrijk, Italië en de Verenigde Staten van Amerika, alsmede betreffende de geldelijke voorzieningen tot uitvoering van deze overeenkomst.
1918 1 omslag

417 Overzicht van beschikkingen inzake het vervoerverbod op diverse levensmiddelen en nijverheidsprodukten.
[1918] 1 omslag

418 Stukken betreffende de aanvraag van de Maatschappij Oxigenium aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel om een invoervergunning voor calcium-carbid uit Zweden.
1918-1919 1 omslag

419 Stukken betreffende een overeenkomst tussen Nederland en Duitsland inzake de in- en uitvoer van levensmiddelen en nijverheidsprodukten.
1918-1919 1 omslag

420 Wekelijkse uitvoerstatistieken van door de Afdeling Crisiszaken verleende uitvoervergunningen voor levensmiddelen en nijverheidsprodukten.
1918-1920 1 omslag

421 Stukken betreffende verlening van dispensatie en opheffing van uitvoerverboden voor diverse levensmiddelen en nijverheidsprodukten.
1919-1921 1 omslag

8.2213 Voorraad- en prijsbepaling

422 Nota's inzake het prijsniveau van bier, borax, honing, kastanjes, melasse en spiritus, populieren- en wilgenhout.
1918 1 omslag

423 Voorraadstatistieken van diverse soorten koper en messing in Amsterdam en Rotterdam.
[1918] 1 omslag

424 Lijsten van vastgestelde maximum-kleinhandel-prijzen voor goederen. Gedrukt.
1918-1920 1 omslag
Zie tevens inv.nr 475.

425 Stukken betreffende juridisch geschil tussen de Nederlandse Staat en de Maatschappij voor Wasverwerking inzake de taxatie van paraffine.
1918-1922 1 omslag
Hierbij tevens archivalia van het Bureau Vordering en Inbezitneming.

426 Prijsoverzichten van rundvlees, varkensvlees, brood en melk, gemeten in (middel-)grote Nederlandse gemeenten in de periode juni-juli 1919.
1919 1 pak
Alfabetisch per gemeente gerangschikt.

8.2214 Distributie

427 Stukken betreffende de distributie van rotatie-inkt.
1917-1918 1 omslag

428 Stukken betreffende de binnenlandse voorziening van strokarton.
1918 1 omslag

429 Produktie-, voorraad- en uitvoerstatistiek van tabak.
1918 1 katern

430 Overzichten van levensmiddelen, grondstoffen en nijverheidsprodukten die gerantsoeneerd werden.
1918 1 omslag

431 Nota's inzake de distributie van vetrantsoenen, beendervet, koolzuur, lood gewonnen uit zinkertsen, plakmiddelen gewonnen uit bloembollen, platina, saccharine en strokarton.
1918 1 omslag

432 Stukken betreffende de distributie van rubber.
1918 1 omslag

433 Notulen van vergaderingen van de Glycerine Commissie inzake de distributie van glycerine.
1916, 1919 1 omslag

8.2215 Crisisinstellingen

434 Stukken betreffende de instelling, reorganisatie, opheffing en liquidatie van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal.
1916-1922 1 omslag

435 Stukken betreffende de ontslagkwestie van E. Spanjaard, adjunct-secretaris bij de Rijksdistributie van Calcium-carbid.

1917 1 omslag

436 Ontwerp-instructie voor de crisisinstellingen houdende regelingen inzake leiding, taakstelling en bevoegdheden, verslaglegging en aanstelling van personeel. Doorslag.
1918 1 stuk

437 Stukken betreffende de aanstelling, salarisregeling en ontslag van het personeel werkzaam bij de diverse crisisinstellingen.
1918-1919 1 omslag

438 Stukken betreffende de reorganisatie en of opheffing van de verschillende crisisinstellingen in 1918 en 1919.
1918-1919 1 omslag

439 Stukken betreffende een verzoek van het Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen (CVB) aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel om financiering van voorraden kolen en vergoeding voor mogelijke verliezen die zouden kunnen worden geleden na eventuele opheffing van de Rijkskolendistributie of het CVB.
1919 1 omslag

440 Stukken betreffende juridische geschillen tussen het Rijkskantoor voor Huiden en Leder in liquidatie en huid- en lederfabrieken over financiële vorderingen.
1919-1922 1 omslag

441 Stukken betreffende de liquidatie van het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten.
1920-1923 1 omslag

8.222 Samenstellen van eindverslagen van de crisisinstellingen

8.2221 Onderzoek en informatieverwerking

442 Notitieboekjes houdende aantekeningen van de in de Staatscourant gepubliceerde crisiswetten en -maatregelen.
1914-1921 1 pak

443-444 Aantekeningen over crisiswetten en -maatregelen betreffende diverse goederen en produkten; met alfabetische inhoudsopgave.
1915-1918 2 pakken
Alfabetisch gerangschikt; de inhoudsopgave is niet compleet.
443 A - G
444 H - Z

445 Duitse kranteknipsels betreffende Nederlandse distributiemaatregelen, met alfabetische inhoudsopgave.

1916 aug-nov 1 omslag

446-447 Knipsels uit de Staatscourant betreffende crisiswetten en -maatregelen; alfabetisch op onderwerp geordend.
1916-1917 2 banden
446 A - M
447 N - Z

448 Kranteknipsels betreffende crisiswetten en -maatregelen; chronologisch geordend.
1916-1917 1 pak

449 Kranteknipsels betreffende crisiswetten en -maatregelen; alfabetisch op onderwerp geordend; met index.
1916-1918 1 band

450-455 Kranteknipsels betreffende crisiswetten en -maatregelen, met alfabetische index.
1916-1919 6 pakken
450 1916 nov - 1917 mrt
451 1917 feb-juli
452 1917 juli-okt
453 1917 okt - 1918 jan
454 1918 jan-mei
455 1918 mei - 1919 feb

456 Lijsten van crisisinstellingen, met adressen. Deels gedrukt.
1917 en z.d. 1 omslag

457 Register van de inlichtingendienst van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid, houdende afschriften van verstrekte inlichtingen; met alfabetische index.
1917-1919 2 delen

458 Lijsten van crisisinstellingen; met opgaven omtrent instelling, opheffing en taken.
[1921] 1 omslag

459 Organisatieschema en notities over het ontstaan, de ontwikkeling en werkzaamheden van de diverse crisisinstellingen.
[1921] 1 omslag

8.2222 Eindrapportage

460-466 Verslagen van de werkzaamheden van diverse crisisinstellingen.
1917-1920 5 omslagen en 2 delen
460 Rijkskantoor voor Pyriet en Zwavelzuur
461 Rijkskantoor voor Smeerolie
462 Rijkskantoor voor Steen

463 Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten
464 Rijkskantoor voor Visserijbenodigdheden
465 Rijkscommissie voor Bouwmaterialen en het Rijkskantoor voor Bouwmaterialen, deel 1, 1919, 1 deel
466 Rijkscommissie voor Bouwmaterialen en het Rijkskantoor voor Bouwmaterialen, deel 2, 1920, 1 deel

**. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU SCHEEPVAART, 1917-1918*

Pro memorie
De bewaard gebleven archiefbescheiden zijn opgenomen en beschreven in het archief van het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen (rubriek 3).
De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken was onderverdeeld in zeven bureaus.
Voor de behandeling van zaken met betrekking tot de scheepvaart werd het Bureau Scheepvaart ingericht. Dit bureau nam de taken over van de Nijverheidscommissie op het gebied van de scheepsruimteverdeling.
Per 1 juli 1918 werd het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen ondergebracht bij de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart. Het Bureau Scheepvaart had tot taak:
*de uitvoering van de Schepenuitvoerwet 1916
*de uitvoering van de Schepenvorderingswet 1917
*de verdeling van scheepsruimte ten behoeve van de aanvoer van de benodigde grondstoffen, goederen en levensmiddelen.
Chef van het Bureau Scheepvaart was H.A. Crommelin. Op 1 december 1918 werd het Bureau Scheepvaart van de Afdeling Crisiszaken opgeheven. Per dezelfde datum werd het Rijksbureau voor de Scheepvaart ingesteld.

9. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VERVOER, 1917-1919

De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken was onderverdeeld in zeven bureaus. Voor de behandeling van zaken met betrekking tot het binnenlands transport (binnenschipperij, beurtvaart en sleepvaart) van goederen werd bij ministeriële beschikking van 10 oktober 1917 (Stcrt. 238) het Bureau Vervoer ingericht. Chef van dit bureau was N. van de Roemer. Het Bureau Vervoer werd tegelijk met de Afdeling Crisiszaken bij ministerile beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 15 april 1919 opgeheven. De taken van het bureau gingen over naar de bij dezelfde beschikking ingestelde Afdeling Vervoer van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

467 Circulaires en beschikkingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Bureau Vervoer, later de Afdeling Vervoer.
1917-1920 1 omslag

10. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VOLKSVOEDING, 1917-1921

Afdeling Crisiszaken - Bureau Volksvoeding, 1917-1919
Afdeling Vleesvoorziening, 1919
Afdeling Melk- en Melkproduktenvoorziening, 1919-1921
Afdeling Volksvoeding, 1919-1921
Afdeling Crisiszaken, Bureau Volksvoeding
De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken werd onderverdeeld in zeven bureaus. Voor de behandeling van crisisaangelegenheden met betrekking tot de levensmiddelenvoorziening (met uitzondering van de broodvoorziening) werd het Bureau Volksvoeding ingericht. Chef van het bureau was L. Bückmann. Na opheffing van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Landbouw bij ministeriële beschikking van 30 oktober 1918 gingen de aangelegenheden betreffende aardappelen, groenten en fruit over naar het Bureau Volksvoeding. Het Bureau Volksvoeding werd tegelijk met de Afdeling Crisiszaken bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 15 april 1919 opgeheven. De taken van het bureau gingen over naar de bij dezelfde beschikking ingestelde Afdeling Volksvoeding van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
Afdeling Vleesvoorziening
Bij ministeriële beschikking van 30 december 1918 (Stcrt. 303) werd per 1 januari 1919 voor de vleesvoorziening, tot dan een taak van het Bureau Volksvoeding, tijdelijk een aparte afdeling ingesteld: de Afdeling Vleesvoorziening. Het hoofd van deze afdeling was H. Remmelts. Deze afdeling werd per 1 september 1919 opgeheven bij ministeriële beschikking van 27 augustus 1919 (Stcrt. 187). De taken van deze afdeling gingen krachtens ministeriële beschikking van 8 september 1919 (Stcrt. 193) over naar de Afdeling Volksvoeding van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
Afdeling Melk- en Melkproduktenvoorziening
Deze afdeling werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 11 februari 1919 (Stcrt. 35) en kreeg als taken de regeling van het vervoer, de distributie, de uitvoer en de vaststelling van maximumprijzen van melk en melkprodukten. Deze taken werden overgenomen van het Bureau Volksvoeding. Hoofd van de afdeling was L. Bückmann. De afdeling werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 8 april 1921 (Stcrt. 68), ingaande 1 mei 1921.
Afdeling Volksvoeding
De Afdeling Volksvoeding, de opvolger van het Bureau Volksvoeding van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 15 april 1919. De zorg voor de vleesvoorziening die tijdelijk was overgegaan op een aparte afdeling van het ministerie kwam krachtens ministerile beschikking van 8 september 1919 (Stcrt. 193) weer terug aan Volksvoeding. Hoofd van de afdeling was L. Bückmann. De Afdeling Volksvoeding werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 4 januari 1921 (Stcrt. 2), met ingang van 1 februari 1921.

10.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

468 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Bureau Volksvoeding, later Afdeling Volksvoeding. Gedrukt.
1917-1920 1 pak

469 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Volksvoeding A.G.F. (aardappelen, groenten en fruit). Gedrukt.
1918-1919 1 omslag

470 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Vleesvoorziening. Gedrukt.
1919-1920 1 omslag

471 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Melk- en Melkproduktenvoorziening aan de gemeentebesturen. Gedrukt.
1919-1921 1 omslag

10.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

10.21 UITVOERING VAN CRISISMAATREGELEN

10.211 Algemeen

472 Verslag van de Commissie in zake Volksvoeding van 1 november 1916 - 15 september 1917. Gedrukt.
1917 1 katern

473 Statistische overzichten van de in-, door- en uitvoer van diverse artikelen, uitgegeven door het Centraal Bureau voor de Statistiek, met begeleidende nota van de Afdeling Crisiszaken, Bureau Volksvoeding.
1917-1918 1 omslag

474 Minuut-beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, Bureau Volksvoeding betreffende administratieve maatregelen bij gebleken fraude.
1918 2 stukken

475 Lijsten van maximumprijzen voor levensmiddelen en nijverheidsprodukten, krachtens art. 3 van de Distributiewet 1916, vastgesteld door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Volksvoeding. Gedrukt.
1919 1 deel
Zie tevens inv.nr 424.

10.212 Aardappelen, groenten en fruit

476 Stukken betreffende het protest van bloembollenkwekers en groentenhandelaren tegen het verbod op de uitvoer van diverse soorten groenten.
1918-1919 1 omslag

477 Stukken betreffende bemoeienissen met de aardappelvoorziening, het prijsbeleid en de import en export van aardappelen.
1918-1919 1 pak

478-481 Stukken betreffende bemoeienissen met de crisismaatregelen en de uitvoering daarvan inzake groenten.
1918-1919 4 pakken
478 1918 sep-nov
479 1918 dec
480 1919 jan
481 1919 feb-mrt

482 Stukken betreffende bemoeienissen met de crisismaatregelen en de uitvoering daarvan inzake fruit en jam.
1918-1919 1 pak

10.213 Vlees

483 Stukken betreffende de vaststelling van maximumprijzen voor varkensvlees.
1917 1 omslag

484 Stukken betreffende de berisping van B.E. Lugard, directeur van de Vleesvereniging, door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel naar aanleiding van een circulaire van de eerste, waarin vleeshandelaren en -exporteurs werden gevraagd om vlees te reserveren voor ambtenaren van de Inkoop Kombinatie en de Vleesvereniging.
1917 1 omslag

485 Stukken betreffende pogingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging te komen tot de distributie en rantsoenering van rundvlees, dierlijke vetten en oliën.
1917 1 omslag

486 Stukken betreffende de bemiddeling van het Bureau Volksvoeding in een beroepszaak betreffende de inbeslagneming van varkensvlees wegens het overtreden van het verbod op de vervoer van geslachte varkens.
1918 1 omslag

487 Nota inzake de uitvoer van schapevlees naar Engeland, met bijlage en geleidebrief.
1918 3 stukken

488 Stukken betreffende de aankoop van bevroren Argentijns en Braziliaans rundvlees voor de binnenlandse distributie en de verkoop van een gedeelte ervan aan de Oostenrijkse en Duitse

regering.
1919-1920 1 omslag

10.214 Melk- en melkprodukten

489 Lijsten van maximumprijzen voor de groot- en kleinhandel in kaas.
1914-1919 1 omslag

490 Overzichten van de in de Staatscourant of Staatsblad gepubliceerde crisiswetten en -maatregelen betreffende boter en kaas.
1914-1919 1 omslag

491 Overzichten van regeringsmaatregelen betreffende de distributie van boter, melk en kaas. Concepten.
1914-1920 1 omslag

492 Beschikkingen van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de melkvoorziening. Afschriften.
1915-1919 1 omslag

493 Verslag van de werkzaamheden van de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten en de bijbehorende Rijkscommissies van Toezicht.
1915-1919 1 band

494 Stukken betreffende de wijziging van de regeling voor de melkvoorziening in mei 1918, met inhoudsopgave.
1917-1918 1 omslag

495 Stukken betreffende de schorsing van de N.V. Rotterdamsche Kaashandel als exporteur van kaas wegens onduidelijkheden in de boekhouding.
1918 1 omslag

496 Nota van de Kaasvereniging betreffende de prijsstelling van melk, de export en distributie van kaas en de verhouding tot de Export-Centrale, naar aanleiding van besprekingen in de Tweede Kamer en perspublikaties, met bijlagen. Gedrukt.
1918 1 deel

497 Registers houdende gegevens betreffende zuivelprodukten, ontleend aan bescheiden ontvangen van de Rijksboterinzamelingskantoren.
1918-1919 1 omslag

498 Stukken betreffende de samenstelling en opheffing van het Zuivelkantoor.

1919-1921 1 omslag

499 Brief aan het Zuivelkantoor houdende de goedkeuring van het voorstel van de Commissie uit de Melkhandel tot vermindering van de handelsmarge voor consumptiemelk.
1920 1 stuk

500 Stukken betreffende klachten van het Landbouwcomité over de instelling van het kaasmaakverbod.
1920 1 omslag

10.215 Overige produkten

501 Verslag over de werkzaamheden van het Rijksbureau voor Honing over de oogst van 1917, met geleidebrieven.
1918 1 omslag

502 Rapport betreffende het onderzoek naar beschuldigingen tegen de Pluimveevereniging, met bijlagen. Gedrukt.
1918 1 deel

503 Correspondentie van het Bureau Volksvoeding van de Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid betreffende het drogen van cichoreiwortels voor veevoeder.
1918-1919 1 omslag

504 Stukken betreffende vaststelling van distributieregelingen en maximumprijzen van suiker.
1918-1920 1 omslag

505 Stukken betreffende de vaststelling van maximumprijzen van rijst en kindermeel.
1919 1 omslag

506 Ingekomen weekrapporten van controleurs belast met het toezicht op de uitvoering van de distributieregelingen betreffende pluimvee en eieren, met geleidebrief van de Inspecteur van het Rijkskantoor voor Pluimvee en Eieren.
1919 1 omslag

507 Stukken betreffende de totstandkoming en uitvoering van een overeenkomst met de Centrale Suiker Maatschappij inzake de levering van suiker van de campagne 1919/1920 in Nederland tegen een vastgestelde prijs.
1919-1920 1 omslag

508 Stukken betreffende de uitvoering van de regeling tot verzilvering van te laat ingeleverde rijkssuikerbons.

1920 1 omslag

11. AFDELING CRISISZAKEN - BUREAU VORDERING EN INBEZITNEMING, 1917-1919

De Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 12 september 1917 (Stcrt. 214). Deze afdeling had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden, met uitzondering van die welke tot de competentie van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, de Afdelingen Comptabiliteit en Arbeid behoorden. De Afdeling Crisiszaken was onderverdeeld in zeven bureaus. Voor de vordering en inbezitneming van diverse artikelen werd het Bureau Vordering en Inbezitneming ingericht. De chef van het Bureau Vordering en Inbezitneming was F.R.J. Dubois. Dit bureau werd tegelijk met de Afdeling Crisiszaken bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 15 april opgeheven.

509 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken, Bureau Vordering en Inbezitneming. Gedrukt.
1917 3 stukken

510 Stukken betreffende de inbezitneming van partijen raap- en masolie die voor speculatieve doeleinden waren opgeslagen.
1917-1918 1 omslag

511 Stukken betreffende een beroepszaak betreffende de taxatie van een partij in beslag genomen harde zeep.
1918 1 omslag

12. AFDELING INSPECTIE CRISISPERSONEEL, 1918-1919 / AFDELING INSPECTIE CRISISZAKEN, 1919-1921

De Afdeling Inspectie Crisispersoneel werd bij ministeriële beschikking van 1 juni 1918 (Stcrt. 126) opgericht als tijdelijke afdeling van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. De leiding berustte bij L.J. Scheltema, gepensioneerd generaal-majoor van de artillerie met de titel Inspecteur voor het Crisispersoneel. Eén jaar later, op 1 juni 1919, werd de afdeling opgeheven krachtens ministeriële beschikking van 8 mei 1919 (Stcrt. 107). De afwikkeling van de lopende zaken kwam in handen van de leider van de Afdeling Inspectie Crisiszaken.
Bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80) werd met ingang van 15 april 1919 de Afdeling Inspectie Crisiszaken ingesteld. Deze afdeling was belast met de inspectie van de uitvoering en de naleving van distributiewetten en -maatregelen. Voordien werd deze inspectietaak uitgevoerd door de Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken. De chef van deze afdeling was J.P. Kosters. De Afdeling Inspectie-Crisiszaken werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 13 juni 1921 (Stcrt. 112), met ingang van 1 juli 1921. Bij dezelfde beschikking werd bepaald dat briefwisseling met betrekking tot inspectiezaken voortaan gericht moest worden aan de Afdeling Comptabiliteit van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

512 Rapporten en correspondentie betreffende inspectiebezoeken voor de uitvoering en naleving van de distributiewetten en -maatregelen.
1917-1921 1 omslag

513 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Inspectie Crisispersoneel. Gedrukt.
1918-1919 1 omslag

514-516 Lijsten van het personeel werkzaam bij de crisisinstellingen.
1918-1921 3 pakken
514 A - Gra
515 Gro - P
516 S - Z

517 Stukken betreffende de aanstelling en het ontslag van personeel bij het Provinciaal Produktiekantoor voor Noord-Brabant en secretarissen van de Commissie van Beroep inzake de Scheurwet 1918.
1919-1920 1 omslag

518 Stukken betreffende personeelskwesties bij de Rijkskolendistributie en Brandstoffencommissies.
1920-1921 1 omslag

13. AFDELING CRISISZAKEN - TEXTIELINDUSTRIE, 1918-1921

Bij ministeriële beschikking van 28 september 1918 (Stcrt. 230) werd ingaande 1 oktober 1918 de Afdeling Crisiszaken-Textielindustrie ingesteld. Dit bureau had tot taak toezicht uit te oefenen op de uitvoering van alle crisismaatregelen in verband met de voortbrenging en distributie, in- en uitvoer en inbeslagneming van vezelstoffen. [71] Voorheen werd deze taak uitgevoerd door de Centrale Dienst der Arbeidsinspectie. Chefs van deze afdeling waren L.L.F. de Greve en F.K.J. Heringa. De Afdeling Crisiszaken-Textielindustrie werd bij ministeriële beschikking van 25 juli 1921, Afdeling Algemene Secretarie, nr. 1150 opgeheven. De taken gingen over naar de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

519 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Afdeling Crisiszaken-Textielindustrie. Gedrukt.
1918-1920 1 omslag

520 Ingekomen Beknopt overzicht van de werkzaamheid van het Rijkskantoor voor Vlas over 1918-1919. Gedrukt.
1919 1 katern

14. AFDELING BEROEP IN CRISISZAKEN, 1919-1922

Het Bureau Beroep in Crisiszaken werd ingesteld bij beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 24 januari 1919 nr 177, Afdeling Algemeen Secretariaat, en kreeg tot taak de zaken van administratief beroep en zaken verband houdende met de crisisrechtspraak te behandelen. De afdeling stond onder leiding van mr F.R.J. Dubois en was gevestigd in Den Haag. Tot dan toe was de behandeling van beroepszaken opgedragen aan het Bureau Algemene Zaken van de Afdeling Crisiszaken, ingesteld op 12 september 1917

71 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 166.

(Stcrt. 214). Het bureau werd bij ministeriële beschikking van 4 april 1919, met ingang van 15 april 1919, een afdeling van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Met ingang van 1 juli 1920 werd mr H. Bijleveld belast met de leiding. [72] De opheffing van de afdeling vond plaats bij beschikking van 4 augustus 1922 nr 647, Afdeling Algemeen Secretariaat, ingaande 1 augustus 1922. De afwikkeling van de taken werden vanaf die datum verzorgd door de Afdeling Crisisnijverheid.

14.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

521-522 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven in dossiers, genummerd A.2 1-314.
1919-1922 2 pakken
521 1919 jan - 1920 dec, 1-244
522 1921 jan - 1922 jul, 245-314

523 Lijst van ingekomen en minuten van uitgaande stukken, houdende nummer en onderwerp
z.d. 1 omslag
Toegang op inv.nrs 521-522.

14.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

14.21 ORGANISATIE

524 Stukken betreffende voorschriften van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel inzake personeel, procedures en bevoegdheden.
1919-1922 1 omslag

525 Rechtspraak in crisiszaken, commentaar op de wet tot instelling van een bijzondere rechtspraak in distributie- en andere crisiszaken, met de daarbij behorende algemene maatregelen van bestuur en de jurisprudentie door mr H. Blaupot Ten Cate, mr M. Oppenheimer en mr J. Ph. Suijling. Gedrukt.
1919 1 omslag

14.22 TAAKUITOEFENING

14.221 Beroepszaken

526-551 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven betreffende beroepszaken tegen maatregelen van crisisinstellingen; met inhoudsopgaven.
1919-1922 26 pakken
Zaaksgewijs geordend; toegankelijk via de inv.nrs 552-553.
526 1919, nrs 1-36
527 1919, nrs 37-60
528 1919, nrs 62-94

72 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.

529 1919, nrs 95-124
530 1919, nrs 125-162
531 1919, nrs 163-182
532 1919, nrs 183-210
533 1919, nrs 211-245
534 1919, nrs 246-259
535 1919, nrs 260-272
536 1919, nrs 273-310
537 1919, nrs 311-327
538 1919, nrs 328-365
539 1919, nrs 366-410
540 1919, nrs 411-455
541 1919-1920, nrs 456-490
542 1920, nrs 491-545
543 1920, nrs 546-600
544 1920, nrs 601-641
545 1920, nrs 642-661
546 1920, nrs 662-685
547 1920-1921, nrs 686-700
548 1921, nrs 701-713
549 1921, nrs 714-733
550 1921, nrs 734-750
551 1921-1922, nrs 751-755

552 Register van dossiers, houdende beroepszaken waarin het Centraal Distributiegerecht uitspraak heeft gedaan.
z.d. 1 omslag

553 Lijst van dossiers met naam van requestrant en onderwerp van de beroepszaak
z.d. 1 omslag
Toegang op inv.nrs 526-551. In deze lijst is met rood potlood aangetekend in welke zaken het Centraal Distributiegerecht uitspraak heeft gedaan.

14.222 Advisering inzake rechtmatigheid van wetten en maatregelen

554 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven betreffende adviezen inzake de rechtmatigheid van door crisisinstellingen genomen maatregelen.
1919-1920 1 omslag

555 Stukken betreffende de uitvoering van de Scheurwet 1918.
1920-1921 1 omslag

556 Stukken betreffende de constatering dat de gemeenteraden bevoegd zijn tot het vaststellen van maximumprijzen voor levensmiddelen.
1920-1921 1 omslag

557 Stukken betreffende de juridische gevolgen van regelgeving in verband met de crisis, de regeling van het administratief beroep en enige beroepszaken.
1919-1922 1 omslag

558 Stukken betreffende de restitutie van heffingen door de Nederlandse Uitvoer Maatschappij, naar aanleiding van de behandeling van Hoofdstuk X van de Staatsbegroting 1921 in de Tweede Kamer.
1920 1 omslag

559 Stukken betreffende de beantwoording van de interpellatie in de Tweede Kamer inzake de wet van 3 augustus 1914, houdende verbod tot in- en uitvoer, met bijlage. Concept.
1920 2 stukken

560 Lijst van algemene machtigingen tot inbezitneming van goederen krachtens art. 9 van de Distributiewet 1916 over de periode 1916-1919.
z.j. [1920] 1 stuk

561 Stukken betreffende een contract tussen suikerfabrikanten, de Nederlandse Uitvoer Maatschappij en de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel inzake de beschikbaarstelling, prijsstelling en export van suiker.
1920-1921 1 omslag

562-567 Stukken betreffende ontwerpen van wet.
1920-1922 6 omslagen

- **562** Wet houdende bepalingen met betrekking tot de binnenscheepvaart (Binnenscheepvaartwet), 1920-1921
- **563** Wet houdende maatregelen betreffende de uitvoer van dieren en in Nederland gewonnen, vervaardigd of bewerkte goederen (Uitvoerwet), 1920-1921
- **564** Wet houdende maatregelen betreffende het dragen van kosten van en verbod tot het uitloven van premies bij openbare verkopingen en verpachtingen van landelijke eigendommen (Pachtwet), 1920
- **565** Wet houdende maatregelen tot bestrijding van het onredelijk hooghouden en opdrijven van prijzen (Duurtewet), 1920-1921
- **566** Wet tot wijziging van de Landarbeiderswet 1918, 1920-1922
- **567** Wet tot aanvulling en verhoging van het Xe Hoofdstuk van de Staatsbegroting, 1921

568 Stukken betreffende voorbereiding voor de intrekking van

gelegenheids- of crisiswetten.
1921-1922 1 omslag

15. AFDELING CRISISARCHIEVEN, 1919-1926

De Afdeling Crisisarchieven werd op 6 mei 1919 bij ministeriële beschikking ingesteld. [73] De afdeling kreeg tot taak het ontvangen, ordenen en systematisch rangschikken van de archieven van de opgeheven crisisinstellingen, waaronder ook selectie en vernietiging van archiefbescheiden was begrepen. De instellingen waren verplicht na hun opheffing het archief naar de Afdeling Crisisarchieven in te zenden. De Afdeling Crisisarchieven had een aantal van deze taak afgeleide taken, zoals het verstrekken van inlichtingen uit de archieven en het uitlenen van archiefstukken. Ook had de Afdeling Crisisarchieven tot taak om verslagen van de werkzaamheden van de crisisinstellingen samen te stellen, op basis van de gegevens uit de archieven. [74] De afdeling was gevestigd in Den Haag. De leiding was in handen van M. Carno. Op 1 maart 1923 kwam de leiding in handen van J.A. van de Boogaart. Met de opheffing van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel ging de Afdeling Crisisarchieven, evenals de overige nog onder het ministerie ressorterende crisisinstellingen, over naar het Ministerie van Financin, Afdeling Generale Thesaurie. [75] In 1926 werden de werkzaamheden van de Afdeling Crisisarchieven beëindigd. Het uitlenen en ter inzage geven van archiefbescheiden van de crisisinstellingen geschiedde voortaan onder verantwoordelijkheid van een ambtenaar van het Ministerie van Financiën. [76]

15.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

569-572 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken, agendanummers 1-2985.
1919-1926 4 pakken
Per onderwerp geordend en in volgorde van aanhangig worden per onderwerp genummerd; met inhoudsopgave. Voor de toegangen, zie inv.nrs 573-574.

569 Onderwerpen 2 - 26
570 Onderwerpen 29 - 45
571 Onderwerpen 46 - 78
572 Onderwerpen 79a - 108

573 Indicateur van ingekomen en minuten van uitgaande stukken, agendanummers 1-2985.
1919-1926 1 pak
Toegang op de inv.nrs 569-572. Het eerste getal in de eerste kolom is het doorlopend agendanummer, het tweede getal is het nummer van het onderwerp.

574 Alfabetische index op ingekomen en minuten van uitgaande stukken.
1919-1926 1 kaartenbak
Toegang op de inv.nrs 569-572. Het nummer van het onderwerp is vermeld in de rechterbovenhoek van de kaarten.

73 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.
74 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 570.
75 ARA-II, Ministerie van Financiën, dossierarchief 1918-1940, inv.nr 504.
76 ARA-II, Ministerie van Financiën, dossierarchief 1918-1940, inv.nr 801.

15.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

15.21 ORGANISATIE

575 Stukken betreffende de aankoop van het pand Alexanderplein 10, Den Haag.
1917 1 omslag

576-577 Registers van personeel van de afdeling Crisisarchieven, houdende gegevens betreffende aanstelling en ontslag, verlof, verzuim, salaris en werkzaamheden, alfabetisch geordend op naam.
1919-1925
576 1919-1923, 1 omslag
577 1919-1925, 1 deel

15.22 TAAKUITOEFENING

15.221 Beheer van archieven van de opgeheven crisisinstellingen

578 Stukken betreffende de voortgang van de werkzaamheden van de afdeling Crisisarchieven in verband met het beheer van de archieven.
1923-1925 1 omslag

579 Briefwisseling met de Algemene Rijksarchivaris betreffende de vernietiging van archiefbescheiden uit de archieven van de crisisinstellingen.
1924-1925 1 omslag

580-584 Plaatsingslijsten van de archiefbestanddelen van de crisisinstellingen.
z.d. 5 banden
Alfabetisch op naam van de instelling ingericht.
580 Band 1, A - Cr
581 Band 2, D - Gra
582 Band 3, Gro - Pro
583 Band 4, Pro - Z
584 Band 5, U

585 Alfabetische index op de plaatsingslijsten van de archieven van de crisisinstellingen
z.d. 1 band
Toegang op de inv.nrs 580-585; verwijst naar het nummer van de banden en naar de paginanummers.

15.222 Samenstelling van eindverslagen van de crisisinstellingen

15.2221 Onderzoek en informatieverwerking

586 Stukken betreffende de organisatie, werkzaamheden, opheffing en liquidatie van crisisinstellingen met taken op het gebied van de scheepvaart, de nijverheid en de brandstoffenvoorziening.
1914-1920 1 omslag

587 Stukken betreffende de werkzaamheden en liquidatie van de Aardappelvereniging, de Rundveevereniging, de Vereniging van Stremselfabrikanten en de Vereniging Zaad-centrale, met aantekening van de overdracht van de archieven van de betreffende crisisinstellingen.
1919-1920 1 omslag

588 Register van crisisinstellingen, houdende naam van de instelling, datum van oprichting en opheffing.
1921 1 omslag

589 Register van de crisisinstellingen over 1914-1922, houdende alfabetisch geordende gegevens over taken, personele samenstelling, instelling en opheffing.
[1921] 1 pak

590 Organisatieschema's van de crisisinstellingen over 1914-1923: schema van 219 crisisinstellingen en schema van 314 crisisinstellingen; met toelichting.
1923 en z.d. 1 pak

15.2222 Verslaglegging

591-600 Verslagen, bijlagen en concept-verslagen over de werkzaamheden van de crisisinstellingen over de periode 1914-1923.
[1924-1925] 10 pakken

591 Boter- Rijksinzamelingskantoren; verslag over 1918-1919.
Chemicaliën- Rijkskantoor voor; verslag over 1918-1919.
Fruit-Centrale- Vereniging; verslag over 1916-1919.
Geneesmiddelen- Rijksdistributiekantoor voor; verslag 1918-1919. 1916-1919

592 Groenten-Centrale; verslag over 1915-1923. 1915-1923

593 Groenten en Fruit- Rijkskantoor voor; bijlagen over 1918-1920.
Klaverzaaddistributiebureau; verslag over 1918-1919.

Koper- Rijkskantoor voor; verslag over 1917-1919.
Kunstmestcommissie en/of Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen. 1915-1920.
Lompen, Commissie van Advies inzake - en het Rijksbureau en het Rijkskantoor voor Lompen; verslag over 1917-1919.
Manufacturen, Rijkskantoor voor; verslag over 1917-1919. 1915-1920

594 Melk- en Melkproduktenvoorziening. Bijlagen over 1914-1919.
Pyriet en Zwavelzuur- Rijkskantoor voor; verslag over 1917-1919.
Rijwielbanden, Commissie van Advies inzake en het Rijksbureau/Rijkskantoor en het Rijkskantoor voor Rubber; verslag over 1917-1919.
Smeerolie, Rijkskantoor voor; verslag over 1918-1919.
Veevoederbureaus 1916-1917 en Provinciale kantoren voor Veevoeder 1917-1919 in de provincies Friesland, Limburg en Utrecht; verslagen over 1916-1919. 1914-1919

595 Veevoederbureaus en Provinciale kantoren voor Veevoeder- Friesland, Limburg en Utrecht; verslagen over 1916-1919.
Veevoeder- bepalingen betreffende de distributie van; verslag over 1916-1917.
Veevoeder, verdeelstaten over 1916-1919. Veevoeder, Rijkskantoor voor; verslag en bijlagen over [1917-1919] 1916-1919

596 Verlichting en aanverwante produkten- Rijkskantoor voor. Afdelingen I, II, III,IV en de toewijzingscommissies voor Kaarsen, Schemerlichten en dergelijke, voor Petroleum en voor Gasolie; verslagen over 1917-1919. 1917-1919

597 Verlichting en aanverwante produkten- Rijkskantoor voor, Afdeling V en de toewijzingscommissie voor benzine; verslag over 1917-1919, met bijlagen.
Vis- Rijksbureau voor; verslag over 1918-1919.
Vis, Centraal Bureau voor de afzet van; verslag en concept-verslag over 1914-1919. 1914-1919

598 Visserijbenodigdheden- Rijksbureau voor de; verslag over 1917-1919.
Vislever, haringvet en traan- Rijksbureau (Rijkskantoor) voor; verslag over 1917-1919.
Vlees en Vetten, Rijkskantoor voor; verslag over 1918, met bijlagen.
Voeding van Mens en Dier, Commissie voor; onvolledig verslag over 1915-1916. 1915-1919

599 Wolcommissie; verslag over 1915-1918.
IJzer en Staal-, Rijkscommissie voor de distributie van;

verslag en bijlagen over 1916-1919. 1915-1919

600 IJzer en Staal- Rijkscommissie voor de distributie van; staten van in- en uitvoer over 1915-1918.
Zeevisvereniging- Rijkscommissie van Toezicht op; verslag over 1915-1918.
Zeep- Rijkskantoor voor; verslag over 1917-1919.
1915-1919

15.3 DOCUMENTATIE

601 Verslag van de Permanente Commissie inzake Crisismaatregelen betreffende haar werkzaamheden tot september 1917, alsmede een werkplan voor de winter 1917/1918. Gedrukt.
1917 1 katern
De Permanente Commissie werd gevormd door de katholieke en christelijke verbonden van werknemersorganisaties.

602 De Distributiewet 1916, voorafgegaan van de aanvulling van de onteigeningswet, met begeleidend commentaar door D. Hoek, met [1e] aanhangsel houdende circulaires, beschikkingen en bekendmakingen inzake de voorziening van levensmiddelen t/m 31 okt 1916. Alphen a/d Rijn. Gedrukt.
1917 1 deel

603 De Distributiewet 1916, 2e aanhangsel: circulaires, beschikkingen en bekendmakingen van 1 november 1916 - 15 juni 1917, verzameld door D. Hoek. Alphen a/d Rijn. Gedrukt.
1917 1 deel

604 Publikatie van de Pharmaceutische Crisis Commissie van de Nederlandse Maatschappij ter bevordering van de Pharmacie betreffende haar instelling, taakopdracht en werkzaamheden, met bijlagen. Gedrukt.
[1918] 1 katern

B. ADVIESORGANEN

16. KONINKLIJK NATIONAAL STEUNCOMITÉ, 1914-1926

In augustus 1914, kort na het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog, werd op initiatief van koningin Wilhelmina het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (KNSC) opgericht. "H.M. de Koningin zou wenschen eenheid te zien ontstaan in de pogingen tot leniging van nood als gevolg van de buitengewone omstandigheden", zo begon het telegram met de uitnodiging voor de oprichtingsvergadering op 10 augustus 1914. Het KNSC stelde zich tot doel:
(...) maatregelen te beramen en voorzoover noodig uit te voeren, waardoor aan den ernstigen nood dezer tijden zooveel mogelijk het hoofd zal kunnen worden geboden, [77]
of elders omschreven als:
(...) den band te vormen tusschen de groote nationale organisaties en de plaatselijke comité's, die wegens den heerschenden nood zijn opgericht, opdat er eenheid en kracht gegeven kan worden aan aller werkzaamheid. [78]
Het comité bemoeide zich aanvankelijk onder meer met het op gang brengen van de economie, het verkrijgen van grond- en hulpstoffen, bestrijding van (de effecten van) de werkloosheid, leniging van nood en de verstrekking van voedings- en andere consumptiemiddelen. Het KNSC bestond onder meer uit vertegenwoordigers van de Werkloosheidsraad, de Algemene Armencommissie, de Nationale Vrouwenraad, de Nederlandse Tuinbouwraad, het Nederlands Landbouwcomité, de Maatschappij van Nijverheid en de plaatselijke steuncomité's in Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht. De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, mr M.W.F. Treub, trad op als voorzitter van het KNSC. Het secretariaat van het KNSC kwam in handen van ir H.A. van IJsselsteijn, directeur-generaal van de Arbeid. Er werd een commissie van uitvoering benoemd, die bestuurlijke taken op zich nam.
De liquidatie van het KNSC verliep niet geheel zonder problemen. Het comité werd na een langdurige discussie, waarbij de regering, de Tweede Kamer en de Algemene Rekenkamer betrokken waren, in mei 1926 opgeheven. [79]

16.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

605-617 Vergaderstukken van de Commissie van Uitvoering.
1914-1925 13 pakken

605	1914 aug - 1914 dec
606	1915 jan - 1915 apr
607	1915 mei - 1915 okt
608	1915 nov - 1916 mei
609	1916 jun - 1916 dec
610	1917 feb - 1917 apr
611	1917 jun - 1917 okt
612	1917 nov - 1918 feb
613	1918 mrt - 1918 jun
614	1918 jul - 1918 okt
615	1918 nov - 1919 mrt
616	1919 mei - 1919 aug
617	1919 nov - 1925 nov

77 Inv.nr 619, circulaire nr 4 van 11 augustus 1914.
78 Inv.nr 621, bundel nr 1.
79 Inv.nr 621, bundel nr 14.

618 Correspondentie.
1914-1919 1 pak

619 Circulaires.
1914-1918 1 omslag

620 Perscommuniques.
1914-1915 1 omslag

621 Voornaamste bescheiden door het Comité uitgegeven...benevens uitvoerige mededeelingen omtrent de door het Koninklijk Nationaal Steuncomité verleende ondersteuningen, genummerd 1-14.
1914-1926 1 pak

622 Notulen van de vergadering van het Koninklijk Nationaal Steuncomité met de besturen van de plaatselijke steuncomité's uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht.
1914 1 omslag

623 Verslagen van plaatselijke steuncomité's.
1914-1919 1 pak

16.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

16.21 ORGANISATIE

624 Statuten.
1917 1 deeltje

625 Stukken betreffende de liquidatie.
1925-1926 1 omslag

16.22 TAAKUITOEFENING

626 Affiches met oproepen voor medewerking en geldelijke steun voor het Koninklijk Nationaal Steuncomité in Zeeland en Zuid-Holland.
1914 2 stukken
Oproep tot medewerking aan en geldelijke steun voor het Koninklijk Nationaal Steun Comité, 1914
Bron: ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 626

627 Notulen van de vergaderingen van de Philantropische Commissie, later geheten Commissie van Advies voor de Philantropische Inrichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité.
1914-1915 1 omslag

628 Onderzoek naar de voorraden levensmiddelen op het einde van 1914. Gedrukt.

[1914] 1 deeltje

629 Stukken betreffende de steunverlening aan gedemobiliseerden.
1916-1918 1 omslag

630 Notulen van de vergadering inzake de havenreserve te Rotterdam op 9 augustus 1917.
1917 1 omslag

631 Stukken betreffende de werkwijze van het Algemeen Steun-Comité Amsterdam 1914.
1917-1918 1 omslag

632-634 Agenda's van ingekomen en uitgegane stukken betreffende kledingverstrekking, wol en afgekeurde militaire schoenen.
1917-1920 3 omslagen
632 Kledingverstrekking, 1917-1920
633 Wol, 1917-1919
634 Afgekeurde militaire schoenen, 1917-1920

635 Ingekomen staten van de in de eerste helft van juni 1919 door de plaatselijke steuncomité's ondersteunde crisiswerklozen.
1919 1 pak

636 Leidraad voor de besturen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, de Nationale Vereeniging tot Steun aan Miliciens, de Regeeringscommissie inzake Middenstandscrediet en de Vereeniging van Nederlandsche Arbeidsbeurzen, die met elkaar zijn overeengekomen bij de demobilisatie onzer krijgsmacht met elkaar samen te werken in het belang van de tengevolge der langdurige mobilisatie werkloos geworden of in zaken achteruitgegane manschappen (miliciens, landweermannen en leden van den verplichten landstorm). Gedrukt.
z.d. 1 deeltje

16.3 GEDEPONEERD ARCHIEF: N.V. ONDERLINGE KOLENRESERVE MAATSCHAPPIJ

De N.V. Onderlinge Kolenreserve Maatschappij werd opgericht op 19 juli 1915. De maatschappij stelde zich tot doel de handel in steenkolen, cokes en briketten. [80] Het Koninklijk Nationaal Steuncomité nam deel in de N.V., waardoor het zich verzekerde van de aanvoer van ondermeer huisbrandkolen. [81]

637 Voorstellen van de Kolencommissie betreffende de kolenreserve. Gedrukt.
[1915] 1 katern

638 Notulen van vergaderingen van de Raad van Beheer.

80 Stcrt. 1915/185, bijvoegsel.
81 Inv.nr 619, circulaire van 9 augustus 1915.

1915-1916 1 omslag

639 Statuten.
1915 1 omslag

640 Notulen van de vergadering van aandeelhouders van de N.V. Onderlinge Kolenreserve Maatschappij op 20 mei 1916.
1916 1 omslag

641 Balans en winst- en verliesrekening.
1916 1 omslag

17. COMMISSIE VOOR DE VOEDING VAN MENS EN DIER, 1915-1917

Tijdens de oprichtingsvergadering van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Steuncomité) werd door de toenmalige minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, mr M.W.F. Treub, een organisatieplan gepresenteerd. Dit plan was gebaseerd op de heersende maatschappelijke en economische omstandigheden. Deze omstandigheden waren echter door de oorlogssituatie gewijzigd en het verloop van de crisis was niet te voorzien. Een en ander was aanleiding om onderdelen van het Steuncomité te wijzigen en te laten aansluiten bij de organisaties die zich naast het Steuncomité hadden ontwikkeld. Besloten werd om de Fourageringscommissie en de subcommissie voor de produkten van land- en tuinbouw van het Steuncomité te wijzigen in een Commissie voor de voeding van Mens en Dier. Deze commissie uit het Steuncomité werd op 4 januari 1915 geïnstalleerd door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. De Commissie inzake voeding van Mens en Dier, met J.T. Linthorst Homan als voorzitter, was samengesteld uit de volgende leden:
*de voorzitters van de bestaande Roggecommissies;
*de voorzitters van de provinciale Bemiddelingsbureaus;
*de secretaris van de Nederlandse Tuinbouwraad;
*de voorzitter van de Bond van handeldrijvende en industriële Middenstand;
*de voorzitters van de Nederlandse Vereniging van Werkgevers in het Bakkersbedrijf;
*de voorzitter van de Bond van Handelaren in Aardappelen;
*de voorzitter van de Nederlandse Slagersbond;
*de voorzitter van de Nederlandse Coöperatieve Bond;
*de directeur van het Rijksbureau voor de distributie van Graan en Meel;
*de directeur van het Rijksbureau voor de distributie van Boter en Kaas.
Verder waren in de commissie nog opgenomen degenen die vanaf het begin hun medewerking aan de Fourageringscommissie hadden verleend. Ook de verschillende afdelingshoofden van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel stelden zich ter beschikking van de commissie ten einde eventueel advies te kunnen geven.
Naast de commissie werden er provinciale sub-commissies ingesteld. Deze moesten door onderling overleg tot een advies aan de centrale commissie komen. Hierbij konden zij, als daartoe aanleiding bestond, ook de Slagersbond, de Bakkersbond enz. raadplegen. De samenstelling van de provinciale sub-commissies werd overgelaten aan de reeds bestaande provinciale organisaties, zoals de Roggecommissies en het door het Nederlands Landbouwcomité opgericht Bemiddelingsbureau. In Noord-Holland waar geen Roggecommissie bestond, trad daarvoor de Levensmiddelencommissie in de plaats. In gemeenten, die in staat van beleg waren verklaard en waar zodoende het burgerlijk gezag was vervangen door het militaire, moesten de provinciale sub-commissies met dat militaire gezag overleg plegen. De commissie had tot taak

de regering te adviseren bij het nemen van maatregelen met betrekking tot de voeding van mens en dier. Ook mocht de commissie zelf het initiatief nemen tot het doen van voorstellen aan de regering. De taken waren als volgt verdeeld:
Toezicht op de in- en uitvoer van produkten
De commissie moest advies uitbrengen aan de regering over de noodzaak van in- en uitvoer van landbouwprodukten. In mei 1915 deed zich een belangrijke wijziging in de werkwijze van de commissie voor. Er moest een betere samenwerking komen tussen de commissie, de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij en de betrokken afdelingshoofden van de ministeries die de overzeese aangelegenheden behandelden. Daartoe benoemde de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij uit haar midden een Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland. De Commissie werd belast met het onderzoeken van en het adviseren aan de regering over alle aanvragen voor de uitvoer van landbouwartikelen, waarvan de uitvoer in het algemeen niet toegestaan was. De aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel gerichte aanvragen voor een uitvoervergunning werden daartoe aan de commissie doorgezonden, waarna ze in de wekelijkse vergadering aan de orde kwamen. De adviezen uit deze vergadering werden aan de regering uitgebracht.
In juni 1915 werd de commissie tevens aangewezen voor het opmaken van de uitvoervergunningen, die aan de belanghebbenden werden uitgereikt nadat de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel hierop gunstig had beschikt. De uitreiking van de vergunningen vond plaats door de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland via de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij, waarvoor een bepaald bedrag aan administratiekosten ten gunste van de commissie kwam. Hierdoor werd de commissie financieel onafhankelijk van het Steuncomité. De banden met dit comité werden steeds minder hecht en in september 1915 werden ze geheel verbroken.
Na september 1915 kregen de Rijkscommissies van Toezicht op de verenigingen van producenten van en handelaren in verschillende voedingsmiddelen tevens het recht uitvoervergunningen te verlenen voor het niet voor het binnenland benodigde gedeelte van de produktie. Hierdoor had de commissie alleen nog te maken met de uitvoer van artikelen die niet bij een vereniging waren ondergebracht.
Toezicht op de beschikbaarstelling van levensmiddelen
De commissie moest advies uitbrengen over het vaststellen van maximumprijzen voor produkten waarvan de voorraden beperkt waren. Tevens werd geadviseerd over de distributie van bepaalde levensmiddelen ten behoeve van de Nederlandse bevolking.
In april 1915 werd aan het bureau van de commissie door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel de financiële afwikkeling opgedragen van de bestellingen van levensmiddelen, die enkele gemeentebesturen hadden gedaan naar aanleiding van een circulaire van de minister. In september 1915 verloor de commissie zijn betekenis als adviserend lichaam inzake de voedselvoorziening en als gevolg daarvan het contact met de provinciale sub-commissies. Deze adviserende taak werd overgenomen door de instelling van Rijkscommissies van Toezicht op de inmiddels opgerichte verenigingen van producenten van en handelaren in verschillende voedingsmiddelen.
Van de diensten van de commissie werd vooral gebruik gemaakt door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Invulling van de commissie geschiedde door personen die uit de aard van hun positie, betrekking of beroep geacht werden in staat te zijn te beoordelen welke maatregelen moesten worden genomen of wat de gevolgen van voorgestelde maatregelen zouden zijn. De diensten werden door de commissieleden vrijwillig en zonder vergoeding voor de te maken kosten geleverd.
De commissie vergaderde wekelijks om ingekomen stukken te bespreken. Naar gelang de aard van de onderwerpen die zouden worden behandeld, werden een of meer leden-deskundigen tot bijwoning van de vergadering uitgenodigd, of werden de stukken aan de voorzitters van de provinciale sub-commissies

gezonden om ze in een vergadering van hun commissie te bespreken. Hoewel het de bedoeling was de voorzitters van de provinciale sub-commissies maandelijks ter vergadering met het bureau bijeen te roepen, hebben slechts twee zulke vergaderingen plaatsgevonden; op 29 januari en op 27 februari 1915. Vergaderingen van de commissie in pleno hebben, na de installatie, niet meer plaats gehad. De regeringsmaatregelen moesten meestal plotseling worden genomen. Hierdoor ontbrak vaak de tijd om het advies van de gehele commissie te vragen en werd volstaan met het advies van het bureau van de commissie, eventueel aangevuld met enkele deskundigen.
Door de steeds moeilijker wordende aanvoer van overzee en de problemen met de binnenlandse voedselvoorziening werden de uitvoerverboden strenger toegepast en werden vergunningen minder vaak verleend. Zodoende waren de werkzaamheden van de commissie in de tweede helft van 1917 tot een minimum gereduceerd. Op 15 oktober 1917 werd de commissie opgeheven. Mede aanleiding hiervoor was de wet van 1 september 1917 (Stb. 578) houdende het verbod tot uit- en invoer van sommige artikelen, en de oprichting van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (5 oktober 1917). De lopende zaken van de commissie werden overgedragen aan de taakopvolger: de Commissie voor de Nijverheid (Nijverheidscommissie) uit het Steuncomité. Deze commissie hield zich al bezig met het adviseren aan de regering over de verlening van uitvoervergunningen voor artikelen op het gebied van de nijverheid.

17.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

642 Agenda van ingekomen en uitgaande stukken, nummers 1-2500.
1915 1 deel

643 Klapper op de agenda, nummers 1-2500.
1915 1 deel

644-750 Agendakaarten van ingekomen en uitgaande stukken en van aangevraagde uitvoervergunningen.
1915-1917 107 pakken
Alfabetisch geordend op naam van afzender en geadresseerde en op firmanaam.

644 Aachen-Alessi
645 Alexander-Alphen van
646 Altena-Azijnman
647 Baadjou-Behrendt
648 Beiersch,1916
649 Beiersch,1917-Berets
650 Berg van den-Beijers
651 Bie de-Blerk van
652 Bleijenheuft-Boissevain
653 Bok-Boon
654 Boone-Breder
655 Bredesteijn-Bulcke
656 Bulsing-Bijvoet
657 Cabalt-Calvé, mei-okt 1916
658 Calvé, okt 1916-1917
659 Camblin-Cohen
660 Cakefabriek-Coning
661 Conservenfabriek-Corten

662 Cortissos-Cuypers
663 Daal-Dixhoorn
664 Dixon-Drost
665 Droste
666 Druiff-Dijkstra
667 Ebens-Ess van
668 Essen-Eijsink
669 Faber-Fijne
670 Gaag van der-Geleerd
671 Gelissen-Gleis
672 Gloe-Grelinger
673 Grensbach-Gijsel
674 Haaff de-Hazenberg
675 Heck van-Heinedinger
676 Heinekens-Herrijgens
677 Hertog-Hofman
678 Hollandse Cacao, 1916 - mrt 1917
679 Hollandse Cacao, mrt-sept 1917
680 Hollandse Export
681 Houten van, 1916
682 Houten van, jan-feb 1917
683 Houten van, mrt-jul 1917
684 Houten van, jul-okt 1917
685 Hunink-Hijlkema
686 Import-Jansen
687 Jansonius-Jurjens
688 Kaasvereniging-Kiers
689 Kikkert-Kleijn van der
690 Klinger-Köler
691 Köler, aug 1916-1917-Kommies
692 Koninklijk Nationaal-Koninklijke Fabriek Koninklijke Nederlandse-Kuynders
693 Laaf-Luyckx Maatschappij-Maris van
694 Markens-Michels
695 Michelsohn-Mijs
696 Ministerie van Buitenlandse Zaken
697 Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, jun 1915 - aug 1916
698 Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, sep 1916 - 1917
699 Ministerie van Oorlog
700 N.V. Aachener-N.V. Bakkerij
701 N.V. Banket-N.V. Brouwerij
702 N.V. Buitenlandse-N.V. Erven
703 N.V. Fabriek-N.V. Insulinde
704 N.V. Internationale-N.V. Nederlandse Conserven
705 N.V. Nederlandse-N.V. Oranje Fabriek
706 N.V. Overijsselse-N.V. Stoombier

707 N.V. Stoomcacao-N.V. Zuid
708 N.V. Zwanenberg-Niestz
709 Nieuwe-Nijverheids
710 Obenhuysen-Ouwerkerk
711 Overbeek-Oyen van
712 Paar-Polak
713 Pollmann-Putten van
714 Raab-Ricken
715 Ridder de-Rijssenbeek
716 Saals-Schöffer, mrt-apr 1916
717 Schöffer, apr-jul 1916
718 Schöffer, jul-sep 1916-Segers
719 Seelen-Sluis
720 Sluis en Groot, 1915 - feb 1916
721 Sluis en Groot, feb-dec 1916-Sluys van der, jul-okt 1915
722 Sluys van der, okt 1915 - sep 1916
723 Sluys van der, sep 1916 - 1917-Spoor
724 Sprang-Stam, 1915
725 Stam, 1916-Stoltenborg
726 Stoom-Sijnja
727 Tabeling-Tiel van
728 Tieleman, 1915
729 Tieleman, jan-mei 1916
730 Tieleman, mei 1916 - apr 1917
731 Tieleman, apr-okt 1917-Trousselot, feb-apr 1917
732 Trousselot, apr-jul 1917-Tijdens
733 Ubben-Uyterwaal
734 Vaal-Valk van der
735 Valkenborg-Verbouw
736 Verbrugge-Verhoeven
737 Verhoop-Verwilligen
738 Vink-Vliegen
739 Vlieks-Vriendts
740 Vriens-Vries de, mrt-jun 1916
741 Vries de, jun 1916-1917-Vijverberg
742 Waag-Walthausen
743 Wambersie, 1915 - jan 1916
744 Wambersie, jan-mei 1916-Warendorf
745 Warmels-Weide van de
746 Weil-Wildemeesch
747 Wilharm-Wolden ten
748 Woldering-Wijzenbeek
749 Yalcke-IJsseldijk, 1915 - mei 1916
750 IJsseldijk, mei 1916 - 1917-IJzermans

751 Stukken betreffende vergaderingen van de Commissie en van de voorzitters van de provinciale subcommissies.
1915 1 omslag

17.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

17.21 ORGANISATIE

752 Stukken betreffende bepaling van de wenselijkheid van vertegenwoordiging in de Commissie van afgevaardigden van verschillende instanties.
1915 1 omslag

753 Stukken betreffende behandeling van het verzoek van de provinciale sub-commissie in Noord-Brabant om subsidie.
1915 1 omslag

754 Besluit van de directeur van de directe belastingen, invoerrechten en accijnzen te Rotterdam inzake de plaatsing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité op de lijst van inrichtingen van algemeen nut, met geleidebrief.
1916 2 stukken

755 Stukken betreffende de opgave van het personeel, werkzaam bij de Commissie.
1916 2 stukken

756 Rapport houdende een uiteenzetting van taken en werkzaamheden van de Commissie.
ca 1917 1 stuk

17.22 TAAKUITVOERING

17.221 Toezicht op de in- en uitvoer van produkten

757 Register van hoeveelheden erwten en bonen, in de periode juni - oktober 1915 geëxporteerd.
1915 1 deel

758 Stukken betreffende de restitutie van consentgelden aan de stad Antwerpen voor geleverde aardappelen.
1915-1916 1 omslag

759 Stukken betreffende advisering omtrent regelingen op administratief gebied voor de verlening van uitvoervergunningen.
1915-1917 1 omslag

760 Staten vermeldende de hoeveelheden van verschillende produkten waarvoor uitvoervergunningen zijn afgegeven.
1915-1917 1 omslag

761 Stukken betreffende advisering omtrent het uitsluiten van handelaren voor het verkrijgen van uitvoervergunningen in verband met het plegen van fraude.
1915-1917 1 omslag

762 Stukken betreffende advisering omtrent de regeling van de uitvoer van levensmiddelen naar de Nederlandse koloniën.
1915-1917 1 omslag

763-776 Stukken betreffende advisering omtrent in- en uitvoer van levensmiddelen en landbouwprodukten.
1915-1917 13 omslagen en 1 pak

763 Aardappelen, aardappelmeel, groenten en fruit, 1915-1917
764 Cacao, cacaoboter en chocolade, 1915-1917
765 Eieren, kaas, margarine en melk, 1915-1916
766 Gerst, maïs, mout en bier, 1915-1916
767 Koffie, koffiesurrogaten, cichorei en thee, 1916-1917
768 Peulvruchten, 1915-1916
769 Stro, 1915-1916
770 Specerijen en maggiprodukten, 1916
771 Tarwe, meel en bloem, 1915-1917
772 Vee, 1915-1916
773 Veevoeder, 1915-1917, 1 pak
774 Vis, 1915-1917
775 Vlees, vet en spek, 1915-1916
776 Zaden, 1915-1917

777 Correspondentie met de minister van Oorlog inzake het opleggen van beperkingen ten aanzien van de uitvoer van heide ten behoeve van wegverharding.
1916 1 omslag

778 Stukken betreffende bemiddeling omtrent invoer en wederuitvoer van honden, welke zijn tentoongesteld op internationale hondententoonstellingen te 's-Gravenhage en Utrecht.
1916 1 omslag

779 Stukken betreffende het verstrekken van inlichtingen aan belanghebbenden omtrent de uitvoer van jutezakken als emballage voor in te voeren levensmiddelen en landbouwprodukten.
1916 1 omslag

780 Stukken betreffende advisering omtrent regelingen voor de uitvoer van levensmiddelen ten behoeve van Nederlanders in het buitenland.
1916-1917 1 pak

17.222 Toezicht op de beschikbaarstelling van levensmiddelen en veevoeder

781 Brief aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 houdende opgave van de hoeveelheden ingemaakte groenten, welke door de subcommissie voor de produkten van land- en tuinbouw voor rekening van het Steuncomité zijn aangekocht. Minuut.
1914 1 stuk

782 Stukken betreffende advisering omtrent experimenten op het gebied van het bakken van brood met behulp van verschillende grondstoffen door het Station voor Maalderij en Bakkerij te Wageningen.
1915 1 omslag

783 Stukken betreffende advisering omtrent inbeslagneming door gemeentebesturen van rogge ten behoeve van de voedselvoorziening.
1915 1 omslag

784 Stukken betreffende advisering omtrent de verstrekking van regeringswege van maïs als veevoeder, ter vervanging van de gevorderde rogge.
1915 1 omslag

785 Stukken betreffende de behandeling van het commentaar van de provinciale sub-commissies op voorgenomen maatregelen inzake de vaststelling van maximumprijzen voor verschillende produkten.
1915 1 pak

786 Stukken betreffende het onderzoek van de Handelskamer te Rotterdam naar de toepassing van maximumprijzen van boter en regeringsmeel in verschillende gemeenten.
1915 1 omslag

787 Stukken betreffende de behandeling van het commentaar van de provinciale sub-commissies op voorgenomen maatregelen inzake de distributie van levensmiddelen.
1915-1916 1 omslag

788 Stukken betreffende de advisering aan verschillende instanties omtrent het aanhouden van voorraden levensmiddelen.
1915-1916 1 omslag

789 Stukken betreffende de advisering aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel inzake de zending van levensmiddelen naar Russisch Polen en de distributie aldaar.

1915-1916 1 omslag

790 Stukken betreffende de advisering van verschillende instanties omtrent de beschikbaarstelling van goedkope levensmiddelen aan de Nederlandse bevolking.
1915-1917 1 omslag

791 Brief aan de Directeur-Generaal van Landbouw houdende advies inzake te nemen maatregelen tegen het verhogen van de haverprijzen. Minuut.
1916 1 stuk

18. NIJVERHEIDSCOMMISSIE, 1915-1917

De Sub-commissie voor de Nijverheid, beter bekend onder de naam Nijverheidscommissie, werd ingesteld door het Koninklijk Nationaal Steuncomité op 5 januari 1915 en had tot taak "het beramen van maatregelen tot opheffing van de bestaande moeilijkheden voor de nijverheid". [82] Voorzitters van de Nijverheidscommissie waren I.P. de Vooys en Th.F.A. Delprat, secretaris was ir H.A. van IJsselsteijn. In hoofdzaak had de Nijverheidscommissie de opdracht te bemiddelen bij de in- en uitvoer van artikelen en het beschikbaar stellen van grondstoffen ten behoeve van de Nederlandse nijverheid. Binnen deze opdracht waren duidelijke taken te onderscheiden:
*het adviseren aan de Nederlandse regering over de behandeling van aanvragen voor uitvoervergunningen voor alle artikelen behalve voedingsmiddelen; indien op advies van de Nijverheidscommissie uitvoervergunningen (consenten) werden verleend werden deze door haar aan belanghebbenden uitgereikt;
*het voeren van besprekingen met Duitse handelsagenten ter bevordering van de invoer van Duitse nijverheidsartikelen;
*het tegen redelijke prijs beschikbaar stellen van grondstoffen ten behoeve van de Nederlandse nijverheid.
*de verdeling van scheepsruimte ten behoeve van de aanvoer van de benodigde grondstoffen, goederen en levensmiddelen.
Op deze wijze werd een regeling verkregen voor de beschikbaarstelling van bladzink, lompen en vlas. Voor andere artikelen, zoals steenkolen en wol werden indertijd op initiatief van de Nijverheidscommissie, de Kolencommissie en de Wolcommissie ingesteld. [83]
Vanaf eind 1917 gingen de taken van de Nijverheidscommissie geleidelijk over naar de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Bij ministerile beschikking van 19 november 1917 werd bepaald dat:
1.alle aanvragen die tot dan toe bij de Nijverheidscommissie werden ingediend, per 1 december 1917 ingediend moesten worden bij de Nederlandse Uitvoer Maatschappij;
2.bezwaren inzake de behandeling of het niet verlenen van de Nederlandse uitvoervergunningen vanaf 1 december 1917 rechtstreeks door de Nederlandse Uitvoer Maatschappij bij de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel moesten worden ingediend;
3.aanvragen om regeringssteun ter verkrijging van grond- en hulpstoffen voor de nijverheid of ter verdeling daarvan onder de verschillende bedrijven, voor zover hiervoor geen bepaalde Rijkscommissies of bureaus waren ingesteld, per 1 december 1917 ingediend moesten worden bij het Bureau Nijverheid;
4.aanvragen om regeringssteun ter verkrijging van scheepsruimten vroeger gericht aan de Nijverheidscommissie, in het vervolg ingediend moesten worden

82 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.
83 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 851.

bij de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart. [84]
Deze maatregelen betekenden een vermindering van de bemoeienis van de Nijverheidscommissie. De Nijverheidscommissie bleef tot in het voorjaar van 1919 als overlegorgaan op het gebied van de nijverheid bestaan. Met de instelling van de Nijverheidsraad in dat jaar kwam aan de taak van de Nijverheidscommissie, die immers het karakter droeg van een crisisinstelling, een einde.

792 Ledenlijst van de Sub-commissie voor de Nijverheid.
1914 1 stuk

793 Notulen van vergaderingen van de Sub-commissie voor de Nijverheid en de Nijverheidscommissie, met bijlagen. Doorslagen.
1914-1915, 1917 1 omslag
De notulen over 1916 ontbreken.

794 Notulen van vergaderingen van de Nijverheidscommissie, onder voorzitterschap van de minister van Landbouw, Handel en Nijverheid. Gedrukt.
1915 3 katernen

795 Nota inzake taakverdeling tussen het Koninklijk Nationaal Steuncomité, de subcommissies en de Nijverheidscommissie inzake de regeling van in- en uitvoerbepalingen.
1915 2 stukken

796 Blanco formulieren voor de aanvrage voor invoer uit oorlogvoerende landen van geheel afgewerkte fabrikaten, ter vervaardigen van grondstoffen, die daartoe te voren uit Nederland zullen worden uitgevoerd.
1915 2 stukken

797 Notulen van vergaderingen van de Nijverheidscommissie met betrokkenen en belanghebbenden bij de uitvoering van crisismaatregelen inzake de uitvoering van diverse crisiswetten en -maatregelen; met inhoudsopgave van onderwerpen.
1915-1917 1 omslag

798 Notulen van een vergadering van de Adviescommissie inzake het Veredelingsverkeer. Doorslag.
1916 1 stuk

799 Stukken betreffende de aanvoer van goederen, per schip en de door de overheid te nemen maatregelen.
1916-1917 1 omslag

800 Brief inzake de Nederlandse uitvoer van gebruikte metalen naar Duitsland. Afschrift.
1917 1 stuk

84 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 459.

801 Brief van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij met opgave van de artikelen welke onder haar controle staan.
1917 1 stuk

802 Stukken betreffende de distributie en prijsstelling van rijst, rijstmeel en gruttenmeel.
1917 1 omslag

803 Circulaires van de Nijverheidscommissie inzake verzoek tot opgave van de voorraden grafieten smeltkroezen en asbest. Afschriften.
1917 2 stukken

19. SCHEPENUITVOERCOMMISSIE, 1916-1923

De Schepenuitvoercommissie werd bij KB van 8 april 1916 nr 248 ingesteld. De commissie was een commissie als bedoeld in art. 2-6 van de algemene maatregel van bestuur, als bedoeld in art. 1, lid 2 van de Schepenuitvoerwet. Art. 1 van de Schepenuitvoerwet beoogde het aan banden leggen, door middel van vergunningen, van de verkoop en verhuur van Nederlandse schepen aan het buitenland. De Schepenuitvoercommissie bracht over het al dan niet verlenen van vergunningen adviezen uit. Ook adviseerde de Schepenuitvoercommissie de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over het te voeren beleid inzake de uitvoer van schepen. De voorzitter van de Schepenuitvoercommissie was mr A.J. Cnoop Koopmans, secretaris mr H.B. Tjeenk Willink. De commissie was gevestigd in Amsterdam, ten kantore van de Raad voor de Scheepvaart. Met de intrekking van de Schepenuitvoerwet met ingang van 17 maart 1923 werd de commissie opgeheven.

19.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

804 Ingekomen brieven, alfabetisch geordend op naam afzender.
1916-1921 1 pak

805 Uitgaande brieven, alfabetisch geordend op naam van adresseerde. Afschriften.
1916-1921 1 pak

806-807 Ingekomen stukken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1916-1923 2 pakken
806 1916-1918
807 1919-1923

808 Uitgaande brieven aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Afschriften.
1916-1921 1 omslag

19.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

809 Adviezen aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende het verlenen van vergunningen voor de verkoop en

verhuur van schepen aan het buitenland. Afschriften.
1916-1920 1 pak

810 Brieven van de Scheepvaartinspectie en de Inspectie der Visserij houdende adviezen betreffende de uitvoer van Nederlandse schepen; met bijlagen.
1916-1920 1 omslag

811 Brieven aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken, de Nederlandse Uitvoer Maatschappij en de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland betreffende de uitvoer van schepen. Afschriften.
1917-1919 1 omslag

812 Brieven aan het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, houdende adviezen betreffende de bouw van schepen voor buitenlandse rekening. Afschriften; met bijlagen.
1918-1919 1 omslag

20. COMMISSIE VAN ADVIES VOOR CRISISAANGELEGENHEDEN, 1917-1930

voorheen: Rijkscommissie van Advies inzake de Crisisbedrijven

De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel stelde op 6 mei 1916 een commissie in, die hem zou gaan adviseren inzake het verlenen van uitvoerconsenten aan fabrikanten van of handelaren in produkten van bedrijven die tijdens de crisis waren opgericht: de Commissie van Advies inzake de Crisisbedrijven. [85] Tot leden van de commissie van advies werden benoemd: O. Reitsma, secretaris van de Algemene Nederlandse Zuivelbond FNZ, mr M.M. Schim van der Loeff en mr R. van Veen, beiden lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal. Van Veen werd benoemd tot voorzitter, de journalist H.Ch.G.J. van der Mandere tot secretaris.

De wet van 22 december 1917 (Stb. 726), die het goederenverkeer met het buitenland regelde, bepaalde dat dit alleen mocht plaats vinden via de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM). De NUM mocht voorwaarden stellen aan de bedrijven of personen die goederen wilden uitvoeren. Wie zich tegen deze voorwaarden te weer wilde stellen, kon in beroep gaan bij de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. De genoemde wet (art. 2) bood de minister de mogelijkheid om advies in te winnen van een commissie. Dit werd de Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden, ingesteld op 5 december 1917 nr 91894, Afd. Handel. [86] Deze commissie volgde de Commissie van Advies inzake de Crisisbedrijven op. De taken van de nieuwe commissie zoals omschreven in het instellingsbesluit waren tweeledig:

*(...) de oplossing van geschillen ontstaande tusschen de NUM en exporteurs, en, wanneer eene minnelijke oplossing niet mocht worden bereikt en er bij den minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tegen eenige beslissing van de NUM beroep wordt ingesteld, genoemden minister daaromtrent te dienen van advies;

*(...) den minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te dienen van advies ten aanzien van de oplossing van moeilijkheden, die in den crisistijd ontstaan, ingeval door genoemden minister omtrent zoodanige oplossing advies aan de commissie wordt gevraagd.

85 Stcrt. 1916/111.
86 Stcrt. 1917/285, tweede bijvoegsel. De wet van 22 december 1917 Stb. 726 trad twee dagen na de dagtekening van het staatsblad van 31 december 1917 in werking.

Voorzitter van de commissie werd de al eerder genoemde Van Veen; tweede voorzitter mr V.H. Rutgers, lid van de Tweede Kamer der Staten-Generaal en de Rijkscommissie van Toezicht op de Verenigingen Groenten- en Fruit-Centrale. De journalist Van der Mandere kreeg wederom het secretariaat in handen gesteld. Verder werden benoemd: prof.mr A.S. de Blécourt, hoogleraar in Leiden, G.P.J. Caspersz, oud-hoofdingenieur van Waterstaat in Nederlands-Indië, mr W. Lunsingh Tonckens en mr dr J. van Gelein Vitringa, beiden arrondissementsrechters. Rutgers, later zou hij tijdelijk terugtreden in verband met zijn benoeming tot minister van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen, werd waarnemend voorzitter na het overlijden van Van Veen. De commissie werd ook wel naar haar voorzitter de Commissie Van Veen genoemd.
De commissie beantwoordde op 26 september 1930 de vraag van de minister van Financiën over de wenselijkheid van de opheffing van de commissie bevestigend.[87]Het archief van de Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden speelde een merkwaardige rol in de Graetheidekwestie. Het al of niet aanwezig zijn van commissienotulen was een twistpunt bij een arbitragezaak, waarbij een schadevergoeding diende te worden vastgesteld voor de eigenaar van een bruinkoolgroeve in Zuid-Limburg. De advocaat van de groeve-eigenaar had een ondertekende verklaring van typistes die voor de commissie gewerkt hadden, waaruit min of meer kon worden afgeleid dat er notulen waren bijgehouden. De commissie hield vol dat wat de advocaat voor notulen hield noch gearresteerd, noch voorgelezen, noch meegedeeld was.[88] In het archief werden slechts enkele verslagen van commissievergaderingen aangetroffen.[89]

813 Notulen van de commissievergaderingen.
1921 1 omslag

814 Agenda's van de commissievergaderingen.
1916-1928 1 pak

815-822 Correspondentie van de Rijkscommissie van Advies inzake de Crisisbedrijven.
1916-1917 8 pakken
Registratuur nrs; Data van uitgaande stukken

815	Nrs 1 - 149; 29-05-1916 t/m 17-07-1916
816	Nrs 150 - 340; 21-07-1916 t/m 20-09-1916
817	Nrs 354 - 515; 23-09-1916 t/m 17-11-1916
818	Nrs 518 - 692; 18-11-1916 t/m 17-01-1917
819	Nrs 700 - 899; 23-01-1917 t/m 24-03-1917
820	Nrs 900 - 1089; 27-03-1917 t/m 14-05-1917
821	Nrs 1102 - 1225; 19-05-1917 t/m 16-07-1917
822	Nrs 1206 - 1557; 14-07-1917 t/m 15-12-1917

823-834 Correspondentie van de Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden.
1918-1929 12 pakken
Registratuur nrs; Data van uitgaande stukken

823	Nrs 103 - 525; 10-01-1918 t/m 19-10-1918

87 Opheffing vond plaats bij besluit van de minister van Financiën van 23-10-1930 nr 107/A2. Het archief van de commissie werd aan het ministerie overgedragen op 9 maart 1931.
88 J. Bosmans, Romme Biografie 1896-1946 (Utrecht, 1991), p. 104-105.
89 Inv.nr 813.

824 Nrs 526 - 1235; 21-10-1918 t/m 31-12-1918
825 Nrs 1253 - 1956; jan 1919 t/m mrt 1919
826 Nrs 1958 - 2196; mrt 1919 t/m apr 1919
827 Nrs 2220 - 2929; 07-04-1919 t/m 01-06-1919
828 Nrs 2948 - 3420; 02-06-1919 t/m 25-07-1919
829 Nrs 3498 - 4170; 06-08-1919 t/m dec 1919
830 Nrs 4171 - 4861; dec 1919 t/m mrt 1920
831 Nrs 4916 - 5261; 19-03-1920 t/m mei 1920
832 Nrs 5319 - 6308; 04-06-1920 t/m 07-03-1921
833 Nrs 6310 - 6924; 07-03-1921 t/m 02-01-1922
834 Nrs 7021 - 7877; 13-02-1922 t/m 23-6-1926
Ongenummerd 1926 - 1929

835 Stukken betreffende oprichting, opheffing, samenstelling, personeel, huisvesting en financiën van de commissies.
1916-1930 1 omslag

21. COMMISSIE VAN BIJSTAND INZAKE DE UITVOERING VAN DE DISTRIBUTIEWET 1916, 1916-1918

De Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 werd, met de inwerkingtreding van de Distributiewet 1916 ingesteld bij KB van 1 september 1916 nr 95. De taken van de Commissie werden bij ministeriële beschikking van 7 september 1916 nr 1215, Afdeling Algemene Secretarie, vastgesteld. [90] Vóór haar officiële instelling was de Commissie al werkzaam op het terrein van de distributie en levensmiddelenvoorziening ten behoeve van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. [91] De Commissie van Bijstand had een brede taak. Zij ressorteerde rechtstreeks onder de minister en adviseerde de minister gevraagd en ongevraagd over álle zaken in verband met de economische toestand als gevolg van de oorlog en in het bijzonder alle zaken in verband met de uitvoering van de Distributiewet 1916. De Commissie was gevestigd in Den Haag. Met het instellen van de Afdeling Crisiszaken op 12 september 1917 kreeg de Commissie van Bijstand de leiding over deze afdeling. [92] In principe veranderde er niet veel in de taken van de Commissie van Bijstand. De Afdeling Crisiszaken had tot taak de behandeling van alle crisisaangelegenheden voorzover ze niet uitdrukkelijk waren opgedragen aan een andere afdeling van het ministerie, zoals bijvoorbeeld het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel. De Commissie van Bijstand werd bij KB van 2 april 1918 nr 100 met ingang van 1 april 1918 opgeheven. De Commissie van Bijstand had in het debat van de minister met de Tweede Kamer over de distributie aanleiding gezien haar ontslag aan te bieden. De Afdeling Crisiszaken bleef bestaan. De voorzitter van de Commissie van Bijstand, mr M.M. Schim van de Loeff, werd hoofd van de Afdeling Crisiszaken. [93]

21.1 ORGANISATIE

836 Beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de taken en uitvoering van taken van de Commissie van Bijstand inzake de Distributiewet 1916. Afschrift.
1916 1 stuk

90 ARA-II, Crisisinstellingen, inv.nr 836.
91 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 70.
92 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.
93 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 129.

837 Stukken betreffende de behandeling van stukken door het Centraal Broodkantoor en de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1917 1 omslag

838 Nota betreffende de organisatie van de Inspectie voor de Distributiewet 1916.
1917 1 stuk

839 Instructie inzake de behandeling van poststukken en de opberging van archiefstukken.
z.d. 1 omslag

21.2 TAAKUITOEFENING

840-845 Stukken betreffende advisering omtrent de totstandkoming en uitvoering van wettelijke maatregelen voor de teelt en produktie, prijsstelling, aan-, in- en uitvoer van levensmiddelen, landbouw- en nijverheidsprodukten en de oprichting en taakstelling van crisisinstellingen.
1914-1918 6 pakken

840 Aardappelen
Azijn
Begroting 1917, staats-
Boter
Bouwmaterialen
Brood, bloem en meel
Distributie, rantsoenering en levensmiddelen algemeen

841 Fruit
Eieren
Groenten
Grensoverschr. personenverkeer
Granen
Gort
Glycerine
Hout
Honing
Havermout

842 Huiden en leer
Import en export
Kaas

843 Klompen
Kolen en brandstoffen
Koolzuur
Kurk
Landbouwprodukten
Margarine en eetbare vetten

Maximumprijzen
Melk
Metalen
Mout
Oliën en vetten
Oprichting crisisinstellingen
844 Peulvruchten
Rijst
Rijwielbanden
Spiritus
Stijfsel
Suiker
Thee (koffie en cacao)
845 Vee
Veevoeder
Veilingen
Verlichting
Vervoer
Vlees
Voorlichting
Zeep en soda
Vis
Zout

846 Verslagen van vergaderingen van leden van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 met de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, vertegenwoordigers van de lagere overheden en andere betrokkenen bij de distributie.
1916 1 omslag

--- Verslagen van vergaderingen van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 en de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid met betrokkenen en belanghebbenden bij de uitvoering van de Distributiewet 1916.
1916-1919
Zie de Afdeling Crisiszaken, Bureau Nijverheid en opvolgers, inv.nrs 402-405.

847 Verslag van de werkzaamheden over oktober 1916.
[1916] 1 omslag

848 Verslag van de werkzaamheden van de Afdeling Inspectie van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 over december 1916 en januari 1917.
1917 1 omslag

849 Agenda's en besluitenlijsten van vergaderingen van de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering van de Distributiewet 1916 met de minister en enige ambtenaren van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.

1917 jan-jul 1 omslag

850 Brief aan het Ministerie van Buitenlandse Zaken houdende informatie ten behoeve van het Deense gezantschap betreffende de levensmiddelenvoorziening en de distributiewet- en regelgeving in Nederland.
1916 1 stuk

851 Rapport betreffende de taken en werkwijze van de Nijverheidscommissie; met geleidebrieven.
1916 1 omslag

852 Circulaires van enige gemeentelijke overheden betreffende de distributie en prijsstelling van levensmiddelen.
1916 1 omslag

853 Stukken betreffende de oprichting van de N.V. Nederlandse In- en Uitvoermaatschappij.
1917 1 omslag

854 Rapport van het Nederlandse consulaat-generaal in Denemarken betreffende de Deense wet- en regelgeving inzake de export. Afschrift.
[1917] 1 stuk

22. COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE UITVOERING VAN DE OORLOGSMOLESTVERZEKERINGSWET 1915, 1916-1919

Op 9 februari 1917 trad de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915 (Stb. 1916/210) in werking (Stcrt. 1917/34). De Staat der Nederlanden stelde zich volgens de bepalingen van deze wet beschikbaar om in het belang van de Nederlandse handel, nijverheid en scheepvaart tegen het gevaar van molest in verband met de oorlogsomstandigheden, herverzekeringsovereenkomsten aan te gaan met Nederlandse verzekeraars. Ter uitvoering van deze wet werden bij KB van 9 september 1916 nr 33 (Stcrt. 215) te Amsterdam en Rotterdam regeringsgemachtigden benoemd. Tegelijkertijd werd ingesteld de Commissie van Advies inzake de Uitvoering van de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915. Deze commissie had de taak de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel en de regeringsgemachtigden te adviseren omtrent de uitvoering van de wet. De commissie was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was D. Fock, secretaris was A.R. Visser. De Oorlogsmolestverzekeringswet 1915 werd ingetrokken bij wet van 4 november 1919 (Stb. 642) ingaande 1 januari 1920. [94] In dezelfde maand werd de Commissie van Advies ontbonden.

855 Agenda van ingekomen stukken, genummerd 1-525.
1916 aug - 1920 jan 1 katern

856-857 Ingekomen stukken bij de Commissie van Advies inzake de uitvoering van de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915, nrs 1-525.
1916-1920 2 pakken
856 1916 - 1917, nrs 1 - 399

94 Het besluit tot intrekking van de wet bij KB van 8 december 1919 (Stcrt. 265).

857 1918 - 1920, nrs 400 - 525

858 Notulen van vergaderingen van de Commissie van Advies inzake de uitvoering van de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915, met ledenlijst van de commissie.
1916-1919 1 deel

23. COMMISSIES VOOR DE VASTSTELLING VAN PRIJZEN VAN LANDBOUWPRODUKTEN, 1916-1919

De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel stelde op 30 december 1916 vier commissies in, die belast werden met het doen van voorstellen inzake het vaststellen van prijzen voor landbouwprodukten van de oogst in 1917. De commissies werden ingedeeld naar de landbouwprodukten: 1. tarwe, haver en gerst; 2. rogge; 3. peulvruchten; 4. aardappelen. [95] De commissies werden op 2 januari 1917 geïnstalleerd. Tot voorzitter van deze commissies werd de landbouwinspecteur, I. Kakebeeke, benoemd. [96] In de praktijk gedroegen de commissies zich als één orgaan. Zij vergaderden samen en brachten gezamenlijke verslagen uit.

859 Notulen van de bijeenkomst waarop besloten werd tot instelling van de Commissies voor de vaststelling van prijzen van landbouwprodukten.
1916 1 omslag

860 Notulen van de commissievergaderingen.
1917-1919 1 omslag

861-862 Correspondentie.
1916-1919 2 pakken
861 1916-1917
862 1918-1919

863 Verslagen en voorstellen van de commissie(s) aan de minister van Landbouw Nijverheid en Handel.
1917-1918 1 omslag

864 Afschriften van besluiten van de minister van Landbouw Nijverheid en Handel betreffende de instelling van de commissie(s) en de benoeming en het ontslag van commissieleden.
1916-1919 1 omslag

865 Staten van kosten en opbrengsten van landbouwgewassen.
1917-1918 1 pak

24. COMMISSIE VAN ADVIES INZAKE DE SCHEPENVORDERINGSWET 1917, 1917-1921

De Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet 1917 werd bij beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 27 februari 1917 ingesteld om van advies te dienen inzake de uitvoering van de

95 Stcrt. 30 december 1916/306.
96 Inv.nr 864.

Schepenvorderingswet. De Schepenvorderingswet regelde de vordering van scheepsruimte door de regering ten behoeve van de invoer. De commissie ressorteerde rechtstreeks onder de minister en adviezen waren alleen hem bestemd. De commissie, gevestigd in Den Haag, adviseerde de minister over alle zaken die samenhingen met de uitvoering van de Schepenvorderingswet 1917. [97] Voorzitter was mr E.E. van Raalte. Als secretaris trad tot 8 september 1917 mr S.J. Bergsma op, nadien vervulde mr H.J. Rink deze funktie. Tijdens haar bestaan had de commissie veelvuldig contact met belanghebbenden bij de uitvoering van de Schepenvorderingswet, met name waren dit rederijen en bevrachters. Bij beschikking van 27 december 1921 werd de commissie opgeheven. [98]

24.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

866-867 Notulen van de vergaderingen.
1917-1920 2 pakken
866 1917 feb - 1917 aug, 1e - 28e vergadering
867 1917 aug - 1920 jan, 29e - 71e vergadering

868-871 Minuten van uitgaande brieven, met index op geadresseerden.
1917-1922 4 pakken
868 1917 mrt - 1917 jul
869 1917 jul - 1917 dec
870 1917 dec - 1918 dec
871 1918 dec - 1922 jan

872-875 Ingekomen brieven van verschillende afzenders.
1917-1920 4 pakken
872 1917 mrt - 1917 aug
873 1917 aug - 1917 dec
874 1917 dec - 1918 jul
875 1918 jul - 1920 aug

876 Ingekomen brieven van de Nederlandse Redersvereniging.
1917 1 omslag

877 Ingekomen brieven van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1917-1918 1 omslag

878 Ingekomen brieven van de Commissie voor de Scheepvaart van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1917-1918 1 omslag

879 Ingekomen brieven van het Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen (1917-1918), de Afdeling Crisiszaken, Bureau Scheepvaart (1918) en het Rijksbureau voor de Scheepvaart (1918-1920).
1917-1920 1 pak

97 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 866.
98 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.

880 Uitgaande brieven aan de minister van Landbouw, Handel en Nijverheid. Minuten; met inhoudsopgaven.
1917-1921 1 pak

881 Verslagen over de uitwisseling van standpunten met de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de uitvoering van de Schepenvorderingswet 1917 en de werkzaamheden van de Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet 1917.
1917 1 stuk

24.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

24.21 ORGANISATIE

882 Stukken betreffende aanstelling, ontslag en salariëring van personeel en leden van de Commissie van Advies inzake de Schepenvorderingswet 1917.
1917-1921 2 omslagen

883 Stukken betreffende de instelling, werkzaamheden en organisatie.
[1917] 1 omslag

24.22 TAAKUITOEFENING

24.221 Regelgeving

884 Stukken betreffende de wijziging van de Oorlogsmolestverzekeringswet 1915.
1917 1 omslag

885 Brieven van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij betreffende de voorwaarden waaronder schepen mogen uitvaren en goederen mogen vervoeren.
1917 1 omslag

886 Stukken betreffende de oorlogsmolestverzekering ten behoeve van door de regering gevorderde schepen.
1917 1 omslag

887 Stukken betreffende een overeenkomst tussen de regering en de Nederlandse Redersvereniging inzake de beschikbaarstelling van scheepsruimte.
1917 1 omslag

888 Nota van de minister van Buitenlandse Zaken betreffende de onderhandelingen met de Geallieerden inzake een regeling op economisch gebied. Gedrukt.

1918 1 stuk

24.222 Uitvoering van wet- en regelgeving

889 Stukken betreffende de vaststelling van vrachtvergoeding en voorwaarden voor de schepen die door de regering zijn gevorderd.
1917 1 omslag

890 Stukken betreffende de verdeling van scheepsruimte.
1917 1 omslag

891 Stukken betreffende de uitvoer van in Nederland in aanbouw zijnde en gebouwde schepen.
1917 1 omslag

892 Ingekomen brieven van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de beschikbaarstelling van scheepsruimte voor de invoer van diverse goederen.
1917 1 omslag

893 Nota betreffende de vergoeding voor het, door de Britse regering veroorzaakte, oponthoud van schepen van de Holland Amerika Lijn, geladen met partijen nikkel.
1917 1 stuk

894 Stukken betreffende de opzegging van de vordering van schepen, liggend in de Verenigde Staten, wegens buitengewoon oponthoud.
1917-1918 1 omslag

895 Verslag aan de Staten-Generaal betreffende de uitvoering van de Schepenuitvoerwet 1916 over het jaar 1916; met bijlagen. Gedrukt.
[1917] 1 omslag

896 Stukken betreffende de vrachtvergoeding en contractuele voorwaarden voor de schepen s.s. Noordam, s.s. Bengkalis en s.s. Tabanan, gevorderd voor een reis naar Nederlands-Indië.
1918 1 omslag

897 Stukken betreffende de vordering, vrachtvergoeding en voorwaarden van s.s. Almelo van de Koninklijke Nederlandse Stoomboot Maatschappij.
1918-1919 1 omslag

898 Nota's betreffende de vrachtvergoeding en voorwaarden voor de schepen Stella en Java. Concepten.
[1918] 1 omslag

25. CRISIS ENQUÊTE COMMISSIE, 1918-1922

Ingevolge de bepalingen van de Crisis-Enquêtewet 1918 (Stb. 559) werd bij KB van 8 januari 1919 nr 48 ingesteld de Staatscommissie belast met het instellen van een onderzoek naar hetgeen tijdens de toestand van oorlogsgevaar heeft plaatsgevonden ter zake van de voorziening van het land met levensbehoeften. Deze commissie, beter bekend onder de naam Crisis Enquête Commissie, bestond uit dertien leden. De commissie was gevestigd in Den Haag. Tot voorzitter werd benoemd jhr mr A.F.O. van Sasse van IJsselt, secretaris was W. Koster. De commissie werd onderverdeeld in drie afdelingen, die belast werden met:
Afdeling A:onderzoek naar door de regering gesloten contracten en naar de uitvoering van de crisiswetten.
Afdeling B:onderzoek naar de maatregelen betreffende de produktie en distributie van artikelen.
Afdeling C:onderzoek naar de samenstelling, aard en werkwijze van commissies en organisaties opgericht ter verzorging van de belangen van de voorziening van het land met levensmiddelen en grondstoffen.
Alle mededelingen en/of klachten welke ter kennis van de commissie werden gebracht, werden door het bureau van de commissie in behandeling genomen en na een voorlopig onderzoek voorgelegd aan de commissie in pleno en indien wenselijk overgedragen aan de betrokken afdeling. De afdeling rapporteerde aan de commissie in pleno. De Crisis Enquête Commissie heeft verslag gedaan van haar bevindingen in de gedrukte verslagen I-X en in een eindverslag. Krachtens artikel 17 van de Crisis-Enquêtewet diende de taak van de commissie te worden beëindigd per 1 januari 1921. Bij wijziging van deze wet werd de termijn verlengd tot 31 mei 1922.

899 Stukken betreffende de instelling, werkzaamheden en opheffing van de Crisis Enquête Commissie
1919-1922 1 omslag

900 Overzichten van de stand van werkzaamheden van de Crisis Enquête Commissie in 1919 en 1920.
1919-1920 1 omslag

901 Notulen en presentielijsten van vergaderingen van de Crisis Enquête Commissie.
1919-1922 1 omslag

902 Verslagen van de Crisis Enquête Commissie, nrs I-X. Gedrukt.
1919-1922 1 omslag

903 Rapporten van door de Crisis Enquête Commissie onderzochte klachten welke niet in aanmerking kwamen voor publikatie, met inhoudsopgave.
1919-1922 1 band

904 Eindverslag van de Crisis Enquête Commissie. Gedrukt.
1922 1 deel

905 Rapport van de directeur en liquidateur van de Rijkskledingvoorziening betreffende de werkzaamheden van de

Rijkskledingvoorziening, naar aanleiding van een verzoek van de Crisis Enquête Commissie, met bijlagen en correspondentie. Gedrukt.
1922 1 omslag

906 Staat aangevende de resultaten verkregen met den aankoop van buitenlandsche tarwe en de distributie daarvan door Van Stolk's Commissie Handel te Rotterdam over het tijdvak van aug. 1914 - 31 okt. 1916, bijlage bij het accountantsrapport betreffende het comptabel beheer bij het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel, uitgebracht in 1922.
1922 1 deel

26. COMMISSIE VAN ADVIES VOOR ZUIVELAANGELEGENHEDEN, 1919-1922

De Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 6 februari 1919 (Stcrt. 31), met ingang van 1 februari 1919. De commissie, die gevestigd was in Den Haag, had tot taak de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel voor te lichten inzake zuivelaangelegenheden en het voorbereiden van maatregelen betreffende de zuivel. Hiervoor had de commissie regelmatig contact met de Rijkskantoren op het gebied van de zuiveldistributie en betrokken zuivelbedrijven. De voorzitter van de commissie, H.J. Lovink, oefende het toezicht uit op het Zuivelkantoor. Secretaris van de commissie was L. Bückmann. Voor de behandeling van aangelegenheden van bijzondere aard kon de commissie sub-commissies in het leven roepen. Voor kaasaangelegenheden waren ingesteld de Sub-commissie voor de Kaascontrole en de Sub-commissie voor de regeling van de Kaashandel. Voor de voorbereiding van de melkwetgeving werd de Sub-commissie inzake de Melkwet ingesteld. De Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden werd opgeheven bij ministerile beschikking van 7 september 1922 (Stcrt. 174).

907 Overzicht van organisatie en werkzaamheden van crisisinstellingen op het gebied van zuivel en zuivelprodukten. Doorslag.
1918 1 stuk

908 Notulen van vergaderingen van de Sub-commissie voor de kaascontrole van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden. Afschriften.
1919 1 omslag

909 Notulen van vergaderingen van de Sub-Commissie voor de regeling van de Kaashandel van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden. Afschriften.
1919 1 omslag

910-912 Vergaderstukken van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden. Afschriften; met bijlagen.
1919-1921 3 pakken
De vergaderingen nrs 48-56 en 76-121 ontbreken.

910 1919 feb-apr, vergaderingen nrs 1-10
911 1919 apr-sep, vergaderingen nrs 11-39

912 1919 sep - 1921 jul, vergaderingen nrs 40-47, 57-75, 122

913 Vergaderstukken van de Sub-Commissie inzake de Melkwet van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden, betreffende de voorbereiding van de melkwetgeving; met bijlagen.
1920 1 omslag

914 Ingekomen artikel van een boterfabrikant betreffende de crisismaatregelen ten aanzien van de zuivelindustrie en de uitvoer van zuivelprodukten. Overdruk van het Officieel Orgaan van de Algemeene Nederlandsche Zuivelbond dd. 7 april 1920; met geleidebrief.
1920 2 stukken

27. COMMISSIE INZAKE DE DUURTE, 1919-1921

De commissie werd ingesteld bij KB van 23 augustus 1919 nr 58 op voordracht van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel met het doel een onderzoek in te stellen naar de bestaande duurte van de voornaamste levensbehoeften en na te gaan of en in hoeverre door regeringsmaatregelen of anderszins algemene prijsstijging kon worden tegengegaan. In de commissie werden benoemd:
lid en voorzitter: prof mr dr G.W.J. Bruins, hoogleraar aan de Nederlandse Handels-Hogeschool [99]
secretaris: mr dr A. Fontein
leden: mr dr J. van Gelein Vitringa;
B.J. Gerretson, oud-lid van de Tweede Kamer, lid van de Provinciale Staten van Zuid-Holland;
H.G.M. Hermans, lid van de Tweede Kamer;
mr F.I.J. Jansen, oud-lid van de Tweede Kamer, rechter in de arrondissementsrechtbank te Maastricht;
mr dr E. van Ketwich Verschuur, burgemeester van Groningen;
mevrouw M.E. Leliman-Bosch, oud-presidente van de Maatschappij tot Nut van 't Algemeen, inspectrice van het vakonderwijs;
G.A.J. Mirrer, directeur der Coöperatieve Handelskamer te Rotterdam;
J. Schouten, lid van de Tweede Kamer;
dr E. van Welderen baron Rengers;
F.M. Wibaut, wethouder van Amsterdam.
De commissie werd ontbonden bij KB van 24 januari 1921 nr 54.

27.1 ARCHIVALIA

915 Register van uitgaande brieven.
1919 1 deeltje

916 Algemene briefwisseling.
1919-1921 1 pak
Correspondentie met:
Ambtenaren Consumenten Vereniging, 1919; America-Dutch-Indies Trading Company, 1919; Amsterdam, B&W van, 1919.
Beyer, A.A., 1919; Boutelje, E.L., 1919; British Board of Trade, Profiteering Act Department, 1920-1921; Bruins, prof. mr G.W.J., 1919-1921; Bückmann, L., 1919-

99 ARA-II, archief van prof.mr dr G.W.J. Bruins (nummer toegang 2.21.191), inv.nrs 270-272.

1920.
Consuls-Generaal der Nederlanden te Berlijn, 1919; te Londen, 1919; te New York, 1919; Parijs, 1919; Toronto, 1919; Cramer, J.P., 1919; Crossin, A.L., 1919.
Dagbladen, Correspondentiebureau voor -, 1920; Distributie van Graan en Meel, Rijksbureau voor -, 1919; Dubois, mr F.R.J., 1919-1920; Duurtecommissie Eindhoven, 1919; Duurtecommissie Zaandam, 1919-1920; Dijk, mr J.V. van, 1919-1920.
Elzinga, S., 1919; Epping, J., 1919.
Fontein, mr A., 1920; Fruin, mr W.F., 1919-1920.
Gelein Vitringa, mr dr J. van, 1919; Gerretson, B.J., 1919-1920; Goossens, ., 1919; Griendt, A.M. van de, 1919.
Hermans, H.G.M., 1920.
Janssen, mr F.I.J., 1919-1921;
Kellenaers, A., 1919; Kerpestein, J.B., 1919; Ketwich Verschuur, mr dr E. van, 1919-1920; Keynes, J.M., 1919
Landbouw, Nijverheid en Handel, minister van, 1919-1921;
Levensmiddelenbedrijf der Gemeente Breda, 1919; Leliman-Bosch, M.E., 1919-1921; Likeurstokers, Wijnhandelaren, Limonade- en Vruchtenwijnfabrikanten, 1919; Lloyd, E.M.H., 1919; Lookeren,Campagne, D. van, 1919.
Meer, L.C. van der, 1919; Ministry of Food, 1919; Mirrer, G.A.J., 1919-1920.
Nederlandse Spoorwegen, Bond van Orde van Personeel in dienst der, 1919; Nijgh en Van Ditmar's Algemeen Advertentiebureau, 1919.
Persinformatiën, Algemeen Bureau voor, 1919; Persinlichtingen, Centraal Bureau voor, 1919.
Regout, F., 1919; Ribbius, C.P.E., 1920; Rotterdam, Gemeentepolitie, 1919; Rotterdam, Gemeentesecretarie, afdeling pensioenen, 1920.
Schouten, J., 1920; Sozialisierungskommission (Duitse), 1920; Statistiek, Centraal Bureau voor de , 1919-1920.
Timmermans, J., 1919. Verenigde Rijksambtenaren te Eindhoven, 1920; Visser, H.A., 1919.
War Department (Britse), 1919; Welderen baron Rengers, dr E. van 1919, 1920; Wibaut, F.M., 1919-1921; Wise, E., 1921; Woeker, Nationale Vereniging tot bestrijding van de, 1920.
Zeijdel, F.H., 1921.

917 Ingekomen brieven van diverse gemeenten, houdende antwoorden op bij enquête gestelde vragen inzake de instelling van plaatselijke duurtecommissies.
1919-1920 1 omslag
Het betreft de gemeenten: Alkmaar, Almelo, Amersfoort, Amsterdam, Apeldoorn, Arnhem, Assen, Breda, Delft, Dordrecht, Ede, Emmen, Enschede, Gouda, 's-Gravenhage, Groningen, Haarlem, Heerlen, Hengelo, Hilversum, Kampen, Kerkrade, Leeuwarden, Leiden, Maastricht, Middelburg, Nispen en Roosendaal, Nijmegen, Rotterdam, Schiedam, Tilburg, Utrecht, Velsen, Vlaardingen, Zaandam, Zwolle.

918 Stukken betreffende de vergaderingen.
1919-1920 1 omslag

919 Rapport van de Commissie.
1921 1 deel

27.2 DOCUMENTATIE

920 Wetsontwerp ter voorkoming van onredelijke opdrijving van

huurprijzen van woningen van lagere huurwaarden.
1916 3 stukken

921 Ambtenaarsloonen en distributiebemoeiingen, overdruk van een artikel van C.P.E. Ribbius in het tijdschrift Vragen des Tijds.
[1916] 1 deeltje

922 Stukken betreffende de duurte in Canada, Duitsland, Frankrijk, de Verenigde Staten, Zuid-Afrika en Zweden. Gedrukt, getypt.
1918-1920 1 omslag

923 Stukken betreffende het probleem van de duurte in Groot-Brittannië, uitgegeven door de Britse regering. Gedrukt.
1918-1920 1 omslag

924 Verslag over het boekjaar 1917-1918 van de Coöperatieve Verbruiksvereniging De Vooruitgang te Rotterdam. Gedrukt.
1918 1 deeltje

925 Het duurtevraagstuk, artikel van een onbekend auteur in De Nederlandsche Nijverheid, officieel orgaan van het Verbond van Nederlandse Fabrikanten Verenigingen.
1919 1 katern

926 Parliamentary debates, verslagen van de vergaderingen van het Britse Hoger- en Lagerhuis, waarin opgenomen verslagen van de vergaderingen over de Profiteering Bill in augustus 1919.
1919 1 omslag

927 Kranteknipsels uit Engelse kranten over de duurte in het buitenland.
1919-1921 1 omslag

928 Kranteknipsels uit Nederlandse kranten betreffende de duurte.
1919-1921 1 pak

929 Korte verslagen der vergaderingen van de Tweede Kamer, houdende de interpellaties van mr G.W. Sannes en A. Braat inzake de regeringsplannen voor de levensmiddelenvoorziening.
1919 5 stukken

930-931 Artikelen in De Nederlandsche Nijverheid, officieel orgaan van het Verbond van Nederlandse Fabrikanten Verenigingen.
1919 2 katernen
930 De woekerwet
931 De duurtewet

932 Pre-adviezen over de vraag: In hoeverre dienen de bemoeiingen der gemeentebesturen zich in de toekomst uit te strekken tot de

levensmiddelenvoorziening voor de inwoners der gemeente, brochure van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten.
1919 1 deeltje

933 Handelsberichten, weekblad uitgegeven door het Ministeries van Landbouw, Nijverheid en Handel en van Buitenlandse Zaken en van Koloniën.
1920 1 katern

934 Stukken betreffende de behandeling van de wet tot aanvulling en verhoging van het tiende hoofdstuk der staatsbegroting voor het jaar 1920 in de Eerste en Tweede Kamer. Gedrukt.
1920 1 omslag

935 Verslagen van de vergaderingen der Tweede Kamer houdende behandeling van het door de commissie opgestelde wetsontwerp.
1919-1920 1 omslag

936 Duurte en duurtebestrijding, brochure van prof.ir I.P. de Vooys.
1920 1 deeltje

937 Stukken houdende cijfermateriaal betreffende de duurte in Nederland.
ca 1920 3 stukken

28. COMMISSIE VOOR DE MELKVOORZIENING, 1921

De Commissie voor de Melkvoorziening is ingesteld bij ministeriële beschikking van 10 januari 1921 (Stcrt. 6). Zij was gevestigd in Den Haag. Voorzitters waren H.J. Lovink en A.J. Swaving, secretaris was L. Bückmann. De taak van de commissie was te onderzoeken in hoeverre in de toekomst de voorziening van de grote steden in Nederland met voldoende hoeveelheden consumptiemelk kon worden overgelaten aan de gemeentebesturen of aan het particulier initiatief, dan wel in hoeverre de regering hierbij regelend diende op te treden. Van de resultaten van het onderzoek heeft de commissie verslag uitgebracht. Na het uitbrengen van haar eindrapport betreffende de voorziening van consumptiemelk is de Commissie voor de Melkvoorziening bij ministeriële beschikking van 23 mei 1921 (Stcrt. 97) ontbonden.

938 Notulen van vergaderingen van de Commissie voor de Melkvoorziening, nota's en eindrapport betreffende de voorziening van voldoende hoeveelheden consumptiemelk.
1920-1921 1 pak

C. DISTRIBUTIEORGANEN

29. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VERENIGING VAN AARDAPPELMEELFABRIKANTEN, 1915-1918

De Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten, gevestigd in Veendam, werd opgericht bij ministeriële beschikking van 16 oktober 1915 (Stcrt. 243). De commissie had tot taak toezicht uit te oefenen op de werkzaamheden van de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten. De commissie werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 23 mei 1918 (Stcrt. 118), met ingang van 1 mei 1918. Bij dezelfde beschikking werd bepaald dat de taken van de Rijkscommissie van Toezicht over zouden gaan naar het Rijkskantoor voor Graan, Peulvruchten en Aardappelen.

939 Stukken betreffende de voorbereiding van de Regeling invoer Aardappels.
1915 1 omslag

940 Ingekomen rapport inzake de prijsberekening betreffende de produktie van aardappelmeel.
1916 1 katern

941 Balansen en kosten/batenoverzichten van de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten in Veendam over december 1916 tot juni 1918.
1916-1918 1 omslag

942 Accountantsrapporten inzake de afgifte van uitvoervergunningen voor aardappelmeel.
1917 1 omslag

943 Overzicht van de aardappelvoorraden in de provincies per eind 1917.
1917 1 stuk

944 Brieven van de Aardappelvereniging aan de Rijkscommissie van Toezicht en aan het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen betreffende het in distributie brengen van aardappelen van de oogst 1917 en van de nieuwe oogst 1918. Afschriften.
1918 1 omslag

945 Accountantsrapport inzake de onderlinge verrekening en afrekening van geleverd aardappelmeel in de campagnes 1916-1917 en 1917-1918. Gedrukt.
1919 1 deel

30. RIJKSKANTOOR VOOR AARDAPPELEN EN AARDAPPELVERWERKING, 1918-1920

Het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking werd ingesteld bij beschikking van 18 oktober 1918, met ingang van 16 oktober 1918. Directeuren waren O. van Biesum voor de distributie van aardappelen en aardappelprodukten en F.K.J. Heringa voor de aardappelverwerking. Tevens werd er een Commissie van Advies ingesteld en werd A. Spanjaard benoemd tot regeringsadviseur voor aardappelaangelegenheden en toezicht op het Rijkskantoor. Het Rijkskantoor was gevestigd in Den Haag. De distributie van aardappelderivaten viel onder de Afdeling Crisiszaken. Bij beschikking van 26 maart 1919 werd, met ingang van 1 april 1919, aan het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking alle aangelegenheden betreffende de distributie van aardappelen en aardappelverwerking, inclusief de derivaten opgedragen. Bij beschikking van 16 oktober 1920 werd het Rijkskantoor opgeheven. [100]

946 Beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, waarbij bepaald wordt dat het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking zal ressorteren onder de Directie van de Landbouw.
1918 1 stuk

947 Brochures betreffende het drogen of vermalen van aardappelen ten behoeve van de voedselvoorziening.
1918 2 katerns

948 Stukken betreffende een geschil inzake de levering van aardappelen voor droging aan de Aardappeldrogerij De Nijverheid.
1919-1921 1 omslag

949 Stukken betreffende een geschil inzake de afrekening van een partij aardappelmeel geleverd door de N.V. Aardappelmeelfabriek Onder Ons te De Krim (Ov.).
1920 1 omslag

950 Briefwisseling met de Vereniging van Aardappelmeelfabrikanten betreffende de financiering van uitstaande vorderingen van handelsagenten op aardappelmeelfabrikanten; met bijlagen.
1922 1 omslag

951 Lijst van bestelde aardappelen, per gemeente ingericht.
z.d. 1 katern

31. RIJKSKANTOOR VOOR AFVALSTOFFEN VAN DE LANDBOUW, 1918-1921

voorheen: Commissie van Toezicht op de bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten

100 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588.

De Commissie van Toezicht op de bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 25 oktober 1917. De Commissie was gevestigd in Den Haag. Zij had tot taak de ontwikkeling van procédé's ter bereiding van veevoer uit afvalstoffen te stimuleren en te steunen. Daarnaast zou de Commissie toezicht moeten houden op de particuliere producenten van veevoer. De Commissie van Toezicht stond onder voorzitterschap van prof. R.P. van Calcar.
De produktie van veevoer uit afvalstoffen werd gestimuleerd door het afsluiten van contracten met fabrikanten waarbij de Commissie van Toezicht zorg droeg voor de aanvoer van grondstoffen en de afname van de eindprodukten garandeerde tegen een tevoren vastgestelde prijs. De taak van de Commissie breidde zich geleidelijk uit. Daardoor kon niet meer worden volstaan met de commissie, die bestond uit onbezoldigde, niet professionele leden. Per 8 oktober 1918 werd de Commissie opgeheven. [101] De taak werd overgedragen aan het Rijkskantoor voor Aardappelen en Aardappelverwerking. Per 7 november 1918 werd deze taak weer overgedragen aan het nieuw ingestelde Rijkskantoor voor Afvalstoffen van de Landbouw, met als directeur M.A. van der Perk. Het rijkskantoor was gevestigd in Rijswijk. Eind 1921 werd overgegaan tot liquidatie van het rijkskantoor. [102]
De Proefinstallatie ter bereiding van veevoeder uit afvalprodukten werd op last van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel eind juli 1917 te Zoeterwoude ingesteld. Ze stond onder leiding van prof. Van Calcar en ressorteerde onder de afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel.
De Proefinstallatie moest aan de nijpende behoefte aan veevoeder tegemoet komen. Deze installatie bereidde het noodvoeder uit allerlei minder bruikbare afvalprodukten. Dit noodvoeder moest als norm voor de werkwijze van particuliere fabrieken dienen. Er bleken geen particuliere bedrijven in staat te zijn geweest deugdelijke produkten af te leveren. [103] Hierdoor verkreeg prof. Van Calcar, bij schrijven van 16 februari 1918, van de minister de machtiging om een rijksfabriek in te richten. [104]
De instelling werd per 4 februari 1919 opgeheven. [105]

31.1 COMMISSIE VAN TOEZICHT

952 Dossier inzake de voorbereiding van de circulaire van de Commissie aan de besturen van grote gemeenten met het verzoek mee te werken aan de inzameling van afvalprodukten ter vervaardiging van veevoeder.
1917 1 omslag

953 Correspondentie van prof. R.P. van Calcar als voorzitter van de Commissie van Toezicht op de Bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten.
1917-1918 1 omslag

954 Stukken betreffende de produktie van veevoeder volgens het procédé Professor Van Calcar door de Coöperatieve vereniging

101 Besluit van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 8 oktober 1918 nr 20262, Directie van de Landbouw, 6e Afdeling B.
102 Verslag Crisis Enquête Commissie IV, p. 52 en ARA-II, Crisisinstellingen, inv.nr 588.
103 Verslag over den Landbouw in Nederland over 1918, (Den Haag 1919), p. 62-63.
104 Verslag Crisis Enquête Commissie IV, p. 52-53 en p. 57.
105 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 143.

FEDVAK, in opdracht van de Commissie van Toezicht op de Bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten.
1917-1918 1 omslag

31.2 PROEFINSTALLATIE

955 Stukken betreffende de exploitatie en liquidatie van de proeffabriek aan de Heerenweg te Zoeterwoude.
1917-1920 1 pak

956 Kranteknipsels betreffende de proefinstallatie.
1918 1 omslag

957 Stukken betreffende ontslagverlening aan het personeel van de proeffabriek en van de administratie en het laboratorium.
1918-1919 1 omslag

958 Stukken betreffende de afwikkeling van wederzijdse vorderingen tussen de Proefinstallatie en de Commissie van Toezicht op de Bereiding van Veevoeder uit Afvalprodukten.
1918-1919 1 omslag

959 Stukken betreffende de huisvesting van de administratie en het laboratorium in Leiden.
1918-1919 1 omslag

960 Het Varkensmeel bereid volgens het systeem van prof. Van Calcar, brochure van A. Rauwerda.
[z.j.] 1 stuk

31.3 RIJKSKANTOOR VOOR AFVALSTOFFEN VAN DE LANDBOUW

961 Stukken betreffende vorderingen van het Rijkskantoor voor Afvalstoffen van de Landbouw inzake het faillissement van de Coöperatieve Vereniging Fabriek en Drogerij van animale kunstmeststoffen en krachtvoer FEDVAK.
1919 1 omslag

32. COMMISSIE VAN BEROEP VOOR DE RIJKSBOTERINZAMELINGSKANTOREN, 1918-1919

Frauduleuze uitvoer van boter naar het buitenland, de ontwrichting van de fabrieksmatige boterbereiding in Zuid-Limburg en de toename van het zelfkarnen door veehouders zorgden er voor dat de overheid in de Eerste Wereldoorlog de greep verloor op de produktie en bestemming van boter. Ondanks de van overheidswege getroffen maatregelen werd een aanzienlijk deel van de boter buiten de officiële distributie om verhandeld op de zwarte markt. Om te verhinderen dat het vetrantsoen verder zou inkrimpen, vaardigde de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op 3 augustus 1918 een

karnverbod uit, een verbod op het bereiden van boter. [106]
Het verkrijgen van een ontheffing op het karnverbod voor eigen gebruik was mogelijk. De aangeslotenen bij de botercontrolestations dienden zich voor een ontheffing te wenden tot het Rijkskantoor voor Vlees en Vetten, de niet-aangeslotenen en zelfbereiders -de laatsten voor zover zij niet aan een zuivelfabriek of melkinrichting konden leveren- tot de directeuren van de Rijksboterinzamelingkantoren (RBI). Melkleveranciers van aangeslotenen bij de botercontrolestations konden, onder bepaalde voorwaarden, ook voor een ontheffing terecht bij de RBI.
De RBI konden bij het verlenen van ontheffingen bijzondere voorwaarden aan groepen personen of bedrijven opleggen, waarvoor toestemming nodig was van de Commissie van Beroep. Bij de Commissie van Beroep was beroep mogelijk tegen een beslissing van een RBI-directeur inzake ontheffingen. De commissie bestond uit de inspecteur van het Zuivelwezen, dr A.J. Swaving, de Rijkszuivelinspecteur te Utrecht, G.J. Bieleman, de directeur van de afdeling Boter van het Rijkskantoor voor Vlees en Vetten, J. Edelman, en een hoofdcommies bij de Directie van de Landbouw, mr dr K.J. Frederiks. Swaving werd voorzitter. P.N. Boekel, gedetacheerd bij de 3e Afdeling van de Directie van de Landbouw, belastte zich met de administratie van de commissie en de uitwerking van de notulen.
Op 15 maart 1919 trok de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel het karnverbod in. [107] Op 22 maart 1919 liet de minister weten dat de Commissie van Beroep en de RBI werden opgeheven.

962 Notulen van de vergaderingen van de Commissie van Beroep en van de commissie met de directeuren van de Rijksboterinzamelingskantoren.
1918-1919 1 omslag

963 Correspondentie.
1918-1919 1 pak

964 Formulieren en mededelingen van de Rijksboterinzamelingkantoren, de Commissie van Beroep of andere crisisinstellingen.
1918-1919 1 omslag

965 Stukken betreffende de instelling, het functioneren en de opheffing van de Rijksboterinzamelingkantoren en de Commissie van Beroep.
1918-1919 1 omslag

966-967 Stukken betreffende zaken aanhangig gemaakt bij de commissie, waarin uitspraak is gedaan.
1918-1919 2 pakken
966 Registratuurnrs 1 - 235
967 Registratuurnrs 243 - 384

968 Stukken betreffende het leveren en karnen van melk door leden van de provinciale Bond van Zelfkarners Ons Belang te Wijhe.

106 Stcrt. 3 augustus 1918 nr 180; gewijzigd Stcrt. 19 september 1918 nr 219.
107 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 965: besluit van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 15 maart 1919 nr 1278, Afdeling Melk en Melkproductenvoorziening.

1919 1 omslag

969 Stukken betreffende het verzamelen van inlichtingen omtrent de consumptiemelk-voorziening op het platteland.
1919 1 omslag

33. CENTRAAL BROODKANTOOR, 1916-1918

De door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in december 1916 afgekondigde Distributieregeling voor graan, bloem, meel en rogge bepaalde in artikel 11 de oprichting van een Centraal Broodkantoor. [108] Het kantoor zou een belangrijke rol spelen in de uitvoering van de distributieregeling van bloem, meel en brood. Bij ministeriële beschikking van 20 januari 1917 werd de werkwijze en inrichting van het Centraal Broodkantoor nader geregeld. Het Centraal Broodkantoor werd onder meer gevormd door afgevaardigden uit de Provinciale Broodcommissies en de voorzitters van particuliere vak- en belangenverenigingen van meelfabrikanten, molenaars, graan- en meelhandelaren, bakkers etc. In augustus 1917 kwamen daar de Regeringscommissarissen voor de Rijksgraaninzameling in de verschillende provincies bij. Ook de directeur van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel nam zitting in het Centraal Broodkantoor. Voorzitter werd mr H.C. Dresselhuys, lid van de Tweede Kamer. Op 1 juni 1918, bij latere ministerile beschikking gewijzigd in 1 juli 1918, werd het Centraal Broodkantoor omgezet in het Rijkskantoor voor Brood. [109] De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel hief bij beschikking van 23 oktober 1918 het Rijkskantoor als zelfstandig orgaan per 1 december van dat jaar op. Het Rijkskantoor werd een onderafdeling van het Rijksbureau voor de Distributie van Graan en Meel.

970 Circulaires van de Broodcommissie in de provincie Overijssel.
1916-1917 1 omslag

971 Circulaires van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de brooddistributie.
1917 1 omslag

972 Verslag van de subcommissie inzake de vaststelling van gemeentelijke meelprijzen.
1917 1 deeltje

973 Notulen van de vergaderingen van het Centraal Broodkantoor.
1917-1918 1 omslag

974 Notulen van de vergaderingen van de subcommissie uit het Centraal Broodkantoor.
1918 1 omslag

975 Kort overzicht van de bemoeiïngen der Centrale Broodcommissie inzake de bereiding van aardappelpoeder, als grondstof voor de

108 Beschikking minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 27 december 1916 nr 109441, Afdeling Handel; Stcrt. 1916/303.
109 Stcrt. 1918/118: beschikking minister van Landbouw, Nijverheid en Handel 23-05-1918 nr 25745 Afdeling Crisiszaken, Bureau Algemene Zaken. Zie ook Stcrt. 1918/120: beschikking minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 25 mei 1918.

broodbereiding.
1918 1 omslag
Mededeling van het Bureau voor Mededelingen omtrent de Voedselvoorziening, 1917
Bron: ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 240

976 Publikatie van uitgeverij Samsom betreffende de distributieregelingen van brood, bloem, meel en rogge, toegelicht door de directeur van het Centraal Broodkantoor, Alphen a/d Rijn. Gedrukt.
1918 1 deel

34. REGERINGSCOMMISSARISSEN VOOR DE RIJKSGRAANINZAMELING IN DE PROVINCIES GELDERLAND EN ZEELAND, 1916-1920

De regeringscommissarissen werden voorafgegaan door de Roggecommissies 1914-1916 (in alle provincies, behalve Noord- en Zuid-Holland), die kort na het uitbreken van de oorlog werden ingesteld om een evenredige distributie van rogge over de gemeenten te regelen. Vanaf november 1914 vond er een uitbreiding van taken plaats. De roggecommissies werden belast met:
*het toezicht op het gebruik van tarwe en rogge voor roggebrood
*inventarisatie van de voorraden
*verstrekking van goedkoop tarwe- en roggebrood
*aankoop van bijna de gehele graanoogst in 1916
In verband met deze gestage taakuitbreiding werd de naam van de Roggecommissies in mei 1916 veranderd in Broodcommissie. Tevens werd er een Centrale Broodcommissie ingesteld. Deze commissie had tot taak de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel bij te staan in alle zaken betreffende de broodvoorziening. Ter bevordering van de centralisatie bij het inzamelen van de oogst werden in 1917 Regeringscommissarissen voor de Rijksgraaninzameling benoemd. De regeringscommissarissen, een per provincie, droegen zorg voor de inzameling van de gehele oogst en de distributie van rogge. De overige taken bleven berusten bij de Broodcommissies, de Centrale Broodcommissies en opvolgers. Tussen 1 oktober 1920 en 1 januari 1921 werd aan de regeringscommissarissen, in verband met de beëindiging van hun werkzaamheden, eervol ontslag verleend. [110]

977 Ingekomen brieven van de firma J. Knoop, export/import te Amsterdam, betreffende de levering en afrekening van een partij aardappelen (Gelderland).
1920 1 omslag

978 Stukken betreffende de levering van aardappelen door J. Aernouds te Anna Jacobapolder (Zeeland).
1920 1 omslag

35. RIJKSKANTOOR VOOR GROENTEN EN FRUIT, 1918-1920

voorheen:Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Groenten-Centrale en Vereniging Fruit-Centrale, Vereniging Groenten-Centrale, Vereniging Fruit-Centrale

110 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 85 ev.

In de periode 1915-1916 ontstonden in het buitenland grote tekorten aan levensmiddelen. Als gevolg van de grootschalige uitvoer van Nederlandse groenten en fruit dreigde in Nederland ook schaarste te ontstaan. Ter beperking van die schaarste aan levensmiddelen werd op 18 september 1915, goedgekeurd bij KB van 8 oktober 1915 nr 57, de Vereniging Groenten-Centrale opgericht. Voor de regeling van de beschikbaarstelling van fruit voor de Nederlandse markt en ter beperking van de uitvoer werd op 9 september 1916, goedgekeurd bij KB van 19 september 1916 (Stcrt. 222), de Vereniging Fruit-Centrale opgericht. De verenigingen stonden onder toezicht van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Groenten-Centrale en Fruit-Centrale. De taken van de verenigingen werden bij ministeriële beschikking van 23 mei 1918 (Stcrt. 118), met ingang van 1 juni 1918 overgedragen aan het bij dezelfde beschikking ingestelde Rijkskantoor voor Groenten en Fruit. De verenigingen werden formeel ontbonden bij ministeriële beschikking van 29 april 1919 (Stcrt. 99), met ingang van 1 mei 1919.
Het nieuw ingestelde Rijkskantoor had tot taak de regeling van de distributie van groenten en fruit. Aan het Rijkskantoor werd een Commissie van Advies toegevoegd. Het kantoor was gevestigd in Den Haag. President-directeur was C. van Spronsen. Het Rijkskantoor voor Groenten en Fruit werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 13 januari 1920 (Stcrt. 8), met ingang van 16 februari 1920. De liquidatie werd beëindigd per 15 november 1921.

979 Rapport omtrent de vraag of het in tijden van voedselschaarschte is aan te bevelen zooveel mogelijk bouwland te bestemmen voor broodproductie, dan wel om de teelt der grove tuinbouwgewassen uit te breiden, samengesteld in opdracht van de Vereniging van Groenten- en Vruchtendrogers.
1916 1 deeltje

980 Balansen, winst- en verliesrekeningen en overzichten van baten en lasten van de Vereniging Groenten-Centrale over 1915-1918.
1917-1918 1 omslag

981 Verslag van de werkzaamheden van de Vereniging Fruit-Centrale; met bijlagen.
1920 1 omslag

982 Verslag van de werkzaamheden van het Rijkskantoor voor Groenten en Fruit.
1922 1 omslag

983 Overzicht van de regeringsmaatregelen betreffende de binnenlandse voorziening en uitvoer van groenten en fruit en verslag van de werkzaamheden van de Vereniging Groenten-Centrale. Doorslag.
1923 1 omslag

36. CENTRAAL HOOIBUREAU, 1918-1919

Het Centraal Hooibureau werd, samen met elf Provinciale Hooibureau's, op 24 mei 1918 bij ministerile beschikking door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel in het kader van uitvoering van de Distributiewet 1916 ingesteld. [111]

111 Stcrt. 29 mei 1918/123.

Het Centraal Hooibureau was gevestigd op de Kneuterdijk 8 in Den Haag. Voorzitter van het Bureau was P. Jas, secretaris O.J. Cleveringa. Aanvankelijk lag het niet in de bedoeling van de minister om de Hooibureaus officieel in te stellen. Door de aandrang van sommige Hooibureaus gebeurde dit wel, doch ze kregen niet de status van Rijksbureaus. Het Centraal Hooibureau had geen statuten en beschouwde zich zelf niet als een rechtspersoon. [112]De Hooibureaus bemoeiden zich met de distributie van hooi. De Provinciale Hooibureaus verstrekten onder meer vervoerbewijzen voor het transporteren van hooi. Ze hielden ook toezicht op plaatselijke commissies voor de hooiregelingen. De plaatselijke commissies waren betrokken bij de verdeling van het hooi op lokaal niveau. Het Centraal Hooibureau en de Provinciale Bureaus werden op 3 oktober 1919 opgeheven. [113]

36.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

984 Notulen van vergaderingen van het Centraal Hooibureau.
1918-1919 1 omslag

985 Notulen van de vergaderingen van de directeuren van de Provinciale Hooibureaus.
1919 1 omslag

986 Agenda van ingekomen en verzonden stukken.
1918-1919 1 deel

987-989 Correspondentie.
1918-1919 3 pakken
987 1918 mei-aug
988 1918 sep-dec
989 1919

36.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

990-992 Circulaires van de Provinciale Hooibureau's betreffende de toepassing van hooidistributieregelingen.
1918 3 omslagen
990 Utrecht
991 Noord-Holland
992 Noord-Brabant

993-994 Formulieren van de Provinciale Hooibureau's gebruikt bij de hooidistributie.
1918 2 omslagen
993 Utrecht
994 Noord-Brabant

995 Inspectierapporten van de inspecteur-accountant van het Centraal Hooibureau betreffende de Provinciale Hooibureaus, met bijlagen.
1918 1 pak

112 Inv.nr 987: brieven van 16 en 22 juli 1918.
113 Stcrt. 6 oktober 1919/213.

996 Besluit betreffende de instelling van de Arbitragecommissie.
1918 1 stuk

997 Lijsten van erkende hooihandelaren.
1918 1 omslag

998 Staten van hooileveranties.
1918 1 omslag

999 Stukken betreffende de werkwijze van het Provinciale Hooibureau voor Overijssel en klachten tegen haar directeur.
1918-1919 1 omslag

1000 Balansen en jaarrekeningen van Provinciale Hooibureaus over 1918.
1919 1 omslag

1001 Notulen van de vergaderingen van de Studiecommissie, ingesteld door het Centraal Hooibureau om na te gaan welke wijzigingen de hooidistributie bij voortzetting daarvan moet ondergaan.
1919 1 omslag

1002 Correspondentie betreffende het eindrapport van de Studiecommissie, met rapport.
1919 1 omslag

37. RIJKSKANTOOR VOOR HUIDEN EN LEDER, 1917-1919

Het rijkskantoor werd ingesteld bij beschikking van 3 april 1917 (Stcrt. 79) als Rijksdistributiekantoor voor Huiden en Leder. Bij beschikking van 24 mei 1918 (Stcrt. 119) werd de naam veranderd in Rijkskantoor voor Huiden en Leder. Het kantoor had tot taak de uitvoering van alle distributieregelingen op het gebied van leer, schoenen, huiden en looistoffen. [114] Bij beschikking van 3 mei 1919 werd dit rijkskantoor opgeheven, met ingang van 5 mei 1919.

1003 Statuten en huishoudelijk reglement van de Ledervereniging.
1917 1 katern

1004 Stukken betreffende de distributieregeling voor looistoffen.
1917-1919 1 omslag

38. RIJKSKOLENDISTRIBUTIE, 1916-1921

De Rijkskolendistributie is gegroeid uit de initiatieven van de Kolencommissie, een sub-commissie van het Koninklijk Nationaal Steuncomité. Het vraagstuk van de kolenvoorziening was in eerste instantie opgenomen in het takenpakket van de Nijverheidscommissie. Men besloot echter spoedig tot de oprichting van een commissie speciaal ter behartiging van het kolenvraagstuk: op 13 januari 1915 werd de Kolencommissie opgericht. In de vergadering van de Nijverheidscommissie van 26 februari 1915 werd besloten tot de stichting van het Kolenbureau dat onder toezicht stond van de Kolencommissie. Het

114 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 588-589.

Kolenbureau had tot taak een billijke distributie van steenkool te bevorderen en het voorkomen van willekeurige prijsopdrijving ten gevolge van het dreigende tekort aan brandstoffen. De Kolencommissie fungeerde als beroepsorgaan voor beslissingen door het Kolenbureau genomen. De organisatie van het Kolenbureau was gebaseerd op een onderling contract van de grootste importeurs en producenten van kolen. Toen de aangesloten firma's eind 1915 niet bereid waren dit contract voort te zetten kwam het voortbestaan van het Kolenbureau in gevaar. De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel was echter van oordeel dat de kolenvoorziening in 1916 nog niet kon worden vrijgelaten en maakte de kolenvoorziening tot een rijksaangelegenheid: bij KB van 12 januari 1916 nr 99, werd de Rijkskolendistributie ingesteld. Zij was gevestigd in Den Haag. Tot directeur werd W.F.J. Frowein benoemd. De taak van de Rijkskolendistributie was de zorg voor een doelmatige distributie van steenkolen. Bij KB van 14 augustus 1918 (Stcrt. 193) werd deze zorg uitgebreid met de distributie van bruinkolen en turf. De regeling van de kolenvoorziening kwam neer op het zoveel mogelijk in stand houden van de vrije handel; de distributie van brandstoffen geschiedde onder toezicht en goedkeuring van de regering. In verband met de opheffing van de maatregelen betreffende de kolenvoorziening eind 1920 werd de Rijkskolendistributie bij ministeriële beschikking van 1 februari 1921 opgeheven.
Bij KB van 12 januari 1916 nr 99 werd de Commissie van Advies voor de Kolendistributie opgericht, welke tot taak had het terzijde staan van de directeur van de Rijkskolendistributie bij de voorbereiding en de uitvoering van de maatregelen betreffende de kolenvoorziening. De commissie was gevestigd in Den Haag. Voorzitters waren I.P. de Vooys en J.C.A. Everwijn. De leden van de Commissie van Advies waren gelijkelijk verdeeld over de importeurs/producenten en gebruikers. De Commissie van Advies voor de Kolendistributie werd ontbonden bij KB van 27 augustus 1921 nr 26.

38.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1005-1006 Notulen en vergaderstukken van de Commissie van Advies voor de Rijkskolendistributie.
1916-1921 2 pakken
1005 1916 - 1918 jun
1006 1918 jul - 1921

1007-1009 Circulaires van de Rijkskolendistributie.
1917-1921 1 pak en 2 omslagen
1007 Nrs 1-522, 1917 - 1919 apr, 1 pak
1008 Nrs 1-120, 1919 apr - 1920 feb
1009 Nrs 1-76, 1920 mrt - 1921 feb

1010 Verslag van de Commissie belast met de uitvoering van de turfdistributie voor steen- en enige andere industrieën betreffende haar werkzaamheden. Gedrukt.
1918 1 katern

1011 Verslagen van de N.V. Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen over de periode 1 oktober 1917 tot 15 januari 1921. Gedrukt.
1919-1926 1 omslag

38.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

38.21 IN- EN UITVOER

1012 Stukken betreffende de aankoop en het vervoer van Britse steenkool.
1916-1918 1 omslag

1013 Stukken betreffende de onderhandelingen tussen Nederland en Engeland inzake de vrije doorvaart van Nederlandse schepen tussen Nederland en Engeland.
1917 1 omslag

1014 Stukken betreffende de onderhandelingen over het bunkeren van stoomschepen.
1917 1 omslag

1015 Stukken betreffende een conflict tussen de Rijkskolendistributie, de N.V. Houtvaart en de Engelse regering betreffende het vasthouden van het schip s.s. Waal.
1917-1918 1 omslag

1016 Correspondentie van de Rijkskolendistributie met het Ministerie van Buitenlandse Zaken, Directie Economische Zaken en de Nederlandse handelsagent te Washington inzake de levering van Amerikaanse kolen aan Nederland.
1918-1921 1 pak

1017 Brieven en rapporten van de Nederlandse handelsagent te Washington inzake de levering van Amerikaanse kolen naar Nederland.
1919 1 omslag

1018 Stukken betreffende de aankoop en vervoer van Britse steenkolen door de N.V. Britse Steenkolen Invoermaatschappij.
1919-1920 1 omslag

1019 Stukken betreffende juridisch geschil tussen de Rijkskolendistributie en de Luckenbach Company over het vasthouden van een stoomschip.
1920-1921 1 omslag

1020 Stukken betreffende het juridisch geschil tussen de Rijkskolendistributie en de N.V. Verenigde Kolenmaatschappijen Rotterdam over de aankoop en betaling van kolen uit Zuid-Afrika.
1921-1922 1 omslag

38.22 DISTRIBUTIE, VOORRAAD EN PRIJZEN

1021 Turfregeling en turfreglement, distributiereglementen en regelingen betreffende turf.
1918-1919 2 katernen

1022 Brandstof-distributiebonnen van de Brandstoffencommissie voor het district Overvaart, Amsterdam.
1918-1919 1 omslag

1023 Ingekomen jaarverslagen van de Brandstoffencommissie, district Den Haag, over 1917-1918 en 1919-1920.
1918-1920 1 omslag

1024 Ingekomen rapport van de Crisis Enquête Commissie betreffende het geschil tussen de Graetheide bruinkool en de Rijkskolendistributie over de verlaging van de bruinkoolprijs. Gedrukt.
1919 1 katern

1025 Overzichten van voorraden brandstoffen in Nederland.
1919-1920 1 omslag

1026 Resultaten van een enquête naar de beoordeling van Graetheide-bruinkolen door de 'Nederlandse Industrie'.
1921 1 katern

1027 Stukken betreffende geschillen tussen de Rijkskolendistributie in liquidatie en de liquidatiecommissies der Brandstoffencommissies van de gemeenten Roermond en Zierikzee over liquidatieverliezen op de winst- en verliesrekeningen.
1921-1922 1 omslag

1028 Stukken betreffende het geschil tussen de Rijkskolendistributie en de Algemene Brandstoffenhandel J. Jonker over de financiële vordering van de Brandstoffencommissie te Veendam op J. Jonker.
1921-1922 1 omslag

1029 Hoe bezuinig ik op mijn brandstoffenverbruik?, door C.J. Asselbergs en J.B. Nachenius, uitgave geautoriseerd door de Rijkskolendistributie (Amsterdam).
z.d. 1 katern

39. RIJKSKANTOOR VOOR KUNSTMESTSTOFFEN, 1918-1920

voorheen: Kunstmestcommissie

Op 8 juni 1915 werd de Kunstmestcommissie geïnstalleerd door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Bij KB van 2 augustus 1915 werd zij nader ingesteld. De minister omschreef de taak van de commissie als: de voorziening

in de behoefte aan kunstmeststoffen in den ruimsten zin genomen en het treffen van maatregelen om goede distributie er van te bevorderen. [115]
Voorzitter werd G. Kruseman, voorzitter van de Vereniging van Kopers onder Algemene Handelsvoorwaarden, die in 1917 opgevolgd werd door G.J.H. Peters. Secretaris was Th.J. Mansholt, rijkslandbouwleraar. H. Brugman Jzn. volgde Mansholt in november 1915 op. H.O.Th. Kilsdonk werd in 1916 Brugmans opvolger als secretaris.
Bij KB van 29 juli 1918 werden de commissieleden per 1 augustus eervol ontslagen. Met ingang van deze datum ging de Kunstmestcommissie heten: Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen (Kunstmest-Commissie). Tot directeuren van dit rijkskantoor werden de oud-voorzitter en oud-secretaris van de Kunstmestcommissie benoemd: Peters en Kilsdonk. Aan het rijkskantoor werd een commissie van advies toegevoegd, waaraan hoofdzakelijk ex-leden van de oude Kunstmestcommissie deelnamen. Bij ministerieel besluit van 30 october 1919 werd de adviescommissie opgeheven. Het Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen werd bij KB van 22 mei 1920 opgeheven. De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel werd belast met de uitvoering. Bij ministerieel besluit van 31 mei 1920 werd de directeur Peters benoemd tot liquidateur van het kantoor.
De Kunstmestcommissie ging optreden als enige leverancier van kunstmest in Nederland. Zij leverde de kunstmest aan de verbruikers door tussenkomst van handelaren en verenigingen. Verder hield de commissie toezicht op een correct gebruik van de kunstmest. De commissie was gevestigd in Den Haag.

39.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1030-1031 Notulen van de vergaderingen van de Kunstmestcommissie.
1915-1918 2 omslagen
1030 8 juni 1915 - 1917 september 20
1031 24 oktober 1917 - 1918 augustus 5

1032 Notulen van de vergaderingen van de Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen.
1918 sep - 1919 jun 1 omslag

1033 Correspondentie.
1916-1919 1 omslag

1034-1036 Circulaires en bekendmakingen van de Kunstmestcommissie.
1915-1920 3 pakken
1034 1915-1916
1035 1917
1036 1918-1920

1037 Correspondentie met de Ministeries van Financiën en Landbouw, Nijverheid en Handel.
1916-1920 1 omslag

1038 Modellen van formulieren, gebruikt door de Kunstmestcommissie.
[1915-1920] 1 pak

115 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1040: verslag van de commissie belast met de zorg voor de aanvoer en de distributie van kunstmeststoffen (Kunstmestcommissie), later Rijkskantoor voor Kunstmeststoffen, 1915-1920.

1039 De Kunstmestcommissie K.M.C.: doel en werkwijze, door mr G. Keller.
[1916] 1 omslag

1040 Verslag van de Kunstmestcommissie.
[1920] 1 omslag

39.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

39.21 ORGANISATIE

1041 Akte van aankoop van twee huizen in de Carel van Bylandtlaan 3 en 5 in Den Haag door de Kunstmestcommissie. Afschrift.
1918 1 omslag

1042 Balansen, accountantsrapporten en andere financiële stukken.
1918-1921 1 omslag

1043 Stukken betreffende de liquidatie van de Kunstmestcommissie.
1920-1921 1 omslag

1044 Plaatsingslijst van het archief, met klapper.
[1920] 1 omslag

39.22 TAAKUITOEFENING

1045 Financiële jaarverslagen van vervoermaatschappijen en kunstmestproducenten.
1914-1919 1 omslag

1046 Kunstmeststatistieken met lijst van Eerst-hands-handelaren van alle meststoffen.
1915-1920 1 omslag

1047 Stukken betreffende de fabricage van kalkstikstof, de levering van zwavelzure ammoniak en de invoer van kalizouten.
1916-1918 1 omslag

1048 Stukken betreffende het transport van kunstmest door s.s. Noordwijk en s.s. Yildum, de inbeslagneming van de schepen door Groot-Brittannië en de afwikkeling van deze kwestie.
1917-1921 1 omslag

1049 Overzichten van bestrafte personen en bedrijven in verband met overtredingen op het gebied van de kunstmestdistributie en -handel.
1918-1920 1 omslag

1050 Stukken betreffende de uitvoer van superfosfaten.
1919-1920 1 omslag

1051 Stukken betreffende de import van Thomas-slakkenmeel uit Luxemburg.
1919-1920 1 omslag

1052 Stukken betreffende onderzoek naar de samenstelling van partijen Thomas-slakkenmeel.
1920 1 omslag

40. RIJKS CENTRAAL ADMINISTRATIEKANTOOR VOOR DE DISTRIBUTIE VAN LEVENSMIDDELEN, 1916-1922

Bij KB van 17 januari 1916 nr 26 werd het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen ingesteld. Daarmee werd het Algemeen Centraal Administratiekantoor voor Levensmiddelenvoorziening, voortgekomen uit de Commissie voor de Voeding van Mens en Dier van het Koninklijk Nationaal Steuncomité en gefinancieerd door de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij, omgezet in een rijksinstelling. Dit Algemeen Centrale Administratiekantoor verleende sedert september 1915 tussenkomst bij de verstrekking van de benodigde hoeveelheden levensmiddelen aan de gemeenten. [116] In september en oktober 1915 werden de levensmiddelenverenigingen (crisisverenigingen) en de commissies van toezicht op deze verenigingen opgericht. De verenigingen stonden in verbinding met het Algemeen Centrale Administratiekantoor en waren direct betrokken bij de beschikbaarstelling en export van levensmiddelen. Op 22 oktober 1915 maakte de directeur van het Algemeen Centrale Administratiekantoor bekend dat het kantoor definitief aan het Noordeinde in Den Haag gevestigd was.
De minister hoopte met de instelling van het Administratiekantoor een nauwere band te leggen tussen de crisisverenigingen en het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Bovendien meende hij op deze wijze, met betrekking tot de distributie van goederen naar de gemeenten, een vastere lijn te kunnen volgen. Het Administratiekantoor bemoeide zich ook met de distributie van goederen zonder de tussenkomst van de crisisverenigingen. [117] De meeste crisisverenigingen traden in mei 1918 in liquidatie en werden vervangen door rijkskantoren. De directeur van het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen kreeg na het inwerking treden van de Distributiewet 1916 door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel opgedragen de bewindsman te adviseren over:
*de bij art. 1 van de Distributiewet 1916 aan te wijzen artikelen;
*de wijze van distributie;
*de prijsvaststelling van de artikelen;
*de financiering van de volgens art. 3 van de Distributiewet 1916 ontstane nadelige verschillen tussen rijk en gemeenten. [118]
Het Rijks Centraal Administratiekantoor werd bij beschikking van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 31 januari 1922 opgeheven. [119]

116 ARA-II, archief Kabinet van de Koningin, brief minister van Landbouw, Nijverheid en Handel van 15 januari 1916, Directie van de Landbouw nr 1364, bijlage bij KB van 17 januari 1916 nr 26 en brief van 11 oktober 1915, Algemene Secretarie nr 1188, bijlage bij KB van 13 oktober 1915 nr 24. Inv.nr 40, notulen van 18 oktober 1918.
117 Eindverslag van de Crisis Enquête Commissie, 1922, blz. 69.
118 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1053: verslag levensmiddelenvoorziening over het tijdvak 1 juni 1916 - 1 juni 1917.
119 Stcrt. 31 januari 1922/22.

40.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1053 Verslagen Levensmiddelenvoorziening, verslagen van het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen.
1915-1918 1 omslag

1054 Circulaires, nrs 1-233.
1915-1920 1 pak
De circulaires 34, 122, 151-162, 164-175, 214 en 217 ontbreken.

1055 Lijsten van publikaties ten dienste van de levensmiddelenvoorziening, uitgegeven door Samsom, Alphen a/d Rijn. Gedrukt.
1917 1 deel

40.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

40.21 ORGANISATIE

1056 Stukken betreffende de financiële verantwoording en liquidatie van het Administratiekantoor.
1920-1923 1 omslag

40.22 TAAKUITOEFENING

1057 Stukken betreffende de samenstelling en andere institutionele gegevens van rijkscommissies van toezicht op levensmiddelen.
[1915] 1 omslag

1058 Koninklijke besluiten betreffende de goedkeuring van statuten van levensmiddelenverenigingen. Afschriften.
1915 1 omslag

1059 Correspondentie betreffende de distributie van levensmiddelen in het algemeen.
1915-1918 1 omslag

1060-1077 Stukken betreffende de distributie van afzonderlijke levensmiddelen.
1915-1919 13 omslagen en 5 pakken

1060 Aardappelen, 1915-1918
1061 Boekweit, 1917
1062 Eenheidsworst,1918-1919
1063 Eieren, 1916-1919
1064 Gort, gerst en havermout, 1916-1919
1065 Graan, brood en meel, 1915-1917, 1 pak
1066 Groenten, 1915-1916, 1 pak

1067 Kaas, 1915-1917
1068 Peulvruchten, 1915-1918, 1 pak
1069 Raapolie, 1915-1918
1070 Rund- en schapenvlees, [1915]-1918
1071 Rijst, 1917-1919
1072 Stijfsel, maïzena en tapioca, 1918
1073 Suiker, 1916-1918, 1 pak
1074 Varkensvlees, 1915-1917
1075 Vetten en margarine, 1915-1919, 1 pak
1076 Vis, 1915-1916
1077 Zachte zeep, [1916]-1917

1078 Bonboekje ten behoeve van schippers, woonwagenbewoners, e.d. en Schippersboekje.
1916 1 omslag

1079 Formulieren en bekendmakingen betreffende de distributie van levensmiddelen. Concepten en proefdrukken.
[1916] 1 omslag

1080 Stukken betreffende de voorbereiding van de uitgave van de Handleiding voor het bestellen, ontvangen en betalen van artikelen, aangewezen volgens art. 1 der Distributiewet 1916.
1917 1 omslag
Zie tevens inv.nr 134.

1081 Stukken betreffende de levensmiddelenvoorziening van krankzinnigengestichten.
1917 1 omslag

1082 De levensmiddelenvoorziening en het Gemeentebestuur van Amsterdam. Gevoerde correspondentie tusschen het Gemeentebestuur van Amsterdam en de regeering loopende over het tijdvak Augustus 1914 - augustus 1917. Gedrukt.
1917 3 delen

1083 Mededeelingen van het Rijks Distributiekantoor, wekelijkse bekendmakingen van het Administratiekantoor betreffende de hoeveelheden aangevraagde regeringsgoederen, de toegewezen hoeveelheden en de uitvoering van de leveringsopdrachten.
1917-1919 1 omslag

1084 Stukken betreffende de voedselvoorziening van centrale gaarkeukens.
1918 1 omslag

1085 Stukken betreffende de levering van proviand aan zeeschepen.
1919 1 omslag

Distributiebonnen en -kaart, ca 1916
Bron: ARA-II, archief Familie Van Beresteyn 19e-20e eeuw, inv.nr 1022

40.23 STATISTIEKEN

1086 Statistische overzichten van uitvoergegevens van levensmiddelen.
1911-1915 1 omslag

1087-1088 Statistische weekoverzichten betreffende in distributie gebrachte levensmiddelen.
1917-1920 2 pakken
1087 A - K
1088 M - Z

1089 Statistische overzichten betreffende de aardappeloogst van 1918.
1918-1919 1 pak

41. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP HET RIJKS CENTRAAL ADMINISTRATIEKANTOOR VOOR DE DISTRIBUTIE VAN LEVENSMIDDELEN, 1915-1916

Bij KB van 13 oktober 1915 nr 24 werd de Rijkscommissie van Toezicht op het Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen ingesteld. De commissie bestond uit leden van de Subcommissie voor de Voeding van Mens en Dier van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, de voorzitter van de Bond van Coöperatieve Inkoopverenigingen voor de Middenstand Neerlandia, ambtenaren van de Directie van de Landbouw, waaronder de directeur-generaal, de directeur van het Gemeentelijk Laboratorium in Den Haag, de directeur-secretaris van de Coöperatieve Groothandelsvereniging De Handelskamer, de secretaris van de Nederlandse Tuinbouwraad, de secretaris van de Algemene Nederlandse Zuivelbond (FNZ) en leden uit de rijkscommissies van toezicht op de levensmiddelenverenigingen. Tijdens de eerste vergadering op 5 oktober 1915 werden de taken als volgt omschreven:
De administratie der Levensmiddelenvoorziening staat onder de leiding van de Commissie in zake Voeding van Mensch en Dier. De taak der Commissie van Toezicht omvat het Toezicht op de administratie en op het geheele samenstel der genomen en nog te nemen maatregelen in zake levensmiddelenvoorziening. Ook heeft de Commissie tot taak voorstellen aan den minister te doen omtrent alles, wat de voeding van het Nederlandsche volk betreft. Evenwel moet in het werk der bijzondere Commissies niet worden in gegrepen, zoolang deze Commissies diligent zijn. [120]
De commissie werd bij KB van 1 september 1916 opgeheven. [121]

1090 Vergaderstukken.
1915-1916 1 pak

1091 Agenda van ingekomen en uitgegane stukken.
1915-1916 1 deel

1092 Ingekomen stukken bij R.P. Bonthuis als lid van de Commissie van Toezicht op het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de

120 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1090.
121 Stcrt. 1916/206.

Distributie van Levensmiddelen.
1915-1916 1 omslag

1093 Ingekomen stukken bij J.T. Linthorst Homan als lid van de Commissie van Toezicht op het Rijks Centraal Administratiekantoor voor de Distributie van Levensmiddelen.
1915-1916 1 omslag

42. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VERENIGING VAN FABRIEKEN VAN MELKPRODUKTEN, 1915-1918

De Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 16 oktober 1915 (Stcrt. 243) en was gevestigd in Den Haag. De commissie hield toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten; zij controleerde of de vereniging voldeed aan haar eigen doelstellingen. Tot lid van de commissie werden benoemd H.P. Staal, lid van de Eerste Kamer, B.J. Gerretson en A.H. Gerhard, beiden lid van de Tweede Kamer en tenslotte L.T.C. Schey, rijkszuivelconsulent in Noord-Holland. De rijkscommissie werd bij ministeriële beschikking van 23 april 1918 (Stcrt. 94) per 1 mei 1918 opgeheven. Haar taken gingen over naar het Rijkskantoor voor Melk en Kaas, dat bij dezelfde beschikking werd opgericht.

1094 Notulen van de vergaderingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten.
1915 nov - 1916 mei, 1916 aug, 1917 jul 1 omslag

1095 Maandverslagen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten uitgebracht aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel over de maanden mrt-nov 1917.
1917 1 omslag

1096 Ingekomen notulen van vergaderingen van de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten van 28 sep 1915 en 15 apr 1916.
1915-1916 2 stukken

1097 Ingekomen en uitgaande brieven, besproken in de vergaderingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten.
1917 apr - 1918 apr 1 omslag

1098 Balansen van de rekeningen van de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten per ultimo mrt 1917 - ultimo feb 1918.
1917-1918 1 omslag

43. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE LIQUIDATIE DER VERENIGINGEN, 1919-1923

Omstreeks 1919 waren diverse crisisinstellingen opgeheven. Toch bleef aan de regeling van de distributie en uitvoer van diverse goederen nog behoefte te bestaan. Ter regeling van die distributie en uitvoer werd bij ministeriële beschikking van 4 maart 1919 (Stcrt. 53) de Rijkscommissie van Toezicht op de Liquidatie der Verenigingen ingesteld. De commissie was gevestigd in Den Haag.

Tot voorzitter werd benoemd L.J.A. Trip, secretaris was J.W. Beijen. Na opheffing van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel op 31 december 1922 kwam de Rijkscommissie onder het Ministerie van Financiën te ressorteren. Kort daarna beëindigde zij haar taak.

1099 Accountantsrapporten, rapport inzake de financiële verantwoording van de Kaasvereniging, alsmede liquidatierapport betreffende de Kaasvereniging, met bijlagen.
1917-1920 1 omslag

1100 Stukken betreffende de regeling van de distributie en uitvoer van eieren, alsmede staten van baten en lasten van de Pluimvee- en Eiervereniging.
1917-1923 1 omslag

1101 Notulen van vergaderingen van de Rijkscommissie.
1920 1 omslag

44. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE PEULVRUCHTENVERENIGING, 1915-1918

De Peulvruchtenvereniging werd opgericht op 17 september 1915 door het Nederlands Landbouwcomité en de Vereniging van Handelaren in Peulvruchten en goedgekeurd bij KB van 8 oktober 1915 (Stcrt. 252). De Peulvruchtenvereniging was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was P. Dojes. De vereniging had tot doel de regeling van de beschikbaarstelling van peulvruchten voor binnenlands gebruik en de regeling van de uitvoer van peulvruchten, voor zover deze uitvoer was toegelaten overeenkomstig door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te geven beschikkingen. [122] De Peulvruchtenvereniging stond onder rechtstreeks toezicht van de Rijkscommissie van Toezicht op de Peulvruchtenvereniging. De Peulvruchtenvereniging werd ontbonden bij ministeriële beschikking van 29 april 1919 (Stcrt. 99), met ingang van 1 mei 1919.
De Rijkscommissie van Toezicht op de Peulvruchtenvereniging werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 16 oktober 1915 (Stcrt. 243). De commissie was belast met het toezicht op de Peulvruchtenvereniging: zij controleerde of het bestuur zijn taak juist opvatte en of de vereniging aan haar doel beantwoordde. De commissie was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was G.J. Bergsma en secretaris was A.A. Neeb. De Rijkscommissie van Toezicht werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 23 mei 1918 (Stcrt. 118), met ingang van 1 juli 1918. De taken van de commissie gingen over naar het bij dezelfde beschikking ingestelde Rijkskantoor voor Graan, Peulvruchten en Aardappelen.

1102 Statuten en huishoudelijk reglement van de Peulvruchtenvereniging. Gedrukt.
1915 1 katern

1103 Ingekomen notulen van vergaderingen van de Peulvruchtenvereniging.
1916-1917 1 omslag

1104 Ingekomen rapport betreffende te betalen vergoedingen aan

122 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1102.

peulvruchtenhandelaren voor niet-geëxporteerde partijen peulvruchten in 1915, met bijlagen.
1917 1 omslag

45. RIJKSKANTOOR VOOR STEEN, 1920

Het Rijkskantoor voor Steen werd ingesteld bij beschikking van 8 januari 1920, La. A. Crisis-Nijverheid. Directeur tot 16 april 1920 was W. Elenbaas, daarna tot de opheffing van het kantoor, J.C. Voorduin. Het rijkskantoor was gevestigd in Den Haag.
Het Rijkskantoor voor Steen werd ingesteld ter uitvoering van maatregelen tegen prijsopdrijving van baksteen. De belangrijkste maatregel hield een vervoerverbod onder voorwaarden in. Als gevolg van overstromingen in december 1919 en januari 1920 was een deel van de produktie verloren gegaan, wat aanleiding vormde voor prijsverhogingen. Het Rijkskantoor voor Steen had tot taak:
*het afgeven van vervoervergunningen van steen,
*het afgeven van verkoopbevestigingen
*de distributie van steen ten behoeve van de bouw van volkswoningen, ziekenhuizen, scholen, kerken
Met het intrekken van het vervoerverbod verminderde de werkzaamheden van het Rijkskantoor aanzienlijk en met het herstel van de normale toestand in deze bedrijfstak werd het Rijkskantoor voor Steen opgeheven bij ministeriële beschikking van 5 november 1920, nr. 1314. De Afdeling Crisis-Nijverheid werd met de afwikkeling van de zaken belast. [123]

1105 Stukken betreffende het geschil met de firma Van Löben Sels te Nijmegen inzake de administratiekosten voor vervoersbewijzen.
1920 1 omslag

1106 Stukken betreffende de administratiekosten voor handelsverkoopbevestigingen voor de Steenfabrieken v/h H. Wolff en Co. te Amsterdam.
1920 1 omslag

46. RIJKSKANTOOR VOOR SUIKER, 1918-1920

voorheen: Suikerdistributiekantoor
In verband met problemen met de suikervoorziening in 1916 en de noodzaak tot scherper toezicht op de distributie van suiker werd bij ministeriële beschikking van 24 juli 1916 (Stcrt. 173) het Suikerdistributiekantoor ingesteld. De handel en verwerking van suiker was alleen toegestaan aan degenen die stonden ingeschreven bij het Suikerdistributiekantoor. Het kantoor was gevestigd in Amsterdam. Voorzitter was J.C. Spakler, directeur was W.J. den Hollander en secretaris was J. van Dien. Bij ministeriële beschikking van 6 juli 1918 (Stcrt. 156) werd bepaald dat de naam van het Suikerdistributiekantoor met ingang van 1 juli 1918 zou worden gewijzigd in Rijkskantoor voor Suiker.
Het Rijkskantoor voor Suiker was gevestigd in Den Haag. President-directeur was J.C. Spakler, directeur waren W.J. den Hollander en J.H. van Wijk, secretaris was R.H. van Eeghen. Het Rijkskantoor voor Suiker werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 24 september 1920 (Stcrt. 186), met ingang van 1 oktober 1920. De liquidatie werd bij ministeriële beschikking van 23 april 1921 (Stcrt. 79), met ingang van 1 mei 1921, beëindigd.
De Rijkscommissie van Toezicht op de Suikervereniging, gevestigd in Amsterdam, werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 14 november 1916 (Stcrt. 268). Deze commissie had tot taak het toezicht op de beschikbaarstelling

123 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 462.

en de uitvoer van suiker en aanverwante artikelen, die werd geregeld door de Suikervereniging te Amsterdam. Voorzitter was J.A. Laan. De Rijkscommissie van Toezicht werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 6 juli 1918 (Stcrt. 156), met ingang van 1 juli 1918. De taken van de Rijkscommissie gingen over naar de Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Suiker. Deze commissie was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was K. ter Laan. Tot secretarissen werden benoemd J.H. van Wijk en W.J. den Hollander. De Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Suiker werd op 1 oktober 1920 vervangen door de Commissie van Advies inzake Suiker. Deze commissie had dezelfde samenstelling als haar voorganger. De Commissie van Advies inzake Suiker werd op 5 april 1921 ontbonden. [124]

46.1 RIJKSKANTOOR VOOR SUIKER

1107 Officiële naamlijst van kleinhandelaren, kleinbedrijven en fabrikanten van suikerhoudende goederen, benevens van tussenhandelaren, ingeschreven bij het Suiker-Distributiekantoor te Amsterdam. Campagne 1916-1917. Gedrukt.
1916 1 deel

1108 Overzichten van de suikerdistributie en van diverse suikerregelingen in de periode 1914-1916.
1916-1917 1 omslag

1109 Circulaires van het Suikerdistributiekantoor, nummers 4-11, 15.
1916-1917 1 omslag

1110 Mededelingen van de directie van het Rijkskantoor voor Suiker aan inspecteurs en controleurs van het Suikerdistributiekantoor. Doorslagen.
1917-1919 1 omslag

1111 Stukken betreffende regelingen inzake de suikerdistributie, contingentering van suikerbieten, kunsthoning en bepalingen voor witte suiker.
1917-1919 1 omslag

1112 Notulen van vergaderingen van de directie van het Rijkskantoor voor Suiker. Doorslagen.
1918-1919 1 omslag

1113 Agenda's van ingekomen rapporten van suiker-inspecteurs; met alfabetische naamindex.
1918-1919 1 deel

46.2 RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE SUIKERVERENIGING

1114-1117 Notulen van vergaderingen van de Rijkscommissie van Toezicht op

124 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 152.

de Suikervereniging.
1916-1918 4 delen

1114 1916 nov 22 - 1917 jan 18
1115 1917 jan 23 - 1917 sep 03
1116 1917 sep 06 - 1918 feb 15
1117 1918 feb 16 - 1918 jul 10

1118 Agenda's voor de vergaderingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Suikervereniging.
1917-1918 1 omslag

46.3 COMMISSIE VAN ADVIES VOOR HET RIJKSKANTOOR VOOR SUIKER

1119 Agenda's en notulen van vergaderingen van de Commissie van Advies van het Rijkskantoor voor Suiker met de directie van het Rijkskantoor voor Suiker.
1918-1920 1 omslag

47. RIJKSBUREAU VOOR TABAK, 1918-1919

Nadat in april 1917 een algemeen uitvoerverbod voor ruwe tabak was uitgevaardigd werd door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel en belanghebbenden bij de tabaksindustrie in juni daaropvolgende het Algemeen Tabaksyndicaat 1917 opgericht. Het syndicaat had tot taak de uitvoering van distributiemaatregelen en diende de regering van advies. Na opheffing van het uitvoerverbod in juli 1917 stegen de prijzen en werd de handel in tabak een kettinghandel. Om dit tegen te gaan werd bij ministeriële beschikking van 14 februari 1918 (Stcrt. 38) het Rijksbureau voor Tabak ingesteld. Het bureau was gevestigd in Amsterdam. Voorzitter was Joh. Reijnen. Het Rijksbureau had tot taak het bestrijden van kettinghandel en het toezicht op de uitvoer van tabak. Bij ministeriële beschikking van 16 december 1919 (Stcrt. 264) werd het Rijksbureau voor Tabak met ingang van 1 januari 1920 opgeheven. De liquidatie werd bij ministeriële beschikking van 11 maart 1921 (Stcrt. 50), met ingang van 1 april 1921 beëindigd. [125]
Aan de Commissie van Toezicht op het Rijksbureau voor Tabak, opgericht bij ministeriële beschikking van 14 februari 1918 (Stcrt. 38), werd het toezicht op de werkzaamheden van het Rijksbureau voor Tabak opgedragen. Daarnaast had de commissie tot taak de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel te adviseren in tabaksaangelegenheden. Voor de regelingen voor de uitvoer en beschikbaarstelling van sigaren werd een sub-commissie ingesteld. De commissie was gevestigd in Amsterdam. Tot voorzitter werd benoemd H. Cremer. De Commissie van Toezicht op het Rijksbureau voor Tabak werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 16 december 1919 (Stcrt. 264), met ingang van 1 januari 1920.

1120 Stukken betreffende de regeling van de fermentatie van tabak.
1918-1919 1 omslag

1121 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken betreffende de verbouw en distributie van tabak in Nederland en Nederlands-Indië.
1918-1919 1 omslag

125 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1122.

1122 Verslag van de Commissie van Toezicht voor het Rijksbureau voor Tabak over de werkzaamheden van het Rijksbureau voor Tabak in 1918. Gedrukt.
1919 1 katern

48. RIJKSKANTOOR VOOR THEE EN KOFFIE, 1918-1920

voorheen: Rijksdistributiekantoor voor Thee en Koffie
Voordat de distributie van thee en koffie een rijksaangelegenheid was geworden werd de controle over thee en koffie uitgeoefend door de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij. Door de toename van de noodzaak van rantsoenering werd een rijksdistributiesysteem opgezet. Bij ministeriële beschikking van 30 augustus 1917 (Stcrt. 203) werd het Rijksdistributiekantoor voor Thee en Koffie ingesteld. De Nederlandse Overzee Trustmaatschappij bleef nog geruime tijd naast het kantoor werkzaam op het gebied van de distributie van thee en koffie. Het kantoor was gevestigd in Amsterdam. President-directeur was H.R. du Mosch, directeur was L. Bohlken. Taken van het kantoor waren de uitvoering van de distributieregeling voor thee en koffie en het toezicht op de naleving van die maatregelen. Aan het kantoor werden Commissies van Advies inzake Thee en Koffie toegevoegd. Bij ministeriële beschikking van 19 februari 1918 (Stcrt. 42) werd nog een Commissie van Advies inzake Thee- en Koffiesurrogaten ingesteld. Bij ministeriële beschikking van 3 juni 1918 (Stcrt. 128) werd de naam van het kantoor gewijzigd in Rijkskantoor voor Thee en Koffie.
Het Rijkskantoor werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 19 mei 1919 (Stcrt. 116), met ingang van 25 mei 1919. Bij ministeriële beschikking van 15 maart 1920 (Stcrt. 52) werd de liquidatie beëindigd. [126]

1123 Lijsten van theehandelaren en -verkopers.
1916-1918 1 omslag

1124 Theestatistieken.
1917-1918 1 omslag

1125 Jaaroverzicht van thee. Gedrukt.
1917-1918 1 omslag

1126 Stukken betreffende de reacties op de circulaire van C.H.J. ten Brink, theehandelaar en lid van de Commissie van Advies inzake Thee, betreffende het prijs- en distributiebeleid van de overheid inzake thee en de inbeslagneming van partijen thee bij Ten Brink in Leeuwarden.
1917-1918 1 omslag

1127 Circulaires, formulieren en bekendmakingen van het Rijkskantoor. Gedrukt.
1917-1919 1 omslag

1128 Stukken betreffende de oprichting, de organisatie en de opheffing van het Rijkskantoor.
1917-1919 1 omslag

126 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1141.

1129 Besluiten van de minister van Landbouw, Handel en Nijverheid betreffende de koffie- en theedistributie en de surrogaten.
1917-1919 1 omslag

1130 Balans, staat van baten en lasten en kwartaalbegrotingen van het Rijkskantoor.
1917-1919 1 omslag

1131-1133 Doorslagen van correspondentie door A. Bierens de Haan als bestuurslid van het Rijkskantoor ambtshalve ontvangen.
1917-1920 2 pakken en 1 omslag
1131 1917
1132 1918
1133 1919-1920, 1 omslag

1134 Notulen van de vergaderingen van het Rijkskantoor met de Commissie van Advies inzake Thee en de Commissie van Advies inzake Koffie op 25 januari 1918.
1918 1 omslag

1135 Stukken betreffende de levering van thee aan het leger.
1918 1 omslag

1136 Stukken betreffende het beleid inzake thee- en koffiesurrogaten.
1918 1 omslag

1137 Stukken betreffende de hervatting van de theedistributie.
1918 1 omslag

1138 Gedenkboek van het Rijkskantoor voor Thee en Koffie. Gedrukt.
1919 1 deel

1139 Stukken betreffende de opheffing van de crisismaatregelen inzake thee, het herstel van de vrije in-, uit- en doorvoer van thee en het houden van vrije veilingen.
1919 1 omslag

1140 Stukken betreffende het geschil tussen de N.V. Verenigde Hollandse Thee-Import-Compagnie (Holltic) en het Rijkskantoor.
1919-1920 1 omslag

1141 Verslag van de werkzaamheden van het Rijkskantoor voor Thee en Koffie, uitgebracht aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel. Gedrukt.
[1920] 1 katern

49. RIJKSKANTOOR VOOR VERLICHTINGS- EN AANVERWANTE PRODUKTEN, 1918-1919

Tussen januari en mei 1917 was de aanvoer van paraffine, stearine, calcium-carbid, petroleum, gasolie en benzine onder invloed van de wereldoorlog sterk afgenomen. De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel besloot daarom tot het instellen van een verbod op de verkoop, aflevering en vervoer van genoemde artikelen. Verzoeken tot ontheffing van dit verbod konden worden ingediend bij de zogenoemde Toewijzingscommissies voor:
*Petroleum (instelling MB 4 april 1917, Stcrt. 80)
*Gasolie (instelling MB 4 april 1917, Stcrt. 80)
*Benzine (instelling MB 4 april 1917, Stcrt. 80)
*Kaarsen en schemerlichten (instelling MB 2 mei 1917, Stcrt. 102)
De Toewijzingscommissie voor Kaarsen en schemerlichten was tevens verantwoordelijk voor de verlening van ontheffing van verboden geldende voor calcium-carbid. De aanvragen voor ontheffing dienden echter te worden gericht aan de Rijksdistributie voor Calcium-carbid. Dit bureau was ingesteld bij ministeriële beschikking van 1 oktober 1917 (Stcrt. 229).
Bij beschikking van 6 juli 1918 (Stcrt. 156) werden deze Toewijzingscommissies met ingang van 1 juli 1918 opgeheven. De werkzaamheden van de Toewijzingscommissies gingen over naar het bij dezelfde beschikking ingestelde Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten. [127]
Het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten was gevestigd in Den Haag. President-directeur was C.L. van der Bilt, secretaris was W. Hoeksma. Het Rijkskantoor bestond uit vijf afdelingen en aan iedere afdeling was een Commissie van Advies toegevoegd: 1. Kaarsen, schemerlichten, paraffine, stearine en was; 2. Calcium-carbid; 3. Petroleum; 4. Gasolie, watergasteer en teerolie; 5.Benzine, benzol, motorspiritus en terpentijn.
Het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten had tot taak de regeling van de distributie van deze artikelen. Het Rijkskantoor werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 4 april 1919 (Stcrt. 80), met ingang van 1 mei 1919.

49.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1142-1143 Notulen van de gecombineerde vergaderingen van de Toewijzingscommissies voor petroleum, gasolie en benzine, later van de gecombineerde vergaderingen van de afdelingen III (petroleum) en IV (gasolie) van het Rijkskantoor voor Verlichting en Aanverwante Produkten met de Commissies van Advies.
1917-1919 1 deel en 1 omslag
1142 1917 mei - 1918 jun, 1 deel
1143 1918 jul, 1919 mrt-apr

49.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

49.21 ORGANISATIE

1144 Ingekomen en minuten van uitgaande stukken betreffende de behandeling en selectie van archiefbescheiden van het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten.
1919 1 omslag

127 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nrs 596-597.

1145 Stukken betreffende de liquidatie van het Rijkskantoor.
1919 1 omslag

49.22 TAAKUITOEFENING

49.221 Benzine

1146-1150 Notulen van vergaderingen van de Toewijzingscommissie voor Benzine, later de Afdeling V van het Rijkskantoor voor Verlichting en Aanverwante Produkten.
1917-1919 5 pakken
1146 1917 apr-jun
1147 1917 jul-dec
1148 1918 jan-mei
1149 1918 jun-sep
1150 1918 okt - 1919 apr

1151 Stukken betreffende de toewijzing van benzine aan gebruikers.
1918 1 omslag

49.222 Calcium-carbid

1152 Notulen van vergaderingen van de Rijksdistributie van Calcium-carbid/ Afdeling II van het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten.
1917-1919 1 pak

1153 Ingekomen rapporten van inspecteurs van de Rijksdistributie van Calcium-carbid, later van de Afdeling II van het Rijkskantoor voor Verlichtings- en Aanverwante Produkten; met agenda.
1917-1919 1 omslag

1154 Nota inzake de aanvoer en verbruik van calcium-carbid. Doorslag.
[1918] 1 stuk

1155 Stukken betreffende de prijsdaling van calcium-carbid en de instelling van een reservefonds ter betaling van schadevergoedingen.
1919 1 omslag

49.223 Gasolie

1156 Notulen van vergaderingen van de Toewijzingscommissie voor Gasolie.
1917 sep - 1918 jun 1 deel

49.224 Petroleum

1157-1158 Notulen van vergaderingen van de Toewijzingscommissie voor Petroleum.
1917-1918 2 delen
In inv.nr 1157 tevens notulen van enige vergaderingen van de Toewijzingscommissie voor Gasolie, apr-aug 1917.
1157 1917 apr - 1917 sep
1158 1917 sep - 1918 jul

1159 Notulen van vergaderingen van het Rijkskantoor voor Verlichting en Aanverwante Produkten, Afdeling III Petroleum, met de Commissie van Advies voor het Rijkskantoor voor Verlichting en Aanverwante Produkten.
1918-1919 1 omslag

50. RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VLEESVERENIGING, 1915-1918

voorheen: Rijks Centraal Bureau tot regeling van de afzet van Varkens en Varkensvlees

Het Rijks Centraal Bureau tot regeling van den afzet van Varkens en Varkensvlees, gevestigd in Den Haag, werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 17 maart 1915 (Stcrt. 65). Het bureau had tot taak de regeling van de beschikbaarstelling van varkens en varkensvlees. Directeur was O. Reitsma. Het bureau werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 16 oktober 1915 (Stcrt. 243), met ingang van 24 oktober 1915. De taken van het bureau werden overgedragen aan de bij dezelfde beschikking ingestelde Rijkscommissie van Toezicht op de Varkensvleesvereniging.

Op 13 september 1915 is, door het Nederlands Landbouwcomité en de vereniging De Inkoop-Combinatie, de Varkensvleesvereniging opgericht (Stcrt. 252). Bij KB van 14 september 1916 nr 9 werd de Varkensvleesvereniging omgevormd tot de Vleesvereniging (Stcrt. 557). De vereniging was gevestigd in Den Haag. De Varkensvleesvereniging had tot doel de beschikbaarstelling van varkensvlees voor binnenlands gebruik te regelen. Daarnaast moest ze de uitvoer van varkensvlees regelen, dit uiteraard in overeenstemming met de regelingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel. Na de omvorming van de Varkensvleesvereniging tot Vleesvereniging werd haar takenpakket uitgebreid tot al het vlees en vet. De vereniging stond onder toezicht van de Rijkscommissie van Toezicht op de (Varkens)-Vleesvereniging. De Vleesvereniging werd per 1 mei 1919 ontbonden bij ministeriële beschikking van 29 april 1919 (Stcrt. 99).

De Rijkscommissie van Toezicht op de Varkensvleesvereniging was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was H. Smeenge, secretaris was A.J. Hooiberg. Deze Rijkscommissie oefende toezicht uit op de werkzaamheden van de Varkensvleesvereniging. Bij ministeriële beschikking van 16 november 1916 (Stcrt. 270) werd de naam van de Rijkscommissie gewijzigd in Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging. De Rijkscommissie van Toezicht werd formeel opgeheven bij ministeriële beschikking van 29 april 1918 (Stcrt. 94), met ingang van 1 mei 1918. De Rijkscommissie bleef echter nog tot en met juli 1918 haar werkzaamheden uitoefenen.

50.1 RIJKS CENTRAAL BUREAU TOT REGELING VAN DE AFZET VAN VARKENS EN VARKENSVLEES

1160 Circulaires van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, Rijks Centraal Bureau tot regeling van de afzet van varkens en varkensvlees. Gedrukt.
1915 1 omslag

50.2 RIJKSCOMMISSIE VAN TOEZICHT OP DE VLEESVERENIGING

1161 Notulen van vergaderingen van de Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging, met inhoudsopgave.
1916-1918 1 omslag

1162 Verslag van de werkzaamheden van de Vleesvereniging over 1917 - april 1918. Gedrukt.
1918 1 deel

1163 Statistisch overzicht der distributie van regeeringsvarkens gedurende 1916.
[1917] 1 deel

1164 Rapport nopens de verrichtingen van de Varkensvleeschvereeniging en de Vleeschvereeniging gedurende het tijdvak 13 september 1915 - 30 april 1918, met bijlagen.
1919 1 pak

50.3 VLEESVERENIGING

1165 Accountantsrapport betreffende de Onderlinge Vlees Maatschappij in Rotterdam in verband met het aankopen van varkens bestemd voor regeringszouting.
1917 1 stuk

1166 Notulen van de laatste algemene vergadering van de Vleesvereniging op 21 mei 1918.
1918 1 stuk

1167 Stukken betreffende de wijziging van statuten van de Aardappelvereniging, de Botervereniging, de Eiervereniging, de Fruit-Centrale, de Groenten-Centrale, de Vereniging van Fabrieken van Melkprodukten, de Peulvruchtenvereniging, Pluimveevereniging en de Vleesvereniging, in verband met beleidswijzigingen van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel inzake de organisatie en bevoegdheden van de crisisinstellingen.

z.d. 1 omslag

51. WOLCOMMISSIE, 1915-1918

De Wolcommissie werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 29 mei 1915, op initiatief van de Nijverheidscommissie. De aanleiding tot de oprichting was de vordering van een belangrijk deel van de Nederlandse wol ten behoeve van het Nederlandse leger in 1915/1916 en het staken van de aanvoer van buitenlandse wol, waardoor een tekort dreigde te ontstaan. Met het oog op de eventuele distributie van wol adviseerde de Nijverheidscommissie aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel een Wolcommissie in te stellen die de ministeries zou kunnen adviseren omtrent de stand van zaken met betrekking tot de vordering, de distributie en de uitvoer van wol en wollen artikelen. De Wolcommissie had verder tot taak de belangen te behartigen van producenten en gebruikers van wol door middel van het op peil houden van de voorraden wol en het evenredig distribueren van de voorraden onder de belanghebbenden. [128] De commissie was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was V.R.Y. Croesen, secretaris W.A. Leembruggen. Bij ministeriële beschikking van 5 september 1918 (Stcrt. 207) werd de Wolcommissie ontbonden. De taken van de Wolcommissie werden aan de Centrale Dienst van de Arbeidsinspectie overgedragen.

1168 Notulen van vergaderingen van de Wolcommissie.
1915-1918 1 pak

52. RIJKSCOMMISSIE VOOR DE DISTRIBUTIE VAN IJZER EN STAAL, 1916-1919

Met het instellen van het Duitse verbod op de uitvoer van ijzer- en staalprodukten op 28 september 1916 nam de Nederlandse aanvoer van ijzer en staal in belangrijke mate af. Op initiatief van de Nijverheidscommissie werd bij KB van 23 oktober 1916 nr 25 (Stcrt. 251) de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal ingesteld. Zij was gevestigd in Den Haag. Voorzitters waren achtereenvolgens H.J.E. Wenckebach en J.M.A. ridder van der Does de Bye, secretaris was F.J.M. de Jonge. De Rijkscommissie had twee taken:
*het plegen van overleg met de Duitse regering over de aanvoer van ijzer- en staalprodukten
*het uitvoeren van de distributieregelingen op het gebied van ijzer en staal.
De Rijkscommissie was samengesteld uit vertegenwoordigers van de handel en industrie in ijzer en staal en de Rijksnijverheidsconsulenten. Bij KB van 24 februari 1917 nr 30 werd de organisatie van de Rijkscommissie gewijzigd: de leiding van de commissie werd opgedragen aan een uitvoerend bureau bestaande uit drie leden. De Rijkscommissie werd opgeheven bij KB van 10 april 1919 nr 30 (Stcrt. 86), met ingang van 1 mei 1919. Bij ministeriële beschikking van 3 november 1919 werd de liquidatie beëindigd.

52.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1169 Notulen van vergaderingen van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal, met inhoudsopgave.
1916-1918 1 band

1170 Notulen van vergaderingen van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal met de adviserende leden.
1916-1919 1 pak

128 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 599.

1171 Notulen van vergaderingen van afdelingschefs van het Uitvoerend Bureau van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal.
1917-1918 1 omslag

1172 Circulaires van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal, nrs 1-55.
1917-1919 1 omslag

1173 Circulaires van het Uitvoerend Bureau van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal aan:
importeurs van ijzer- en staalprodukten, letters A-U
controleurs belast met het toezicht op de aflevering van ijzer en staal uit voorraad, nrs 1-8
handelaren in ijzer- en staalprodukten, nrs 1-11.
1917-1919 1 pak

52.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

52.21 ORGANISATIE

1174 Organisatieschema van het Uitvoerend Bureau van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal.
1917 1 stuk

1175 Stukken betreffende werkzaamheden, voorschriften ten aanzien van te voeren administratie en werkverdeling van inspecteurs en controleurs van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal.
1917-1918 1 omslag

1176 Correspondentie van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal met de Algemene Rekenkamer inzake problemen ten aanzien van de goedkeuring van de balans en administratie per 31 december 1917 en 1918.
1918-1919 1 omslag

52.22 TAAKUITOEFENING

52.221 Algemeen

1177 Stukken betreffende de in- en uitvoer van ijzer naar Nederlands-Indië en Duitsland, de maximumprijsbepaling van ijzer- en staalprodukten, distributiemaatregelen met betrekking tot oud ijzer en de instelling van een ijzerwarencommissie.
1916-1919 1 pak

1178 Overzicht van koninklijke besluiten en ministeriële beschikkingen inzake ijzer en staal over de periode 1914-1920.
1920 1 stuk

1179 Overzicht van de werkzaamheden van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal en een beknopt verslag over de onderhandelingen met Duitsland over de invoer van ijzer en staal, met bijlagen. Gedrukt.
1921 1 pak

52.222 In-, uit- en doorvoer

1180 Stukken betreffende besprekingen tussen Nederland en Duitsland inzake de import van Duitse ijzer- en staalprodukten.
1916-1919 1 omslag

1181 Regelingen voor de invoer van ijzer en staal uit Duitsland en uit door Duitsland bezette gebieden. Gedrukt.
1917 1 katern

1182 Maandelijkse in- en uitvoerstatistieken van ijzer- en staalprodukten.
1917 jan-apr 1 omslag

1183 Ingekomen statuten, huishoudelijk reglement, oprichtingscirculaire en verslag van de oprichtingsvergadering van de Vereniging voor de regeling van het IJzervervoer.
1917-1920 1 omslag

1184 Ingekomen verslagen van de Raad van Toezicht voor de Vereniging voor de regeling van het IJzervervoer, met geleidebrieven. Afschriften.
1917-1921 1 omslag

1185 Plan van aanpak voor het Uitvoerend Bureau van de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal in geval dit bureau de leiding van de gemeenschappelijke inkoop van ijzer uit het buitenland krijgt.
1918 1 stuk

1186 Verslagen van besprekingen tussen vertegenwoordigers van ijzerhandelaren, de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal en de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1918 2 stukken

1187 Nota inzake de wenselijkheid tot het vaststellen van nieuwe regelingen betreffende de uitvoer van ijzer- en staalprodukten naar Duitsland. Doorslag.

[1918] 1 stuk

1188 Ingekomen verslag van de Vereniging voor de regeling van het IJzervervoer van de werkzaamheden over de periode oktober 1917 tot mei 1920.
1920 1 katern

52.223 Distributie

1189 Nota houdende de verdediging van de directeur van de N.V. Nederlandse IJzerhandel in een juridisch geschil over de hem ten laste gelegde overtreding van de Distributiewet 1916. Afschrift.
1917 1 stuk

1190 Ontwerp-instructie houdende voorschriften voor erkende handelaren in ijzer en staal.
1918 1 stuk

1191 Verslag van een bespreking tussen vertegenwoordigers van ijzerhandelaren en de Rijkscommissie voor de Distributie van IJzer en Staal inzake de bepaling van de inkoop-politiek en het vraagstuk van de gemeenschappelijke inkoop van ijzer en staal.
1918 1 stuk

1192 Ministeriële beschikkingen betreffende de distributie van ijzer en staal, draadnagels, zink, pasmunt, koper en drukletters, met inhoudsopgave. Gedrukt.
1918-1919 1 omslag

1193 Stukken betreffende de overeenkomst tussen industrilen en ijzerhandelaren inzake oud gegoten ijzer.
1918-1919 1 omslag

53. RIJKSKANTOOR VOOR ZEEP, 1917-1919

voorheen: Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkszeepbureau
De Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkszeepbureau, later het Rijkskantoor voor Zeep werd ingesteld bij ministeriële beschikking van 17 december 1917 (Stcrt. 295). Zij was gevestigd in Den Haag. Voorzitter was L. Albers, secretaris was C.W.T. van den Brandhof. De taak van de commissie was het adviseren aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel op het gebied van de voorraden zeep en de distributie van zeep. Bij beschikking van 20 juni 1918 werd de naam van het Rijkszeepbureau gewijzigd in Rijkskantoor voor Zeep. De Commissie van Advies toegevoegd aan het Rijkskantoor voor Zeep werd ontbonden bij ministeriële beschikking van 26 mei 1919 (Stcrt. 122), met ingang van 1 juni 1919.

1194-1196 Notulen en concept-notulen van vergaderingen van de Commissie van Advies van het Rijkszeepbureau, later het Rijkskantoor voor Zeep.
1917-1919 3 delen

1194 1917-1918
1195 1918-1919
1196 Concept-notulen, 1918-1919

54. RIJKSKANTOOR VOOR ZINK, LOOD EN TIN, 1915-1920

voorheen: Zinkdistributievereniging en het Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink
Tijdens een vergadering van de chef van de Afdeling Handel van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel met vertegenwoordigers uit de lood- en zinksector op 26 oktober 1915 werd besloten tot het oprichten van een vereniging ter uitoefening van de controle op te verstrekken hoeveelheden zink in Nederland. Deze vereniging werd genoemd de "Distributievereniging van door tusschenkomst der Nijverheidscommissie verkrijgbaar gesteld Bladzink", beter bekend onder de namen Zinkdistributievereniging of -commissie. De vereniging was gevestigd in Amsterdam. Voorzitters waren D.J. Jongeneel en F. Begemann. Secretarissen waren F.F. Meywald en F. Grevers. De taak van deze vereniging was controle uit te oefenen op de distributie van bladzink en de Nijverheidscommissie hierover te adviseren. Door de omzetting van het distributieapparaat in het najaar van 1917 van een privaatrechtelijke organisatie naar een overheidsorgaan werd de naam van de Zinkdistributievereniging bij ministeriële beschikking van 17 oktober 1917 (Stcrt. 243) gewijzigd in Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink.[129]Het Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink was gevestigd in Den Haag. Directeur was F. Begemann, secretaris was H. Grevers. Het toezicht op de werkzaamheden van het Rijksbureau werd bij dezelfde beschikking opgedragen aan de Commissie van Advies voor het Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink. Het Rijksbureau had tot taak de regeling van de distributie van blokzink en bladzink. Bij ministeriële beschikking van 27 februari 1918 (Stcrt. 49) werd deze bevoegdheid uitgebreid met het artikel lood. Bij ministeriële beschikking van 1 mei 1918 (Stcrt. 101) kwam hier ook nog tin bij en daarom werd de naam van het Rijksbureau gewijzigd in Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin. Het Rijkskantoor werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 17 maart 1919 (Stcrt. 64), met ingang van 1 april 1919. De liquidatie werd beëindigd per 15 februari 1920.

1197 Notulen en vergaderstukken van de Zinkdistributievereniging of Zinkcommissie, Rijksbureau voor Blokzink en Bladzink en het Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin.
1915-1919 1 pak

1198 Stukken betreffende een geschil tussen het Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin en fabrikanten van metalen capsules, over de distributie van theelood.
1918-1919 1 omslag

1199 Verslag van de werkzaamheden van het Rijkskantoor voor Blokzink en Bladzink en van het Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin over de periode oktober 1917 tot maart 1919.
1919 1 band

55. ZUIVELKANTOOR, 1919-1921

Het Zuivelkantoor is officieel geïnstalleerd door de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel tijdens een vergadering van het bestuur van het Zuivelkantoor op 11 september 1919. Het Zuivelkantoor bestond echter al vanaf

129 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1199.

mei 1919. [130] De taak van het Zuivelkantoor stond omschreven in de ministeriële beschikking van 15 augustus 1919 (Stcrt. 178): de zorg voor de regelmatige voorziening in zuivelprodukten, in overeenstemming met de geldende voorschriften van de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel en het voorkomen van willekeurige prijsopdrijving. Het Zuivelkantoor stond onder rechtstreeks toezicht van de voorzitter van de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden. In de praktijk hield het Zuivelkantoor zich bezig met de uitvoering van de regeling tot behoorlijke melkvoorziening van Nederland en verwierf inkomsten uit betalingen van exporteurs van zuivelprodukten. Deze betalingen werden door de Nederlandse Uitvoer Maatschappij aan de exporteurs opgelegd, krachtens artikel 2 van het KB van 22 december 1917 (Stb. 726). Het Zuivelkantoor trad als het ware als kassier van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij op: de uitvoerrechten voor zuivelprodukten werden door het Zuivelkantoor geïnd. [131] Het kantoor was gevestigd Den Haag. Voorzitter was O. Reitsma, secretaris was H. van de Bosch.
Het Zuivelkantoor werd opgeheven bij ministeriële beschikking van 22 april 1921 (Stcrt. 78) met ingang van 1 mei 1921. Bij dezelfde beschikking werd een commissie ingesteld die was belast met de liquidatie van het Zuivelkantoor. Deze commissie werd opgeheven op 18 oktober 1921 (Stcrt. 202). Na liquidatie zijn de baten en lasten van het Zuivelkantoor overgegaan naar de Nederlandse Uitvoer Maatschappij. [132]

1200 Vergaderstukken van vergaderingen van gedelegeerde commissarissen van het Zuivelverrekenkantoor. Afschriften; met bijlagen.
1918-1919 1 pak

1201 Stukken betreffende de reglementering van distributie en in- en uitvoer voor boter, melk en kaas.
1919 1 omslag

1202 Notulen van de vergadering van het bestuur van het Zuivelkantoor met vertegenwoordigers van zuivelproducenten.
1919 1 omslag

1203 Notulen van vergaderingen van het bestuur van het Zuivelkantoor met de Commissie van Advies voor Zuivelaangelegenheden. Afschriften.
1919 1 omslag

1204-1208 Vergaderstukken van vergaderingen van het bestuur van het Zuivelkantoor.
1919-1921 5 pakken

1204 1919 mei-sep
1205 1919 sep-dec, vergaderingen nrs 1-17
1206 1920 jan-apr, vergaderingen nrs 18-32
1207 1920 mei-sep, vergaderingen nrs 33-52

130 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1205.
131 ARA-II, archief van de Directie van de Landbouw, Afdeling Zuivelaangelegenheden, inv.nr 4: Nota van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij ter toelichting van voorstellen tot overname van het Zuivelkantoor.
132 ARA-II, archief van de Directie van de Landbouw, Afdeling Zuivelaangelegenheden, inv.nr 4: Rapport van de Commissie tot Liquidatie van het Zuivelkantoor, p. 5.

1208 1920 okt - 1921 apr, vergaderingen nrs 53-71

1209 Stukken betreffende verzoeken van kaasexporteurs aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel om restitutie van teveel betaalde uitvoerrechten.
1920 1 omslag

D. IMPORT- EN EXPORTORGANEN

56. COMMISSIE VOOR DE NEDERLANDSE HANDEL, 1914-1919

De Commissie voor de Nederlandse Handel (CNH) werd op 19 september 1914 in overleg met de Ministeries van Buitenlandse Zaken en van Landbouw, Nijverheid en Handel opgericht door C.J.K. van Aalst, president van de Nederlandse Handelsmaatschappij, jhr L.P.D. op ten Noort, president-directeur van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, J. van Vollenhoven, lid van de Tweede Kamer, A.G. Kröller, firmant van Wm.H. Müller & Co, en prof.mr C. van Vollenhoven, hoogleraar in Leiden. Als secretaris trad mr J.E. Claringbould, directeur van de Kamer van Koophandel in Den Haag, op. Het bureau van de commissie was gevestigd aan de Parkstraat 105 in Den Haag. De commissie nam het initiatief tot oprichting van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij (NOT).

De commissie had ten doel adviezen en voorlichting te geven aan de overheid en het bedrijfsleven omtrent geoorloofde daden van handel en scheepvaart en die welke verboden of ontraden moesten worden in verband met de neutraliteitsverklaring, contrabande-bepalingen, uitvoerverboden etc. Tevens bood de commissie steun aan Nederlandse firma's die ten onrechte op een buitenlandse zwarte lijst waren geplaatst om de betrokken firma's hiervan afgevoerd te krijgen. In maart 1916 werd met het Britse Foreign Trade Department een regeling getroffen, dat alvorens een Nederlandse firma op de statutory list (general black list) werd geplaatst, de commissie hiervan officieus een mededeling ontving, zodat een contra-expertise mogelijk zou zijn. Bij besluit van de Uitvoerende Commissie van de NOT van 25 maart 1916 werd deze taak in handen gegeven van de Commissie voor de Engelse Zwarte Lijst, later de Sub-commissie C van de NOT genaamd, onder voorzitterschap van de eerdergenoemde Claringbould. Deze commissie hield haar (hoor)zittingen ten burele van de Commissie voor de Nederlandse Handel. [133] Per 1 augustus 1918 werden de "zwarte lijst-zaken" onder direkt NOT-verband gebracht. Ook ten aanzien van de voorlichting van het bedrijfsleven had de NOT al een belangrijk deel van de taken van de commissie overgenomen. De commissie bleef in naam bestaan tot zij, evenals de NOT, haar werkzaamheden in juli 1919 beëindigde.

56.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1210-1226 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven, alfabetisch geordend op naam van geadresseerde of afzender.
1914-1919 17 pakken

1210	1914 sep
1211	1914 okt
1212	1914 nov
1213	1914 dec
1214	1915 jan
1215	1915 feb
1216	1915 mrt
1217	1915 apr-mei

133 Over de Sub-commissie C en de bemoeienissen van de Commissie voor de Nederlandse Handel hiermee, zie: Ch.A. van Manen, De Nederlandse Overzee Trustmaatschappij (Den Haag, 1935), deel V, p. 235-236. De archiefbescheiden van beide commissies zijn geheel vermengd geraakt en thans centraal beschreven in het archief van de Sub-commissie C, zie p. 251. Zie tevens inv.nr 1756A.

1218 1915 jun-aug
1219 1915 sep-dec
1220 1916 jan-mei
1221 1916 jun-sep
1222 1916 okt-dec
1223 1917 jan-apr
1224 1917 mei-dec
1225 1918 jan-dec
1226 1919 jan-aug

56.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1227-1228 Stukken betreffende de organisatie en werkzaamheden van de Commissie voor de Nederlandse Handel.
1914-1918 1 omslag en 1 pak
1227 Interne organisatie
1228 Belangrijke bescheiden, richtlijnen voor de uitvoerende werkzaamheden van de commissie

1229 Stukken betreffende de organisatie en werkwijze van de NOT en de Uitvoerende Commissie; met bijgevoegde inhoudsopgave.
1914-1919 1 pak

1230 Ingekomen stukken naar aanleiding van verzoeken van de commissie aan scheepvaartmaatschappijen om opgave van aangehouden schepen en scheepsladingen.
1914-1916 1 pak

1231-1233 Berichten, verzamelde Nederlandse, Duitse en geallieerde regelingen betreffende uitvoerverboden en lijsten van contrabande.
1914-1919 3 pakken
1231 Band I
1232 Band II, met inhoudsopgave
1233 Band III, met inhoudsopgave

1234 Ingekomen brieven van het Ministerie van Buitenlandse Zaken houdende mededelingen omtrent de vonnissen van het Franse Conseil des Prises (Prijzenhof) tot aanhouding van Nederlandse scheepsladingen.
1915 1 omslag

1235 Correspondentie met Nederlandse importeurs van tin inzake de eindbestemming van via Engeland aangevoerde tinslabs.
1915 1 omslag

1236-1237 Kranteknipsels betreffende de economische situatie en de maatregelen op het gebied van in- en uitvoer.
1914-1919 2 pakken

1236 1914-1917
1237 1917-1919

57. NEDERLANDSE OVERZEE TRUSTMAATSCHAPPIJ, 1914-1926

De Nederlandse handel en industrie ondervond grote moeilijkheden na het uitbreken van de eerste wereldoorlog door de inslagname van schepen en hun ladingen door de geallieerden, met name de Engelse regering. Er werden steeds meer eisen gesteld aan de overzeese handel van Nederland, waarmee de geallieerden wilden verhinderen, dat in Nederland ingevoerde goederen bij de Centralen terecht kwamen. Het aanhouden en opbrengen van Nederlandse koopvaardijschepen, het inbeslag nemen van ladingen en het aanscherpen van de contrabandebepalingen dreigden de Nederlandse aanvoer van overzee te verstikken. Binnen de Commissie voor de Nederlandse Handel, met name op initiatief van A.G. Kröller, kwam begin november 1914 het idee naar voren om een trust op te richten, een particuliere beheersmaatschappij die de belangen zou behartigen van de Nederlandse handel en industrie. Deze zou naar de belligerenten toe garant moeten staan voor een onpartijdige import van goederen. Zonder directe betrokkenheid van de overheid kon het regeringsbeleid van neutraliteit beter zijn beslag krijgen. De Nederlandse Overzee Trustmaatschappij (NOT) werd met instemming van het Ministerie van Buitenlandse Zaken in de vorm van een naamloze vennootschap opgericht bij KB van 23 november 1914 nr 35. [134] Het doel van de NOT werd omschreven als: (...) het verleenen van hare tusschenkomst in den ruimste zin des woords ten behoeve van Nederlandsche kooplieden of Nederlandsche vennootschappen van koophandel ter verzekering van den ongestoorden aanvoer van overzee van artikelen, welke door oorlogvoerende mogendheden tot absolute dan wel tot conditioneele contrabande zijn verklaard of daartoe alsnog verklaard kunnen worden. Het doen van eenigerlei zaken voor eigen rekening is uitdrukkelijk uitgesloten.... [135]

Met de geallieerden werden overeenkomsten gesloten, waarbij de NOT garandeerde dat alle aan haar geconsigneerde goederen niet doorgevoerd of als fabricaat uitgevoerd zouden worden naar de vijandige oorlogvoerende landen. De NOT op haar beurt diende soortgelijke garanties te verkrijgen van de afnemers van deze goederen. Hiertoe werden vergaande overeenkomsten met het bedrijfsleven gesloten, die de NOT het recht gaven een strikte controle te voeren op het gehele goederenverkeer. Overtredingen van de overeenkomst werden bestraft met zware geldstraffen, die op eerste vordering voldaan dienden te worden. Bovendien werden er met de oorlogvoerende partijen overeenkomsten gesloten inzake in- en uitvoerquota van produkten -alleen voor binnenlandse consumptie- en goederen waarin niet dan wel met bijzondere machtiging in gehandeld mocht worden. Overtredende ondernemers konden zowel door de geallieerde regeringen als door de NOT op de black list geplaatst worden en zodoende verstoken blijven van goederenaanvoer.

134 Stcrt. 27 november 1914/279, bijvoegsel nr 1181. Op 24 november 1914 werd de oprichtingsakte verleden voor notaris J. van Herwijnen in Den Haag. De NOT had een maatschappelijk kapitaal van f. 2.400.000,-, onderverdeeld in 2400 aandelen, die geplaatst werden bij het Nederlandse bedrijfsleven.

135 Ch.A. van Manen, De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij (Den Haag 1935), deel VII, p. 108.

Het hoogste bestuursorgaan binnen de NOT was de Raad van Bestuur. Voorzitter van de raad werd C.J.K. van Aalst, secretaris de advocaat mr A. Maclaine Pont. [136] In de Raad van Bestuur namen vertegenwoordigers uit het bank-, handels- en scheepvaartwezen plaats. Een aantal leden van de Commissie voor de Nederlandse Handel zat ook in de Raad van Bestuur van de NOT. De raad benoemde uit zijn midden een Uitvoerende Commissie, te beschouwen als een dagelijks bestuur. De Uitvoerende Commissie stelde in 1915-1916 een drietal sub-commissies in om specifieke aspecten van haar taak te behandelen. De secretarissen fungeerden als directeuren van de NOT, belast met de uitvoering van de besluiten van de Raad van Bestuur en van de Uitvoerende Commissie.
De NOT groeide in korte tijd uit tot een organisatie van ruim 900 personeelsleden, ondergebracht in ruim vijftien gebouwen in Den Haag, de statutaire standplaats. De organisatie telde ca. 20 afdelingen en ca. 30 commissies. In 1917 namen de activiteiten van de NOT, onder meer ten gevolge van de stagnerende handel over zee door de duikbotenoorlog, af. Het aantal personeelsleden verminderde van 879 in juli 1917 naar 673 in juli 1918, de organisatie werd in 1918 vereenvoudigd. De Raad van Bestuur en de Algemene Vergadering van Aandeelhouders machtigden op 11 juli 1919 de Uitvoerende Commissie tot liquidatie van de organisatie over te gaan. De overeenkomsten van de NOT met de geallieerden werden per 12 juli 1919 opgezegd. De NOT trad op 1 januari 1920 in liquidatie, welk proces op 20 maart 1926 werd beëindigd.
Hoe was de reguliere werkwijze bij de NOT? [137] Een handelaar die goederen wilde invoeren, wendde zich doorgaans eerst tot het Centraal Bureau voor Inlichtingen. Dit bureau verwees de klant door naar de juiste afdeling van de NOT. De toekomstige importeur diende bij de Afdeling Contracten twee aanvragen in: een verzoek om de goederen aan de NOT te mogen adresseren en een aanvraag voor een consent. Zodra de Uitvoerende Commissie de aanvraag had gefiatteerd, ontving de importeur een contract tot ondertekening. Na ondertekening kreeg de importeur het consent toegezonden. Om de naleving van het contract te verzekeren, diende de toekomstig importeur een garantie af te geven, een borgtocht in de vorm van een bank- of onderpandgarantie. Gemeenten hoefden geen garanties te stellen, indien het contract door burgemeester en wethouders was getekend. Bij aankomst van de goederen in een Nederlandse haven ontving de NOT het cognossement, de zeevrachtbrief. Het personeel van de Afdeling Cognossementen controleerde onder meer aan de hand van de zeevrachtbrief of het aangevoerde goed overeenstemde met de inhoud van het contract, de factuur en de garantie. Sommige goederen werden, al dan niet verplicht, na aankomst in vemen opgeslagen. Wenste een importeur een partij goederen, opgeslagen in een veem, te verkopen, dan diende hij een verzoek hiertoe te richten aan de Onderafdeling Vemen van de Afdeling Contracten. Na goedkeuring door de Uitvoerende Commissie, ontving de importeur een koperscontract ter ondertekening. Na retournering ontving de importeur een 'goedkeuring tot aflevering'.
Sub-commissie A: Commissie voor Nederlandse Overzeese Belangen
De commissie werd ingesteld door de Uitvoerende Commissie op 13 maart 1915 met als specifieke taak: de afgifte van certificaten tot inlading en manifest-verklaringen voor scheepsladingen, dat alleen díe goederen werden vervoerd waarover door de NOT met de Engelsen een overeenkomst was gesloten. De commissie moest instaan voor de door haar afgegeven certificaten van oorsprong. Zo golden er bepalingen dat er in te verschepen Nederlandse

136 In funktie van 15-12-1914 tot 31-12-1919. Wegens de omvang der werkzaamheden werden nog de volgende secretarissen aangesteld: S.M.D. Valstar (Algemene Zaken, 15-10-1915 tot 31-05-1919), G.W. van der Goes (Algemene Correspondentie, 15-10-1915 tot 31-12-1919) en mr H.L. de Beaufort (voordien adjunct-secretaris, opvolger van Valstar, secretaris van 01-06-1919 tot 31-12-1919).

137 G. Keller, De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij, haar oorsprong en werkwijze (Amsterdam 1916), p. 26-50. Van Manen, deel II, p. 10-11.

goederen naar Nederlands-Indië niet meer dan 25% aan Duitse grondstoffen verwerkt mocht zijn. Vanaf 16 mei 1919 behoefde de commissie geen certificaten meer te verstrekken voor goederen van "niet-vijandelijke" herkomst.
Sub-commissie B: Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland
Op 16 april 1915 kwamen de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel, de Afdeling Handel van zijn ministerie, de Nijverheidscommissie en de Commissie voor de Voeding van Mens en Dier en de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij in vergadering bijeen ter bespreking van de handel met het buitenland. Zij besloten in verband met de toenemende moeilijkheden tot de oprichting van de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland oftewel de Sub-commissie B van de NOT (..) welke niet alleen den uitvoer uit Duitschland zou behandelen, maar de gehele ruilpolitiek zou regelen. [138] De commissie bestond uit vertegenwoordigers van de NOT, de Nijverheidscommissie en de Commissie voor de Voeding van Mens en Dier en een interdepartementale commissie, waarin de Ministeries van Landbouw, Nijverheid en Handel, Buitenlandse Zaken, Financiën, Marine en Oorlog en het Munitiebureau zitting hadden. Deze interdepartementale commissie had evenwel geen stemrecht in de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland. De dagelijkse leiding (uitvoerend lid) was in handen van mr J.T. Linthorst Homan, voorzitter van Commissie voor de Voeding van Mens en Dier. De Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland zou worden betrokken bij alle besluiten aangaande de handelspolitiek. De commissie behandelde aanvragen voor in- en uitvoer van goederen, waartoe de rijksoverheid uiteindelijk toestemming verleende. De commissie adviseerde tevens inzake de handelseisen van Nederland en de belligerenten en onderhandelde met de buitenlandse legaties over handelsaangelegenheden. Door de oprichting van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) in 1917 werden de werkzaamheden van de commissie overbodig. Op 31 december 1917 gingen haar personeel en een deel van de taken over naar de NUM. De commissie handelde in 1918 nog slechts enkele netelige kwesties af. [139]
Sub-commissie C: Commissie voor de Zwarte Lijsten
In maart 1916 werd tussen de NOT en het Britse Foreign Trade Department een regeling getroffen, dat alvorens een Nederlandse firma op de statutory list (general black list) vanwege overtreding van de handelsbeperkingen werd geplaatst, de NOT hiervan officieus mededeling ontving, zodat een contra-expertise mogelijk zou zijn. Bij besluit van de Uitvoerende Commissie van 25 maart 1916 werd de Commissie voor de Engelse Zwarte Lijst, later de Sub-commissie C van de NOT genaamd, ingesteld onder voorzitterschap van mr J.E. Claringbould, secretaris van de Commissie voor de Nederlandse Handel. Deze commissie hield haar (hoor)zittingen ten burele van de Commissie voor de Nederlandse Handel. [140] In januari 1918 kwamen hier tevens de werkzaamheden bij ten aanzien van de Liste noire générale Française. In augustus 1918 werden de meeste werkzaamheden van de Commissie voor de Nederlandse Handel onder de Sub-commissie C gebracht.
Stichting "Archieven van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij", 1919-1937
In de laatste buitengewone vergadering van de aandeelhouders van de NOT op 30 december 1919 werden de oprichting van de Stichting Archieven der Nederlandse Overzee Trustmaatschappij en haar statuten goedgekeurd. De stichting diende zorg te dragen voor de geschiedschrijving van de NOT en het geordend en veilig bewaren van haar archieven. Het bestuur van de stichting werd aanvankelijk gevormd door Van Aalst (voorzitter), Op ten Noort, J. van Vollenhoven, A. Roelvink en G.H. Hintzen, allen afkomstig uit de NOT. De stichting kreeg van het NOT de herenhuizen aan de Nassaulaan en Mauritskade

138 Van Manen, deel I, p. 60.
139 Van Manen, deel IV, p. 121, 159; deel V, p. 232.
140 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, archief van de Commissie voor de Nederlandse Handel, inv.nrs 1210-1237.

in Den Haag ter beschikking, opslagmateriaal en kapitaal. In 1935 voltooide dr Charlotte van Manen de geschiedschrijving van de NOT met de publikatie van De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij in zes volumineuze delen.
De stichting werd in 1937 opgeheven. De archieven van de NOT en het pand Nassaulaan 18 werden aan de Staat der Nederlanden geschonken. De afwikkeling van zaken, waaronder de overdracht van de archieven aan het Algemeen Rijksarchief, werden in handen gelegd van een trustee, die in 1941 zijn taak beëindigde.

57.1 RAAD VAN BESTUUR EN UITVOERENDE COMMISSIE

57.11 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

57.111 Notulen

1238-1271 Notulen van de vergaderingen van de Uitvoerende Commissie en van de Raad van Bestuur; met bijgebonden klappers.
1914-1919 34 banden

Deel Ia bevat de originele notulen. Deel I, waarnaar verwezen wordt in de klapper op namen en onderwerpen behandeld in de notulen (inv.nr 1272), bevat de notulen uit deel Ia in afschrift en is niet aangetroffen.

1238 1914 nov 24-1915 mei 28, deel Ia
1239 1915 jun 02-1915 aug 17, deel II
1240 1915 aug 20-1915 nov 02, deel II (vervolg)
1241 1915 nov 05-1916 jan 04, deel III
1242 1916 jan 06-1916 feb 22, deel IV
1243 1916 feb 25-1916 apr 07, deel V
1244 1916 apr 11-1916 mei 19, deel VI
1245 1916 mei 23-1916 jul 04, deel VII
1246 1916 jul 07-1916 aug 15, deel VIII
1247 1916 aug 18-1916 sep 15, deel IX
1248 1916 sep 19-1916 okt 17, deel X
1249 1916 okt 20-1916 nov 28, deel XI
1250 1916 dec 01-1917 jan 05, deel XII
1251 1917 jan 09-1917 feb 06, deel XIII
1252 1917 feb 09-1917 mrt 06, deel XIV
1253 1917 mrt 09-1917 apr 03, deel XV
1254 1917 apr 10-1917 mei 04, deel XVI
1255 1917 mei 08-1917 jun 01, deel XVII
1256 1917 jun 05-1917 jun 26, deel XVIII
1257 1917 jul 03-1917 jul 27, deel XIX
1258 1917 jul 31-1917 aug 28, deel XX
1259 1917 sep 04-1917 sep 28, deel XXI
1260 1917 okt 02-1917 okt 30, deel XXII
1261 1917 nov 02-1917 nov 27, deel XXIII
1262 1917 nov 30-1918 jan 08, deel XXIV
1263 1918 jan 11-1918 feb 22, deel XXV
1264 1918 feb 26-1918 apr 09, deel XXVI
1265 1918 apr 16-1918 jun 04, deel XXVII
1266 1918 jun 11-1918 jul 26, deel XXVIII

1267 1918 aug 02-1918 sep 20, deel XXIX
1268 1918 sep 27-1918 nov 29, deel XXX
1269 1918 dec 06-1919 feb 07, deel XXXI
1270 1919 feb 14-1919 mei 16, deel XXXII
1271 1919 mei 23-1919 dec 30, deel XXXIII

1272 Klapper op namen en onderwerpen behandeld in de notulen.
1914-1919 1 deel
Verwijst naar de romeins genummerde registers van notulen en naar de afgenummerde bladzijden in iedere deel.

1273 Verslagen van besprekingen met de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel.
1915-1916 1 omslag

1274 Notulen van de vergaderingen van de afdelingschefs van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1915-1919 1 omslag

57.112 Briefwisselingen

57.1121 Algemene briefwisseling

1275-1284 Correspondentie met de Departementen van Algemeen Bestuur.
1914-1919 10 pakken

1275-1276 Buitenlandse Zaken,1914-1919
1275 1914-1917; met klapper over 1916-1917
1276 1918-1919; met klappers

1277-1283 Landbouw, Nijverheid en Handel,1914-1919
1277 1914 nov - 1915 apr
1278 1915 mei - dec
1279 1916
1280 1917
1281 1918 - 1918 jul; met klapper
1282 1918 jul - 1919 feb; met klapper
1283 1919 feb - aug; met klapper
1284 Binnenlandse Zaken, 1915-1918
Financiën, 1915-1919
Justitie, 1915-1918
Koloniën, 1915-1919
Marine, 1915-1919
Oorlog, 1915-1919
Waterstaat, 1915

1285-1288 Correspondentie met crisisinstellingen.
1915-1920 4 pakken

1285 Chilisalpetercommissie
Commissie van Advies voor Crisisaangelegenheden
Commissie van Advies inzake Economische Regelingen met de Geassocieerde Regeringen
Commissie van Bijstand inzake de uitvoering der Distributiewet 1916
Commissie voor de Nederlandse Handel
Commissie tot regeling van de voorziening van noodzakelijke Levensbehoeften in Belgische Gemeenten
Kunstmestcommissie
Landbouw Exportbureau

1286 Nederlandse Uitvoer Maatschappij; met indeling in rubrieken en toelichting, 1917-1919

1287 Regeringsadviseur voor Aardappelaangelegenheden
Regeringscomité tot behartiging der belangen van Vluchtelingen te Vlissingen
Regeringscommissaris belast met de Rijksgraaninzameling in Zeeland
Regeringscommissaris voor de Nederlandse belangen in België
Rijksbureau voor Manufacturen
Rijksbureau voor Pyriet en Zwavelzuur
Rijksbureau voor de Scheepvaart, 1918-1920; met klapper
Rijksbureau voor Tabak
Rijks Centraal Administratiekantoor voor de distributie van Levensmiddelen
Rijkscommissie van Toezicht op de beschikbaarstelling en de uitvoer van Kaas
Rijkscommissie van Toezicht op de Suikervereniging
Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Groenten-Centrale
Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging van Stremselfabrikanten
Rijkscommissie van Toezicht op de Vereniging Zaad-Centrale
Rijkscommissie van Toezicht op de Vlasvereniging

1288 Rijkscommissie voor de distributie van IJzer en Staal
Rijksdistributiekantoor voor Geneesmiddelen, Verbandmiddelen en voorwerpen voor geneeskundig Gebruik
Rijksdistributiekantoor voor Honing
Rijksdistributiekantoor voor Huiden en Leder
Rijkskantoor voor Bouwmaterialen
Rijkskantoor voor Chemicaliën
Rijkskantoor voor Koper
Rijkskantoor voor Melk en Kaas
Rijkskantoor voor Smeerolie

Rijkskantoor voor Suiker
Rijkskantoor voor Thee en Koffie
Rijkskantoor voor Verlichtings- en aanverwante Produkten
Rijkskantoor voor Visserijbenodigdheden
Rijkskantoor voor Vlas
Rijkskantoor voor Vlees en Vet
Rijkskantoor voor Zaden
Rijkskantoor voor Zeep
Rijkskantoor voor Zink, Lood en Tin
Rijkskledingvoorziening
Rijkskolendistributie
Soda-Commissie
Toewijzingscommissies voor Benzine, voor Gasolie, voor Kaarsen en voor Petroleum
Toewijzingscommissie voor Veevoeder

1289 Correspondentie met rijksdiensten.
1915-1919 1 pak
Betreft: Centraal Bureau voor de Statistiek, Directeur-Generaal van de Arbeid, Inspectie der Invoerrechten en Accijnzen, Inspectie der Visserijen, Posterijen en Telegrafie, Registratie en Domeinen, Rijksacademie van Beeldende Kunsten, Rijksbureau tot Onderzoek van Handelswaren, Rijksentrepot te Rotterdam, 's-Rijksmunt, Rijkslandbouwproefstations, Rijkstelegraaf en Telefoondienst, Rijksvoorlichtingsdienst ten behoeve van de Rubberhandel en de Rubbernijverheid, Staatsmijnen Limburg, Tweede Kamer der Staten-Generaal.

1290 Correspondentie met Nederlandse gezantschappen en consulaten.
1915-1919 1 omslag

1291 Correspondentie met onderdelen van de land- en zeemacht.
1915-1919 1 pak
Betreft: Algemeen Hoofdkwartier, commandanten diverse legeronderdelen, Etappen- en Verkeerswezen, Generale Staf, Hoofdintendant, Koninklijke Marechaussee, Luchtvaartafdeling, Marine Etablissement Amsterdam, Munitiebureau, Opperbevelhebber van Land- en Zeemacht, Rijksmagazijn van Geneesmiddelen, Staatsbedrijf der Artillerieinrichtingen.

1292-1293 Correspondentie met lagere overheden.
1915-1919 2 pakken
1292 Provinciale organen, gemeentebesturen, gemeentelijke diensten
1293 Kamers van Koophandel en Fabrieken, Kamer van Arbeid voor de Drukkersbedrijven

1294 Interne correspondentie met bestuurders, adviseurs en functionarissen.
1915-1919 1 pak
Het betreft: C.J.K. van Aalst, H.G. Doorman, G.W. van der Goes, A. Heldring, J. van Herwijnen, G.H. Hintzen, A.G. Kröller, A.W.L. Talma Stheeman, S.M.D. Valstar, J.G. Vaes, prof.mr C. van Vollenhoven, J. van Vollenhoven.

1295-1296 Correspondentie met commissies van de NOT.
1915-1919

1295
Bureau voor Eetbare Vetten en Oliën
Commissie van Advies, afdeling Oliën en Vetten
Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland
Commissie voor de ladingen van gerequireerde Schepen

1296
Koffie-Commissie, Batavia
Koffie-Commissie, Makassar
Koffie-Commissie, Medan
Koffie-Commissie, Padang
Koffie-Commissie, Paramaribo
Koffie-Commissie, Semarang
Koffie-Commissie, Soerabaja
Koffie-Commissie, Soerabaja, Afdeling Tabaksafscheep
Koffie-Controle-Commissie
Tabak Commissie

1297 Correspondentie met de NOT-adviseur voor Dental-Rubber; met klappers.
1917-1919 1 pak

1298-1299 Correspondentie met diverse advocaten.
1915-1919 2 pakken

1298
Blaupot ten Cate, H. en Oppenheimer, M.
Brauw, jhr W.H. de
Bureau voor Staat- en Administratiefrechtelijke Adviezen
Bureau voor Technische Adviezen
Duyzings, E.W.H.
Frikkers, C.
Gerritzen, A.W.
Heerma van Voss, J.J.
Houten jr, S. van
Janssen, R.

1299
Limburg en De Kanter, advocatenkantoor
Karsten, Ch.J.F.
Laman Trip, jhr H.
Lioni, D.E.
Lind, A.
Modderman, H.A.E.
Peelen en Groenewegen, advocatenkantoor
Philips, A.
Polenaar, B.J. en J.H.
Van Raalte en Van Walsem, advocatenkantoor
Van Raalte en Van Leer, advocatenkantoor
Rombach, K.A.
Sanders en Franken, advocatenkantoor

Stibbe, I.G.
Thiel, J.H. en Andreae, D.H.
Thorbecke, J.R.
Valkenburg, J.F.Th. van
Valkenburg, M.M. van, en Renterghem, C.A. van
Velzen, M.M. van

1300 Correspondentie met binnen- en buitenlandse humanitaire organisaties.
1915-1919 1 omslag

1301-1312 Correspondentie met particuliere belangenorganisaties.
1915-1919 13 pakken

1301 Aardewerkfabrikanten, Nederlandse Vereniging van
Acetyleen Gas-centrales, Vereniging van
American Export Chambre of Commerce
Amerika, Vereniging van Handelaren op
Amerikaanse Goederen, Bond van Nederlandse Importeurs van
Amsterdamse Winkeliersverenigingen in Koloniale Waren
Arbeiderscoöperaties, Bond van Nederlandse
Automobielclub, Koninklijke Nederlandse
Bakkersbond, Nederlandse
Banketbakkersvereniging, Nederlandse
Bankiersvereniging, Amsterdamse
Bisquitfabrikanten in Nederland, Vereniging van
Blikwarenfabrikanten, Bond van Nederlandse
Boekbinderspatroons, Nederlandse Bond van
Bontvellen, Vereniging Verenigde Importeurs van
Borstelindustrie, Bond van Belanghebbenden bij de - in Nederland
Borstelindustrie, Commissie tot behartiging der Belangen van de - in Nederland
Brouwerijen, Bond van Nederlandse
Brouwersbond, Nederlandse
Brouwindustrie, Import- en Distributiekantoor voor de Nederlandse
Cacao- en Chocoladefabrikanten, Commissie uit de
Cocosgarens, Vereniging van Nederlandse verbruikers van
Confectiefabrikanten, Vereniging van
Coprahandel, Bureau voor de
Dameskledingbedrijf, Vereniging van Patroons in het
Diamant, Comité voor de invoer en handel van ruw - in Nederland
Diamantbewerkersbond, Algemene Nederlandse
Distillateurs en Liqueurstokers in Nederland, Bond van
Electrotechnisch Gebied in Nederland, Vereniging van

Fabrikanten op
1302 Fabrikanten-Verenigingen, Verbond van Nederlandse
Fabrikanten-Vereniging van Waalwijk, Baardwijk en Besoijen
Fabrikanten-Vereniging van Enschede
Frauduleuze uitvoer in Nederland, Centrale Commissie van de Verenigingen ter bevordering van de geregelde handel en ter bestrijding van de -;
Geld- en Effectenhandel in de Provincie, Bond voor de
Geneesmiddelenvoorziening, Commissie van Advies voor de
Glucosefabrieken, Vereniging van Nederlandse
Goederenhandel, Vereniging voor de
Gommen, Vereniging voor de handel in
Graan- en Zaadimporteurs, Bond van Nederlandse
1303 Handel en Industrie, Bureau ter bevordering van de Nederlandse
Handel met het Buitenland, Bond ter bevordering van de Nederlandse
Handels-Agenten, Nederlandse Vereniging van
Handels- en Kantoorbedienden, Algemene Nederlandse Bond van
Handels- en Kantoorbedienden, Nationale Bond van - "Mercurius"
Handelsinlichtingen, Bureau voor
Haringvisserij, Redersvereniging voor de Nederlandse
Houthandelaren in Nederland, Bond van
Importeurs, Vereniging van
Industriële Credietbank
Jutefabrikanten, Commissie van Kapokhandel, Vereniging voor de
Katoen, Onderlinge - Distributie Vereniging
Katoenhandel, Vereniging voor de
Katoenspinners en -wevers, Nederlandse Patroonsvereniging van
Katoenweverijen, Vereniging van
Kina Bureau
Kledermakerpatroons in Nederland, Bond van
Koffie en Thee, Vereniging van Winkeliers in
Koffiebranders, Vereniging van Nederlandse

1304-1308 Koffiehandel, Vereniging voor de,1915-1919
- **1304** 1915 apr - 1916 aug; met klapper
- **1305** 1916 aug - dec; met klapper
- **1306** 1917 jan - mrt; met klapper
- **1307** 1917 mrt - aug; met klapper
- **1308** 1917 aug - 1919 aug; met klapper

1309 Diverse stukken

Koffie-Surrogaatfabrikanten, Vereniging van Nederlandse
Kolenbureau
Kopra, zie onder Copra
Kruideniersbond, Nederlandse
Kuipleerlooiers, Bond van
Kurkindustiëlen, Vereniging van Nederlandse
Landbouwcomité, Nederlands
Lebmagen en van Stremsel uit Duitsland en Oostenrijk-Hongarije, Bureau voor de Distributie van
Lederfabrikanten, Bond van Nederlandse
Lederimporteurs, Vereniging van
Levensmiddelenvoorziening, Centrale Commissie uit de Arbeidersbeweging
Looistoffen, Bond van Nederlandse Importeurs van
Lompenexporteurs, Vereniging van Nederlandse
Lucifersfabrikanten, Vereniging van Nederlandse
Lijnkoekenimporteurs, Vereniging van
Mandenmakerpatroons in Nederland, Bond van
Manufactuurhandel, Vereniging bescherming der belangen van de
Metaalbewerkersbond, Nederlandse Rooms-Katholieke
Metaalwarenfabrikanten, Bond van Nederlandse
Metalen, Vereniging van Nederlandse Groothandelaren in
Meubelfabrikanten, Bond van
Middenstand, Bestuurdersbond van Verenigingen behorende tot de handeldrijvende en industriële
Mode-artikelen, Vereniging van Grossiers in
Nederlands Economisch-Historisch Archief
Nederlands Fabrikaat, Vereniging
Nederlands-Franse Handel, Commissie voor de
Nederlands-Indische Produkten, Vereniging van Importeurs van
Nederlands-Zuidafrikaanse Handel, Commissie voor de
Neutrale Landen, Bond van
Nijverheid, Maatschappij van
Oliefabrikanten, Vereniging van Nederlandse
Oliehandel, Commissie uit de
Oliën, Vereniging van Groothandelaren in
Oliën en Vetten, Nederlandse Vereniging van Importeurs, Handelaren in technische
Papierfabrikanten, Nederlandse Vereniging van
Papiergroothandelaren, Vereniging van Nederlandse
Pharmacie, Nederlandse Maatschappij tot bevordering der
Planterscomité
Principal's Homeward Freight Conference

1310 Redersvereniging, Nederlandse
Rijstpellers in Nederland, Vereniging van
Rijtuigfabrikanten, Nederlandse Vereniging van
Rijwiel- en Automobiel-Industrie, Nederlandse Vereniging
Rijwielbanden, Commissie van Advies inzake
Rijwielen en Onderdelen, Nederlandse Vereniging van Grossiers in
Rijwielherstellers en -handelaars, Bond van
Schoenfabrikanten, Algemene Nederlandse Bond van
Sigarenindustrie, Nederlandse Bond van Kleinfabrikanten en Eigenwerkers in de
Sigarettenfabrikanten, Nederlandse Bond van

Siroopfabrikanten, Vereniging van Nederlandse zwarte
Smedenpatroons in Nederland, Bond van
Specerijhandel, Nederlandse Vereniging voor de
Specerijhandel, Vereniging van Belanghebbenden bij de
Spiritus en Gedistilleerd, Centraal Bureau voor de verkoop van technische
Steuncomité, Koninklijk Nationaal
Suiker, Commissie van Advies inzake
Suikerfabrikanten in Nederlands-Indië, Algemeen Syndicaat van
1311 Tabak Syndicaat 1917
Tabaksfabrikanten in Nederland, Vereniging van
Tabakshandel, Vereniging van de
Tapioca-Produkten, Commissie van Belanghebbenden bij
Tapijtfabrikanten, Nederlandse Vereniging van
Textielfabrikanten, Vereniging van Hengelose
Thee, Pakhuismeesteren van de
Theehandel, Nederlandse Vereniging voor de
Theehandel, Rotterdamse Vereniging voor de
Thee-Importeurs, Vereniging van
Thee, Permanente Commissie uit de Importeurs van Java-
Tin en andere Metalen, Vereniging voor de handel in
Touwfabrieken, Bond van Machinale - in Nederland
Tuinbouwraad, Nederlandse
Vacheleerlooiers, Bond van
Vernis- en Verffabrieken en Handelaren in Nederland, Vereniging van
Vetten en Oliën, Vereniging van Importeurs van
Visserij, Vereniging ter bevordering van de Nederlandse
Volksopbeuring, Vereniging voor
1312 Werkgevers, Vereniging van Nederlandse
Weverijen, Vereniging van Nederlandse
Wielrijdersbond, Algemene Nederlandse
Wollen Stoffen, Vereniging van Tilburgse Fabrikanten van
Wijnhandelaars, Vereniging van Nederlandse
IJzerwaren en aanverwante Artikelen, Bond van Nederlandse Groothandelaren in
Zaaizaadhandelaren, Vereniging van Nederlandse
Zakken, Vereniging van Importeurs van gebruikte en nieuwe
Zakkenhandelaren in Nederland, Vereniging van
Zeep, Commissie van Advies inzake de regeling tot uitvoer van zachte -
Zoutconventie, Bestuur der
Zuidvruchten, Nederlandse Vereniging voor de handel

in gedroogde - en Specerijen
Zuidvruchten, Vereniging van Importeurs van verse
Zuivelbond, Algemene Nederlandse
Zuivelfabrieken in Friesland, Bond van coöperatieve

1313-1321 Correspondentie met diverse bedrijven.
1915-1919 9 pakken
Het betreft als voorbeeld voor de werkwijze van de NOT geselecteerde correspondentie, voornamelijk ten aanzien van de import van goederen.

1313 Van der Aa - Coster
1314 Cremers - Guaranty
1315 Haagsche - Kanis en Gunnink
1316 Keur - Lindeteves
1317 Lips - Militaire
1318 Mirandolle - van Nelle
1319 Niemeyer - Petroleum
1320 Pierson - Stoomkwast
1321 Stoomzuivel - Zwijndrechtsche

57.1122 Briefwisseling met buitenlandse overheidsinstellingen en hun vertegenwoordigers in Nederland

1322-1327 Correspondentie met buitenlandse overheidsinstellingen.
1915-1919 6 pakken

1322 British Admiralty Trade Division
British Colonial Office
British Foreign Office
1323 British Foreign Trade Department
British Restriction of Ennemy Supplies Department
British Trade Department
British Treasury, Procurator-General
1324 British War Trade Department; met klapper, 1915 - 1917 aug
1325 British War Trade Department; met klapper, 1917 sep - 1919 mei
British War Trade Statistical Department
1326 Denemarken, Industriraadet
Denemarken, Merchants Guild
Duitsland, Kaiserliches Prisengericht Hamburg
Duitsland, Kaiserliche Zolldirektion Kaldenkirchen
Zwitserland, Société Suisse de Surveillance Economique, 1916 - 1918 jun
1327 Zwitserland, Société Suisse de Surveillance Economique, 1918 okt - 1919 jul

1328-1331 Correspondentie met de Amerikaanse legatie; met bijbehorende agenda's.
1915-1919 4 omslagen

1328 Algemeen, alfabetisch geordend
1329 Produkten, alfabetisch geordend
1330 Schepen en de vrijgave van goederen, geordend op rapportnummer
1331 Agenda's van ingekomen en uitgaande stukken

1332-1364 Correspondentie met de Britse legatie.
1914-1919 32 pakken
Geordend op onderwerp en firmanaam
1332 Agreement - Black list
1333 Bliek - Curaçaosche Handel Maatschappij
1334 Certificates of origin
1335 Daamen - Eygelshoven
1336 Exports (naar diverse landen)
1337 Faam - Gitsels en Smedts
1338 Glasfabriek Leerdam - Jurrjens
1339 Koninklijke fabriek - Lyons & Co.
1340 Maastricht Local Railways - De Nijs
1341 Observator - Puijenbroek
1342 Quant - Safety razor
1343 Salm - Smuggling
1344 Snellenberg - Swinkels
1345 Tabaksindustrie - Vijver & Co
1346 Waal - Zwijndrechtsche oliefabrieken
Geordend op scheepsnaam
1347 A - K
1348 L - P
1349 Q - Z
Geordend op produkt
1350 Algemeen - Buttons
1351 Cabbage stalks - Cocoa beans
1352 Copper agreement
1353 Coffee - Cotton
1354 Coal - Exotic woods
1355 Fats - Gutta percha
1356 Haarlem oil - Hides, leather and skins
1357 Jute - Linseed oil
1358 Mace - Mustard
1359 Metal goods - Oxyde of copper
1360 Packing materials - Rye
1361 Rubber
1362 Rubber - Tobacco
1363 Tin - Wire nails
1364 Wolfram - Zinc concentrates

1365-1373 Correspondentie met de Franse legatie.
1915-1919 8 pakken
geordend op onderwerp
1365 A - C

1366 D - G
1367 H - N
1368 O - S
1369 St - Z
geordend op produkt
1370 Algemeen - Cassia
1371 Cellulose - Fûts en bois
1372 Gants - Noyaux de palmiers
1373 Oeufs - Zinc

1374 Agenda's van de ingekomen brieven van de Britse en Franse legatie; met vermelding van het onderwerp.
1914-1919 5 delen
Na 28 september 1916 alleen Britse legatie. Tot die datum worden de brieven in rood (NOT-nummering) ingeschreven, nadien vindt inschrijving plaats op briefnummer van de Britse legatie.
1. Britse legatie, net-agenda, nrs 1-579 en 1-5093, 26 dec 1914 - 28 sep 1916
2. Britse en Franse legatie, nrs 1-2750, 24 jul 1915 - 3 april 1916
3. Britse en Franse legatie, nrs 2751-4621, 3 apr 1916 - 15 aug 1916
4. Britse en Franse legatie, nrs 4690-5093, 23 aug 1916 - 28 sep 1916 en briefnummers Britse legatie 3954-5765 en 1-1399, 29 sep 1916 - 18 mrt 1917
5. Briefnummers Britse legatie 1402-4717, 1-1442 en 1-509, 19 mrt 1917 - 24 okt 1919; achterin de agenda van privé brieven van de Britse legatie aan de heren Valstar en Van Aalst, 1918-1919

1375 Agenda's van uitgaande brieven aan de Britse legatie.
1915-1919 3 delen
Agenda nrs 1-6250, 18 nov 1915 - 31 dec 1916
Agenda nrs 1-2385, 1917
Agenda nrs 1-899, 1918; nrs 1-385, 1919

1376-1377 Agenda's van ingekomen brieven van en uitgaande brieven aan de Franse legatie.
1916-1919 2 delen
Voor de agenda van ingekomen brieven van de Franse legatie vóór 23 september 1916, zie inv.nr 1374.
1376 Ingekomen brieven, 23 sep 1916 - 31 jul 1919
1377 Uitgaande brieven, 2 feb 1916 - 20 dec 1919

1378 Correspondentie met overige legaties; geordend op naam van het land.
1915-1919 1 pak

1379-1384 Correspondentie met het Comité Interallié de La Haye; met bijbehorende agenda's.
1918-1919 5 pakken en 2 delen
1379 A - Z; geordend op onderwerpen, namen van handelaren/fabrieken en van schepen
1380 A - Z; geordend op produkt
1381 Exportation vers l'Alsace Lorraine - Turquie, alfabetisch geordend
1382 Exportation vers la Belgique

1383 Exportation vers l'Allemagne Occupée
1384 Agenda's, aug 1918 - jul 1919, 2 delen

1385 Correspondentie met consulaten van diverse mogendheden, geordend A(merika) - Z(witserland).
1915-1919 1 pak

57.1123 Briefwisseling van de secretarissen

1386-1394 Correspondentie van de secretaris, mr A. Maclaine Pont, met het bestuur, afdelingen en adviseurs.
1914-1919 9 omslagen
1386 Uitvoerende Commissie, algemeen
1387 Uitvoerende Commissie, met de leden afzonderlijk
1388 Uitvoerende Commissie, met J. van Hasselt, vertegenwoordiger van de scheepvaartmaatschappijen
1389 Aandeelhouders
1390 Raad van Bestuur, algemeen
1391 Raad van Bestuur, met de leden afzonderlijk
1392 Prof.mr C. van Vollenhoven, volkenrechtsgeleerde te Leiden, 1914-1919
1393 Afdelingen Juridisch Bureau, Aangehouden Goederen en Vertrouwelijke Lijsten van de NOT, 1915-1919
1394 J. Limburg, advocaat en procureur te Den Haag, 1915-1919

1395-1401 Correspondentie van de secretaris, mr H.L. de Beaufort, met commissies en afdelingen van de NOT en commissies.
1915-1919 7 pakken
1395 Commissie voor de Nederlandse Handel; met klapper, 1915-1919
1396 Commissie voor de Nederlandse Overzeese Belangen, 1915-1919
1397 Financiële Afdeling van de NOT, 1916-1919

1398-1399 Nijverheidscommissie; met klappers,1915-1917
1398 1915 mei - 1917 jul
1399 1917 jul-dec
1400 Thee-commissie, 1916-1919
1401 Overige commissies, 1915-1919
Betreft: Bureau van Advies voor de distributie van ruwe Rubber, Commissie inzake voeding van Mens en Dier, Commissie van Advies inzake ruwe Jute en Jute-fabrikaten, Commissie van Advies toegevoegd aan de Afdeling Algemene Zaken, Distributiebureau Groningen, Commissie van Advies voor de invoer van Wollen en halfwollen Manufacturen, Commissie van Advies voor de invoer van Katoenen Manufacturen, Commissie van Advies voor de invoer van Tabak, Vlas-commissie, Margarineverbruik Controlebureau, Kunstmest-commissie, Glycerine-commissie, Wol-commissie, Zuidvruchten Controle-commissie.

57.12 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

57.121 Oprichting

1402 Stukken betreffende de oprichting, statuten en -wijzigingen.
1914-1919 1 omslag

57.122 Interne organisatie

1403 Reglementen voor de werkkring van de Uitvoerende Commissie, vastgesteld in de vergaderingen van de Raad van Bestuur.
1914-1915 1 omslag

1404 Ongepubliceerde brochure van de journalist J. Stufkens getiteld: De NOT en hare werking; met bijbehorende correspondentie.
1915 1 omslag

1405 Verzamelde rapporten en nota's betreffende de administratieve organisatie van de afdelingen van de NOT; alfabetisch geordend.
1915-1919 1 pak

1406 Algemeene instructies en kennisgevingen aan alle afdelingen, uitgebracht door de Afdelingen 1A en 1C; geordend op onderwerp.
1915-1919 1 pak
Geordend op de onderwerpen:
1. Firma's, personen, goederen, schepen
2. Organisatie van de algemene dienst
3. Organisatie van de inwendige dienst
4. Personeel op maandsalaris
5. Personeel op weekloon
6. Kantoorbehoeften
7. Huishoudelijke dienst
8. Diverse niet de dienst betreffende aangelegenheden
Inschrijvingscertificaat van de Nederlandse Overzee Trust Maatschappij, ca 1915
Bron: Ch.A. van Manen, De Nederlandse Overzee Trust Maatschappij, deel 2, p. 15

1407 Verzamelde interne circulaires verzonden door de Afdeling Algemene Zaken; met index.
1915-1919 1 pak

1408-1420 Stukken betreffende de organisatie en werkwijze van de afdelingen van de NOT.
1916-1919 13 omslagen
1408 Afdeling Algemene Zaken en subafdelingen, 1918
1409 Afdeling Scandinavië, 1918-1919
1410 Afdeling Contracten, 1917
1411 Afdeling Cognossementen, 1917-1918

Onderverdeeld in: Algemene overzichten, Afd. 5A, Afd. 5B, Afd. Administratiekosten, Afd. Publiek, Afd. Statistiek, Afd. Kaartenarchief.

1411A Afdeling Boekhouding, 1918
1412 Afdeling Lijnzaad, 1918
1413 Afdeling Granen en Veevoeder, 1918
1414 Afdeling Garanties, 1918-1919
1415 Afdeling Goederen met beperkte Aanvoer, 1918
1416 Afdeling Adviseurs, 1918
1417 Afdeling Vemen, 1918
1418 Afdeling Algemene Statistiek, 1918
1419 Bureau voor Huiden, Leder en Looistoffen, 1918
1420 Afdeling Oliën en Vetten en subafdelingen, 1916-1918
Betreft: afdelingsinstructies; Centraal Bureau van Distributie van Oliën en Vetten; Verbruikstoezicht op Vetten, Oliën en Oliehoudende Noten; Afdeling Import en Scheepsruimte.

1421 Stukken betreffende de organisatie en werkwijze van de Commissie voor de Nederlandse Handel en de Commissie voor Nederlandse Overzeese Belangen (Subcommissie A).
1918 1 omslag

57.123 Financieel beheer

1422-1425 Grootboek; met inhoudsopgave van rekeningen.
1914-1926 4 pakken
1422 1914-1916
1423 1917
1424 1918
1425 1919-1926

1426 (Proef)-Balansen en verlies- en winstrekeningen van de NOT over de boekjaren 1915-1925; met bijbehorende correspondentie met de accountant.
1916-1925, 1 pak

1427 Begroting van de inkomsten en uitgaven van de NOT voor het tweede halfjaar van 1917; met toelichtingen en bijlagen.
1917 1 omslag

1428 Maand- en kwartaaloverzichten van de bedrijfsresultaten.
1917-1919 mei 1 omslag

1429 Vergelijkende verlies- en winstrekeningen en balansen over de boekjaren 1915-1918.
1919 2 stukken

1430 Stukken betreffende de samenstelling van de liquidatiebegroting voor het jaar 1920.
1919-1920 1 omslag

57.124 Bemiddeling bij in- en uitvoer

57.1241 Algemeen

1431-1435 Verzamelbundels van de secretaris van de NOT betreffende bijzondere onderwerpen; met bijgevoegde inhoudsopgaven.
1915-1919 3 omslagen, 1 stuk en 1 pak

1431 Agricultural documents, besprekingen met de Britse legatie inzake de export van landbouwprodukten; met bijbehorende correspondentie, 1916
1432 Scheepvaart, 1916-1917
1433 Overeenkomsten gesloten met de Britse regering en de geallieerden, 1915-1919
1434 Bepalingen en voorschriften betrekking hebbende op den uitvoer van NOT-goederen, op basis van de Joint Agreement van 17 december 1918, 1 stuk
1435 Diverse onderwerpen, 1915-1917, 1 pak

1436 Stukken betreffende het beschikbaar houden van ruwe rubber ten behoeve van de land- en zeemacht.
1918 1 omslag

57.1242 Internationaal overleg

57.1243 Overleg met het Ministerie van Buitenlandse Zaken

1437-1439 Notulen van de besprekingen van de NOT met het Ministerie van Buitenlandse Zaken in commissieverband.
1917-1918 4 omslagen
Zie tevens het archief van de Raad van Bijstand van de Directie van Economische Zaken van het Ministerie van Buitenlandse Zaken, inventaris 2.05.32.05.

1437 Voorbesprekingen, 1917 okt-dec
1438 Commissie ad hoc ter beschouwing van het Basis of Agreement met de Geassocieerde Regeringen, vergadering 1-13, 1918 feb-mrt
1439 Commissie voor Economische Aangelegenheden met het Buitenland, vergadering nrs 1-20, 1918 feb-sep

57.1244 Overeenkomsten

1440-1441 Ingekomen brieven van diverse legaties inzake de aangegane overeenkomsten tot regulering van de goederenhandel.
1914-1915 2 omslagen

1440 Britse legatie, 1914-1915
1441 Franse, Russische en Italiaanse legatie, 1915

1442-1446 Stukken afkomstig van J. van Vollenhoven betreffende zijn besprekingen in Londen met de Britse regering en het Britse bedrijfsleven.
1915-1918 5 pakken

1442 Verslagen en aantekeningen van zijn besprekingen, aug-sep en okt-nov 1915

1443 Aantekeningen van de besprekingen met handelsattaché, sir Francis Oppenheimer; met alfabetisch register op onderwerpen, nov 1915 - jun 1916

1444 Journaal van behandelde onderwerpen bij besprekingen in Londen, met bijbehorende correspondentie en inhoudsopgaven, 1916 feb-apr

1445 Journaal van de gevoerde besprekingen, 1917 dec - 1918 mrt

1446 Telegramwisseling, met alfabetische inhoudsopgave, 1918 jan-mei

1447 Brief- en telegramwisseling met J. van Vollenhoven tijdens de besprekingen in Londen; met alfabetische inhoudsopgave.
1915-1918 1 pak

1448-1449 Vertrouwelijke correspondentie van J. van Vollenhoven; met alfabetische inhoudsopgave.
1915-1918 2 omslagen

1448 A - M

1449 N - Z

1450-1453 Rationing, ingekomen brieven van en minuten van uitgaande brieven aan de Britse legatie inzake de uitvoering van de bepalingen ten aanzien van importquota van allerlei goederen; chronologisch geordend.
1915-1919 4 pakken

1450 1915 aug - 1916

1451 1917 jan-mei

1452 1917 jun-dec

1453 1918 - 1919 apr

1454 Lists of German goods shipped on special permits issued by the British consul, met inhoudsopgave.
1916 1 omslag

1455 Memoranda inzake de import- en exportregelingen ten aanzien van allerlei handelsgoederen; met bijgevoegde inhoudsopgave. Doorslagen.
1916-1918 1 omslag

1456-1457 Verslagen van besprekingen met de Britse handelsattaché P.D. Botterell en met T. Claes, chef des services techniques van de

Franse legatie.
1916-1919 2 omslagen

1456 Britse legatie
1457 Franse legatie

1458-1461 Stukken betreffende de besprekingen van mr H.L. de Beaufort met Britse handelsattaché, P.D. Botterell.
1916-1919 1 deel en 3 omslagen

1458 Verslagen van besprekingen, met inhoudsopgave, feb-dec 1916
1459 Verslagen van besprekingen, met inhoudsopgave, jan 1917 - mrt 1919
1460 Register van behandelde onderwerpen, 1916-1918, 1 deel
1461 Memo's overhandigd aan de Britse legatie, doorslagen, met inhoudsopgave, 1916-1917

1462-1464 Stukken betreffende de besprekingen van mr H.L. de Beaufort met de Franse legatie.
1916-1919 1 deel en 2 omslagen

1462 Verslagen van besprekingen, met inhoudsopgave, jul 1916 - mrt 1919
1463 Register van behandelde onderwerpen, 1916-1918, 1 deel
1464 Memo's overhandigd aan de Franse legatie, doorslagen, met inhoudsopgave, 1916-1918

1465-1471 Stukken afkomstig van S.M.D. Valstar, delegatieleider van de NOT, bij de besprekingen met de geallieerden in Londen over een Basis of Agreement en een General Agreement.
1917-1918 4 omslagen en 3 pakken

1465 Correspondentie van C.J.K. van Aalst met de Britse handelsattaché, sir Francis Oppenheimer, omtrent de grieven van de NOT, 1917 aug-sep. Afschriften
1466 Instructies voor de delegatie naar Londen; met inhoudsopgave, 1918
1467 Memoranda, nota's en ontwerpen, 1918 en z.d.
1468 Regelingen ten aanzien van de aanvoer van handelsgoederen, 1 pak
1469 Telegramwisseling, met alfabetische toegang geordend op produkt, 1917 dec - 1918 jan
1470 Telegramwisseling, met alfabetische toegang geordend op onderwerp en produkt, 1918 okt-nov, 1 pak
1471 Brief- en notawisseling betreffende de onderhandelingen; met inhoudsopgaven, 1918 sep-nov, 1 pak

1472 Brief- en telegramwisseling van de NOT met S.M.D. Valstar tijdens de besprekingen in Londen; met alfabetische inhoudsopgaven.

1917-1918 1 omslag

1473 Brief- en telegramwisseling van de secretaris G.W. van der Goes met J. van Vollenhoven, S.M.D. Valstar, C.J.K. van Aalst en het Ministerie van Buitenlandse Zaken tijdens de besprekingen in Londen.
1917-1918 1 omslag

1474 Stukken betreffende initiatieven tot verbetering van de verstandhouding tussen Amerika en Nederland.
1918 1 omslag

1475 Lijsten van artikelen waarvan het embargo op de aanvoer uit de geallieerde landen is opgeheven.
1919 1 omslag

1476 Stukken betreffende de opheffing van financiële overeenkomsten en agreements met de oorlogvoerende mogendheden.
1919 1 omslag

57.1245 Aangehouden ladingen

1477-1503 Briefwisseling met de Britse legatie inzake de verscheping van handelsgoederen en de aanhouding van ladingen.
1915-1919 27 pakken

1477-1495 Ingekomen brieven1915-1919

1477 NOT-nrs 965-1675, 1915 nov - 1916 jan
1478 NOT-nrs 1635-2294, 1916 jan - 1916 mrt
1479 NOT-nrs 2313-2965, 1916 mrt-apr
1480 NOT-nrs 2960-3646, 1916 apr-mei
1481 NOT-nrs 3642-4338, 1916 mei-jul
1482 NOT-nrs 1-289, 1916 jul-aug
1483 NOT-nrs 290-579, 1916 aug-sep
1484 NOT-nrs 580-848, 1916 sep-okt
1485 NOT-nrs 849-1066, 1916 okt-nov
1486 NOT-nrs 1067-1464, 1916 nov-dec
1487 NOT-nrs 1470-1782, 1916 dec
1488 NOT-nrs 1783-2122, 1916 dec - 1917 jan
1489 NOT-nrs 2123-2496, 1917 jan-mrt
1490 NOT-nrs 2497-2881, 1917 mrt-apr
1491 NOT-nrs 2882-4178, 1917 apr-jun
1492 NOT-nrs 4179-4399, 1917 jun-sep
1493 NOT-nrs 4400-4699, 1917 sep-nov
1494 NOT-nrs 4700-5050, 1917 nov - 1918 aug
1495 NOT-nrs 5051-5404, 1918 aug - 1919 nov

1496-1503 Uitgaande brieven1915-1919

1496 1915 dec - 1916 mrt

1497 1916 apr-jun
1498 1916 jul-sep
1499 1916 okt-nov
1500 1916 dec
1501 1917 mrt-mei
1502 1917 jun-okt
1503 1917 nov - 1919 sep

1504 Ingekomen rapport betreffende het onderzoek naar mogelijke smokkel van benzine en olie op het s.s. Celebes van de Stoomvaart Maatschappij Nederland, aangehouden in Napels.
1916 1 omslag

1505-1509 Verslagen van de zittingen en vonnissen van het Britse High Court of Justice, Admiralty Division in Prize en de vonnissen in appèl voor de Judicial Committee of the Privy Council, met bijbehorende correspondentie met de NOT-advocaat in Londen, Albert M. Oppenheimer; met bijgevoegde klappers.
1916-1919 5 pakken
1505 Verslagen en vonnissen, nrs 2-22, 1917 apr - 1918 jun
1506 Verslagen en vonnissen, nrs 23-46, 1918 jun - 1919 mei
1507 Verslagen en vonnissen, nrs 48-72, 1919 apr-dec
1508 Correspondentie, 1916 jan - 1918 apr
1509 Correspondentie, 1918 mei - 1919 dec

1510 Minuten van uitgaande brieven aan de NOT-advocaat in Londen, Albert M. Oppenheimer, belast met het claimen van aangehouden ladingen.
1917-1919 1 omslag

1511-1514 Briefwisseling met diverse instellingen inzake de verscheping van handelsgoederen en de aanhouding van ladingen.
1917-1919 4 omslagen
1511 Departementen van Algemeen Bestuur, 1917-1918
1512 Rijksbureau voor het Uitvaren van Schepen, later het Rijksbureau voor de Scheepvaart, 1917-1919
1513 Martijn & Ellerman, 1917-1918
1514 Principals' Homeward Freight Conference, 1917-1919

1515 Briefwisseling met de Amerikaanse legatie inzake de verscheping van handelsgoederen en de aanhouding van ladingen.
1918-1919 1 omslag

1516 Briefwisseling met de Comité Interallié de La Haye inzake de verscheping van handelsgoederen en de aanhouding van ladingen.
1919 mei-jul 1 omslag

57.1246 Controle van het goederenverkeer

1517 Circulaires van de NOT verzonden aan scheepvaartmaatschappijen en rederijen.
1914-1919 1 omslag

1518 Circulaires van de NOT aan de veembedrijven.
1915-1919 1 omslag

1519 Stukken betreffende bij bedrijven uitgevoerde onderzoeken naar de bestemming van door de NOT op contract geïmporteerde goederen.
1915-1918 1 pak

1520-1533 Dossiers betreffende opgelegde boeten aan bedrijven en personen; met bijbehorende toegangen.
1915-1919 14 pakken

1520	A - BI
1521	BL - BU
1522	CA - DR
1523	DU - GO
1524	GR - HI
1525	HO - JU
1526	KA - KO
1527	KR - M
1528	N - O
1529	P - R
1530	SA - STE
1531	STO - T
1532	V
1533	W - Z

1534-1537 Registers van opgelegde boeten.
1915-1919 4 delen

1534	Chronologisch geordend
1535	Alfabetisch geordend op naam van bedrijf c.q. persoon
1536	Geordend op produkt
1537	Boeten wegens handel met Duitsland, geordend op naam van bedrijf c.q. persoon

1538 Maandstaten van opgelegde boeten.
1915-1919 1 omslag

1539 Stukken betreffende de uitgevoerde controles op het uitvoerverbod van gedistilleerd en likeuren in Schiedam.
1916-1917 1 omslag

1540 Stukken betreffende het geschil over het op de vertrouwelijke lijst

plaatsen van H.J. van Koolbergen, makelaar van de Nederlandse Handel-Maatschappij.
1917-1918 1 omslag

1541 Interne correspondentie van de afdelingshoofden met de Uitvoerende Commissie inzake het opleggen van boeten en de totalen van de boeten.
1917-1919 1 omslag

1542 Stukken betreffende het proces van de Merauke Compagnie tegen het NOT wegens onrechtmatige plaatsing op de zwarte lijst.
1917, 1919 1 omslag

1543 Nota inzake de taak en werkzaamheden van de Uitvoerende Commissie ten aanzien van het opleggen van boeten.
1919 1 stuk

1544 Modellen van administratieve bescheiden en brieven in gebruik bij de afdelingen belast met het opleggen van boeten en de administratie ervan.
z.d. 1 omslag

57.2 SUB-COMMISSIES VAN DE UITVOERENDE COMMISSIE

57.21 SUB-COMMISSIE A: COMMISSIE VOOR NEDERLANDSE OVERZEESE BELANGEN

1545 Stukken betreffende de organisatie en werkzaamheden van de commissie.
1915-1918 1 omslag

1546 Verslag van de Commissie voor Nederlandse Overzeese Belangen; met modellen van formulieren in gebruik bij de commissie.
1918 juli 1 omslag

57.22 SUB-COMMISSIE B: COMMISSIE VOOR HET HANDELSVERKEER MET HET BUITENLAND

Notulen van de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland bevinden zich in het archief van de Directie van Handel en Nijverheid; zie: 2.06.001, inv.nr. 4225.

1547-1549 Stukken betreffende het handelsverkeer met de centrale mogendheden en door hen bezet gebied.
1915-1918 3 omslagen
1547 België, 1915-1916
1548 Oostenrijk-Hongarije, 1915-1917
1549 Duitsland, 1915-1918

1550-1565 Stukken betreffende de handel in goederen met Duitsland,

Oostenrijk-Hongarije en België.
1915-1918 16 omslagen

1550 Aardappelen, 1916
1551 Drukkerszwart, 1916
1552 Machines en onderdelen, 1916
1553 Oorlogsmateriaal Ministerie van Marine, 1917-1918
1554 Oorlogsmateriaal Ministerie van Oorlog, 1915
1555 Paarlemoer, 1917
1556 Palmpittenmeel, 1915
1557 Papier, 1915-1918
1558 Paraffine, 1916
1559 Petroleum, 1917
1560 Peulvruchten, 1915-1917
1561 Pitriet, 1916
1562 Planten, 1917-1918
1563 Plantenvezels, 1916-1918
1564 Platina, 1916
1565 Pluimvee, 1916-1917

1566 Stukken betreffende de samenstelling van maandstatistieken van in-, uit- en doorvoer.
1917 1 omslag

57.23 SUB-COMMISSIE C: COMMISSIE VOOR DE ZWARTE LIJSTEN

1567-1570 Notulen van de zittingen van de Sub-commissie C inzake de buitenlandse zwarte lijsten; met klapper.
1916-1919

1567 Engelse zwarte lijst, zitting 1-105, 1916 mrt - 1917 jun, 1 pak
1568 Engelse zwarte lijst, zitting 106-209, 1917 jul - 1918 jul, 1 pak
1569 Franse zwarte lijst, zitting 1-40, 1918 jan-jul, 1 omslag
1570 Klapper op de notulen van de Sub-commissie C inzake de Engelse en Franse zwarte lijst, 1917 aug - 1918 jul, 1 deeltje

1571-1572 Notulen van de vergaderingen van de Commissie van Advies inzake de vertrouwelijke NOT-lijsten; met klapper.
1918-1919

1571 Notulen, 1918 aug - 1919 mei, 1 pak
1572 Klapper, 1918 aug-dec, 1 deeltje

1573 Overzichten van behandelde zaken door de Sub-commissie met betrekking tot de Engelse en de Franse zwarte lijst.
1915-1919 en 1918-1919 1 omslag
De Engelse zaken met de aantekening: Voor zoover geen betrekking hebbende op de gepubliceerde zwarte lijst.

1574-1576 Lijsten van firma's voorkomende op de zwarte en grijze lijst opgesteld door de NOT; met aanduiding van redenen.
1915-1919 2 omslagen en 1 pak

1574 Zwarte lijst per 1 mei 1919
1575 Grijze lijst per 1 mei 1919
1576 Mededelingen omtrent plaatsing op en afvoering van de NOT zwarte en grijze lijst, stencil, 1915-1919., 1 pak

1577 Lijsten van Nederlandse firma's waaromtrent rapporten zijn verstrekt aan de Britse legatie.
1916-1918 1 omslag

1578 Stukken betreffende de samenstelling door de NOT van de Streng vertrouwelijke lijst van firma's of personen aan wie slechts na toestemming van de NOT leveranties van door tussenkomst van deze organisatie geïmporteerde goederen mogen worden gedaan.
1916-1919 1 omslag

1579-1583 Stukken betreffende de publikatie van de Britse Statutory List (general black list) bevattende lijsten van firma's met wie het aan Britse firma's verboden is zaken te doen ingevolge de Trading with the Enemy Act 1915 en de bemoeienis van de Commissie voor de Nederlandse Handel hiermee.
1916-1919 5 omslagen

1579 Statutory List, Nederlandse uitgave, 1916
1580 Statutory List, overgenomen uit de London Gazette, 4 delen, Den Haag 1916
Exemplaren bijgewerkt tot 18 juli 1916, aanvullingen tot 8 augustus 1916; bijgewerkt tot 8 september 1916 en bijgewerkt tot 10 november 1916.
1581 Britse publikaties, nrs 1-50, 1916-1918
1582 Britse publikaties, nrs 51-79, 1918-1919
1583 Overzichten van het aantal door de commissie behandelde gevallen van firma's die door het Foreign Trade Department op de lijst zijn geplaatst, 1916-1919

1584 Correspondentie met de Britse legatie, het War Trade Department en het Foreign Trade Department inzake de plaatsing op en afvoering van Nederlandse firma's van de Britse Statutory List.
1916-1919 1 pak

1585-1586 Liste noire générale Française, Franse zwarte lijsten; met bijbehorende wijzigingen en correspondentie.
1917-1919

1585 Franse zwarte lijsten
1586 Correspondentie

1587-1588 Stukken betreffende overige buitenlandse zwarte lijsten en wetten tot beperking van de handel met de vijand.

1917-1919 2 omslagen
1587 Verenigde Staten van Amerika
1588 Australië, Soedan, Zuid-Afrika, Japan, Rusland

1589 Liste A, en Liste B, NOT-lijsten van bedrijven en personen waaraan door Duitsland niet meer, of alleen met vergunning, geleverd mag worden; met aanvullingen.
1918 1 omslag

57.3 AFDELINGEN

57.31 AFDELING ALGEMENE ZAKEN

1590-1594 Memoranda verzameld door de Afdeling Algemene Zaken; alfabetisch geordend op onderwerp c.q. firmanaam.
1915-1919 5 pakken
1590 Algemeen - Fruit
1591 Garanties - Kwatta chocolade
1592 Landbouw Export Bureau - Pyriet
1593 Raapzaad - Tijdschriften
1594 Uien - Zijde

1595 Stukken van de Afdeling Administratieve Dienst betreffende de administratieve werkzaamheden van de diverse afdelingen.
1918-1919 1 omslag

57.32 JURIDISCH BUREAU

1596 Lijsten van afgesloten contracten voor doorlopende consignering met beperkte of onbeperkte duur; alfabetisch geordend op firmanaam.
1915 1 omslag

1597 Correspondentie van het Juridisch Bureau met prof.mr C. van Vollenhoven.
1915-1918 1 omslag

1598-1600 Stukken betreffende rederij-contracten.
1915-1919 3 omslagen
1598 Alfabetische lijsten van afgesloten rederij-contracten; met lijsten van afgegeven NOT-certificaten voor schepen
1599 Rederij-contracten; alfabetisch geordend op firmanaam, 1915 - 1918 jul
1600 Rederij-contracten; alfabetisch geordend op firmanaam, 1918 aug - 1919

1601 Concepten voor modelcontracten; met voorbeelden van theecontracten en enige speciale contracten, overeenkomsten en

verklaringen.
1916-1917 en z.d. 1 omslag

1602 Nota betreffende de bij de NOT in gebruik zijnde importeurs-, kopers- en handelaars/fabrikantencontracten; met lijsten van produkten waarvoor importeurscontracten en speciale contracten bestaan.
1917 en z.d. 1 omslag

57.33 FINANCIËLE AFDELING

1603 Stukken betreffende het geschil met de fa. Pierson & Co over de medewerking van de NOT aan de verzilvering van coupons in New York, hoewel genoemde firma op de Britse zwarte lijst geplaatst was.
1916-1918 1 omslag

1604 Stukken betreffende de kwestie rond de vrijgave van 10000 nieuwe dividendbladen van de Mijnbouw-Maatschappij Redjang Lebong voor de Rotterdamse Bankvereniging.
1917-1918 1 omslag

57.34 AFDELING PERSDIENST

1605-1609 Dictaten, publikaties van mr J.J. Belinfante.
1915-1919 5 pakken

- **1605** Publikaties over de organisatie en de werkzaamheden van de NOT, genummerd I t/m CIV; met inhoudsopgave, 1915-1917
- **1606** De verscherpte duikbooten oorlog en de N.O.T., blz 1-500, 1917 feb-nov
- **1607** De verscherpte duikbooten oorlog en de N.O.T., blz 501-1000, 1917 nov - 1918 mei
- **1608** De verscherpte duikbooten oorlog en de N.O.T., blz 1001-1555, 1918 mei - 1918 dec
- **1609** Schending van briefgeheim en de N.O.T., blz 1-15, 1917 mei-jun De N.O.T. vanaf wapenstilstand tot de liquidatie, blz 1-419,, 1918 dec - 1919 aug

1610-1623 Kranteknipsels behorende bij de dictaten; met inhoudsopgaven en verwijzingen naar door Belinfante geschreven replieken.
1915-1919 14 banden

- **1610** Deel I, 23 nov 1915 - 6 apr 1917
- **1611** Deel II, 10 mei 1916 - 14 mrt 1917
- **1612** Deel III, 15 mrt - 20 jul 1917
- **1613** Deel IV, 26 mei - 12 okt 1917
- **1614** Deel V, 11 okt - 2 dec 1917
- **1615** Deel VI, 2 dec 1917 - 24 jan 1918
- **1616** Deel VII, 24 jan - 16 mrt 1918

1617 Deel VIII, 18 mrt - 25 mrt 1918
1618 Deel IX, 25 mrt - 13 apr 1918
1619 Deel X, 16 mei - 18 jul 1918
1620 Deel XI, 18 jul - 24 okt 1918
1621 Deel XII, 18 nov 1918 - 24 jan 1919
1622 Deel XIII, 24 jan - 29 apr 1919
1623 Deel XIV, 29 apr - 5 aug 1919

1624-1635 Gebundelde knipsels uit binnen- en buitenlandse kranten; met bijgevoegde klappers.
1914-1920 12 banden

1624 Organisatie van de NOT en de in- en uitvoer van produkten; met afzonderlijke klapper, 1914-1919
1625 Nederlandse en buitenlandse persberichten, 1915 jan-okt en buitenlandse persberichten, 1916 apr-aug; met afzonderlijke klapper, 1915-1916
1626 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel A - G, met bijgebonden inhoudsopgave, 1915 sep - 1916 jul
Deel A - G bevat ook gedeelten van de letters H, L, M, O, S, T, V, W en Z.
1627 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel G - R, met bijgebonden inhoudsopgave, 1915 sep - 1916 jul
1628 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel S - Z, met bijgebonden inhoudsopgave, 1915 sep - 1916 jul
Deel S - Z bevat ook gedeelten van de letters A-C en E-N.
1629 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel I, met afzonderlijke klapper, 1916 jul-okt
1630 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel II, met afzonderlijke klapper, 1916 okt - 1917 mei
1631 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel III, met afzonderlijke klapper, 1917 feb-okt
1632 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel IV, met afzonderlijke klapper, 1917 okt - 1918 mei
1633 Nederlandse en buitenlandse persberichten, deel V, met afzonderlijke klapper, 1918 apr - 1919 jan
De inhoud van deel V ontbreekt.
1634 Buitenlandse persberichten, 1918 sep - 1920 feb
1635 Inzake de opheffing van de NOT, 1919 jul-dec

57.35 AFDELING CONTRACTEN

1636-1639 Notulen van de vergaderingen van de Contracten-commissie.
1915-1919 4 pakken

1636 Deel 1, blz 1-599, 15 okt 1915 - 1 aug 1916
1637 Deel 1, blz 600-1199, 4 aug 1916 - 15 jun 1917
1638 Deel 2, blz 1-605, 19 jun 1917 - 23 jan 1919
1639 Deel 2, blz 606-792, 27 jan - 19 mei 1919

1640 Modellen van formulieren in gebruik bij de Afdeling Contracten.

1917 1 omslag

57.36 AFDELING GARANTIES

1641 Verzamelde interne en externe mededelingen van Afdeling Garanties, met modelbrieven gebruikt in de correspondentie met contractanten.
1915-1919 1 omslag

57.37 AFDELING GOEDEREN MET BEPERKTE AANVOER

1642 Stukken betreffende de regelingen ten aanzien van aanvoer en distributie van de produkten: hout, kurk, stroop en melasse, pyriet en fosfaten.
1916-1919 1 omslag

1643 Overzichten van gerantsoeneerde handelsgoederen en de daarvoor bestaande regelingen inzake aanvoer en distributie.
1917-1919 1 omslag

1644 Stukken betreffende geschillen met textielfabrikanten inzake de aanvoer van grondstoffen.
1917-1919 1 omslag

1645 Notulen van de vergaderingen van de Commissie van Advies inzake distributie van plantenvezels voor de Borstel-industrie.
1917-1919 1 omslag
De commissie wordt ook wel aangeduid als: Commissie van Advies betreffende de aanvoer van grondstoffen voor de Nederlandse Borstelindustrie.

1646 Notulen van de vergaderingen van de Toewijzingscommissie voor de Textielindustrie; met enige bijlagen.
1918-1919 1 omslag

1647 Notulen van de vergaderingen van de Commissie van Advies voor de directie van het Rijkskantoor voor Visserijbenodigdheden; met ontwerp van een distributieregeling.
1918-1919 1 omslag

57.38 BUREAU VOOR HUIDEN, LEDER EN LOOISTOFFEN

1648 Notulen van de vergaderingen van het Distributie-Bureau voor Huiden en Looistoffen.
1916-1917 1 omslag

1649-1651 Stukken betreffende de activiteiten van het bureau ten aanzien van afzonderlijke produkten.
1916-1919 3 omslagen
1649 Correspondentie met de Vereniging van

Lederimporteurs, notulen van de Commissie van Advies voor de invoer van Leder, enquête inzake leder

1650 Correspondentie met de Vereniging van Nederlandse Importeurs van Looistoffen, notulen van de Commissie van Advies voor de invoer van Looistoffen, enquête inzake looistoffen

1651 Correspondentie met de Vereniging van Nederlandse Importeurs van Overzeese Huiden, notulen van de Commissie van Advies voor de invoer van Overzeese Huiden, enquête inzake huiden

1652 Grafieken inzake de importen van leder, huiden en looistoffen gedurende de jaren 1916-1917.
1917-1918 6 bladen

1653 Stukken betreffende de activiteiten ten aanzien van de import van bont, alsmede van de Commissie van Advies voor de import van Bont en Pelterijen; gedeeltelijk met inhoudsopgave.
1917-1919 1 pak

57.39 AFDELING OLIËN EN VETTEN

1654 Circulaires uitgegaan van het Centraal Bureau van Distributie van Oliën en Vetten, nrs 1-23.
1916-1917 1 omslag

1655 Stukken betreffende de werkzaamheden van de Commissie van Advies toegevoegd aan de Afdeling Oliën en Vetten.
1916-1919 1 omslag

57.4 COMMISSIES

57.41 COMMISSIE VOOR DE SCHEEPVAART, 1917

Interne commissie van de NOT opgericht op 27 april 1917 in samenwerking met de Nederlandse Redersvereniging. De commissie ving haar werkzaamheden op 4 mei 1917 aan. Taken: regeling van de scheepvaart in overleg met de Britse legatie, advisering van de minister inzake het uitvaren van schepen, bemiddeling bij de aanvoer van materialen voor de scheepsbouw. De commissie werd opgeheven op 2 april 1918.

1656 Notulen van de vergaderingen en conferenties van de Commissie voor de Scheepvaart; met inhoudsopgave.
1917-1918 1 band

1657-1659 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven, met inhoudsopgave.
1917 2 pakken

1657 Alfabetisch geordend, A - L

1658 Alfabetisch geordend, M - Z

1659 Geordend op persoon c.q. instelling

1660 Briefwisseling met de Belgische, Britse en Franse legaties in Den Haag.
1917 1 pak

1661 Stukken betreffende oprichting en werkwijze van de Commissie voor de Scheepvaart, met inhoudsopgave.
1917 1 pak

1662 Agenda's van ingekomen en verzonden brieven van en aan de legaties.
1917 mei - 1918 jan 2 delen

1663 Notulen van besprekingen met vertegenwoordigers van de Nederlandse Redersvereniging en het Ministerie van Buitenlandse Zaken.
1918 1 omslag

1664 Blom en Van der Aa, Lijst van handelsschepen welke verloren gingen of zware schade beliepen ten gevolge van den oorlogstoestand, Amsterdam,
1916-1917.
deel II 1 januari 1916 - 31 maart 1916
deel III 1 april 1916 - 30 september 1916
deel IV 1 oktober 1916 - 31 maart 1917

1665 Lijsten van stoomvaartmaatschappijen en -rederijen, alsmede Tonnage der Nederlandsche Vloot op 31 januari 1918, lijsten van rederijen en hun schepen samengesteld door de Commissie voor de Scheepvaart.
1918 1 pak

57.42 COMMISSIE VOOR DE LADINGEN VAN GEREQUIREERDE SCHEPEN, 1918-1921

De commissie werd opgericht op 17 april 1918 op initiatief van de Vereniging van Importeurs van Nederlands-Indische Producten en bestond uit vier sub-commissies: 1. Behandeling der buitenlandse aangelegenheden; 2. Scheepvaart; 3. Behandeling van assurantiekwesties; 4. Behandeling van kwesties inzake contracten tussen kopers en verkopers. De commissie had tot doel de ladingen te beheren dan wel te verkopen van in beslag genomen Nederlandse schepen in Amerikaanse en Engelse havens. De commissie werd op 11 april 1921 ontbonden.

1666-1668 Notulen van vergaderingen en verslagen van besprekingen van de Commissie voor de Ladingen van gerequireerde Schepen en haar sub-commissies.
1918-1921 3 banden
1666 1918 apr-mei
1667 1918 jun-sep
1668 1918 okt - 1921 apr

1669 Verslag van de oprichtingsvergadering en Overzicht van de geschiedenis der Commissie voor de Ladingen van gerequireerde Schepen. Gedrukt.
1918 en z.j. [1921] 2 katernen

1670 Circulaires en modellen van de door de commissie gebruikte formulieren. Gedrukt.
1918-1921 1 omslag

1671-1672 Correspondentie betreffende de afwikkeling van enige gerequireerde ladingen.
1918, 1921 2 omslagen

1671 Toewijzing van de lading van het s.s. Zeelandia aan de eigenaren, 1918

1672 Toewijzing van schadevergoedingen aan de eigenaren van een lading cacao, 1921

1673 Briefwisseling van de secretaris inzake de liquidatie van de commissie.
1921 1 omslag

57.43 CONTROLE-COMMISSIES VOOR CULTUURPRODUKTEN, 1915-1918

1674 Notulen van de vergadering van de Kina Controle-commissie; met ledenlijst en tekst van de Kina-overeenkomst gesloten tussen de producenten.
1915 1 omslag

1675 Notulen van de vergaderingen van de Koffie Controle-commissie; met correspondentie, circulaires en modellen van gebruikte formulieren.
1915-1919 1 omslag

1676 Correspondentie van de Thee Commissie, met lijsten van theehandelaren, circulaires en modellen van gebruikte formulieren.
1915-1919 1 omslag

1677-1681 Stukken betreffende de Tabak Controle-commissies.
1915-1919 5 omslagen

1677 Notulen van de Tabak Controle-commissie, de Java-Tabak Controle-commissie, en de Sumatra-Tabak Controle-commissie, 1915-1919

1678 Ingekomen notulen van het Algemeen Tabak Syndicaat 1917, de Commissie inzake de verscheping van Java-Tabak en de Importeurs van Java-Tabak, 1918-1919

1679 Correspondentie van de secretaris van de Tabak Controle-commissie met de Commissie van toezicht op

het Rijksbureau voor Tabak, het Algemeen Sigaren Syndicaat en de Vereniging Nederlandse Tabaksbank

1680 Circulaires en modellen van formulieren gebruikt door de diverse Tabak Controle-commissies, de Nijverheidscommissie, de Vereniging van de Tabakshandel en het Algemeen Tabak Syndicaat 1917, 1915-1918

1681 Aanvoer van tabak in Nederland en de bemoeienis hiermee van de Vereniging van Tabaksfabrikanten in Nederland en de Commissie van Advies voor de invoer van Tabak, deels met inhoudsopgave, 1916-1919

57.44 COMMISSIES OP HET GEBIED VAN TABAKDISTRIBUTIE, 1916-1919

57.441 Tabak-commissie, 1916-1917

1682 Notulen van vergaderingen van de Tabak-commissie.
1916 1 omslag

1683 Notulen van de vergadering van de liquidateurs van de Tabak-commissie.
1917 3 stukken

1684 Modellen van formulieren en drukwerk in gebruik bij de Tabak-commissie.
1916-1917 1 omslag

1685 Briefwisseling met de NOT.
1916-1917 1 omslag

1686-1687 Algemene correspondentie.
1916-1917 2 omslagen

1686 Ingekomen, geordend op afzender

1687 Uitgegaan, geordend op geadresseerde

1688 Verslag van de Sub-commissie voor de Distributie van Tabak, uitgebracht aan de Tabak-commissie.
1916 1 stuk

1689 Financieel eindverslag betreffende de liquidatie van de Tabak-commissie.
1917 1 omslag

57.442 Sub-commissie voor de Distributie van Tabak, 1916-1917

1690 Notulen van vergaderingen.
1916 1 stuk

1691 Overzicht van de werkzaamheden van het secretariaat.
1916 mei-aug 1 stuk

1692-1694 Algemene correspondentie.
1916-1917 3 pakken
1692 Ingekomen, A - K
1693 Ingekomen, L - Z
1694 Uitgaand, 1916 mei - 1917 jan

1695-1697 Overeenkomsten met tabakverwerkende bedrijven om in aanmerking te komen voor distributietabak.
1916 3 omslagen
1695 Grote bedrijven van 5 of meer werknemers
1696 Kleine bedrijven van minder dan 5 werknemers
1697 Eigenwerkers, geen werknemers buiten het eigen gezin

1698-1700 Rapporten betreffende de controle van aanvragen van distributietabak.
1916 3 omslagen
1698 Grote bedrijven
1699 Kleine bedrijven
1700 Eigenwerkers

1701 Processen-verbaal van de loting ter vaststelling van het bedrijfsnummer ten behoeve van de toewijzing van tabak aan grote bedrijven.
1916 3 stukken

1702 Staten van toegewezen tabak.
1916 1 omslag
De bedrijfsnummers zijn terug te vinden in de hierna beschreven naamklappers op de bedrijven.

1703 Registers bevattende overzichten van grote bedrijven met de aan hen toegewezen tabak; met klapper op de namen van de bedrijven.
1916 3 delen

1704-1705 Namenklappers op tabakverwerkende bedrijven.
1916 2 delen
1704 Kleine bedrijven
1705 Eigenwerkers

1706 Eindafrekening van de tabakstoewijzingen aan de grote bedrijven.
1916 1 stuk

57.443 Commissie van Advies voor de invoer van Tabak, 1916-1919

1707 Notulen van vergaderingen van de Commissie van Advies voor de invoer van Tabak.
1916-1919 1 omslag

57.444 Commissie inzake opheffing van het Tabaks-uitvoerverbod, 1917

De commissie, ook wel aangeduid als de Commissie voor Tabaksbelangen, werd in mei 1917 opgericht door de belanghebbende handel en industrie om het regeringsbesluit inzake het uitvoerverbod van tabak van tafel te krijgen. De activiteiten van de commissie, die beperkt bleven tot de maanden mei-juni 1917, zouden leiden tot de oprichting van het Algemeen Tabak Syndicaat 1917.

1708 Notulen van vergaderingen en verslagen van besprekingen; met lijst van commissieleden.
1917 1 omslag

1709 Nota en teksten van verklaringen uitgebracht door de commissie.
1917 1 omslag

1710 Ingekomen en minuten van uitgaande brieven.
1917 1 omslag

57.5 DOCUMENTATIE

1711-1728 Verzamelde drukwerken en formulieren gebruikt door de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1915-1919 18 pakken

Voor de toegang zie de inv.nrs 1729-1731.

1711 Genummerd 0 - 50
1712 Genummerd 51 - 90
1713 Genummerd 91 - 160
1714 Genummerd 161 - 260
1715 Genummerd 261 - 440
1716 Genummerd 441 - 559
1717 Genummerd 560 - 740
1718 Genummerd 741 - 860
1719 Genummerd 861 - 1020
1720 Genummerd 1021 - 1180
1721 Genummerd 1181 - 1360
1722 Genummerd 1361 - 1520
1723 Genummerd 1521 - 1750
1724 Genummerd 1751 - 2020
1725 Genummerd 2021 - 2280
1726 Genummerd 2281 - 2433
1727 Ongenummerde modellen
1728 Ongenummerde modellen

1729-1731 Registers op de verzameling drukwerken en formulieren van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1915-1919 3 katernen
Zie de inv.nrs 1711-1728.

1729 Chronologische lijst
1730 Alfabetische lijst
1731 Gerubriceerde lijst

1732 Keller, G., De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij, haar oorsprong en werkwijze beschreven, Amsterdam,
1916

1733 Keller, G., The Netherlands Oversea Trust, its origin and work, Amsterdam
z.j. [1916]
Vertaling van inv.nr 1732.

1734 Vier brieven over de NOT, Amsterdam,
1916

1735 Hollands NOT, die Niederländische Uebersee-Trust aus dem Holländischen übersetzt mit einer SSS-Paralelle, Bern,
1916
Vertaling van inv.nr 1734, voorzien van commentaar. De SSS (Société Suisse de Surveillance Economique) was de Zwitserse pendant van het NOT.

1736 Twee gesprekken over de NOT, Den Haag
1916
Verschenen naar aanleiding van de brochure Vier brieven over de NOT, zie inv.nr 1734.

1737 Les articles de Robert Segar dans le "Daily Mail" et le Trust Néerlandais d'Outremer, z.p.,
z.j. [1916].
Franse bewerking van een persartikel van mr J.J. Belinfante.

1738 Tönnis, F., Die Niederländische Uebersee-Trust-Gesellschaft, Kriegswirtschaftliche Untersuchungen aus dem Institut für Seeverkehr und Weltwirtschaft an der Universität Kiel, deel 12, Jena
1916

57.6 STICHTING "ARCHIEVEN VAN DE NEDERLANDSE OVERZEE TRUSTMAATSCHAPPIJ", 1919-1937

57.61 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1739 Algemene correspondentie, alfabetisch geordend op naam van afzender.
1920-1937 1 omslag

1740 Briefwisseling van de bestuursleden.
1920-1927 1 omslag

1741 Notulen van de vergaderingen van het bestuur van de Stichting Archieven der Nederlandse Overzee Trustmaatschappij; vergadering 1-18, met agenda's en presentielijsten.
1927-1936 1 omslag

57.62 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1742 Briefwisseling met dr Ch.A. van Manen betreffende de geschiedschrijving van de NOT.
1918-1937 1 pak

1743 Eigendomsakten van de NOT-panden aan de Nassaulaan in Den Haag, alsmede stukken betreffende het onderhoud en beheer.
1918-1937 1 omslag

1744 Akte van oprichting van de stichting; met duplicaat.
1919 2 stukken

1745 Stukken betreffende het beheer, de bewerking en de overdracht van de archieven van de NOT.
1919-1946 1 omslag

1746 Begrotingen en overzichten van bedrijfsonkosten.
1920-1936 1 omslag

1747 Journaal.
1920-1937 1 deel

1748 Grootboek; met inhoudsopgave van de rekeningen.
1920-1937 1 deel

1749 Jaarrekeningen.
1920-1936 1 omslag

1750 Briefwisseling met de Nederlandse Handel-Maatschappij inzake het beheer van de fondsen van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1920-1937 1 omslag

1751 Ontwerp voor een instructie voor den archivaris, met memoranda inzake te verrichten werkzaamheden en het archiefbeheer.
1926, 1928 3 stukken

1752 Briefwisseling van J.H. van Schermbeek, gemachtigde van het

bestuur, met W. Haaksma, accountant van de stichting, inzake het financieel beheer.
1926-1937 1 pak

2047-2052 "De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij: middelpunt van het verkeer van onzijdig Nederland met het buitenland tijdens den Wereldoorlog 1914-1919", door Charlotte A. van Manen.
1935 6 banden
Deze exemplaren zijn afkomstig uit de bibliotheek van de Eerste Kamer, en later aan dit archief toegevoegd.

2047 Deel 1 en 2. 1914-1915.
2048 Deel 3. 1916.
2049 Deel 4. 1917.
2050 Deel 5 en 6. 1918-1919.
2051 Deel 7. Bijlagen 1-355.
2052 Deel 8. Bijlagen 356-696.

1753 Briefwisseling van C.J.K. van Aalst en H.L. de Beaufort met sir Francis Oppenheimer betreffende de publikatie De Nederlandsche Overzee Trustmaatschappij van dr Ch.A. van Manen; met enige bijgevoegde recensies.
1936-1937 1 omslag

1754 Akte inzake de schenking van de archieven van de NOT en van de Stichting, alsmede het pand aan de Nassaulaan in Den Haag, aan de Staat der Nederlanden.
1937 2 stukken

1755 Correspondentie van de bestuursleden betreffende de liquidatie van de stichting; met bijgevoegde inhoudsopgave.
1937 1 omslag

1756 Correspondentie van de trustee van de Stichting Archieven, mr A.W.L. Talma Stheeman, betreffende de afwikkeling van zaken; met bijgevoegde inhoudsopgave.
1937-1941 1 omslag

1756A Aantekeningen van n.n. betreffende de geschiedenis, organisatie en werkwijze van de Commissie voor de Nederlandse Handel en de NOT, haar commissies en afdelingen.
z.d. 1 omslag

58. VERENIGING LANDBOUW EXPORT BUREAU, 1916-1918

Ter bescherming van de export van Nederlandse landbouwprodukten werd op 29 juni 1916 de Vereniging tot Behoud en Herstel van Normale Handelsbetrekkingen met het Buitenland, verkort de Vereniging Landbouw Export Bureau (LEB) opgericht, in principe voor een periode van 3 jaar. De oprichting vond plaats op initiatief van het Nederlandsch Landbouw Comité, in het bijzonder van zijn voorzitter J.T. Linthorst Homan, die ook voorzitter werd van het LEB. De statuten van het LEB werden goedgekeurd bij KB van 5 augustus 1916 (Stb. 203). Het LEB

werd opgericht als federatie van particuliere levensmiddelenverenigingen en moest als zodanig de band vormen tussen deze verenigingen, die de beschikbaarstelling van levensmiddelen voor binnenlands verbruik en de regeling voor de uitvoer daarvan ten doel hadden. De voorzitter en de beide directeuren van de voorlopige commissie kregen in dezelfde functies de leiding over het LEB. Als secretaris werd H. de Goede benoemd.
Doelstellingen van het Landbouw Export Bureau waren:
*Bevordering in het algemeen belang van de normale handelsbetrekkingen op landbouwgebied tussen Nederland en het buitenland;
*het opstellen van regelingen met het buitenland omtrent de uitvoer van verschillende produkten;
*het uit de weg ruimen, met inachtneming van alle behoeften van de binnenlandse verbruiker, van moeilijkheden betreffende de export en import van landbouwbenodigdheden.
De taken bestonden uit het voeren van onderhandelingen met binnen- en buitenlandse instanties inzake import en export van verschillende produkten en het vaststellen van regelingen hiervoor.
De buitenlandse onderhandelingen hadden vooral plaats met Engeland en Duitsland. In enkele gevallen kwamen er zelfs onderhandelingen voor met beide landen over een gecombineerde regeling. [141] De onderhandelingen hadden tot doel de landen ten opzichte van elkaar niet te benadelen en zodoende de neutrale positie van Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog te handhaven. Verder droeg het LEB zorg voor de verlening van individuele import- en exportvergunningen en de financiële afwikkeling van de vergoedingen die hiervoor door de betreffende firma's werden verkregen.
Op 24 juni 1917 vond er een statutenwijziging plaats bij het LEB omdat zich de behoefte voordeed bij de levensmiddelenverenigingen om ook op het gebied van de binnenlandse voedselvoorziening meer samen te werken. Aan het LEB werd gevraagd ook op dit gebied als centraal orgaan te fungeren. De doelstelling werd met de volgende clausule uitgebreid; samenwerking te verkrijgen tussen de bij de vereniging aangesloten leden, waar en zover dat nodig was, om het doel dat deze zich stelden ten aanzien van de binnenlandse beschikbaarstelling en de export van produkten zo goed mogelijk te verwezenlijken. Deze nieuwe funktie van het LEB is praktisch niet uitgevoerd, doordat de concentratie van alle bemoeiingen op dit gebied, door de Afdeling Crisiszaken van het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, dit minder noodzakelijk maakten.
Na de oprichting op 15 oktober 1917 van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) kwamen zowel de taak van het LEB als de bevoegdheden van de bij haar aangesloten verenigingen inzake de export te vervallen. Het werk van het LEB werd daardoor als beëindigd beschouwd. De NUM werd zoveel mogelijk in de gelegenheid gesteld van de verzamelde kennis en ervaring gebruik te maken. Tot 1 februari 1918 bleef het LEB in samenwerking met de NUM de zaken gaande houden.
De buitengewone algemene vergadering van het LEB nam op 11 februari 1918 het besluit, dat:
*het LEB zou met ingang van 1 maart 1918 worden opgeheven
*er zou een Commissie tot Liquidatie van het LEB worden ingesteld die de bevoegdheid zou krijgen tot afwikkeling van zaken, delging van schulden en de dechargering van het dagelijks bestuur
*aan de liquidatiecommissie zou opdracht worden verstrekt om een stichting Fonds LEB 1916-1918 in het leven te roepen
Voorzitter van de liquidatiecommissie was L. Broekema en secretaris H. de Goede. De eerste vergadering van deze commissie vond plaats op 25 februari 1918. Op 15 juni 1918 werd door de liquidatiecommissie de stichting Fonds LEB 1916-1918 ingesteld. Doel van de stichting was de bevordering van de

141 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nrs 1859-1861.

landbouwwetenschap en aanverwante handelswetenschappen in haar gehele omvang. De liquidatiecommissie handelde de lopende zaken van het LEB af. De laatste vergadering van de commissie dateert van 2 februari 1926. [142]

58.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1757-1799 Agenda's en indicateurs van ingekomen en uitgaande stukken.
1916-1918 42 delen en 1 katern

1757 4 feb-29 jul 1916, nrs 1-497, agenda
1758 29 jul-25 aug 1916, nrs 1499-1993, agenda
1759 25 aug-26 aug 1916, nrs 1994-2005, agenda, 1 katern
1760 26 aug-11 sep 1916, nrs 500-990, agenda
1761 11 sep-23 sep 1916, nrs 991-1485, agenda
1762 23 sep-05 okt 1916, nrs 1486-2489, agenda
1763 5 okt-23 okt 1916, nrs 2490-2984
1764 23 okt-09 nov 1916, nrs 2985-3634
1765 10 nov-20 nov 1916, nrs 3635-4129
1766 20 nov-09 dec 1916, nrs 4131-5119, ingekomen (oneven nrs)
1767 20 nov-20 dec 1916, nrs 4130-5118, uitgaande (even nrs)
1768 20 dec-2 jan 1917, nrs 5120-5506, uitgaande (even nrs)
22 jan-27 jan 1917, nrs 7410-7709
1769 9 dec-19 dec 1916, nrs 5121-5577, ingekomen (oneven nrs)
19 dec-29 dec 1916, nrs 5799-6221
30 dec-2 jan 1917, nrs 6301-6387
1770 2 jan-12 jan 1917, nrs 6400-6892
1771 12 jan-28 jan 1917, nrs 6895-7405
1772 27 jan-8 feb 1917, nrs 7710-8214
1773 8 feb-22 feb 1917, nrs 8215-8719
1774 22 feb-5 mrt 1917, nrs 8720-9224
1775 5 mrt-20 mrt 1917, nrs 9225-9734
1776 20 mrt-29 mrt 1917, nrs 9735-10234
1777 29 mrt-12 apr 1917, nrs 10235-10739
1778 12 apr-24 apr 1917, nrs 10740-11243
1779 24 apr-7 mei 1917, nrs 11244-11754
1780 7 mei-21 mei 1917, nrs 11755-12259
1781 21 mei-1 jun 1917, nrs 12260-12764
1782 1 jun-14 jun 1917, nrs 12765-13269
1783 12 jun-25 jun 1917, nrs 13270-13779
1784 25 jun-6 jul 1917, nrs 13780-14285
1785 6 jul-19 jul 1917, nrs 14286-14785
1786 21 jul-4 aug 1917, nrs 14786-15290
1787 4 aug-16 aug 1917, nrs 15291-15805
1788 16 aug-28 aug 1917, nrs 15808-16300
1789 28 aug-8 sep 1917, nrs 16301-16795

142 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1822.

1790 10 sep-22 sep 1917, nrs 16796-17295
1791 22 sep-6 okt 1917, nrs 17296-17795
1792 6 okt-18 okt 1917, nrs 17796-18295
1793 19 okt-2 nov 1917, nrs 18296-18795
1794 2 nov-16 nov 1917, nrs 18796-19294
1795 15 nov-5 dec 1917, nrs 19296-19795
1796 5 dec-12 jan 1918, nrs 19796-20360
1797 4 jan-31 jan 1918, nrs 20361-20600
1798 1 feb-1 mrt 1918, nrs 20601-20856
1799 Juni-sep 1917, nrs 20857-22634

1800-1803 Klappers op de agenda's.
1916-1918 1 kaartsysteem
1800 A - F
1801 G - K
1802 L - R
1803 S - Z

1804-1806 Vergaderstukken van de algemene ledenvergaderingen.
1916-1918 3 omslagen
1804 Agenda's en uitnodigingen
1805 Presentielijsten
1806 Notulen

1807-1810 Vergaderstukken van het algemeen bestuur.
1916-1918 2 omslagen, 1 deel, 1 band
1807 Agenda's en uitnodigingen
1808 Presentielijsten
1809 Register van notulen, 29 jun - 21 aug 1916, 1 deel
1810 Register van notulen, 30 aug 1916 - 18 jan 1918, 1 band

1811 Register van notulen van de vergaderingen van het dagelijks bestuur.
1916-1917 1 deel

1812 Verslagen van werkzaamheden.
1917-1918 1 omslag

58.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

58.21 ORGANISATIE

58.211 Instelling en opheffing

1813 Stukken betreffende de oprichting.
ca 1916 1 omslag

1814 Correspondentie met de minister van Landbouw, Nijverheid en

Handel betreffende ministeriële steun voor de werkzaamheden.
1916 1 omslag

1815 Stukken betreffende de vaststelling en wijziging van de statuten.
1916-1917 1 omslag

1816 Stukken betreffende de aan- en verkoop van het kantoorpand in Den Haag.
1916, 1918 1 omslag

1817 Stukken betreffende de vaststelling van de vertegenwoordiging van de levensmiddelen-verenigingen in het Landbouw Export Bureau en de door hen te betalen contributie.
1916-1918 1 omslag

1818 Lijsten van bestuursleden.
1917 1 omslag

1819 Stukken betreffende uitbreiding van het takenpakket.
1917 1 omslag

1820 Stukken betreffende de overname van de werkzaamheden door de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1917-1918 1 omslag

1821 Stukken betreffende het door de commissie tot liquidatie van het Landbouw Export Bureau in het leven roepen van een stichting Fonds Landbouw Export Bureau.
1917-1918 1 omslag

1822 Vergaderstukken van de commissie tot liquidatie.
1918-1926 1 omslag

58.212 Financiën

1823 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling inzake de betaling van geëxporteerde landbouwprodukten naar Engeland in treasury bills.
1916-1917 1 pak

1824 Exploitatierekeningen.
1916-1918 1 omslag

1825-1826 Journalen.
1916-1918 2 delen
1825 1916 juli -1918 jan
1826 1918 jan-jun

1827 Balansen.

1916-1923 1 omslag

1828-1829 Grootboek.
1916-1924 2 delen
1828 1916-1917
1829 1917-1924

1830 Staten betreffende het effectenbezit van het Landbouw Export Bureau in liquidatie.
1923-1925 1 omslag

1831 Stukken betreffende de financiële afwikkeling van het Landbouw Export Bureau in liquidatie door het accountantsbureau Van der Meij.
1923-1926 1 pak

1832 Accountantsrapporten betreffende controle van de boekhouding, de balansen en kasmiddelen van de commissie tot liquidatie.
1923-1926 1 omslag

58.22 TAAKUITOEFENING

58.221 Algemeen

1833 Stukken houdende commentaar op het voorstel van de Tweede Kamer om over te gaan tot oprichting van de NUM.
1916 1 omslag

1834 Stukken betreffende de ontwikkeling van de produktie en export van Nederlandse landbouwprodukten gedurende de Eerste Wereldoorlog.
1916-1917 1 omslag

1835 Stukken betreffende de centrale uitvoering van exportregelingen van Nederlandse landbouwprodukten.
1917 1 omslag

1836 Stukken betreffende commentaar op het ontwerp van wet inzake bijzondere maatregelen ten aanzien van het goederenverkeer met het buitenland.
1917 1 omslag

1837 Correspondentie met de Nederlandse Bank betreffende de uitbreiding van de export ter verbetering van de wisselkoersen.
1917 1 omslag

1838 Circulaire inzake het functioneren van de aangesloten levensmiddelenverenigingen en voorlichting ter bevordering van de Nederlandse landbouwproduktie.

1917 1 stuk

1839 Stukken betreffende de samenstelling van maandstatistieken inzake de Nederlandse import en export.
1917-1918 1 omslag

1840 Notulen van vergaderingen van de ad hoc commissie van advies inzake exportregelingen met de geassocieerde mogendheden.
1918 1 pak

58.222 Onderhandelingen met binnenlandse instanties

1841 Voorstel betreffende de verdeling van aardappelmeel over de oorlogvoerende mogendheden. Concept.
1916 1 stuk

1842 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling voor de export van verschillende vleessoorten.
1916-1918 1 pak

1843 Notulen van een gezamenlijke vergadering van het Landbouw Export Bureau, de Rijkscommissie van Toezicht op de Vleesvereniging en de exporteurs betreffende de buitenlandse regelingen inzake de distributie van kalfsvlees.
1917 1 stuk

1844 Stukken betreffende voorstellen tot oprichting van een biezenvereniging ten behoeve van de export.
1917 1 omslag

1845 Correspondentie met de minister van Buitenlandse Zaken betreffende de opheffing van het verbod op de export van biezen en riet.
1917 1 omslag

1846 Stukken betreffende voorstellen inzake de regeling van het vervoer van bloembollen naar Amerika.
1917 1 omslag

1847 Correspondentie met de minister van Buitenlandse Zaken betreffende de export van eikels naar Denemarken.
1917 1 omslag

1848 Correspondentie met de Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland betreffende het onafhankelijk maken van het huidenagreement van de vee-export.
1917 1 omslag

1849 Notulen van een gezamenlijke vergadering van het Landbouw Export Bureau en de exporteurs betreffende de totstandkoming van een concept-regeling voor de export van margarine uit binnenlandse vetten.
1917 1 stuk

1850 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling voor de export van vis naar de Commission for Relief in Belgium.
1917 1 omslag

1851 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling voor de export van vleesafvallen.
1917-1918 1 omslag

1852 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling voor de import en export van zaden.
1917-1918 1 omslag

1853 Stukken betreffende de totstandkoming van een regeling voor de export van levensmiddelenpakketten ten behoeve van Nederlanders in het buitenland.
1917-1918 1 pak

1854 Brief aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende een voorstel tot regeling van de binnenlandse beschikbaarstelling van levensmiddelen. Doorslag.
ca 1917 1 stuk

1855 Brief aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel betreffende de noodzakelijkheid van de invoer van vezelstoffen in Nederland. Doorslag.
1918 1 stuk

1856 Stukken betreffende de afwikkeling van het kaasproces inzake een vordering van enkele kaasexporteurs op het Landbouw Export Bureau in liquidatie.
1918-1922 1 pak

1857 Nota betreffende de moeilijkheden bij de export van aardappelen.
ca 1918 1 stuk

1858 Stukken betreffende de afwikkeling van het eierproces inzake een vordering van de Eiervereniging in liquidatie op het Landbouw Export Bureau in liquidatie.
1919-1926 1 pak

58.223 Onderhandelingen met buitenlandse instanties

58.2231 Duitsland en Engeland

1859 Stukken betreffende de totstandkoming van een verdeelsleutel voor de export van boter naar Duitsland en Engeland.
1916-1917 1 omslag

1860 Stukken betreffende advisering ten aanzien van een regeling voor de export van paarden naar Duitsland en Engeland.
1917 1 omslag

1861 Voorstel van het Landbouw Export Bureau aan de Deutsche Handelsstelle im Haag en aan de British General and Trading Association Ltd. inzake de regeling van de export van vlas en vlaszaad.
1917-1918 1 stuk

58.2232 Duitsland

Zie tevens de inv.nrs 1899, 1906-1907.

1862 Notulen van een gezamenlijke vergadering van de Deutsche Handelsstelle im Haag en het Landbouw Export Bureau betreffende de regeling van de import van kolen uit Duitsland.
1916 1 omslag

1863 Reglement voor de zoutlevering door Duitsland aan Nederland in verband met verplichtingen aangegaan tegenover de Duitse autoriteiten.
1916 1 stuk

1864 Modellen van formulieren van de N.V. Algemene Import en Export (Algimex) ten behoeve van de uitvoer naar Duitsland.
1916 1 omslag

1865-1875 Stukken betreffende de totstandkoming van regelingen tussen de Deutsche Handelsstelle im Haag en het Landbouw Export Bureau inzake de export naar Duitsland.
1916-1917 11 omslagen

1865 Kaas
1866 Melk en melkprodukten
1867 Suiker
1868 Vlees en vleesafvallen
1869 Aardappelen en aardappelmeel
1870 Boter
1871 Dieren
1872 Eieren
1873 Groenten

1874 Bloembollen
1875 Vlas

1876 Stukken betreffende de totstandkoming van een overeenkomst tussen Nederland en Duitsland inzake de export.
1916-1917 1 pak

1877 Overeenkomsten tussen de Duitse handelsattaché, de gevolmachtigde vertegenwoordiger van de Duitse regering, de Commissie van Bijstand inzake de uitvoering der Distributiewet 1916 en het Landbouw Export Bureau betreffende de regeling van de uitvoering van de exportovereenkomst tussen Duitsland en Nederland.
1917 1 omslag

1878 Stukken betreffende de oplossing van de gerezen problemen met de N.V. Algemene Import en Export (Algimex) inzake de keuring en verpakking van boter bestemd voor Duitsland.
1917 1 omslag

1879 Brief aan de president van de Nederlandse Bank betreffende kredietverlening aan de Deutsche Gemüsestelle ten behoeve van de export van Nederlands fruit. Doorslag.
1917 1 stuk

1880 Correspondentie met de Deutsche Handelsstelle im Haag betreffende de totstandkoming van een regeling inzake de doorvoer van groenten via Duitsland naar andere landen.
1917 1 omslag

1881 Notulen van een vergadering tussen de N.V. Algimex en het Landbouw Export Bureau betreffende de regeling van de export van jam naar Duitsland.
1917 1 stuk

1882 Stukken betreffende de opheffing van de stagnatie in de levering van verse melk aan Duitsland veroorzaakt door het niet op de juiste wijze reinigen van de melkkannen.
1917 1 omslag

1883 Overeenkomst tussen de Deutsche Handelsstelle im Haag en het Landbouw Export Bureau betreffende het oplossen van geschillen tussen de DHH of haar gemachtigden en de Nederlandse exporteurs betreffende de aflevering, betaling, hoedanigheid en hoeveelheid van geëxporteerde goederen.
ca 1917 1 stuk

1884 Stukken betreffende de plaatsing van enkele Nederlandse groentenexporteurs op de Duitse zwarte lijst.

1917-1918 1 omslag

58.2233 Engeland

1885 Nota betreffende de taken die het Landbouw Export Bureau op zich heeft genomen ten aanzien van het Agreement van 1 november 1916 met de British General and Trading Association Ltd.
1916 1 stuk

1886-1897 Stukken betreffende de totstandkoming van regelingen inzake de export naar Engeland.
1916-1917 12 omslagen
1886 Aardappelen
1887 Boter
1888 Eieren
1889 Groenten
1890 Kaas
1891 Melk en melkprodukten
1892 Suiker
1893 Uien
1894 Vee
1895 Vlas
1896 Vleesprodukten
1897 Zeep

1898 Stukken betreffende de opheffing van de door de Engelse regering ingestelde belemmeringen bij het transport van kunstmest naar Nederland.
1916-1917 1 omslag

1899 Stukken betreffende de behandeling van Engelse bezwaren tegen de export van Nederlandse paarden naar Duitsland.
1916-1917 1 omslag

1900-1902 Stukken betreffende de totstandkoming, uitvoering en wijziging van het Agreement tussen de British General and Trading Association Ltd. en het Landbouw Export Bureau inzake de regeling van de export naar Engeland.
1916-1918 1 pak en 2 omslagen
1900 Totstandkoming, 1 pak
1901 Uitvoering
1902 Wijziging

1903 Overeenkomst tussen de British General and Trading Association Ltd. en het Landbouw Export Bureau betreffende de vaststelling van de export van bieten naar België.
1917 1 stuk

1904 Stukken betreffende een voorstel tot opheffing van het Britse

verbod tot invoer van biezen.
1917 1 omslag

1905 Stukken betreffende de regeling van de doorvoer van Nederlandse kaas via Engeland naar Frankrijk.
1917 1 omslag

1906 Stukken betreffende onderhandelingen met de British General and Trading Association Ltd. inzake de export van stro naar Duitsland, welke in strijd zou zijn met het Agreement.
1917 1 omslag

1907 Correspondentie met de Britse handelsattaché, sir Francis Oppenheimer, betreffende de totstandkoming van een regeling inzake de export van vet naar Engeland en Duitsland.
1917 1 omslag

58.2234 Zweden

1908 Stukken betreffende het stellen van voorwaarden voor de export van Nederlandse produkten naar Zweden.
1917 1 omslag

58.2235 Zwitserland

1909 Correspondentie met de Holland-Zwitserse Handelsmaatschappij betreffende het uit de weg ruimen van moeilijkheden inzake de export naar Zwitserland.
1917 1 omslag

58.3 DOCUMENTATIE

1910-1912 Kranteknipsels betreffende algemene zaken.
1916-1919 3 delen
1910 1916 jul - 1917 jul
1911 1917 mei - 1919 apr
1912 1917 jul - 1918 feb

1913-1914 Kranteknipsels betreffende onderhandelingen inzake de export naar Duitsland.
1916-1918 2 delen
1913 1916 apr - 1918 mei
1914 1917 jul - 1918 aug

1915-1926 Kranten- en nieuwsknipsels betreffende de export van diverse produkten.
1916-1918 12 delen
1915 Aardappelen
1916 Boter

1917 Eieren en pluimvee
1918 Groenten en fruit
1919 Kaas
1920 Kunstmest
1921 Maïs en maïsmeel
1922 Melk en melkprodukten
1923 Peulvruchten
1924 Schapen en varkens
1925 Suiker
1926 Vlees

59. N.V. NEDERLANDSE UITVOER MAATSCHAPPIJ (EXPORTCENTRALE), 1917-1927

De N.V. Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) werd opgericht bij notariële akte 15 oktober 1917 en ontleende haar bevoegdheden aan het KB van 22 december 1917 (Stb. 726). [143] Hiermee kwam de wet van 1 september 1917 (Stb. 576), die de centralisatie van het goederenverkeer met het buitenland beoogde, tot uitvoering.
De NUM was een semi-officiële instelling onder scherpe controle van de regering. Tot de taken van de NUM behoorden:
_afgifte en registratie van uitvoervergunningen
_heffing van consentgelden
_bevordering van de invoer en het in verband daarmee verlenen of financieren van kredieten aan het buitenland
_het toezicht houden op de naleving van de met het buitenland vóór de oprichting van de NUM gesloten contracten betreffende de uitvoer [144]
De NUM nam taken voor zover deze de export betroffen over van de volgende crisisinstellingen:
_ Landbouw-Export Bureau (LEB)
_ Nijverheidscommissie
_ Commissie voor het Handelsverkeer met het Buitenland
_Nederlandse Overzee Trustmaatschappij
Het kantoor, waar feitelijk op 2 januari 1918 met de werkzaamheden werd begonnen, was in Den Haag gevestigd. De leiding voor het dagelijks beheer was toevertrouwd aan vijf directeuren. Dagelijks toezicht op het beheer oefende de Gedelegeerde Commissie uit, waarin voor het merendeel regeringscommissarissen zitting hadden. De minister van Landbouw, Nijverheid en Handel had de eindverantwoordelijkheid voor de uitvoer, terwijl de minister van Financiën de eindverantwoording had voor het financieel beheer van de NUM. De Raad van Commissarissen bestaande uit 26 leden, waarvan 7 Regeringscommissarissen, zette de grote lijnen uit en controleerde de organisatie. Tenslotte adviseerde een financiële Commissie van Bijstand de directie bij de uitvoering van haar financiële programma.
De organisatie van de vennootschap onderging voortdurend wijzigingen. Het kantoor werd oorspronkelijk ingedeeld in een Algemene Secretarie met vijf bureaus, een Bankafdeling en vijf kamers (Indische zaken, Financiële Aangelegenheden, Landbouw, Tuinbouw, Nijverheid en Visserij). In de loop van 1918 liepen de werkzaamheden van de NUM terug. De taken van de NUM werden gereduceerd tot het heffen van uitvoerrechten en tot de administratie van buitenlandse kredieten. Begin 1919 werd de inrichting van de vennootschap ingrijpend gereorganiseerd. Door de inkrimping werden alle werkzaamheden onder de Algemene Secretarie gebracht. Na beëindiging van de oorlog werden de uitvoerverboden stapsgewijs opgegeven. Nadien werd de NUM slechts

143 Oprichtingsakte verleden voor notaris J. van Herwijnen in Den Haag op 15 oktober 1917.
144 Eindverslag Crisis Enquête Commissie, p. 47-48 en p. 123-124.

bemiddelaar voor de uitvoer van goud- en melkprodukten, voor zover die niet van een rijksmerk voorzien waren. Op 25 juni 1925 besloot de buitengewone algemene vergadering van aandeelhouders tot liquidatie. Het toezicht op het beheer van liquidateurs werd overgedragen aan de minister van Financiën. De liquidatie werd op 31 maart 1927 voltooid. Met de opheffing van de NUM verdween het laatste crisisorgaan. [145]

59.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1927 Agenda's van ingekomen en uitgaande stukken.
1917-1919 2 katerns

1928 Notulen van algemene vergaderingen van aandeelhouders.
1917-1925, 1927 1 omslag

1929 Notulen van vergaderingen van de Raad van Commissarissen, met agenda's en bijlagen.
1917-1923, 1927 1 pak

1930 Notulen van vergaderingen van de Gedelegeerde Commissie, met agenda's en bijlagen.
1917-1925 1 pak

1931-1932 Notulen van directievergaderingen, met bijlagen.
1917-1921 2 pakken
De notulen over 1917 ontbreken.
1931 1918
1932 1919-1921

1933 Notulen van vergaderingen van de directie met diverse instellingen.
1917-1920 1 omslag
Met hiaten; zie voor vergaderingen met de regeringscommissarissen: inv.nrs 1986-1987 in het archief van Regeringscommissarissen bij de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.

1934-1935 Gerubriceerde knipsels uit de notulen van vergaderingen van de aandeelhouders, de Gedelegeerde Commissie en de Raad van Commissarissen, met rubrieksgewijze overzichtslijst.
1917-1920 2 pakken
1934 Map A - G (personeel, overeenkomsten, financiële politiek)
1935 Map H - P (organisatie, uitvoer, algemene handelspolitiek)

1936 Jaarverslagen en andere periodieke verslagen van de werkzaamheden van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1917-1925 1 pak

145 Huijsinga, K. De Nederlandsche Uitvoer Maatschappij, Economisch-Statistische Berichten, X (1925).

Aandeel van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij, 1917
Bron: ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1949

59.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

59.21 ORGANISATIE

59.211 Instelling en opheffing

1937 Stukken betreffende de oprichting.
1917 1 omslag

1938 Stukken betreffende de statuten en het huishoudelijk reglement.
1917-1921 1 omslag

1939 Stukken betreffende de opheffing en de liquidatie.
1923, 1925 1 omslag

59.212 Organisatie der werkzaamheden

1940 Stukken betreffende de samenwerking met de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij en de overname van de taken van de Commissie voor het handelsverkeer met het buitenland, met adreslijst van de afdelingen en de commissies van de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij.
1917-1918 1 omslag

1941 Stukken betreffende de regeling van de overname van de werkzaamheden en van de aangegane verplichtingen van het Landbouw Export Bureau.
1917-1918 1 omslag

1942 Stukken betreffende de organisatie van de werkzaamheden.
1918-1920 1 omslag

1943 Stukken betreffende het verstrekken van inlichtingen aan derden over de organisatie.
1919, 1921 3 stukken

59.213 Huisvesting en personele aangelegenheden

1944 Stukken betreffende de huisvesting.
1917-1922 1 omslag

1945 Stukken betreffende kandidaatstellingen voor de Raad van Commissarissen.
1917-1918 1 omslag

1946 Lijsten met namen en adressen van directieleden en de

commissarissen.
1917, 1920-1922 1 omslag

1947 Stukken betreffende de regeling van personele aangelegenheden.
1917, 1922 1 omslag

59.214 Financiële aangelegenheden

1948 Registers van aandelen en onderaandelen.
1917 2 delen

1949 Stukken betreffende de uitgifte, registratie en overschrijving van aandelen, met lijsten van de aandeelhouders.
1917-1919 1 omslag

1950 Stukken betreffende de werkzaamheden van de Financiële Commissie (Commissie van bijstand en advies in Financiële Aangelegenheden), met lijst van commissieleden.
1917-1920 1 omslag

1951 Stukken betreffende de uitgifte van obligaties van de NUM, de vaststelling van uitgiftekoers en aflossingstermijn, en de regelingen ten aanzien van de beleenbaarheid bij de Nederlandse Bank.
1917-1921, 1927 1 omslag

1952 Stukken betreffende de balansen over 1917 en 1918.
1918-1919 1 omslag

1953 Accountantsrapporten over de jaarrekeningen 1920-1925.
1920-1925 1 omslag

59.22 TAAKUITOEFENING

59.221 Verslaglegging

1954 Tweewekelijkse verslagen van de Kamer voor Indische Zaken.
1917-1918 4 stukken

1955 Periodieke verslagen van de Kamer voor Financiële Aangelegenheden.
1917-1920 1 omslag

1956 Tweewekelijkse en maandverslagen van de werkzaamheden van (Verenigde) Afdelingen/Kamers voor Landbouw, Tuinbouw, Nijverheid en Visserij.
1917-1920 1 pak

59.222 Vergunningverlening

1957 Lijsten met maandelijkse statistische gegevens van de uitgegeven consenten voor de uitvoer, geordend per produkt; met lijst van exportlanden.
1917-1918, 1920-1922 1 omslag

1958 Stukken inzake de vaststelling van regels voor het verlenen van de uitvoervergunningen.
1917-1921 1 omslag

1959-1965 Stukken betreffende de uitvoer van bepaalde produkten.
1917-1921 7 omslagen

- **1959** Akkerbouw- en tuinbouwprodukten en conserven, 1917-1921
- **1960** Industriële produkten, 1917-1919
- **1961** Koloniale produkten, 1917-1919
- **1962** Schepen naar Frankrijk, 1918-1919
- **1963** Vee en vleesprodukten, 1918-1920
- **1964** Vis, 1918-1919
- **1965** Zuivelprodukten, 1917-1921

1966 Stukken betreffende de regeling van doorvoer via Duitsland.
1918 1 omslag

1967 Stukken betreffende de regeling van en de controle op de invoer en de uitvoer.
1918-1919 1 omslag

1968 Aantekeningen van de vergaderingen van de Schepenuitvoercommissie, bijgewoond door een directeur van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1918-1919 1 omslag

1969 Verslagen van de besprekingen met de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij over de lopende uitvoeraangelegenheden.
1918-1919 1 omslag

1970 Stukken betreffende overtredingen van de regels voor uitvoervergunningen.
1919-1920 1 omslag

59.223 Heffing van consentgelden

1971 Stukken betreffende het vaststellen door het Ministerie van Landbouw, Handel en Nijverheid van de regelingen voor aan de exporteurs op te leggen heffingen.
1919-1920 1 omslag

1972 Stukken betreffende de navordering en de restitutie van heffingen door de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1919, 1921-1922 1 omslag

59.224 Kredietverlening

1973 Stukken betreffende de overeenkomsten tussen de Nederlandse Uitvoer Maatschappij en de Nederlandse Bank aangaande met exporteurs naar de Scandinavische landen te verrekenen wissels in Zweedse, Deense en Noorse kronen.
1917-1918 1 omslag

1974 Stukken betreffende kredietverlening aan Oostenrijk(-Hongarije).
1917-1921 1 omslag

1975 Stukken betreffende kredietverlening aan Duitsland.
1917-1921 1 omslag

1976 Stukken betreffende de staatsgarantie voor de kredieten verleend door de Nederlandse Bank aan de Nederlandse Uitvoer Maatschappij voor de financiering van de buitenlandse kredietovereenkomsten met België, Engeland, Frankrijk, Ierland, Italië, de Verenigde Staten en Zweden.
1917-1922, 1925 1 omslag

59.225 Handelsovereenkomsten

1977 Stukken betreffende de afwikkeling van de door de Nederlandse Overzee Trustmaatschappij gesloten handelscontracten.
1918 1 omslag

1978 Stukken betreffende de sluiting, herziening en beëindiging van díe internationale overeenkomsten met de geallieerden op het gebied van landbouw (Agricultural Agreement) en visserij (Fishery Agreement), waarbij de Nederlandse Uitvoer Maatschappij als centraal exportbureau nauw betrokken was.
1918-1919 1 omslag

59.3 DOCUMENTATIE

1979-1983 Verzamelde knipsels uit Nederlandse kranten over uitvoeraangelegenheden, met ingebonden klappers.
1917-1922 5 delen

1979 1917 okt 06 - 20 aug 1918
1980 1918 aug 20 - 08 feb 1919
1981 1919 feb 08 - 23 nov 1919
1982 1919 nov 23 - 15 dec 1920
1983 1920 dec 17 - 13 feb 1922

1984-1985 Verzamelde buitenlandse kranteknipsels over uitvoeraangelegenheden.
1918 2 delen
1984 1918 feb 02 - 16 dec 1918 (A)
1985 1918 jan 26 - 17 dec 1918 (B)

60. REGERINGSCOMMISSARISSEN BIJ DE NEDERLANDSE UITVOER MAATSCHAPPIJ NAMENS HET MINISTERIE VAN LANDBOUW, NIJVERHEID EN HANDEL, 1917-1927

Bij de oprichting van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij (NUM) werden ingevolge art. 10 van de statuten regeringscommissarissen namens vijf ministeries aangesteld: het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel, het Ministerie van Financiën, het Ministerie van Oorlog, het Ministerie van Buitenlandse Zaken en het Ministerie van Koloniën. [146] De belangrijkste regeringscommissarissen kwamen uit de eerste twee ministeries. Namens het Ministerie van Landbouw, Nijverheid en Handel werden in oktober 1917 twee commissarissen benoemd: K.Czn. de Boer en Th.F.A. Delprat. De laatste werd in april 1919 door L. de Greve opgevolgd. Vervolgens heeft F.K.J. Heringa vanaf november 1919 deze functie vervuld. Nadat de NUM in liquidatie was getreden zijn de werkzaamheden van beide regeringscommissarissen beëindigd. Tot de taken van de regeringscommissarissen behoorden: toezicht houden en controle uitoefenen op de vennootschap, de regels voor het beheer van de NUM vaststellen, de minister adviseren en op de hoogte houden van aangelegenheden met betrekking tot de maatschappij. [147]
De regeringscommissarissen vergaderden één keer per week in het College van Commissarissen. De bijeenkomsten vonden plaats op het bureau van de regeringscommissaris namens het Ministerie van Financiën, die voorzitter was van het college. [148]

60.1 NIET NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

1986 Notulen van vergaderingen van regeringscommissarissen met de directie van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij.
1917 2 stukken

1987 Notulen van vergaderingen van het College van Regeringscommissarissen; met bijlagen.
1917-1919 1 omslag

60.2 NAAR ONDERWERP INGEDEELDE STUKKEN

60.21 ORGANISATIE

1988 Stukken betreffende benoeming en ontslag van de regeringscommissarissen.
1919-1921 1 omslag

1989 Lijsten van de oorspronkelijke indeling van het archief.

146 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1937.
147 H.Ch.G.J. van der Mandere, De Export-centrale Nederlandsche Uitvoer Maatschappij, p. 153-157 en p.189-190.
148 ARA-II, Crisisinstellingen 1914-1926, inv.nr 1987.

z.d. 2 stukken

60.22 TAAKUITOEFENING

60.221 Bemoeienis met de organisatie van de Nederlandse Uitvoer Maatschappij

1990 Stukken betreffende het verstrekken van inlichtingen aan de minister van Landbouw, Nijverheid en Handel omtrent organisatorische kwesties.
1917, 1919-1920, 1923 1 omslag

1991 Stukken betreffende de regeling van financiële aangelegenheden.
1917-1923 1 omslag

1992 Stukken betreffende de inschrijving van de exporteurs en het inwinnen van inlichtingen over hun aankopen en produktie.
1918-1919 1 omslag

1993 Stukken betreffende de huisvesting.
1918-1919 1 omslag

1994 Stukken betreffende de organisatie en reorganisatie van de werkzaamheden.
1918-1921 1 omslag

1995 Stukken betreffende de regeling van personele aangelegenheden.
1918-1921 1 omslag

1996 Stukken betreffende de opheffing en de liquidatie.
1923, 1927 1 omslag

60.222 Toezicht op handels- en kredietovereenkomsten

1997 Stukken betreffende handelsbetrekkingen en -overeenkomsten met het buitenland.
1918-1919 1 omslag

1998 Stukken betreffende kredietovereenkomsten met Oostenrijk-Hongarije en Frankrijk.
1918-1921 1 omslag

1999 Stukken betreffende de reizen naar Wenen van regeringscommissaris F.K.J. Heringa in verband met kredietovereenkomsten met Oostenrijk.
1920-1921 1 omslag

60.223 Toezicht op de regelingen inzake vergunningen

2000 Stukken betreffende de berekening van heffingen.
1918-1920 1 omslag

2001 Stukken betreffende doorvoer, retourzending en wijze van transport van goederen.
1918-1920 1 omslag

2002 Stukken betreffende de regeling voor het verlenen van toestemming voor uitvoervergunningen.
1918-1920 1 omslag

2003 Stukken betreffende het instellen en het verlenen van ontheffingen van vergunningen.
1918-1921 1 omslag

60.224 Toezicht op de vergunningverlening

2004 Stukken betreffende statistische gegevens over verleende uitvoervergunningen.
1918 1 omslag

2005-2033 Stukken betreffende de uitvoer en invoer van bepaalde goederen en produkten.
1917-1922 4 pakken en 25 omslagen

2005 Aardappelen en aardappelmeel, 1918-1922, 1 pak
2006 Alcoholische dranken en hulpstoffen, 1918-1919
2007 Benzine, brandstoffen, industrie-olie, 1917-1920
2008 Cacao, koffie, thee, specerijen, zout, zuidvruchten, 1917-1920
2009 Chemische en farmaceutische produkten, 1917-1920
2010 Granen, meel en daarvan afgeleide produkten, 1918-1921
2011 Groenten en fruit, 1917-1921
2012 Hout, houtprodukten, manden, teen, 1917-1920
2013 Jam en honing, 1918-1919
2014 Leder, leerprodukten en looistoffen, 1917-1920
2015 Levensmiddelenpakketten voor krijgsgevangenen en Nederlanders in het buitenland, 1917-1920
2016 Machines, instrumenten en diverse onderdelen, 1917-1920
2017 Metalen, 1917-1922
2018 Monsterzendingen, 1918-1919
2019 Papier, 1918-1920
2020 Pluimvee, eieren, vogels, wild, 1917-1920
2021 Suiker en suikerbieten, 1917-1922, 1 pak
2022 Tabakswaren, 1918-1920

2023 Textielprodukten, 1917-1920
2024 Vee en vleesprodukten, 1917-1921, 1 pak
2025 Veevoeder en stro, 1918-1920
2026 Vensterglas, dakpannen en baksteen, 1918-1920
2027 Verpakkingsmateriaal, 1917-1920
2028 Vetten voor consumptie, 1919
2029 Vis, 1918-1919, 1 pak
2030 Zaden, bloembollen en boomkwekerij-artikelen, 1917-1921
2031 Zeep, glycerine en stearine, 1917-1920
2032 Zuivelprodukten, 1918-1919
2033 Zuivelprodukten, 1920-1922

SUPPLEMENT 1993

TOEWIJZINGSCOMMISSIE VOOR VEEVOEDER TE 'S-GRAVENHAGE.

2034 Verdeelstaten van veevoeder en van beloningen voor pulp-agenten, opgesteld door de commissie. Met overzichten terzake.
1916-1919 1 pak

2035 "De Gestie van de Toewijzingscommissie voor Veevoeder te 's-Gravenhage", kritische brochure van de firma L. Reyers te Arnhem over de handelwijze van de commissie.
1917 1 katern

RIJKSDISTRIBUTIEKANTOOR

2036-2037 Publicaties van het Rijksdistributiekantoor, houdende overzichten van hoeveelheden gedistribueerde levensmiddelen in 1917 en 1918.
1917-1919
2036 1917
2037 1918

RIJKSCOMMISSIE VOOR BOUWMATERIALEN EN RIJKSKANTOOR VOOR BOUWMATERIALEN

2038 Bekendmakingen van de Rijkscommissie voor bouwmaterialen en het Rijkskantoor voor bouwmaterialen.
1917-1918 1 omslag

RIJKSKANTOOR VOOR CHEMICALIËN

2039 Formulieren voor de handelaars- en verbruikerslijsten voor de distributie van Borax.
c. 1918 2 stukken

CICHOREI-COMMISSIE

2040 Circulaires van de Cichoreicommissie.
1917-1918 1 omslag

RIJKSDISTRIBUTIEKANTOOR VOOR GENEESMIDDELEN, VERBANDMIDDELEN EN VOORWERPEN VOOR GENEESKUNDIG VERBRUIK

2041 Modellen van formulieren van het Rijksdistributiekantoor voor Geneeskundig Verbruik.

c. 1918 1 omslag

RIJKSKANTOOR VOOR HUIDEN EN LEDER

2042 Circulaires van het Rijksbureau voor Huiden en Leder. Met documentatie 1915.
1919 1 omslag

COMMISSIE VAN TOEWIJZING INZAKE DE MAISDISTRIBUTIE

2043 Verslagen van de Commissie van Toewijzing inzake de Maisdistributie betreffende de leveringen van mais in de maanden april- september 1916.
1916 1 omslag

RIJKSKANTOOR VOOR TURFSTROOISEL

2044 Circulaires van het Rijkskantoor voor Turfstrooisel.
1919 en z.d. 2 stukken

CENTRAAL BUREAU VOOR DE AFZET VAN VISSERIJPRODUKTEN

2045 Memorie van Antwoord op de Wet tot aanvulling en verhoging van het tiende hoofdstuk der Staatsbegroting voor het Dienstjaar 1914 (voorbereiding oprichting Centraal Bureau voor de Afzet van Visserijprodukten). Afschrift.
1914 1 stuk

2046 Verslag van het Centraal Bureau voor de Afzet van Visserijprodukten over de maanden juni en juli 1915.
1915 1 katern